
Till Ålands lagting**Utkast 11 november 2022**

REMISS

Vattenlag**Huvudsakligt innehåll**

Landskapsregeringen föreslår att vattenlagen ersätts med en ny lag, i syfte att uppnå god status för vatten och främja en långsiktig hållbar utveckling. Lagförslaget ansluter till och uppfyller Europeiska unionens rättsligt bindande krav på åtgärder för att skydda och vårda vatten, liksom de minskningskrav på utsläpp av näringsämnen som staterna runt Östersjön och den Europeiska kommissionen har kommit överens om. Samtidigt beaktas landskapsregeringens långsiktiga politiska målsättningar gällande vattenvård och miljö, dess näringspolitiska målsättningar samt målsättningar för en hållbar utveckling såsom de specificerats i Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Förslaget beaktar därvid social hållbarhet och att de hänsyn och krav som ställs på verksamhetsutövare ska vara tekniskt möjliga och ekonomiskt rimliga.

I lagen ingår bestämmelser om allmänna hänsynskrav, som var och en alltid måste följa, liksom bestämmelser om extra försiktighetsmått, kompensationsåtgärder, förbättringsoverskott och gemensamma förbättringsåtgärder som alla kan användas för att uppväga negativ vattenpåverkan i de vattenförekomster där verksamheter bedrivs.

INNEHÅLL	
Huvudsakligt innehåll	1
Allmän motivering	3
1. Bakgrund	3
1.1 Nuvarande bestämmelser	3
1.2 Två regelsystem för vattenkvalitet	4
1.3 Viktiga begrepp i lagförslaget	4
1.4 Vattendirektivet	6
1.5 Marindirektivet	9
1.6 Havsplaneringsdirektivet	9
1.7 Östersjösamarbetet inom HELCOM	9
1.8 Lagstiftning i riket	10
1.9 Lagstiftning i Sverige	11
2. Överväganden	11
3. Förslag	13
3.1 Bedömning och klassificering av vattenförekomster	14
3.2 Vattenstatus och miljömål	16
3.3 Mätning av vattenstatus	18
4. Lagstiftningsbehörighet och förhållande till grundlagen	20
5. Förslagets verkningar	21
6. Beredning av förslaget	23
Detaljmotivering	24
1. Vattenlagen för Åland	24
2. Landskapslagen om ändring av landskapslagen om miljöskydd	59
Lagtext	61
V A T T E N L A G för Åland	61
Bilaga – Vattenförekomsterna och kontrollen av dem	101
L A N D S K A P S L A G om ändring av landskapslagen om miljöskydd	112
BILAGA TILL LAGFÖRSLAGET – utkast till närmare bestämmelser	115
V A T T E N F Ö R O R D N I N G för Åland	116
L A N D S K A P S F Ö R O R D N I N G om ändring av 3 §	
landskapsförordningen om odling av regnbåglax och lax i havet	187
L A N D S K A P S F Ö R O R D N I N G om åtgärder för begränsning av	
utsläpp av nitrater från jordbruket	188
L A N D S K A P S F Ö R O R D N I N G om ändring av landskapsförordningen	
om ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk	
produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar	197

Allmän motivering

Landskapets miljö kan vid en internationell jämförelse anses vara tämligen ren. Trots att framsteg har gjorts för att begränsa föroreningar, så finns allvarliga hot kvar särskilt mot havsmiljön. I östersjöområdet har i vissa fall en nivå nåtts som naturen har svårt att reparera, och som ändrar förutsättningarna för liv. Östersjön är övergödd, där finns döda bottnar och stora förändringar har påverkat växt- och djurlivets livsbetingelser.

Vatten är nödvändigt för livet på jorden, världen har utvecklats med och anpassats till vattnets egenskaper. Globalt finns insikten att alla verksamheter med verkningar på vatten fortlöpande måste överväga sin miljömässiga hållbarhet, såväl som sin ekonomiska och sociala hållbarhet. Samhälle och individer måste både regionalt och lokalt agera för hållbarhetsfrågorna, goda lösningar för enskilda vattenförekomster är angelägna för helheten. Värnet av miljön och en samtidig strävan till god utveckling för näringarna ska bygga på vetenskapligt underbyggd kunskap, som systematiskt kan leda till en än bättre teknik och än mer funktionella lösningar.

1. Bakgrund

1.1 Nuvarande bestämmelser

I vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland, nedan kallad *gällande vattenlag*, finns bestämmelser om användande av vatten med beaktande av allmänna och enskilda intressen med syftet att nå de bästa lösningarna för en långsiktigt hållbar utveckling. Kvalitetsmål ska fastställas för såväl yt- som grundvatten, i lagen finns verktyg ägnade att nå och bibehålla sådana mål. Lagstiftningen har ändrats ett antal gånger sedan ikraftträdandet den 1 januari 1997, främst i samband med antagandet av en ny miljöskyddslagstiftning samt ett genomförande av vatten- och marindirektiven. Viktiga ändringar har rört förfarandet vid tillståndsprövning samt införande av det nuvarande miljögranskningsförfarandet.

Med stöd av lagen finns närmare bestämmelser i vattenförordningen (2010:93) för landskapet Åland samt i Ålands landskapsregerings beslut (2016:41) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket. Viktiga bestämmelser finns i landskapslagen (2008:124) om miljöskydd, nedan kallad *miljöskyddslagen*, samt i landskapslagen (1979:29) om allmänna vatten- och avloppsverk.

För detta lagförslag är följande vattenrättsliga unionsrättsakter särskilt viktiga:

- *Avloppsvattendirektivet*, med vilket avses Rådets direktiv 91/271/EEG om rening av avloppsvatten för tätbebyggelse.
- *Nitratdirektivet*, med vilket avses Rådets direktiv 91/676/EEG om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket.
- *Vattendirektivet*, med vilket avses Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område.
- *Grundvattendirektivet*, med vilket avses Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/118/EG om skydd för grundvatten mot föroreningar och försämring.
- *Översvämningsdirektivet*, med vilket avses Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/60/EG om bedömning och hantering av översvämningsrisker.
- *Marindirektivet*, med vilket avses Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens område.

- *Priodirektivet*, med vilket avses Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/105/EG om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område och ändring och senare upphävande av rådets direktiv 82/176/EEG, 83/513/EEG, 84/156/EEG, 84/491/EEG och 86/280/EEG, samt om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG.
- *Havsplaneringsdirektivet*, med vilket avses Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/89/EU om upprättandet av en ram för havsplanering.

1.2 Två regelsystem för vattenkvalitet

Gällande vattenlag har beskrivits omfatta ett äldre såväl som ett nyare regelverk för miljö- och kvalitetsmål. I ett äldre regelverk finns bestämmelser om kvalitetsnormer och särskilda kvalitetsnormer (jfr 5 kap. 4–9 §§). Landskapsregeringen ska utfärda kvalitetsnormer som är behövliga eller lämpliga för att klara allmänna förutsättningar för vattenverksamheter och vattenfarliga verksamheter. Om det saknas en grundläggande kvalitetsnorm så kan ny eller ändrad markanvändning ske bara om den kan visas inte riskera en försämring av den gällande kvalitetsnormen. Kvalitetsnormer är knutna till flera andra bestämmelser i lagen, bland annat bestämmelserna om vattenförbättringsplan (se främst 5 kap 13 § i gällande vattenlag). Ingen kvalitetsnorm har utfärdats under den tid gällande vattenlag har varit i kraft, då de har bedömts vara för svåra och kostsamma att införa.

Till regelverket har senare fogats begreppet miljökvalitetsnormer (jfr 5 kap. 21 och 21a §§) som ett led i införlivandet av vattendirektivet. Definitionen överensstämmer med definitionen av miljökvalitetsnormer i artikel 2.35 i vattendirektivet. I unionsrätten saknas en enhetlig definition av begreppet, varför innebörden skiljer sig beroende på sammanhanget. I lagen har begreppet använts i huvudsak för gränsvärden och tröskelvärden avseende ämnen som är farliga och skadliga för vattenmiljön. Som en följd så förekommer begreppen kvalitetsnormer och miljökvalitetsnormer jämsides, trots att de syftar på samma företeelser och har likartad funktion. De är ägnade att ge ett normativt innehåll till och utgöra instrument för att nå bestämda kvalitetsmål, se 5 kap. 1 § 1 mom. respektive 21 § 1 mom. i gällande vattenlag.

I 5 kap. 9 § i gällande vattenlag finns bestämmelser för de fall kvalitetsnormer inte har utfärdats för sötvattenförekomster eller saltsjön. Om kvalitetsnormer för att till exempel begränsa övergödning inte gäller i vattenområden i saltsjön, får ny eller ändrad verksamhet komma till stånd endast om det visas att en verksamhet inte kan bidra till ökad övergödning i området eller om ett förbättringsoverskott används. Större nya eller ändrade verksamheter har därför inte kunnat tillåtas då allt utsläpp av näringsämnen setts bidra till övergödning.

Gällande vattenlags förbättringsoverskottsbestämmelser har inte tillämpats. Av verksamhetsutövare föreslagna vattenkvalitetsförbättrande åtgärder har inte ansetts vara förenligt med detta. Tanken med förbättringsoverskott är ge en viss flexibilitet inom ramen för som är förenligt med en hållbar utveckling.

Trots gällande vattenlags bestämmelser om kvalitetsnormer och särskilda kvalitetsnormer så har inte vatten- och marindirektivens vattenkvalitetskrav för god status helt genomförts. Regelverket beaktar heller inte de krav som följer av Weserdomen och Schwarze-Sulm-domen vilka beskrivs nedan i avsnitt 1.4.

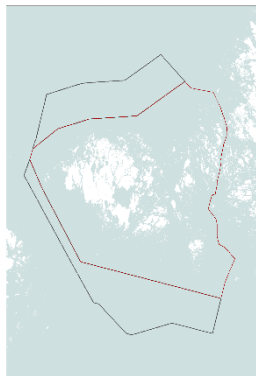
1.3 Viktiga begrepp i lagförslaget

I detta lagförslag regleras två huvudkategorier av vatten, nämligen *grundvatten* och *ytvatten*. Grundvatten är vatten i mark eller berggrund medan ytvat-

ten är allt vatten på markytan inräknat såväl sötvatten som saltsjövattnen. Ytvattnet i Ålands östersjövattnen är *marina vatten*. Marina vatten indelas i sin tur i *kustvatten* och *utsjövattnen*. Kustvatten finns innanför en tänkt linje en sjömil utanför Ålands yttre öar. Utanför den linjen finns utsjövattnen ut till gränsen för landskapets territorialvatten, tolv sjömil utanför de yttre öarna.

Ytvattens och grundvattens status ska klassificeras. Vattendirektivets begrepp *vattenstatus* omfattar grundvatten, sjöar och kustvatten. Marindirektivets begrepp *miljöstatus* omfattar alla marina vatten, inräknat såväl kustvatten som utsjövattnen. Följaktligen är tillämpningsområdet för direktiven överlappande, dock så att vattendirektivet har givits företräde.

Bild 1

Bilden visar översiktligt landskapets territorialvatten. Vattendirektivets tillämpning sträcker sig en sjömil utanför de yttre öarna. Marindirektivets tillämpning överlappar vattendirektivets tillämpningsområde. I detta lagförslag benämns vattendirektivets vattenområde vara *kustvatten*. Vattnen utanför benämns *utsjövattnen*. Tillsammans utgör de *marina vatten*.

Begreppet *vattenförekomst* avser vattenvolymer i geografiskt avgränsade yt- eller grundvatten, varvid flera ytvattenförekomster kan utgöra ett *monitoringområde*. Begreppet *vattenområde* avser annan geografisk indelning av vatten, och har sin största betydelse i frågor som rör ägande- och nyttjanderätter till vatten.

Begreppet *kvalitetsfaktorer* används i enlighet med vattendirektivet för att beskriva vattenstatus i olika vatten. I bilaga V till vattendirektivet förtecknas för floder, sjöar, vatten i övergångszon respektive kustvatten *biologiska* kvalitetsfaktorer (rör typiskt förekomst av växter och djur), *fysikaliskt kemiska* kvalitetsfaktorer (rör typiskt vattentemperatur, salthalt, näringsförhållanden och syreförhållanden) samt *hydromorfologiska* faktorer (rör typiskt vattenvolym, -flöde och omsättning samt variationer i djup- och strandförhållanden). Vid en sammanvägning ges biologiska kvalitetsfaktorer störst betydelse, medan fysikaliskt kemiska och hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna kompletterar beskrivningarna.

I marindirektivet förtecknas elva *kvalitativa beskrivningar* som kännetecknar miljöstatus (deskriptorer). Dessa är biologisk mångfald, främmande arter, kommersiellt nyttjade fiskar och skaldjur, marina näringsvävar, övergödning, havsbottens integritet, bestående förändringar av hydrografiska villkor, koncentrationer av farliga ämnen i vatten, koncentrationer av farliga ämnen i fisk och skaldjur, egenskaper och mängder av marint avfall samt tillförsel av energi inbegripet undervattensbuller.

Med *Weserdomen*, *Schwarze-Sulm-domen* och *den franska naturskyddsföreningen-domen* har den Europeiska unionens domstol (EU-domstolen) utvecklat hur några av vattendirektivets bestämmelser ska förstås. De beskrivs i följande avsnitt.

1.4 Vattendirektivet

Vattendirektivet omfattar allt grundvatten och ytvatten utom utsjövatten. Vissa vatten kategoriseras som skyddade. I sådana fall ges ett särskilt skydd då vattnet används som eller är planerat för hushållsvatten, hyser ekonomiskt betydelsefull fauna eller flora med ett lagstadgat skydd eller i fall då vattnet annars bedöms vara sårbart för näringsämnen från mänskliga verksamheter. Särskilda bestämmelser om marina vatten, således både om kustvatten och utsjövatten, finns i marindirektivet (se avsnitt 1.5 nedan) och i havsplaneringsdirektivet (se avsnitt 1.6 nedan). Bestämmelser om grundvatten finns i grundvattendirektivet. Där finns till vattendirektivet kompletterande bestämmelser, syftande till att förebygga eller begränsa att föroreningar kommer ut i grundvattnet.

Vattendirektivets huvudsyfte är att skydda och förbättra vattenmiljön med dess olika ekosystem, inräknat ekosystem i anslutande mark- och våtmarksområden. En rad åtgärder ska genomföras, medlemsländerna ska identifiera yt- och grundvattenförekomster av viss storlek, vilket är ägnat att ge möjligheter att avgöra om fastställda miljömål uppnås eller inte. *Förvaltningsplaner* och *åtgärdsprogram* ska upprättas i syfte att nå miljömålen. *Det innebär för ytvatten krav på en god ekologisk och kemisk status och för grundvatten en god kemisk och kvantitativ status.* Klassificeringen av ytvattens ekologiska status i gränsområden bestäms av medlemsstaterna tillsammans. Klassificering av ytvattens kemiska status är gemensam inom hela den Europeiska unionen. Landskapet har också i enlighet med vattendirektivets artikel 3.1 identifierat Åland att utgöra ett enda avrinningsdistrikt. I enlighet med artiklarna 11 och 13 i vattendirektivet har landskapet också utarbetat förvaltningsplaner och antagit åtgärdsprogram för förvaltningsperioderna åren 2009–2015, åren 2016–2021 och åren 2022–2027.

I vattendirektivets artikel 4.1 formuleras åtgärder som medlemsländerna ska vidta för att skydda, förbättra och återställa vattenstatus i ytvatten, grundvatten och vatten i skyddade vattenförekomster. Detta uttrycks i frågan om yt- och grundvatten också så att medlemsländerna ska vidta åtgärder som är nödvändiga för att förebygga en försämring av vattenstatus. Avseende grundvatten ska dessutom nödvändiga åtgärder genomföras i syfte att förebygga, begränsa och motverka föroreningar från mänsklig verksamhet. God vattenstatus i alla vattenförekomster ska ha uppnåtts i vissa fall senast år 2021 och i andra fall år 2027, vilket är en förlängning från ett ursprungligt krav att god vattenstatus ska ha uppnåtts under år 2015. Detta gäller ifråga om ytvattens ekologiska och kemiska status samt för grundvatten kemisk och kvantitativ status.

I vattendirektivet finns inte definierat vad som är försämring av status eller vad som är att förebygga en försämring av vattenstatus. Med *weserdomen* (se nedan) klargjordes att detta utgör ett självständigt krav i förhållande till kravet att uppnå en god vattenstatus, och omfattar krav på aktiva åtgärder.

Vattenkvaliteten i Ålands ytter- och mellanskärgårdsområden påverkas pga. vattenströmmar i hög grad av vattenkvaliteten i Östersjön som helhet och särskilt i landskapets omgivande havsområden. Ålands ytter- och mellanskärgård utgör över åttio procent av de totala åländska kustvattnen. Ett uppnående av god miljöstatus är därför en förutsättning för att uppnå god vattenstatus i Ålands ytter- och mellanskärgård.

Weserdomen, EU-domstolens avgörande den 1 juli 2015 i mål C-461/13

Med *weserdomen* avses EU-domstolens avgörande i målet Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland eV mot Bundesrepublik Deutschland (C-461/13). Det följde en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Ärendet rörde den tyska

vatten- och sjöfartsförvaltningens planfastställelsebeslut av den 15 juli 2011 om fördjupning av delar av floden Weser i norra Tyskland, så att större containerfartyg skulle kunna nå hamnarna Bremerhaven, Brake och Bremen. Projekten innebar fördjupning av segelrännor genom muddring av flodbädden, efterföljande underhållsmuddring samt dumpning av muddermassor.

Enligt weserdomen har medlemsstaterna, med förbehåll för att undantag kan beviljas, en skyldighet att inte bevilja tillstånd till verksamheter som riskerar att orsaka försämring av vattenstatus, eller när uppnåendet av god ekologisk status eller god ekologisk potential och god kemisk status äventyras. Att nå vattendirektivets miljömål är bindande för medlemsstaterna. Domstolen fann att begreppet försämring av status ska tolkas så att det är en försämring så snart ytvattenstatusen hos minst *en* av kvalitetsfaktorerna enligt bilaga V i vattendirektivet blir försämrade med en klass, även om denna försämring inte leder till en försämring av klassificeringen som helhet. Med domen följer att

- vattenkvalitetskrav för ekologisk status och kemisk status var för sig har en självständig rättsverkan,
- det är tillräckligt med en försämring av *en* vattenkvalitetsfaktor för att en försämring av vattenstatus ska ha skett samt att
- en miljökonsekvensbedömning och annat underlag vid tillståndsprövning måste omfatta en beskrivning av hur en verksamhet förväntas inverka på förutsättningarna att nå gällande miljömål.

Weserdomen har rättskraft så att den är bindande för hur unionsrätten ska tolkas och tillämpas av alla lagstiftare, domstolar och myndigheter inom den Europeiska unionen. Det finns följaktligen en skyldighet att inte bevilja tillstånd i vissa fall samt tydliggörs vad försämring av status är enligt vattendirektivets artikel 4.

VATTENSTATUS I KUSTVATTEN

EKOLOGISK STATUS

	biologisk	fysikalisk	hydromorfologisk
parametrar	- klorofyll-a - bottenfauna - växtp planktonbiomassa - växter i vattnet	- totalkväve - totalfosfor - siktdjup	- vattenflödets kvantitet o dynamik - variation i djup, bredd, struktur...
klass	- hög - god - måttlig - otillfredsställande - dålig	- hög - god - måttlig - otillfredsställande - dålig	- hög - god - måttlig - otillfredsställande - dålig

KEMISK STATUS

parametrar	- farliga/skadliga ämnen - utsläppsgränsvärden
klass	- god - dålig

Bilden ovan åskådliggör i enlighet med vattendirektivet viktiga grunder för klassificering av kustvattens ekologiska status (som hög, god, måttlig, otillfredsställande eller dålig) samt som kemisk status (som hög eller god). Miljömålet är god vattenstatus vilket kustvattnen nu generellt inte uppnår, i huvudsak som följd av övergödning med näringsämnena kväve och fosfor.

Ekologisk status är en sammanvägning av biologiska, fysikaliska och hydromorfologiska parametrar. De biologiska väger tyngst, de fysikaliskt kemiska och hydromorfologiska kompletterar och kan endast sänka klassificeringen.

Kemisk status bestäms på grund av godtagbara gränsvärden för farliga eller skadliga ämnen.

Vattenstatus bestäms enligt den sämsta klassificeringen av ekologisk respektive kemisk status.

Schwarze-Sulm-domen, EU-domstolens avgörande den 4 maj 2016 i mål C-346/14

Med Schwarze-Sulm-domen avses EU-domstolens avgörande i mål C-346/14. Österrike hade med undantag från försämringsförbudet givit tillstånd till byggandet av ett vattenkraftverk i floden Schwarze Sulm. Den Europeiska kommissionen förde i ärendet talan mot Österrike om fördragsbrott enligt artikel 258 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Kommissionen ansåg att Österrike hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 4.1 och 4.7 i vattendirektivet (om undantag från miljömål) genom att godkänna projektet, trots att det medförde en försämring av statusen hos ytvattenförekomsten från hög status till god status, samt att medlemsstaterna har en skyldighet att avhålla sig från åtgärder som allvarligt äventyrar ytvattenstatusen.

EU-domstolen fann att kommissionen inte hade kunnat bevisa att det undantag från försämringsförbudet som beviljats för vattenkraftverket varit bristfälligt, därför ifrågasattes inte undantagets riktighet. I målet beaktades ingående vattenkraftverkets karaktär och effektivitet i förhållande till en försämrad status hos vattenförekomsten.

Med Schwarze-Sulm-domen visades var gränsen går för att bevilja undantag från försämringsförbudet. Den visar att förutsättningarna i enskilda fall och uppfyllande av alla krav som ställs i vattendirektivets artikel 4.7 är av betydelse vid beviljande av undantag. Alla genomförbara åtgärder ska vidtas för att begränsa påverkan på vattenstatus, undantag ska kunna visas vara genomtänka och väl argumenterade. Domen visar också att medlemsländerna inte skönsmässigt kan medge sådana undantag, även om de tillåts en viss bedömning ifråga om kravet ”stor betydelse från allmän synpunkt”.

Bielefelddomen, EU-domstolens avgörande den 28 maj 2020 i mål C-535/18

Med Bielefeld-domen avses EU-domstolens avgörande i mål C-535/18 där det framkommer att principerna i Weserdomen gäller även för grundvatten. Den kemiska statusen försämras till följd av ett projekt om minst ett riktvärde överskrids, eller vid en förutsägbar höjning av koncentrationen av ett ämne när riktvärdet redan överskridits för det ämnet. Varje efterföljande ökning av ett ämne som överskridit riktvärdet är en försämring. Bielefelddomen tydliggör att det för grundvatten inte krävs att vattenförekomsten i sin helhet ska vara påverkad för att en försämring av statusen ska kunna konstateras.

Den franska naturskyddsföreningen-domen, EU-domstolens avgörande den 5 maj 2022 i mål C-525-20

I EU-domstolens avgörande den 5 maj 2022 i mål C-525-20, den franska naturskyddsföreningen-domen, behandlas tillfällig påverkan på en vattenförekomst. EU-domstolen beslöt att det, vid bedömningen av huruvida ett visst program eller ett visst projekt är förenligt med målet att förebygga försämring av vattenkvaliteten, inte är tillåtet att underlåta att beakta tillfällig och

kortvarig påverkan utan långsiktiga konsekvenser för vattenförekomster, såvida det inte är uppenbart att sådan påverkan till sin natur endast kan medföra liten inverkan på statusen hos ifrågakvarande vattenförekomster och inte kan orsaka någon försämring av denna status.

1.5 Marindirektivet

Marindirektivet omfattar marina vatten, som enligt detta lagförslag innefattar såväl kustvatten som utsjövatten. Syftet har varit att där ska finnas en god miljöstatus senast den 31 december 2020. God miljöstatus har hav som är rena, friska, ekologiskt variationsrika och produktiva utifrån sina inneboende förutsättningar. Mänskligt nyttjande av havsmiljön ska dessutom ske på en nivå som är hållbar och inte hotar vattnens användning för nuvarande och framtida generationer.

Unionens hav delas in i olika geografiskt och ekologiskt marina regioner. Varje marin region ska samarbeta om nationella marina strategier och kostnadseffektiva åtgärder för att uppnå det övergripande miljömålet. Varje medlemsland har ett ansvar för detta. De ska baserat på specifika mål skapa övervakningsprogram och åtgärdsprogram. Östersjön utgör en marin region där samarbetet för nå en god miljöstatus i Östersjön sker inom Helsingforskommissionen, vanligen kallad Helcom. Samarbetet inom Helcom har stor betydelse för uppnåendet av god miljöstatus i Ålands omgivande havsområden – se även avsnitt 1.7.

Medlemsstaterna har en skyldighet att vidta de åtgärder som behövs för att nå och upprätthålla en god miljöstatus i marina vatten, genom att utarbeta och genomföra marina strategier. En marin strategi skapas i flera steg. Det ska göras en inledande bedömning av miljöstatus, följt av miljömål och tillhörande indikatorer. Detta ingår i medlemsstaternas övervakningsprogram och åtgärdsprogram. Syftet med ett åtgärdsprogram är att identifiera åtgärder för att uppnå eller bevara god miljöstatus. Under vissa förutsättningar kan undantag göras från miljömål, i vilka fall medlemsstaten (art. 14) tydligt ska ange undantaget i sitt åtgärdsprogram och motivera sitt ställningstagande inför kommissionen.

1.6 Havspaneringsdirektivet

Havspaneringsdirektivet omfattar marina vatten och är en del av den Europeiska unionens integrerade havspolitik. Målet är att ge en ram för *planering* som främjar en hållbar tillväxt i havsrelaterade ekonomier, en hållbar utveckling i havet och en hållbar användning av havets naturresurser. Havspaner ska utformas för att bidra till en hållbar utveckling i sektorerna för energi till havs, sjötransport, fiske, vattenbruk samt bevarande, skydd och förbättring av miljön. Direktivets ”miljöpelare” utgörs av marindirektivets miljömål, medlemsstaterna kan beakta samspelet mellan land och hav med en integrerad kustzonsförvaltning.

1.7 Östersjösamarbetet inom HELCOM

Samarbetsorganet HELCOM upprättades 1974 i enlighet med konventionen om skyddet av Östersjöområdet marina miljö, den s.k. ”Helsingforskonventionen” (FördrS nr 2/2000). Fördragspartners i konventionen och deltagande parter i HELCOM är samtliga länder med kust mot Östersjön samt den Europeiska Unionen. Åland deltar i HELCOM:s arbete inom ramarna för Finlands medlemskap, på ett liknande sätt som i den Europeiska unionen.

Grunderna för framtagandet av åtaganden HELCOM beslutat om finns i Helsingforskonventionens artiklarna 3 och 15. Enligt artikel 3 ska de fördragsslutande parterna, som en grundläggande princip och skyldighet, var för sig eller gemensamt vidta alla erforderliga lagstiftnings-, administrativa

eller andra relevanta åtgärder för att förhindra och eliminera förorening i syfte att främja återställandet av Östersjöområdet och bevarandet av dess ekologiska balans.

I artikel 15 anges att parterna var för sig och gemensamt ska vidta alla lämpliga åtgärder avseende Östersjöområdet och dess ekosystem i kustområden, vilka påverkas av Östersjön, för att bevara orörda miljöer och den biologiska mångfalden samt för att skydda ekologiska processer. Sådana åtgärder ska även vidtas för att säkerställa en uthållig användning av naturresurserna inom Östersjöområdet. I detta syfte ska de fördragsslutande parterna sträva efter att anta bestämmelser som innehåller ändamålsenliga riktlinjer och kriterier.

I marindirektivet stadgas att medlemsstaterna ska använda befintliga regionala samarbetsorgan för att samordna de åtgärder som krävs för att uppnå direktivets mål. För Östersjöländerna innebär det att länderna ska samarbeta inom ramen för HELCOM vid olika typer av bedömning av förhållandena i Östersjön samt vid fastställande av status, miljömål, övervakningsprogram och åtgärdsprogram ska beaktas. För närvarande pågår ett arbete inom HELCOM för att bestämma de kriterier som ska användas för att fastställa god miljöstatus. Detta arbete stöds av att den Europeiska unionen i maj 2017 beslöt att samordna kriterier och metodstandarder för god status i marina vatten och kustvatten (Kommissionens beslut (EU) 2017/848).

Genom det nu gällande HELCOMs åtgärdsprogram för Östersjön (BSAP), som antogs 2021 har medlemsparterna kommit överens om att genomföra ett stort antal åtgärder och åtaganden med det övergripande syftet att uppnå god miljöstatus i Östersjön. Målet är att slutföra genomförandet av BSAP som helhet senast 2030.

I övergödningssavsnittet i BSAP har medlemsparterna kommit överens om de högsta tillåtna utsläppsnivåerna av kväve och fosfor till Östersjön för att nå god miljöstatus med avseende på övergödning. Nivåerna definieras på två sätt: dels som den högsta tillåtna tillförseln av näringsämnen via vatten och luft (MAI) till Östersjöns delbassänger, dels som utsläppstak för näringsämnen (NIC) som utgör maximal tillförsel via vatten och luft för varje land till Östersjöns delbassänger. Alla åtgärder för att minska näringstillförseln som krävs för att uppnå NIC bör enligt planen vara fullt implementerade senast 2027.

I BSAP konstateras att uppnåendet av dessa utsläppsnivåer är nyckelförutsättningen för att uppnå god miljöstatus i Östersjön. I planen anges vidare att utsläppstaken för kväve och fosfor baseras på aktuell vetenskaplig kunskap och är föremål för osäkerhet. Detta understryker behovet av att följa försiktighetsprincipen. Så långt som möjligt bör man undvika utökade utsläpp tills både den högsta tillåtna tillförseln av näringsämnen till Östersjöns delbassänger (MAI) och god status med avseende på eutrofiering har uppnåtts, också i bassänger där tillförsel redan är under utsläppstaket för näringsämnen (NIC).

1.8 Lagstiftning i riket

Lagstiftningen om skydd och nyttjande av vatten finns i flera lagar i riket. Vattenlagen (FFS 587/2011) innehåller bestämmelser om allmänna rättigheter, skyldigheter och inskränkningar, tillståndspliktiga vattenhushållningsprojekt, uttag av vatten, dikning, vattenreglering, farleder, sammanslutningar, ersättningar samt straffbestämmelser. På vattenhushållningsärenden som medför risk för förorening av vattendrag och som inte förutsätter tillstånd enligt vattenlagen ska miljöskyddslagen (FFS 527/2014) tillämpas.

Enligt 3 kap. 6 § i vattenlagen ska vid bedömningen av förutsättningarna för beviljande av tillstånd hänsyn tas till de omständigheter som berör vattenstatusen och vattenanvändningen inom projektets influensområde enligt den aktuella förvaltningsplanen.

Lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (FFS 1299/2004) reglerar vattnens status, grundvattenområden, förvaltningsplan, åtgärdsprogram, miljömål och havsförvaltning.

1.9 Lagstiftning i Sverige

De centrala miljöbestämmelserna är i Sverige samlade i miljöbalken (SFS 1998:808). Den innehåller bl.a. bestämmelser om allmänna hänsynsbestämmelser, hushållning med mark- och vattenområden, miljökvalitetsnormer, vattenverksamhet, prövning samt ersättning. Lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet (SFS 1998:812) innehåller bl.a. bestämmelser om rådighet över vatten, markavvattnings-, bevattnings- och vattenregleringssamfalligheter.

I 5 kap 4 § i miljöbalken anges att en myndighet eller en kommun inte får tillåta att en verksamhet eller en åtgärd påbörjas eller ändras om detta, trots åtgärder för att minska föroreningar eller störningar från andra verksamheter, ger upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm. Vid prövning för ett nytt tillstånd och vid omprövning av tillstånd ska de bestämmelser och villkor beslutas som behövs för att verksamheten inte ska medföra en sådan försämring eller ett sådant äventyr.

Det är delegerat till regeringen att bestämma om karakterisering av vattenområden, förvaltningsplaner och övervakning av vattenmiljön.

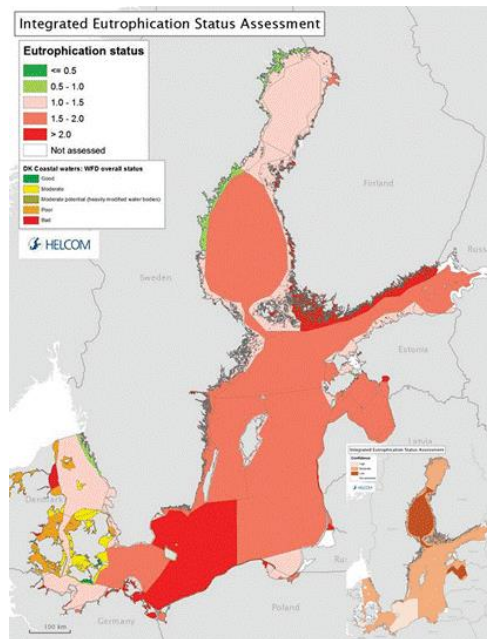
2. Överväganden

Frågor om vattenrätt och vattenkvalitet är viktiga för Åland. Mer än åttioåttio procent av Ålands hela areal är sjö och hav. Knappt tre procent av dessa ytvatten har någon särskild form av lagstadgat vattenkvalitetsskydd. Landskapsregeringen har funnit att vattenlagstiftningen i grunden bör ses över för att få ett mer enhetligt och förståeligt regelverk för allmänhet, verksamhetsutövare och myndigheter. Regelverket ska beakta de klargöranden av vattendirektivet som visats med den Europeiska domstolens domar, närmast i de ovan relaterade wesermålet och Schwarze-Sulm-målet.

Helcom publicerade år 2018 för åren 2011-2016 en sammanställning av medlemsländernas beskrivningar av status för arter och livsmiljöer samt nivå av mänsklig påverkan på Östersjön i sin rapport State of the Baltic Sea, se <http://stateofthebalticsea.helcom.fi/>. Avseende eutrofiering är statusen i Östersjön inte god, generellt bedöms den som måttlig samt något sämre i söder än i norr. I Helcom's rapport dras bland annat följande slutsatser:

- Övergödning är den mest betydande belastningen. 97 procent av Östersjön är påverkad av övergödning varav 12 procent är mycket påverkad.
- Belastningen av näringsämnen från land har minskat. Det är dock ännu den mest betydande belastningen, som tillsammans med redan tillförda näringsämnen skapar problem.
- Den biologiska mångfalden i Östersjön är inte i ett bra tillstånd, alla arter och livsmiljöer är negativt påverkade på något sätt.
- Omkring 70 procent av det marina skräpet i Östersjön är plast, som påverkar livsmiljöer negativt och skadar djur i näringsväven.

Bild 2

Bilden visar en översiktlig bedömning av eutrofieringssituationen i östersjöområdet för åren 2011-2016. I kustområdena återges nationella värden enligt vattendirektivets klassificeringsregler. Den infällda kartbilden återger en bedömning av trovärdigheten för bildens uppgifter (mörkare färg = lägre tillförlitlighet // ljusare färg = högre tillförlitlighet).

Källa: Helcom.

Ett framgångsrikt samarbete i Östersjöregionen för att förbättra vattenkvalitet är därför mycket viktigt. Åland bör därför ta sitt ansvar och bidra till ett framgångsrikt samarbete på Östersjönivå. Om inte de överenskommelser som antagits på Helcom-nivå om högsta tillåtna utsläpp av kväve och fosfor i syfte att uppnå god miljöstatus genomförs, är det sannolikt att god vattenstatus inte uppnås i Ålands ytter- och mellanskärgårdsområden.

Den 18 juni 2013 redovisade kommittén Omställning Åland, för landskapsregeringen en rapport om en strategisk planering för en hållbar framtid åren 2013–2051¹. Rapporten konstaterades vara "ett centralt underlag i landskapsregeringens fortsatta arbete för en hållbar utveckling". Lagtinget omfattade därefter den 10 september 2014 landskapsregeringens strategi. Med denna utgångspunkt och med beaktande av Förenta nationernas utvecklingsprogram (undp.org) Agenda 2030 av den 25 september 2015 har arbete fortsatt bedrivits. En *utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland* (.bar-kraft.ax), har formulerats med deltagande av företrädare för olika samhällssektorer. I denna agenda ges sju strategiska utvecklingsmål, vari ingår uppnående av Förenta nationernas agenda 2030's utvecklingsmål för rent vatten och sanitet samt för hav och marina resurser. Här kan nämnas agendans mål Allt vatten har god kvalitet, Ekosystem i balans och biologisk mångfald, Attraktionskraft för boende, besökare och företag samt Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster. Vägen för att nå detta ska enligt agendan beakta följande fyra hållbarhetsprinciper: I ett hållbart samhälle ska naturen *inte* utsättas för systematisk

¹ Landskapsregeringens meddelande till lagtinget om strategi för hållbar utveckling, lagtingsärende M 2/2013-2014. Se också landskapsregeringens meddelande till lagtinget gällande utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland-statusrapport, lagtingsärende M 6/2017-2018.

- *koncentrationsökning av ämnen från berggrunden* (fossila bränslen, metaller och mineraler),
- *koncentrationsökning av ämnen från samhällets produktion* (syntetiska substanser, kemikalier, som innehåller svårnedbrytbara ämnen; eller naturliga substanser som omsätts i större mängder än naturen kan ta hand om),
- *undanträngning med fysiska metoder* (överuttag av naturresurser som vatten, skog, fisk eller matjord; intrång i viktiga naturområden för till exempel byggande, introduktion av främmande och invasiva arter, produktion som resulterar i avfall istället för slutna kretslopp) samt och i det hållbara samhället bidrar vi inte till att människor) samt
- *strukturella hinder för hälsa, inflytande, kompetens-utveckling, opartiskhet och meningsskapande.*

I gällande vattenlag finns två sätt att föreskriva i frågor som rör vattenkvalitet och vattens användning, skydd och vård. I de ursprungliga bestämmelsernas 5 kap. 4–11 §§ regleras kvalitetsnormer. Med genomförande av vatten- och marindirektiven fogades år 2011 nya 5 kap. 21 och 21a §§ till lagen, med begrepp som något skiljer sig såväl till räckvidd som rättsverkan. Även om utgångspunkten i bägge fall är att en viss vattenkvalitet ska uppnås så har detta medfört viss otydlighet och osäkerhet om hur lagen ska förstås. Med beaktande av detta finns ett behov att se över lagstiftningen, med utgångspunkt i gällande unionslagstiftning.

I regelverket finns bestämmelser med krav på hänsyn vad gäller vattenkvalitet. Där finns främst bestämmelser om platsval, skyddsåtgärder och försiktighetsmått för verksamheter. I lagen finns bestämmelser ägnade att ge verksamhetsutövare möjlighet samverka för att nå ekonomiskt rimliga och ändamålsenliga vattenkvalitetsåtgärder, som medger etablering och utveckling av näringsverksamhet. Det är frågan om bestämmelserna om vattenförbättringsfonder och förbättringsoverskott, vilka kompletteras med bestämmelser om undantags- och blandningszoner. Bestämmelserna om vattenförbättringsfond har inte i något fall tillämpats. Inte heller har regelverket om förbättringsoverskott haft förväntat genomslag. Ändamålet med förbättringsoverskottsbestämmelserna var att så som exempelvis i ruhrområdet få en utveckling med fortlöpande miljöförbättring inom ramarna för affärsmässigt uppbyggda system med handel av utsläppsrätter. Detta hade förutsatt antagande av kvalitetsnormer för olika vattenförekomster, vilket syns ha varit det största hindret. Landskapsregeringen finner att det finns ett behov av ett system där näringsverksamheter, trots bristen på kvalitetsnormer, kan fortgå och utvecklas inom ramarna för behövliga miljöförbättringsåtgärder. Det finns även behov av att förtydliga lagstiftningen om vattenstatusens inverkan vid tillståndsprövningen.

3. Förslag

Landskapsregeringen föreslår att gällande vattenlag upphävs och ersätts med en ny som huvudsakligen överensstämmer med gällande vattenlag. Den nya lagens begrepp föreslås närmare överensstämma med de som används i vatten- och marindirektiven, samtidigt som ett närmande görs till bestämmelserna om miljöpåverkan i miljöskyddslagen.

Begreppet kvalitetsnorm ersätts av bestämmelser om miljömål och förbättringsbehov (jfr 3, 32 och 33 §§). Miljömålet är att vattenförekomsterna ska uppnå god vattenstatus och god miljöstatus. Klassgränsvärden för de olika statusklasserna ska fastställas av landskapsregeringen. Med *klassgränsvärde* avses det värde som medför att en vattenförekomsts status klassificeras om till ett annat statusintervall. Exempelvis från måttlig till god ekologisk ytvattenstatus.

Enligt förslaget kommer vattenförekomster att bedömas utifrån sin ekologiska och kemiska status. Detta ska utgöra grunden vid bedömning av om en verksamhet ska kunna konstateras vara tillåtlig. Samtidigt får landskapsregeringen möjligheten att ta fram bestämmelser för en lokaliseringsstyrning av vattenverksamheter, på grundval av gällande vattenkvalitetskrav samt i enlighet med gällande förvaltningsplan. Sådana bestämmelser ska beaktas vid tillståndsprövning av verksamheters lokalisering.

Landskapsregeringen kan under en förvaltningsplanperiod besluta om krav på åtgärder i syfte att förbättra vattenstatus i vissa vattenförekomster. Dessa åtgärder kan finansieras genom godkännande av *gemensamma förbättringsåtgärder* (jfr 63 §), enligt vilket verksamhetsutövare enligt tillståndsvillkor åstadkommer åtgärder med finansiella medel eller på annat sätt genom att samverka kring lösningar. Det har likheter med en vattenförbättringsfond, såsom den beskrivs i gällande vattenlag, men också andra mer handgripliga lösningar kan godkännas om de är ändamålsenliga och kontrollerbara.

I detta lagförslag införs ett *kompensationsåtgärdsinstrument* (jfr 61 §). Den kompensation som avses utgör en gottgörelse av en försämring av vattenkvaliteten, som skadar vattnens naturliga ekosystemfunktioner. Det vill säga naturliga funktioner i ekosystemens kretslopp som är avgörande för ekologisk utveckling och förändring. Landskapsregeringen bedömer att med ett fungerande kompensationsåtgärdsinstrument kan miljökvalitetsförluster i vattenförekomster motverkas, samtidigt som önskemål kan tillgodoses att få viss samhällsnyttig exploatering av vattenförekomster. Efter en tillståndsprövning av om ändamålsenliga vattenkvalitetsförbättrande åtgärder har genomförts, som med en rimlig marginal kompenserar för miljökvalitetsförluster, så kan en reglerad exploatering ske. Kompensationsåtgärder kan utföras av andra än verksamhetsidkaren, då nyttan av en kompensationsåtgärd ska vara överlåtbar. En normal kompensationsåtgärd är en förbättring i förhållandet 1,3 till 1. Det finns goda metoder att mäta såväl biologiska, fysikalisk-kemiska, hydromorfologiska som kemiska kvalitetsfaktorer. Mätmetoderna kan dock fortsatt utvecklas, då systemet med kompensationsåtgärder har prövats på land och hittills endast i mycket begränsad omfattning har prövats i vatten.

Ett *förbättringsöverskottsinstrument* föreslås fortsatt finnas (jfr 62 §). Det vill säga den eller de som utöver andra lagstadgade krav vidtar åtgärder som ytterligare minskar belastningen och förbättrar vattenkvaliteten kan beviljas en rätt att utnyttja en andel av detta vattenförbättringsöverskott. Samtidigt som det ger aktörer utrymme att utveckla sin verksamhet åstadkommer de en förbättring av vattenkvaliteten. Till den del en vattenkvalitetsförbättrande åtgärd går längre än vad lagstiftningen kräver uppstår således ett förbättringsöverskott vilket ger möjligheter till ytterligare verksamhetsvolym med två tredjedelar inom ramen för den åstadkomna vattenkvalitetsförbättringen.

Med förslaget förtydligas och utvidgas bestämmelserna om inrättande av *vattenskyddsområde* (jfr 29 och 30 §§), genom att där tydligare anges i vilka situationer landskapsregeringen kan upprätta ett vattenskyddsområde, vem som har rätt att ansöka om att ett vattenskyddsområde ska upprättas, i vilka fall ersättning för begränsningar till följd av skyddsföreskrifter ska utgå samt bestämmelser om hörande och utställande i förfarandet kring fastställande av skyddsföreskrifter för vattenskyddsområde.

3.1 Bedömning och klassificering av vattenförekomster

Vatten indelas i vattenförekomster i enlighet med vattendirektivets bestämmelser. Vattenförekomster är centrala för bestämningen av vattenstatus (klassificering). Bestämmelser om detta finns i lagens 5 kap. Indelningen i

kustvattenförekomster och sjöar föreslås i bilagan till lagen. Medan landskapsregeringen beslutar om denna indelning för grundvatten. Beroende på slag av vattenförekomst ska varje vattenförekomst klassificeras enligt en skala (32 §).

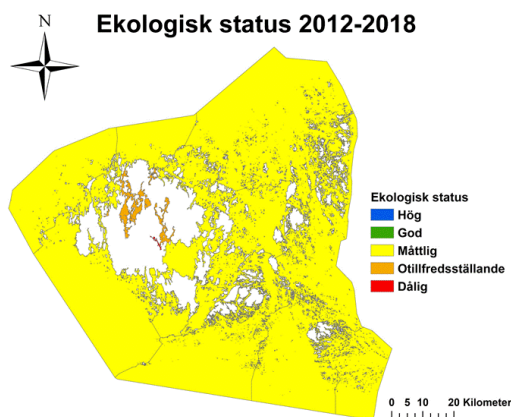
Vattenförekomster viktiga för täkt av hushållsvatten ska identifieras och avgränsas i enlighet med artikel 7 i vattendirektivet. Detsamma gäller enligt direktivets bilaga IV förekomster viktiga för ekonomiskt betydelsefulla vattenlevande djur- eller växtarter, som fastställts vara rekreativsvatten inräknat badvatten och andra vattenförekomster vars livsmiljöer behöver ett skydd inräknat sådana Natura 2000 områden.

I vattendirektivets bilaga II föreskrivs om hur vattenförekomster beroende på karaktär ska lokaliseras och avgränsas som floder, sjöar, vatten i övergångszon eller kustvatten. Därefter ska inom varje sådan kategori särskiljas förekomster beroende på organisk och geologisk särart samt beroende på ytstorlek, djupförhållanden och andra karakteristika. Förekomsternas känslighet för påverkan ska bedömas. I vattendirektivets bilaga V föreskrivs så om klassificering och bestämmande av vattenstatus samt om övervakning av vattenförekomster.

Tillsammans beskriver detta förutsättningarna för att bestämma miljömål för enskilda vattenförekomster, vilka ska beaktas i förvaltningsplan, åtgärdsprogram och övervakningsprogram samt ska rapporteras till den Europeiska unionens kommission.

I landskapets förvaltningsplan för avrinningsdistriktet Åland åren 2022–2027 finns en sammanställning med typindelning och klassificering av landskapets vatten.

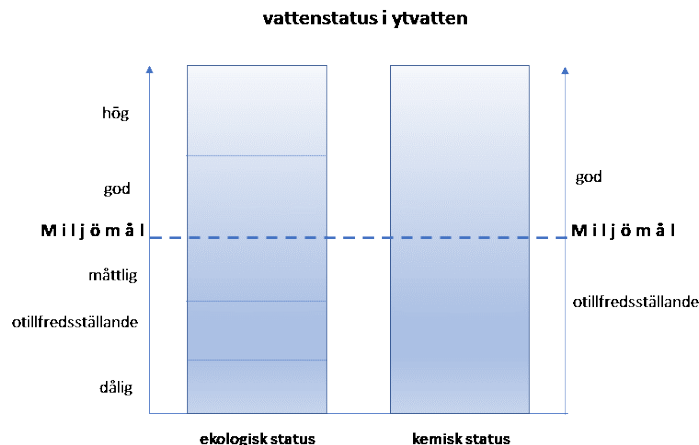
Bild 3

Bilden är från förvaltningsplanen 2022-2027 och visar den sammanvägd ekologisk status för Ålands kustvattenförekomster åren 2012–2018.

3.2 Vattenstatus och miljömål

Bild 4

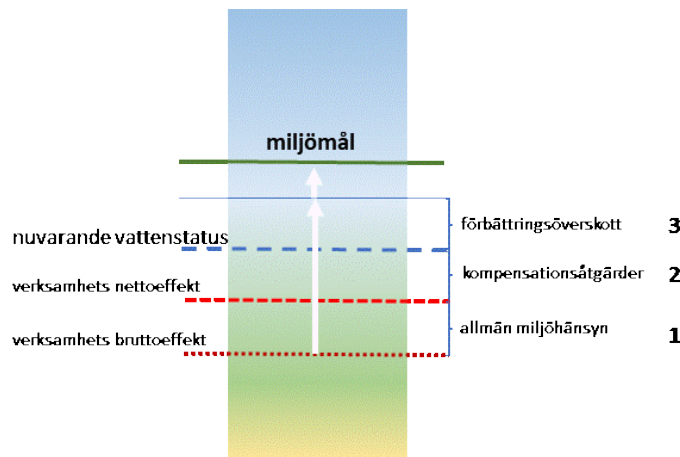

Bilden visar förenklat vattendirektivets och detta förslags skalor vid bestämmande av vattenstatus i ytvatten (jfr förslaget 32 §). Med få undantag når inte vattenstatusen i åländska marina vatten upp till *god* status ekologiskt. Med få undantag är det frågan om *måttlig* ekologisk status i marina vatten. Kemisk status bedöms vara generellt *god*. Vattenstatus ska bestämmas utgående från ekologisk status eller kemisk status enligt den status som är sämst.

Utgångsläget för beviljande av tillstånd att starta en vattenpåverkande verksamhet är att vattenstatusen inte försämras, det vill säga att det finns ett icke-försämringskrav. Landskapets ytvattenförekomster har generellt *måttlig* ekologisk vattenstatus och *god* kemisk vattenstatus. Miljömålet är *god* vattenstatus i enlighet med den Europeiska unionens regelverk. Ett exempel kan vara att en verksamhet i sig av prövningsmyndigheten konstateras komma att medföra en försämrande vattenpåverkan på vattenförekomsten med X antal påverkansenheter. En förutsättning för att etablera verksamheten konstateras då vara att åtgärder som kompenserar för och genom en minskning av belastningen något förbättrar vattenstatusen.

För marina områden gäller även miljömålet *god miljöstatus* så som det beskrivs i marindirektivet. Således kan klassgränsvärden för miljöstatus och vattenstatus vara överlappande, så att vattendirektivets bestämmelser har företräde. För miljöstatus gäller att vattnen ska vara ekologiskt variationsrika och dynamiska, rena, friska och produktiva utifrån sina inneboende förutsättningar. Vattenanvändningen ska vara hållbar och trygga möjligheten till användning och verksamhet för såväl nuvarande som framtida generationer.

Bild 5

Bilden visar förenklat ett exempel på förutsättningar för etablering av en vattenverksamhet, som utan hänsynstagande ger en försämrade vattenpåverkan i en vattenförekomst. Miljömålet god vattenstatus är översta heldragna linjen i bilden.

I bild 5 ovan avses med

nuvarande vattenstatus vattenstatusen hos en ytvattenförekomst innan en vattenverksamhet kommit till stånd. Detta bestäms utgående från dess ekologiska status eller kemiska status, beroende på vilken som är sämst. (blå streckad linje)

verksamhetens bruttoeffekt vattenverksamhetens inverkan på den ekologiska och kemiska vattenstatusen i vattenförekomsten. (brun prickig linje)

verksamhetens nettoeffekt vattenverksamhetens inverkan på den ekologiska och kemiska vattenstatusen i vattenförekomsten, efter att verksamhetsutövaren utfört de försiktighetsåtgärder denne är skyldig att vidta enligt lagens 2 kap. (röd streckad linje)

I vattenförekomster som inte har uppnått god vattenstatus gäller enligt vattendirektivet såväl ett icke-försämringskrav som ett förbättrings krav. Vägen till god vattenstatus kan se olika ut. I syfte att främja en utveckling mot bättre vattenkvalitet och samtidigt möjliggöra utveckling av näringar och samhälle föreslås ett system som kan tillgodose detta med tillämpning av ett eller flera möjliga åtgärdsslag. De viktigaste är kompensationsåtgärder och förbättringsoverskott.

1. *Allmän miljöhänsyn (2 kap.)*. Alla är skyldiga att visa allmän miljöhänsyn för minsta möjliga försämrade vattenpåverkan (bild 5, punkt 1). Skadelindringshierarkin ska tillämpas. Det innebär i första hand att försämrade vattenpåverkan ska undvikas, därefter begränsas, därefter att statusen återställas och i sista hand att den ska kompenseras för. Verksamheter ska (9 §) bedrivas med bästa tillgängliga teknik (BAT) och bästa miljöpraxis (BEP) samt bör lokaliseras till platser som bedöms vara bäst lämpade för ändamålet (8 §).
2. *Kompensationsåtgärder (61 §)*. Om verksamhetens nettoeffekt är sämre än nuvarande vattenstatus ska verksamhetsutövaren för att ges tillstånd vidta kompensationsåtgärder (bild 5, punkt 2), i den omfattning det skapar en faktisk förbättring i förhållande till nuvarande vattenstatus. Härvid kan slaget av vattenverksamhet ha betydelse för fastställande av om en förbättring skett, beroende på hur mätning av vattenpåverkan kan ske i enskilda fall.

3. *Förbättringsöverskott (62 §)*. I den utsträckning vattenkvalitetsförbättrande åtgärder görs som förbättrar vattenstatusen med mer än de x+ påverkansenheter som krävs för ett positivt beslut om tillstånd, så skapas ett förbättringsöverskott (bild 5, punkt 3). En förbättring utöver vad som krävs för ett tillstånd får av den som skapat det disponeras till två tredjedelar. Dessa två tredjedelar får förbättraren själv utnyttja eller så får de helt eller delvis överlåtas till andra. En tredjedel kommer således vattnet i berörda vattenförekomster till godo.

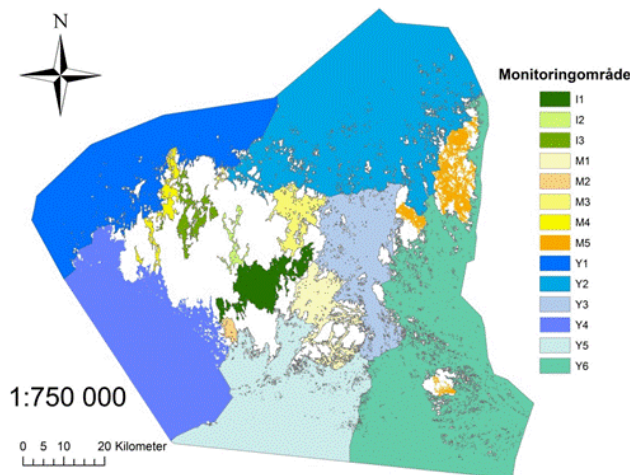
För att vara ett förbättringsöverskott i denna mening måste det vara dokumenterat och registrerat hos Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Överlåtelser och nyttjande ska också dokumenteras hos myndigheten. Även om effekten av vattenkvalitetsförbättrande åtgärder bedöms i enskilda vattenförekomster så kan de ha utförts på annan plats, till samtidig fördel för en eller flera vattenförekomster.

3.3 Mätning av vattenstatus

Lokal belastning i landskapet kommer från naturlig avrinning såväl som från bosättning och människors olika verksamheter, såsom hamnar och sjöfart, industri, jordbruk och djurhållning, fiskodling och annat vattenbruk. Den största åländska belastningskällan speciellt för kväve utgörs av atmosfärisk deposition, varav större delen tillförs från områden utanför Åland. Även s.k. intern belastning, dvs. läckage av näring från botten, har stor betydelse. Stor inverkan speciellt på landskapets yttre vatten har föroreningar direkt till Östersjön som sker utanför Åland och förs med strömmar till landskapets område. Landskapsregeringen samarbetar med Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) om tillämpning av ett belastningsverktyg, som gör det möjligt att beskriva belastningsförändringar för olika vattenområden och se vilka belastningskällorna är.

Landskapets innerskärgårds-, mellanskärgårds- och ytterskärgårdsområden skiljer sig i fråga om vattenomsättning och andra egenskaper. Kustvattnen har med beaktande av skärgårdstyp, i enlighet med vattendirektivet, indelats i 61 vattenförekomster (jfr avsnitt 3.1 ovan). I övervaknings- och analysyfte samt i administrativt syfte fördelas dessa på 14 *monitoringområden*. Ett monitoringområde utgörs av ett flertal vattenförekomster. Detta möjliggör en sammanhållen rumslig övervakning av alla parametrar som behövs för att bestämma och följa likartade vattenförekomsternas vattenstatus.

Bild 6

Kartan visar översiktligt de 14 monitoringområdena; 3 i innerskärgård, 5 i mellanskärgård och 6 i ytterskärgård. I bilaga till lagen förtecknas vattenförekomsterna och deras fördelning i monitoringområden.

Miljöövervakning kommer således fortsatt att ske dels på vattenförekomstsnivå, dels övergripande på monitoringområdesnivå. Dessutom sker viss övervakning av utsjövatten i samarbete med riksmyndigheter och Helcom – inom ramen för Helcom-samarbetet. För att fastställa nivån för god vattenstatus och aktuell statusnivå i vattenförekomsterna genomför landskapsregeringen beräkningar enligt det system som finns beskrivet i vattendirektivet. Kontroller och utvärdering görs enligt ett fastställt program för varje område. Det omfattar såväl vattendirektivets biologiska, hydromorfologiska som fysikaliskt-kemiska kvalitetsfaktorer, såväl som marindirektivets elva kvalitativa beskrivningar av miljöstatus (deskriptorer).

1. biologisk mångfald
2. främmande arter
3. kommersiellt nyttjade fiskar och skaldjur
4. marina näringsvävar
5. övergödning
6. havsbottens integritet
7. bestående förändringar av hydrografiska villkor
8. koncentrationer av farliga ämnen i vatten
9. koncentrationer av farliga ämnen i fisk och skaldjur
10. egenskaper och mängder av marint avfall
11. tillförsel av energi inbegripet undervattensbuller

Temana 1, 5, 8 och 9 ovan styrs huvudsakligen av vattendirektivet, de övriga av marindirektivet. Grundat på klassificeringen av enskilda vattenförekomster, gällande olika biologiska, hydromorfologiska och fysikaliskt-kemiska faktorer, kan enskilda vattenverksamheters betydelse för vattenstatusen beräknas och fastställas. För detta finns etablerade påverkansmodeller. Således måste i ett prövningsärende följderna för vattenmiljön av en enskild vattenverksamhet utredas med hjälp av relevanta påverkansmodeller, enligt prövningsmyndighetens anvisningar. Förenklat kan det beskrivas som att ett enskilt projekt med hjälp av påverkans- (eller belastnings-) modeller ska utredas avseende dess följder för vattenkvaliteten. Landskapsregeringens tillämpning av sådana fastställda modeller visar inom varje vattenförekomst den vattenstatus som råder i förbindelse med näringsämnen, klorofyll-a, siktdjup osv. Resultaten sammanställda med fastställda miljömål och vattenkvalitetskrav blir underlag i tillståndsprövningsprocesserna. På detta sätt och

med beaktande av allmänna miljöhänsyn kommer prövningsmyndigheten att kunna fastställa enskilda vattenverksamheters verksamhetsförutsättningar, och ge verksamhetsidkare ett underlag vid beräkning av kostnaderna för en åtgärd eller verksamhet.

En belastningsmodell för vattenförekomster visar vattenflöden och näringsämnesbelastning i ytvatten både geografiskt och för olika utsläppskällor. Där kan utläsas totala nettoflöden av näringsämnen och vatten för vattenförekomsterna. Där visas nettoutbytet mellan vattenförekomster, belastningen från land, direktutsläpp från punktkällor samt atmosfärisk deposition på vattenytan. För landkällor kan visas den andel av belastningen som härstammar från angränsande landområde fördelat på olika utsläppskällor. Detta kan för de respektive utsläppskällorna åskådliggöras såväl med volymsiffror som procentuell betydelse av en totalbelastning. Flöden och flödesstorlek mellan vattenförekomster kan visas som källfördelningar tillsammans med information om nettoflödesriktningar mellan monitoringområden.

Om inte god vattenstatus nås så beräknas den totala belastningsminskning som behövs, för att uppnå god vattenstatus inräknat med vattenverksamheten. På enskilda vattenverksamheter ställs således kravet att ingen försämring får ske där inte god vattenstatus har nåtts för en vattenförekomst. Förhållandena beräknas i enlighet med en fastställd påverkansmodell som beskrivits ovan. I utfallet beaktas först de allmän hänsyn som ska iakttas samt ett eventuellt behov av kompensationsåtgärder. Om inte allmänna hänsyn räcker för att nå detta kan det således krävas kompensationsåtgärder. Det är möjligt att sådana kan utföras i någon angränsande vattenförekomst, om den eftersträvade vattenförbättrande effekten skapas i den aktuella vattenförekomsten. Så skulle en beräkningsmodell kunna visa att en förbättrande kompensationsåtgärd i en angränsande vattenförekomst ger ett visst positivt resultat för vattenstatusen också i den aktuella vattenförekomsten. En sådan lösning skulle i enskilda fall kunna vara enklast för att nå den önskade effekten, en icke-försämring. I enskilda fall kan också andra faktorer beaktas såsom föreskrivs i 6 kap. Således kan tillstånd ges flera verksamhetsutövare att gemensamt vidta behövliga förbättringsåtgärder. Dessutom finns bestämmelser undantag eller avvikelser från miljömål i vissa fall.

I fråga om näringsämnens betydelse för ekologisk status ska behovet av belastningsminskning fastställas i kilogram kväve och fosfor. I ett inledande skede kommer dock belastningsminskning endast att kunna redovisas i mikrogram per liter eller i procent. För kemisk status ska klassgränsvärden mätas som förekomsten av berörda ämnen. Resultatet redovisas i förvaltningsplan tillsammans med åtgärdsprogram.

Mätningar av miljöstatus inom marina områden som ingår i vattenförekomster, ingår i de mätningar som utförs i enlighet med vattendirektivet. Miljöstatus i övriga ytvatten utförs delvis genom provtagningar i Helcom's regi.

4. Lagstiftningsbehörighet och förhållande till grundlagen

Landskapet har enligt 18 § 10 punkten i självstyrelselagen lagstiftningsbehörighet i fråga om natur- och miljövard, friluftsliv, vattenrätt. Med vattenrätt avses enligt proposition 73/1990 det område som är reglerat i vattenlagen (FFS 264/61) med undantag för de stadganden som hör till rättskipning. Högsta domstolen anger i sitt utlåtande 17.8.1995 OH 95/105 om gällande vattenlag att det inte var en behörighetsöverskridning då landskapsstyrelsen uttryckligen angetts som tillståndsmyndighet.

Förslaget berör också jord- och skogsbruk, båttrafik, farleder för den lokala sjötrafiken samt näringsverksamhet vilka områden landskapet har lagstiftningsbehörigheten enligt 18 § 15, 21 och 22 punkterna självstyrelselagen.

Den föreslagna regleringen har betydelse med avseende på ansvaret för miljön enligt 20 §, egendomsskyddet enligt 15 §, näringsfriheten enligt 18 § 1 mom. och rättsskyddet enligt 21 § i grundlagen.

Grundlagsutskottet har ansett att grundlagen utgår från att näringsfrihet ska råda men att tillstånd i undantagsfall kan krävas för näringsverksamhet. En reglering där näringsverksamhet blir beroende av tillstånd måste ske genom lag, och lagen måste också uppfylla övriga allmänna krav på en lag som begränsar de grundläggande fri- och rättigheterna. Inskränkningar i näringsfriheten ska vara exakta och noga avgränsade, och begränsningarnas omfattning och förutsättningarna för dem ska framgå av lagen. När det gäller innehållet har utskottet ansett det viktigt att bestämmelserna om tillståndsvillkor och tillståndets giltighet garanterar en tillräcklig förutsebarhet i myndigheternas verksamhet. Betydelsefullt i detta avseende är bland annat i vilken omfattning myndigheternas befogenheter bygger på bunden prövning eller ändamålsenlighetsprövning. Dessutom ska myndighetens befogenhet att förordna tillstånd med villkor grunda sig på exakta bestämmelser i lag (GrUU 13/2014 rd).

Landskapsregeringen anser att det med utgångspunkt i de grundläggande fri- och rättigheterna, och i synnerhet med hänsyn till skyddet av miljön finns godtagbara och vägande skäl för tillståndsplikt.

5. Förslagets verkningar

Allmänt om de strategiska utvecklingsmålen

Lagförslaget beaktar de strategiska utvecklingsmålen i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland (.barkraft.ax). De sju målen är

Mål 1: Välmående människor vars inneboende resurser växer.

Mål 2: Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället.

Mål 3: Allt vatten har god kvalitet.

Mål 4: Ekosystem i balans och biologisk mångfald.

Mål 5: Attraktionskraft för boende, besökare och företag.

Mål 6: Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet.

Mål 7: Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster

Lagförslaget har särskild betydelse för de strategiska utvecklingsmålen 3 och 4. Dvs. en god vattenkvalitet, ekosystem i balans samt biologisk mångfald. Som en följd kan ett uppnående av dessa mål positivt påverka människors hälsa och välbefinnande enligt mål 1, samt attraktionskraft för boende, besökare och företag enligt mål 5.

Miljö

Människan har ett beroende av naturen, med dess naturliga biologisk mångfald. Dess ekosystem förser mänskligheten direkt och indirekt med ett brett urval av nyttigheter och främjar människors välbefinnande. I detta förslag beaktas de grundläggande mål och principer som formulerats i Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland (jfr avsnitt 2 ovan). Landskapsregeringens strävan är att följa principen att naturen i ett hållbart samhälle inte ska utsättas för systematisk undanträngning med fysiska metoder. Enligt ett kretsloppstänkande ska inte produkter från mänsklig verksamhet deponeras eller spridas i vatten, heller inte i mark eller luft. Så bedöms ett fungerande kompensationsåtgärdssystem vara ägnat att stödja samhällsnyttiga investeringar utan vattenkvalitetsförluster med bevarande av biologisk mångfald. Bra vattenkvalitet är viktig för att värna ekologiska funktioner, som tryggar vattnens

naturliga ekosystemfunktioner, arter och arters livsmiljö. Regelverket hindrar inte att åtgärder vidtas som är behövliga och ändamålsenliga för ett fungerande samhälle, det rör främst infrastruktur. Även i sådana fall ska tillbörlig hänsyn tas till lagens miljömål och vattenkvalitetskrav. För vissa större projekt krävs fortsatt prövningsmyndighetens prövning. I berörda förvaltningsdokument (38 §) ska redogöras för sådana kraftigt modifierade vattenförekomster, vars ekologiska potential (enligt 32 §) ska fastställas ha maximal, god eller måttlig vattenstatus. Mindre stränga miljömål kan (i enlighet med 35 §) fastställas för sådana vattenförekomster.

Organisation

I gällande vattenlag vilar det huvudsakliga besluts- och tillsynsansvaret i enskilda ärenden hos Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Landskapsregeringen har en styrningsroll för regelverket.

I vattenrättsliga frågor är Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet enligt gällande regelverk behörig myndighet i frågor som rör miljötillstånd och miljögranskning enligt miljöskyddslagstiftningen samt miljökonsekvensbeskrivningar som avses i lagstiftningen om miljökonsekvensbedömningar. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets arbete med tillståndsfrågor i vattenrättsliga frågor kommer med genomförande av detta förslag att förändras samt innebära delvis nya arbetsuppgifter. Myndigheten ska vara prövningsmyndighet samt ha ett tillsynsansvar över genomförandet av beviljade verksamheter. Till miljöskyddslagen föreslås fogat en bestämmelse (14b §) om ett miljöregister.

Landskapsregeringen förslås fortsatt ha ett övergripande övervakningsansvar för regelverket och frågor som rör vattenstatus i yt- och grundvatten samt miljöstatus i marina områden. I huvudsak får landskapsregeringen dock en normerande roll. Landskapsregeringen ska således fortsatt ha befogenhet i frågor som rör vattenkvalitetskrav för god vattenstatus samt klassificering av enskilda vattenförekomsters vattenstatus, allmänna bestämmelser om tillståndsplikt för vattenverksamheter och deras lokalisering, användande av verksamhetsmetoder som förebygger och begränsar utsläpp, krav på sakkunskap hos verksamhetsutövare samt om deras informationsskyldigheter, inrättande av vattenskyddsområden samt om kompensationsåtgärder. Landskapsregeringen ska dessutom fortsatt sammanställa förvaltningsplaner och åtgärdsprogram ägnade att nå gällande miljömål.

Ekonomi

Landskapsregeringen konstaterar att genomförandet av detta lagförslag innebär vissa förändringar av arbetet med vattenfrågor hos såväl landskapsregeringen som hos Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Landskapsregeringen får huvudansvaret för att, med Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, avgöra vad som är bästa tillgängliga teknik och bästa miljöpraxis. Betydelsen av belastning från enskilda vattenverksamheter behöver kunna fastställas. Detta förutsätter att landskapsregeringen med stöd av tillgängliga kunskaper om ekologi, geologi, meteorologi, hydrologi och hydrogeologi för enskilda vattenförekomster och monitoringområden kan utveckla, beräkna och värdera vattenstatus i förhållande till den belastning enskilda vattenverksamheter kan få. Även om detta arbete bör ske i samverkan med andra berörda länder och organisationer så behöver resurser anslås för detta ändamål. Arbetet med detta bedöms fortlöpande kunna medföra kostnader som motsvarar minst en årsarbetskraft. Under de inledande två till tre åren bedöms förslaget kunna medföra kostnader för minst två årsarbetskrafter.

Till den del som rör Ålands- miljö- och hälsoskyddsmyndighet finns en föresats att vid en översyn av miljöskyddslagstiftningen se över systemet

med miljögranskning och tillstånd, för att utan förluster för miljön få ett system som är enklare att administrera. Samtidigt kan dock myndighetens arbete förändras om fler ärenden aktualiseras som rör förbättringsöverskott och möjligheten att vidta kompensationsåtgärder. Detta kan initialt innebära påfrestningar på myndighetens arbetsbörda.

Näringsliv

Förslaget utgår från att befintliga verksamheter ska kunna fortsätta sin verksamhet, så länge de på sikt på ett eller annat sätt minskar sin försämrande vattenpåverkan. Detta ska kunna åstadkommas på olika sätt. Verksamhetsidkare kan välja att förbättra befintlig teknik, ta i bruk ny teknik, utveckla sin miljöpraxis med nya arbetssätt, genomföra kompensationsåtgärder, utnyttja förbättringsöverskott eller minska sin verksamhets omfattning. Flertalet av dessa möjliga val kan genomföras samtidigt och i samverkan med andra aktörer.

Detta förslag har karaktären av ramlag. Utgående från lagen kan närmare och mer detaljerade bestämmelser slås fast. Således ska landskapsregeringen fastställa närmare bestämmelserna för såväl tillståndspliktiga som icke-tillståndspliktiga verksamheter. I gällande landskapsförordning (2008:130) om miljöskydd finns en sammanställning över verksamheter för vilka tillstånd eller miljögranskning krävs. Där förtecknas åtgärder som kan medföra fara för människors hälsa eller en uthållig naturmiljö såsom större reningsverk och hamnar. Där specificeras krav på tillstånd för bland annat

- tillförsel av övergödande ämnen direkt i ytvatten från verksamhet vars teoretiska årliga belastning på vattenmiljön uppgår till 200 kilogram fosfor eller 1 500 kilogram kväve,
- djurhållande verksamhet med minst 150 djurenheter samt
- tillförsel av övergödande ämnen direkt i ytvatten från fiskodling i öppna nätkassar med en produktion om 20 ton fisk per år.

Fortsatt avses den viktigaste författningen ifråga om prövning och tillstånd vara miljöskyddslagen, även om vissa bestämmelser viktiga vid tillståndsprövningen kommer att finnas i vattenlagen. Lagens ikraftträdande innebär inte att befintliga lagliga verksamheter hindras, även om de verksamhetsförutsättningar som rör vattenkvalitet tydliggörs i enlighet med vad den Europeiska unionens rättsakter förutsätter. Nya verksamheter och verksamheter som vill förlänga sitt tillstånd ska klara av att inte försämra den vattenstatus som finns. För tillståndsförlängning fordras att någon förbättring ska kunna visas. Sammantaget ska allt handlande styras mot begränsning av förorening och innebära steg mot en god miljöstatus och vattenstatus. Genom lagförslaget tydliggörs kravet på icke-försämring och förbättring av vattenförekomsterna. En konsekvens av det är att i vattenförekomster som inte har god vattenstatus kommer det i princip inte att vara tillåtet med ny tillståndspliktig verksamhet.

Jämställdhet

Förslaget har inga direkta följder för jämställdheten. Det har i första hand betydelse för primärnärings-, industri och byggverksamhet där flertalet sysselsatta är män, medan kvinnor dominerar sysselsättningen inom vård-, utbildnings- och tjänsteservicesektorerna.

6. Beredning av förslaget

Förslaget har beretts som tjänstemannaberedning vid lagberedningen i samarbete med tjänstemän vid miljöbyrån och näringsavdelningen. Under beredningen har ett flertal informationsmöten hållits med berörda intressenter.

Ett förslag var på remiss ...

Detaljmotivering

1. Vattenlagen för Åland

1 kap. Lagens syfte och allmänna bestämmelser

1 § *Lagens syfte*. I paragrafen finns en grundläggande bestämmelse om lagens syfte att trygga användande av den gemensamma vattenresursen. Begreppet hållbar utveckling avser utöver miljömässiga mål också andra samhälleligt viktiga följder med användande av vatten och stöder utvecklings- och hållbarhetsagendan beskriven ovan. Vattenanvändande ska ske utan att hindra kommande generationers tillgång till vattenresursen.

2 § *Lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning*. Lagens tillämpningsområde innefattar förvaltning av ytvattens salt- och söt-vatten såväl som grundvatten, med beaktande av den Europeiska unionens regelverk.

3 § *Miljömål*. Bestämmelsen har en nära motsvarighet i kvalitetsmålsbestämmelserna i 5 kap. 21 § i gällande vattenlag. Miljömålen baserar sig i första hand på vattendirektivets artikel 4.1 för yt- och grundvatten samt kraftigt modifierade vattenförekomster, på artikel 9.1 i marindirektivet för marina vatten och på artiklarna 3 och 5 i Helsingforskonventionen gällande skyddet av Östersjöns marina miljö. Bestämmelsens placering i det inledande kapitel markerar miljömålen centrala betydelse för tolkning och tillämpning av lagen.

I enlighet med lagens övergångsbestämmelser ska miljömålen uppnås inom viss tid. Enligt vattendirektivet (art. 4) ska miljömål uppnås den 22 december 2015. God miljöstatus för marina vatten ska uppnås senast den 31 december 2020 enligt marindirektivets artikel 1.1. Landskapsregeringen kan dock (145 §) besluta om förlängning med högst tolv år av tidsfristen för uppnående av miljömål.

Samarbetet för att nå en god miljöstatus i Östersjön sker inom ramen för Helsingforskonventionen och i enlighet med artikel 6 i marindirektivet enligt vilket Östersjöstaterna samarbetar inom ramen för Helcom. Beslut om rekommendationer och riktlinjer inom ramen för Helcom-samarbetet har därför följdverkningar för miljömålen och vattenkvalitetskraven, likaväl för de åtgärder som måste genomföras i enlighet med marindirektivet för att uppnå målen.

God miljöstatus definieras av elva kvalitativa beskrivningar av miljöstatus (deskriptorer) – se avsnitt 3.3. Uppnående av god miljöstatus på Östersjönivå och i omgivande havsområden är för de flesta deskriptorer en förutsättning för att uppnå god miljöstatus inom åländska vatten. Detta inkluderar eutrofiering och om inte utsläppen av fosfor och kväve begränsas i Östersjön i sin helhet, är det sannolikt att god vattenstatus inte uppnås i Ålands ytter- och mellanskärgård. Det är därför viktigt att till miljömålen inkludera ett uppnående av god miljöstatus i de omgivande havsområden.

4 § *Försämrande vattenpåverkan*. Begreppet försämrande vattenpåverkan är delvis inspirerat från miljöskyddslagens begrepp *negativ miljöpåverkan*. Försämrande vattenpåverkan kan beskrivas som en negativ miljöpåverkan vilken rör olägenheter för vatten och vattenmiljö. Begreppet försämrande vattenpåverkan är oberoende av verksamhetens art och utgår istället ifrån den direkta eller indirekta påverkan som den medför. Det beaktar vattendirektivets miljömål (art. 4). Paragrafen beaktar sådan försämring av vattenstatus som avses i weserdomen.

Gällande vattenlag bygger på försiktighetsprincipen, men där finns ingen uttrycklig bestämmelse som formulerar risker för översvämning eller allmän vattenbrist vid tillståndsprövning. Dessa frågor ryms följaktligen inom de kriterier som formulerats i lagens 2 kap. Uttryckliga skrivningar om detta fanns i det regelverk som ersattes när nuvarande regelverk trädde i kraft den 1 januari 1997. Se den i 3 kap 2 § 1 punkten i den tidigare vattenlagen FFS 264/1961 (1963:36), vilken dittills såsom blankettlag var tillämplig. Enligt bestämmelsen krävs att en vattenverksamhet inte i sig eller tillsammans med andra verksamheter medför någon av de i punkterna nämnda följderna. Av formuleringen ”tillsammans med andra verksamheter” följer att en verksamhetsutövares vattenpåverkan vars företag är föremål för tillståndsprövning beaktas mot bakgrund av den vattenpåverkan som redan belastar vattenförekomsten i fråga.

Begreppet *försämring av vattenstatus* definieras genom en läsning av 5 § 10 punkten. Uttrycket *äventyrar uppnåendet av en god vattenstatus hos en ytvattenförekomst eller en god ekologisk potential och en god kemisk status hos en ytvattenförekomst* följer av wersedomen. Enligt domen gäller en skyldighet att inte ge tillstånd också för verksamheter som riskerar uppnåendet av miljömål. Begreppet vattenstatus definieras i 5 § 10 punkten och fastställs enligt 32 §. Bedömningen av om en verksamhet riskerar uppnåendet av god ytvattenstatus görs i förhållande till vad som krävs för att nå god ytvattenstatus som landskapsregeringen fastställer med stöd av 33 §. *God grundvattenstatus* bestäms som när både kvantitativ och kemiska status är god.

Bestämmelsen i 5 punkten avser annan än i punkterna 1–4 avsedd nämnvärd försämrande vattenpåverkan. Begreppet försämrande vattenpåverkan måste i enskilda fall bedömas, utgående från de uppskattade negativa följderna av en verksamhet och vattnets samt vattenmiljöns känslighet.

I bestämmelsen i 2 punkten används begreppet ”äventyrar”. Äventyra är ett begrepp som används i såväl vattendirektivet som marindirektivet. Här används det för att markera en risk som på ett medvetet och oacceptabelt sätt hotar landskapets möjligheter att uppfylla direktivets krav på god status. I en svensk proposition (prop. 2017/18:243) har begreppet tolkats som ”Sveriges möjlighet att uppfylla direktivets krav hotas så allvarligt att verksamhetens risk måste betraktas som oacceptabel.” Begreppet äventyra inrymmer att möjligheten att uppnå rätt status inte får lämnas åt slumpen på ett oacceptabelt sätt, det går således längre än vad som avses med hanterbara risker. Hanterbara risker bör inte betraktas som ett äventyrande, dvs sådana risker som bedöms kunna hanteras så att det fortsatt blir möjligt och sannolikt att god vattenstatus och miljöstatus kan uppnås. Begreppet förutsätts i unionsrätten och ska inte ges en vidare tolkning än vad unionsrätten i vatten- och marindirektiven förutsätter.

5 § *Definitioner*. Paragrafen innehåller definitioner av för lagens förståelse och tillämpning väsentliga begrepp. Nya begrepp tillkommer, några ändras medan några försvinner. I följande tabell ges en översikt med jämförelse med definitionerna i 1 kap 3 § i gällande vattenlag.

	begrepp i lagförslaget	kommentar
1	<i>grundvatten</i>	Ingen ändring i sak av 2 punkten, ändringen är språklig.
2	<i>ytvatten</i>	Ändringen är av språklig karaktär av 1 punkten, det förtydligas att omfatta även marina vatten.
3	<i>vattenområde</i>	Begreppet motsvarar vattenområde i 3 punkten och specificerar ett område på annat sätt än i förhål-

lande till dess ekologiska eller kemiska status. Medelvattenståndet är det genomsnittliga vattenståndet i förhållande till det nationella höjdsystemet. Det kan bestämmas genom mätning på plats, jämförelse med vattenståndet på andra platser eller uppskattning på grund av strandzonens morfologi och växtlighet.

4	<i>vattenförekomst</i>	Ingen ändring i sak av 23 punkten, ändringen är språklig.
5	<i>vattendrag</i>	Ingen ändring i sak av 30 punkten.
6	<i>blandningszon</i>	Ingen ändring i sak av 16 punkten, ändringen är språklig.
7	<i>förorening</i>	Ingen ändring i sak av 22 punkten.
8	<i>kraftigt modifierad vattenförekomst</i>	Ingen ändring i sak av 25 punkten.
9	<i>ekologisk potential</i>	Ingen ändring i sak av 26 punkten, ändringen är språklig.
10	<i>vattenstatus</i>	Ändrad benämning på begreppet vattenkvalitet i 10 punkten.
11	<i>miljöstatus</i>	Ändrad benämning på begreppet miljöstatus som inte definieras i gällande lag.
12	<i>grundvattenstatus</i>	Ett nytt begrepp.
13	<i>vattenkvalitetskrav</i>	Ett nytt begrepp som anger vad som ska uppnås för att nå god status. Kriterierna för vad som avses med god status kan variera beroende på de olika vattenförekomsternas egenskaper.
14	<i>klassgränsvärde</i>	Ett nytt begrepp. Viktigt vid bestämmande av när vattens ekologiska eller kemiska status ska klassificeras om till ett annat statusintervall. Exempelvis från måttlig till god ekologisk ytvattenstatus.
15	<i>marina vatten</i>	Ingen ändring i sak av 20 punkten, ändringen är språklig.
16	<i>kustvatten</i>	Ingen ändring i sak av 21 punkten, ändringen är språklig.
17	<i>utsjövatten</i>	Ett nytt begrepp för vatten utanför kustvatten och inom Ålands territorialvatten.
18	<i>avrinningsområde</i>	Ingen ändring i sak av 27, 30 och 31 punkterna. Begreppet bäck ges dock en klar definition.
19	<i>dike</i>	Ingen ändring i sak av 28 punkten, ändringen är språklig. I nuvarande lag definieras även dikning.
20	<i>avloppsvatten</i>	Ingen ändring i sak av 9 punkten.
21	<i>vattentäkt</i>	Ingen ändring i sak av 8 punkten, ändringen är språklig.

22	<i>vattenverksamhet</i>	I gällande lag används begreppet vattenföretag i 4 punkten och vattenfarlig verksamhet i 5 punkten, detta innebär ingen ändring i sak.
23	<i>verksamhetsutövare</i>	Nytt begrepp, som inte i sak utgör en ändring. Viktig för att bestämma vem eller vilka som har tillståndsplikt.
24	<i>översvämning</i>	Ingen ändring i sak av 18 punkten.
25	<i>översvämningsrisk</i>	Ingen ändring i sak av 19 punkten.

2 kap. Allmänna hänsynsregler

6 § *Allmänna hänsyn*. En hållbar utveckling söker möta dagens anspråk utan att begränsa eller inskränka möjligheterna att möta framtidens behov, den får inte hota atmosfären, vattnet, jordarna och organismerna. Så som närmare har beskrivits i avsnitt 2 ovan ska i ett hållbart samhälle naturen inte utsättas för systematisk koncentrationsökning av ämnen från berggrunden, koncentrationsökning av ämnen från samhällets produktion, undanträngning med fysiska metoder eller skapande av strukturella hinder för hälsa, inflytande, kompetensutveckling, opartiskhet eller meningsskapande. Grunden för den ekologiska hållbarheten är att uppnå miljömål enligt 3 §. Samtidigt ska avvägningar göras i syfte att uppnå social hållbarhet vilket även innebär att skyddsbestämmelser ska vara tekniskt möjliga och ekonomiskt skäligena.

Allmänt gäller som grund att allt ska göras som är förnuftigt för att kunna uppnå vattenlagens miljömål. I paragrafen ges grundläggande krav på hänsyn för alla slag av verksamheter. Hänsyn ska tas inte bara av dem som omfattas av tillståndsplikt, det gäller vid all vattenanvändning. I detta sammanhang bör noteras att för verksamheter med ett allmänintresse av större vikt, såsom hamnar och farleder viktiga för allmän kommunikation och försörjning samt avloppsreningsverk, måste inom ett anslutande område kunna tolereras av prövningsmyndigheten fastställda avvikande kvalitetskrav. Se särskilt också lagens 54 och 64 §§.

Även om miljömål enligt 3 § har en särskild betydelse och om de allmänna hänsynsreglerna är rättsligt bindande, så kan de inte tillämpas så att oskäligen krav ställs på verksamhetsutövare. De kostnader verksamhetsutövare åläggs för att uppfylla krav, ska vara befogade från miljösynpunkt och en avvägning ska göras utgående från risken för en försämrande vattenpåverkan som sammanhänger med en vattenverksamhet. Vad gäller angelägenheten att förebygga eller begränsa försämrande vattenpåverkan har farlighet och omfattning betydelse. Dessutom måste beaktas den berörda vattenmiljöns känslighet. Särskilda krav kan ställas till exempel i en redan mycket belastad vattenförekomst, i en vattenförekomst eller en del av en vattenförekomst som innehåller en mycket sällsynt växt- eller djurart.

I paragrafens 3 *mom.* återges principen om en skadelindringshierarki, en internationellt erkänd princip enligt vilken skador i första hand ska undvikas, i andra hand minimeras och avhjälpas samt i sista hand kompenseras för. Skadelindringshierarkin har sin grund i konventionen om biologisk mångfald (FördrS 78/1994) till vars ikraftträdande Ålands lagting inom landskapets behörighet har lämnat sitt bifall (ÅFS 2016:71).

7 § *Hänsyn till andra allmänna och enskilda intressen*. Paragrafen motsvarar i stort sett 4 kap. 4 § i gällande vattenlag. Första punkten har kompletterats med kraftbeståndet då det är en viktig resurs. I andra punkten har samfärdsel omformulerats till sjötransporter- och -trafik.

8 § *Platsval*. Platsvalet är väsentligt för att i en berörd vattenförekomst uppnå miljömål. Platsvalsbestämmelserna gäller såväl tillfälliga som varaktiga verksamheter. De är tillämpliga vid utvidgningar av befintliga verksamheter och ändring av tillstånd (jfr också 11 och 22 §§ i miljöskyddslagen). Den plats som väljs ska visas vara lämplig samtidigt som hänsyn ska tas till en verksamhetsutövers näring. I enlighet med vattendirektivet och wersedomen ska frågan om följder för vattenstatus, som ingår i begreppet försämrande vattenpåverkan, avgöras för varje berörd vattenförekomst.

Viktigt vid en bedömning av försämrande vattenpåverkan som avses i 2 mom. 1 punkten är betydelsen för miljömålen och de vattenkvalitetskrav som fastställts för att uppnå dem. Enligt 2 punkten ska hänsyn tas till en vattenförekomsts känslighet för vattenpåverkan, med hänsyn till kunskaper om ekologisk karaktär och vattenstatus samt andra verksamheter som påverkar vattnets status.

Avvägningar ska göras i fråga om olika användningsbehov av vattenförekomster. Utifrån ekologisk hänsyn och faktiska behov ska genomtänkta lösningar främjas, och företräde ges från allmän synpunkt hållbar användning så att viktiga samhällsintressen tillvaratas. Ett exempel på ett viktigt samhällsintresse är att det nu och i framtiden finns vattenförekomster som kan användas för uttag av dricksvatten. Följaktligen fordras avvägningar mellan behovet av att för framtiden bevara vattenförekomster i förhållande till nyttan av användning för andra särskilda ändamål. Vid sådana avvägningar kan finnas helt motstridiga intressen.

Enligt 4 mom. ska landskapsregeringens bestämmelser om lokalisering som avses i 43 § beaktas vid val av plats. Detta blir vägledande för platsens lämplighet i förhållande till vattenkvalitetskraven, och därmed i förhållande till uppnåendet av miljömålen, då lokaliseringsbeslut tas med beaktande av vattenkvalitetskrav. Regeln gäller vid placering av all verksamhet.

Bestämmelserna i 5 mom. om planers betydelse är förpliktigande och de ska iakttas vid tillståndsprövning.

9 § *Bästa tillgängliga teknik och bästa miljöpraxis*. I fråga om bästa tillgängliga teknik utgår bedömningen från branschförhållanden, och inte betalningsförmågan för genomförande av enskilda vattenverksamheter. Den teknik som krävs måste vara tekniskt och ekonomiskt möjlig att använda inom branschen ifråga. Paragrafen motsvaras delvis av 4 kap. 7 § i gällande vattenlag.

10 § *Grundvattenfarliga ämnen*. Paragrafen motsvarar gällande vattenlags 4 kap. 8 §. Med stöd av gällande lag har i vattenförordningen för landskapet Åland förtecknats ämnen farliga för grundvattnet.

11 § *Utsläpp till allmänt avlopp*. Paragrafen motsvarar 4 kap. 8a § i gällande vattenlag.

12 § *Landskapsförordning om särskilda försiktighetskrav*. Landskapsregeringen bedömer det som ändamålsenligt att i landskapsförordning ge närmare detaljbestämmelser om huvudsakligen tekniska detaljer om vattenverksamheter. Det är ägnat att främja klarhet och förutsebarhet såväl för verksamhetsutövare som berörda myndigheter om förutsättningarna för vanligt förekommande likartade vattenverksamheter är närmare formulerade i landskapsförordning. Krav avser allmänna hänsynskrav avseende grundläggande skyldigheter för alla eller vissa bestämda slag av vattenverksamheter som rör

- 1) metoder, anordningar och konstruktioner som används för att förebygga och begränsa utsläpp,
- 2) förbjudande av utsläpp,
- 3) placering av verksamhet,

- 4) sakkunskap som krävs i viss verksamhet,
- 5) skyldighet för den som utövar verksamhet att lämna uppgifter till provnings- eller tillsynsmyndigheten om verksamhetens miljö- och vattenpåverkan,
- 6) skyldighet för den som utövar verksamhet att lämna uppgifter till provnings- eller tillsynsmyndigheten om råmaterial, el- och energiförbrukning, bränslen och andra kemikalier som används,
- 7) hantering och placering av jord- och muddermassor,
- 8) hantering, lagring, användning och spridning av gödsel-fabrikat och gödselmedel,
- 9) hantering av slam, avfall och avfallsvatten samt
- 10) åtgärder efter avslutad verksamhet.

Bestämmelser av detta slag finns också i dag på förordningsnivå exempelvis i bilagor till vattenförordningen rörande exempelvis krav på avlopps-vattenhantering samt i miljöskyddsförordningen rörande exempelvis borrhining i berg.

Med bestämmelsens rekvisit bestämda slag av vattenverksamheter, avser inte bara tillståndspliktiga verksamheter, det väsentliga är om en verksamhet direkt eller indirekt kan påvisas medföra en inte oväsentlig risk för vattenkvaliteten eller vattenmiljön.

Begreppet *utsläpp* har här samma betydelse som i miljöskyddslagen, där det föreskrivs att ”utsläpp är direkt eller indirekt miljöförorening från punktkällor eller diffusa källor”.

13 § *Landskapsförordning om krav på vissa verksamheter*. Bestämmelsen rör betydelsefulla vattenverksamhetskategorier, vars verksamheter direkt eller indirekt kan ha stor betydelse för ett uppnående av god vattenstatus eller god miljöstatus. Syftet med paragrafen är att kunna uppnå en större klarhet och förutsebarhet såväl för verksamhetsutövare som berörda myndigheter, och såväl rörande stabila verksamhetsförutsättningar som förutsättningarna att uppnå miljömål.

3 kap. Rätt till vattenområde

Bestämmelserna motsvarar 2 kap. i gällande vattenlag. Rätten till vatten följer i rättstraditionen äganderätten. Ägaren av ett vattenområde kan således förfoga över den fisk som finns där. Andra kan i viss utsträckning använda vattnet eller ges rätt enligt bestämmelserna i denna lag. Till vattenrätten hör en allmän rätt att färdas och vistas på vatten, som utgör en del av vårt kulturarv.

En markägare äger inte grundvattnet under sin fastighet, men har en rätt att nyttja det. En rätt till grundvattnet kan också ges andra enligt bestämmelser i denna lag. Åland förfogar över och bestämmer om användningen av allmänt vattenområde, dock så att andra har rätt att fiska och färdas där.

14 och 15 §§ *Rätt till vattenområde / Samfällt vatten*. Bestämmelserna överensstämmer med 2 kap. 3 och 4 §§ i gällande vattenlag. Beträffande hyresavtal av vatten är rikets jordlegolag (FFS 258/1966) tillämplig med vissa avvikelser enligt landskapslagen (1969:18) om tillämpning av jordlegolagen. Därför finns det inte något behov till en bestämmelse motsvarande den i 2 kap. 5 § i gällande vattenlag.

I fråga om källa, brunn och konstgjort vattenmagasin har bestämmelsen förtydligats så att äganderätten av vattnet i källa innehas av markägaren, vattnet i brunn och magasin av den som äger anläggningen.

Ålands lagting beslöt den 3 juni 1996 att inom landskapets behörighet ge sitt bifall till Förenta nationernas havsrättskonvention (jfr ÅFS 1996:60). I enlighet med konventionen har Finlands yttre territorialvatten fastställts

sträcka sig tolv sjömil ut från det inre territorialvattnet, i enlighet med lagen om gränserna för Finlands territorialvatten (FFS 463/1956).

16 § *Allmän rätt att nyttja vatten.* Bestämmelsen överensstämmer med 2 kap. 6 och 7 §§ i gällande vattenlag. Rätten avser sådant bruk av vatten som inte inkräktar på ägarens rätt, såsom en rätt att färdas, simma eller tillfälligt ta vatten. Rätten omfattar inte områden som tagits i särskilt bruk, men omfattar dock områden som bara tillfälligt är täckta av vatten. Kungsådra är en del av vissa vattenvägar och strömmar i vilka inte hinder får skapas för fiskens vandringar, sjöfarten eller flottning.

17 § *Strandägares rätt.* Den som äger eller besitter en strandfastighet har rätt att lägga en brygga och bygga ett båthus om det kan ske utan att vålla vattenägaren oskäligen skada. Rätten gäller inte i hamn eller annat område som tagits i särskilt bruk. Liksom vid all annan verksamhet ska konstruktionen göras så att dess skadliga inverkan är så liten som möjligt.

Jämfört med 2 kap. 8 § i gällande vattenlag har strandägarens anläggningsrätt begränsats så att den inte omfattar badhus, tvätthus och bastu, eftersom plan- och bygglagstiftningen hindrar anläggandet av sådana byggnader på annans vattenområde utan byggtillstånd och utan markägarens medgivande.

18 § *Undanröjande av hinder.* I förslaget har den allmänna rätten att avlägsna grund om det kan ske utan oskäligen skada begränsats till den som har rätt till ett vattenområde. Det får heller inte strida mot bestämmelserna i 2 eller 6 kap.

Myndighetsprövning omfattar inte små muddringar, mindre än 50 kvadratmeter bottenyta. I fråga om uppläggning av massor på land och dumpning av massor i vattnet finns bestämmelser i den med stöd av miljöskyddslagen antagna landskapsförordningen (2006:124) om hantering av jord- och muddermassor. Enligt landskapsförordningen ska dumpning i vatten så vitt möjligt undvikas. I bilaga 1 punkt 15.2 till miljöskyddsförordningen föreskrivs om miljögranskningsplikt vid deponering av muddermassor i vattenområde.

4 kap. Rätt till annans egendom

Inledande av en vattenverksamhet förutsätter att den som bedriver verksamheten har en rätt till eller kan ges en rätt till området. En verksamhetsutövars rätt till området kan grunda sig antingen på dennes äganderätt, arrenderätt eller besittningsrätt på grund av annat avtal.

Rätt till område kan ges om förutsättningarna för tillstånd i övrigt finns. Huvudregeln, som fanns i den tidigare vattenlagen från 1963 (jfr ÅFS 1963:36) och även i gällande vattenlag, är att rätt till annans område kan ges om verksamhetsutövaren redan har rätt till minst hälften av det område som behövs för verksamheten. För verksamhet som är av betydande allmänt intresse kan rätt till område ges också om verksamhetsutövaren inte har någon tidigare andel eller rätt till det område som behövs.

Beträffande de anläggningar och konstruktioner som behövs för dikning (8 kap.), avlopp (9 kap.) och vattentäkt (10 kap.) kan rätt att nyttja annans område ges oberoende av verksamhetsutövarens tidigare rätt till det område som behövs för verksamheten. Rätt till annans område kan ges för sådana konstruktioner och anläggningar som behövs för att genomföra verksamheten. Typiska fall är diken och rörledningar, men rätten kan också gälla andra konstruktioner. Avsteget från vattenlagstraditionen beror på att dessa anläggningar oftast finns på land, där plan- och bygglagen (2008:102) ålägger markägaren att i viss mån tåla andras anläggningar på sitt område.

Skillnaden mellan rätt till område (rådighet) och inlösen av område är oklar i gällande vattenlag. I förslaget har skillnaden skrivits ut. Rätt till område är rätten att använda annans område för ett visst ändamål. Det är alltså nyttjanderätt, som beviljas för den tid verksamheten sker, alltså tillsvidare eller på viss tid. Nyttjanderätten ger inte tillståndshavaren rätten att disponera över området för andra ändamål. Vid inlösen övergår äganderätten till det inlösta området till en ny ägare, som därefter disponerar över området med ägarens rätt.

Förlust av förmån som uppstår på grund av beviljad rätt till annans område ersätts enligt bestämmelserna i 7 kap.

19 § *Rätt till annans mark- eller vattenområde.* Rätt till annans område kan ges för det ändamål som ansökan avser för viss tid eller tillsvidare. Förutsättningen är att verksamhetsutövaren redan har rätt till minst hälften av det område som behövs för verksamheten och att övriga förutsättningar för att bevilja tillstånd är för handen. Kravet att verksamhetsutövaren ska ha rätt till minst hälften av området gäller inte verksamhet som tjänar ett betydande allmänt intresse. Där kan rätt till område ges oberoende av verksamhetsutövarens tidigare rätt. Allmänt intresse är inte bundet till vem som utför verksamheten utan det kan vara en privat aktör lika väl som en offentlig. Avgörande är i vilken mån verksamheten tjänar ett allmänt samhällsintresse, vilket bedöms från fall till fall.

20 § *Inlösen av fastighet eller område.* Rätt eller skyldighet att lösa in en fastighet eller ett område kan beviljas om verksamheten gör det omöjligt för ägaren att använda sin egendom eller om användandet försvåras i betydande grad. Bedömningen gäller såväl verksamheten i sig som inverkan av sådan nyttjanderätt som verksamheten skulle kräva. Inlösen förutsätter att den verksamhet till vars förmån inlösen skulle ske tjänar ett allmänt intresse om inte ägaren medger inlösen.

Kriterierna för inlösen i lagrummets 2 mom. avser alla slag av hinder för ägaren att använda sin egendom på sedvanligt sätt. Inlösen av det område som en verksamhet kräver kan leda till att också nyttjandet av övriga delar av fastigheten försvåras. Då ska, om ägaren så yrkar, hela fastigheten lösas in. Inlösen av ett område kan också leda till att egendom utanför det inlösta området mister sitt värde eller att användningen försvåras. Också i sådant fall ska verksamhetsutövaren åläggas att lösa in egendomen om ägaren så yrkar.

21 § *Rätt till annans område för dikning, avlopp och vattentäkt.* Kravet att verksamhetsutövaren ska ha rätt till minst hälften av det område som behövs för verksamheten gäller inte då rätt till annans område ges för dikning, avlopp eller vattentäkt. Anläggningar ska placeras så att minsta möjliga olägenhet för ägaren uppstår. Utan ägarens medgivande får diken och andra konstruktioner inte läggas på område som tagits i särskild användning, till exempel på tomtmark.

Lagrummet avser sådana konstruktioner som behövs för den verksamhet som ges tillstånd enligt denna lag och är inte avsett att brukas fristående. Bestämmelsen är därför mera restriktivt än motsvarande allmänna bestämmelse i plan- och bygglagens 44 §, där ledningar får dras över fastigheten om inte andra utvägar står till buds. För att undvika kompetenskonkurrens mellan de två lagarna föreskrivs att plan- och bygglagen har företräde i detaljplanerat område.

22 § *Befintliga anläggningar.* Då verksamhetsutövaren ges rätt till annans område enligt 19 § kan denne också särskilt ges rätt att riva eller skaffa undan byggnader och anläggningar som finns på området om det är nödvändigt för genomförandet av verksamheten.

23 § *Beslut om rätt till område och inlösen.* Då någon ges rätt att använda annans område, rätt att lösa in annans område eller rätt att skaffa undan befintliga anläggningar, ska i beslutet anges vad rätten gäller, när tillträde sker, vilka åtgärder som bör vidtas för att hindra skada och vilka ersättningar som bör betalas. Beslutet kan ges som en del av tillståndsbeslutet eller fristående.

24 § *Undersökningar på annans område.* Ett vattenpåverkande företag kräver ofta undersökningar på platsen för att utreda hur konstruktioner kan placeras och byggas och hur verksamheten ska bedrivas. Det ligger i samhällets intresse, ofta också i grannarnas, att verksamheten planeras bra innan tillstånd söks. Därför kan den som planerar en vattenverksamhet ges rätt att på annans område göra undersökningar för att utreda möjligheterna att genomföra projektet och bedöma inverkningarna av det. Rätt till undersökningar ges av prövningsmyndigheten.

25 § *Rätt att placera anordningar och utföra verksamhetsåtgärder vid allmän farled.* Om det bedöms vara väsentlig för att tillgodose ett allmänt intresse kan landskapsregeringen inrätta en farled för den lokala sjötrafiken. Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta om de förfaranden som ska föregå ett beslut om inrättande, till vilket hör att ge berörda vattenägare tillfälle att ta del av farledsplanen och komma med synpunkter.

Sjöfartens säkerhet är ett allmänt samhällsintresse. Den myndighet som ansvarar för allmänna farleder har därför rätt att i vatten eller på land placera de anläggningar som behövs för att märka ut farleden och göra den säker. Farledshållaren får också använda naturföremål och avlägsna sikthinder. Anläggningar får inte placeras på tomt eller annat område i särskilt bruk, om inte prövningsmyndigheten ger rätt till området enligt 19 §.

Samhällets nytta av inrättade farleder för sjötrafiken kan minska så att intresset av att anslå underhållsresurser för dem minskar eller helt upphör. Ett sådant beslut föregås såsom vid farledsinrättande av ett förankringsförfarande, som inför ett eventuellt beslut om indragning tydliggör om det fortsatt finns ett tillräckligt behov av en farled.

Landskapsregeringen föreslås i landskapsförordning besluta närmare de förfaranden som ska föregå beslut om inrättande respektive indragning av farled.

26–28 §§ *Dikning på annans område / Avloppsanläggning på annans område / Anordningar på annans område för vattentäkt.* Den som ges tillstånd för dikning, avloppsläggning eller vattentäkt kan samtidigt, obeaktat kravet på tidigare rätt till område i 19 §, ges rätt att på annans mark placera sådana anläggningar som behövs för genomförandet av projektet.

5 kap. Miljömål och förvaltningsåtgärder

29 § *Vattenskyddsområde.* För att skydda en vattenförekomst som används eller kan antas komma att användas för vattentäkt av hushållsvatten kan landskapsregeringen fastställa ett vattenskyddsområde. Motsvarande bestämmelse finns i 5 kap. 3 § 1 mom. i gällande vattenlag. Paragrafen utvidgas så att skyddsområde även kan fastställas för att hindra förorening av vatten, trygga fiskbeståndet eller för att bevara skyddsvärda arter, biotoper eller andra särskilda naturvärden. När storleken på skyddsområdet bedöms ska det inte ges större omfattning än vad som behövs för att tillgodose dess syfte.

Landskapsregeringen kan självständigt initiera ett ärende, men en ansökan om att landskapsregeringen ska inrätta ett skyddsområde kan enligt

3 mom. även göras av annan berörd part. Exempelvis kan prövningsmyndigheten i samband med prövning av tillstånd om uttag av vatten ansöka om inrättande av vattenskyddsområde.

Skyddet av ett skyddsområde är så viktigt att beslutet att inrätta ett vattenskyddsområde ska efterlevas innan det har vunnit laga kraft. I beslutsprocessen för fastställande av ett skyddsområde ska i tillämpliga delar iakttas vad som i 12 kap. föreskrivs om vattenförrättning.

30 § *Skyddsföreskrifter för vattenskyddsområde.* Genom skyddsföreskrifter kan vattenverksamheter i vattenskyddsområdet förbjudas, begränsas eller påföras tillståndsplikt. De ska dock inte begränsa vattenverksamheter som inte äventyrar skyddsområdets syfte. Bestämmelserna får inte heller vara strängare än vad som är nödvändigt för att tillfredsställa syftet. Skyddsföreskrifterna kan också variera för olika delar av ett vattenskyddsområde.

Föreskrifterna kan exempelvis avse hantering av petroleumprodukter och av andra kemikalier, spridning av gödsel, spridning av bekämpningsmedel, bristande infiltration av använt hushållsvatten och kommunalt dagvatten, industriell verksamhet, transport av farligt gods, anläggande av vägar, bebyggelse, grävning, täktverksamhet, bad, båtfordon och fiske.

Landskapsregeringen kan dock besluta om undantag från skyddsföreskrifterna för viss vattenverksamhet inom ett vattenskyddsområde, om detta kan ske utan att äventyra syftet med vattenskyddsområdet.

Ett förslag till skyddsföreskrifter ska vara utställt på landskapsregeringens webbplats under minst trettio dagar innan skyddsföreskrifterna för ett vattenskyddsområde fastställs.

Den i 3 mom. avsedda ersättningsskyldigheten ska inte avse en förlust av förmån på grund av lag. Ersättningsansvar uppkommer till följd av förlust av förmån som beror på begränsningar som går längre än vad lagstiftningen kräver. Inget ersättningsansvar uppkommer på grund av skyddsföreskrifter för vattenskyddsområde inrättat för att hindra förorening av yt- eller grundvatten. Detta kan vara ett område utsatt för föroreningar eller på annat sätt innebära att ett vattenkvalitetskrav inte uppfylls. Det kan exempelvis handla om att komma tillrätta med utsläpp som orsakar övergödning i ett vattenområde. Principen om att förorenaren betalar ska gälla för vattenskyddsområden som har inrättats för detta syfte, vilket motiverar skillnaden i ersättningshänseende.

31 § *Avrinningsdistrikt och vattenförekomster.* Den Europeiska unionens medlemsländer ska i enlighet med artikel 3 i vattendirektivet identifiera enskilda avrinningsdistrikt. I 1 mom. utpekas Ålands territorium att vara ett enda avrinningsdistrikt. I 5 kap. 19 § i gällande vattenlag finns i sak överensstämmande bestämmelser.

Vattnet indelas i vattenförekomster, både för ytvatten och grundvatten. Ytvatten omfattar både marina vatten och sjöar. Marina vatten delas in i kustvatten och utsjövatten. Vid indelning av utsjövatten i vattenförekomster ska indelningen i motsvarande vattenförekomster som finns eller planeras i regioner som angränsar till Åland beaktas.

I bilagan till lagen finns indelningen av ytvattenförekomsterna. Indelningen av grundvatten kan landskapsregeringen göra i landskapsförordning. Gällande vattenlag innehåller inte någon indelning i vattenförekomster utan det görs i förvaltningsplan. Vattnen ska indelas i vattenförekomster enligt bilaga II till vattendirektivet. Ålands kustvatten är indelade i 61 vattenförekomster. Eftersom vattenförekomster för ytvatten har en så central betydelse för lagen bedömer landskapsregeringen att dessa behöver beslutas på lagnivå.

32 § *Fastställande av vattenstatus och miljöstatus*. Paragrafen överensstämmer till stora delar med bestämmelser i 5 kap. 20 § i gällande vattenlag, men begreppen är ändrade för att bättre ansluta till benämningen i EU-direktiven, rikets lagstiftning och Sveriges lagstiftning. Vattenstatus och miljöstatus används istället för vattenkvalitet och miljökvalitet. Processen att fastställa vattenstatus inleds med att fastställa var gränsen för de olika klasserna går för vattenförekomsterna.

Landskapsregeringen ges befogenhet att i landskapsförordning fastställa klassgränsvärdena för statusklasserna. I detta ingår klassgränsvärdena för att nå vattenkvalitetskravet, dvs för god status. Ekologisk status och ekologisk potential klassificeras enligt bilaga V i vattendirektivet.

De begrepp som ingår i det övergripande begreppet vattenstatus, till exempel ekologisk status, kemisk status, ekologisk potential, kemisk och kvantitativ grundvattenstatus, kan definieras i en landskapsförordning med beaktande av de definitioner som ges i vattendirektivet och till det hörande unionslagstiftning.

Så som föreskrivs i marindirektivet gäller att specifika krav som kännetecknar en god miljöstatus i marina vattenförekomster ska beskrivas. I marindirektivets bilaga I förtecknas elva förhållanden för en god status som ska beaktas och beskrivas tillräckligt ingående och tydligt, till grund för en klassificering av miljöstatus i marina vattenförekomster. Dessa elva förhållanden kallas *kvalitativa deskriptorer* i unionslagstiftningen och doktrinen (jfr avsnitt 3.3 ovan).

Den Europeiska unionen beslöt dessutom i maj 2017 att samordna kriterier och metodstandarder för god status i marina vatten och kustvatten (Kommissionens beslut (EU) 2017/848). De gränsvärden för uppnående av god miljöstatus i havsområdena ska sedan dess överensstämma med de (klass-)gränsvärden som gäller för uppnående av god vattenstatus i kustvatten. Det är också så att ett uppnående av god miljöstatus i landskapets omgivande havsområden är en förutsättning för att uppnå god vattenstatus i Ålands ytter- och mellanskärgårdsområden. Dessa skärgårdsområden utgör över åttio procent av de totala åländska kustvattnen. Det innebär att överenskommelser med stater i östersjöområdet som har betydelse vid fastställande av status ska beaktas.

Såväl information om resultaten av klassificeringen som ändringar i den ska lämnas till den Europeiska kommissionen, för att jämförelser ska kunna göras mellan länderna i samma region.

I följande steg ska statusen fastställas i den enskilda vattenförekomsten. Det ska göras baserat på provtagningsresultat från övervakningen och med beaktande av klassgränsvärdena enligt 1 mom. Även det ska göras i landskapsförordning för att klassificeringen av vattenförekomsterna har en central betydelse för framförallt tillståndsprövningen.

Grunderna för arbetet med fastställande av och arbete med kvalitetsfaktorer i vattenförekomster och utsjövattenförekomster finns andra delen av bilagan till lagen.

Landskapsregeringen ges rätt att i landskapsförordning besluta närmare om tillvägagångssättet vid bestämmande av status.

För att systemet ska fungera i praktiken i enskilda ärenden kan prövningsmyndigheten ha behov av en tillräcklig tillgång till landskapsregeringens material om klassificering av status i samtliga vattenförekomster, och om resultaten av övervakning av vattenförekomster. Om det trots detta finns osäkerhet om vattenstatus i en vattenförekomst, som har betydelse för tillståndsprövning av en verksamhet, så kan prövningsmyndigheten begära ett yttrande av landskapsregeringen om klassificeringen och få det inom tre månader efter sin begäran. Yttrande ska finnas tillgängligt också för sökande.

33 § *Vattenförbättringsbehov*. Vattenförbättringsbehov avser den förbättring som fordras för att uppnå miljömålet god status i enskilda vattenförekomster. För de vattenförekomster som inte uppfyller kravet för god status ska landskapsregeringen, i den mån det är möjligt, fastställa det förbättringsbehov som fordras för att uppnå god vattenstatus eller god miljöstatus. I dagens läge är det svårt att fastställa relevanta siffervärden för andra parametrar än fosfor och kväve. I förvaltningsplanen för de åländska vattnen 2022-2027 på sidorna 139-140 finns sådana värden uttryckta i procent för totalkväve och totalfosfor för kustvattenförekomsterna. Vattenförbättringsbehov kan uttryckas med såväl ord som i siffervärden, med siffervärden kan man uttrycka en följdriktighet och klarhet som är viktig för den praktiska tillämpbarheten och uppföljningen. Vattenförbättringsbehovet ska beskrivas i förvaltningsplanen enligt 38 §.

34 § *Avvikelser från vattendirektivets miljömål vid tillfällig försämring av vattenstatus*. Paragrafens bestämmelser beaktar vattendirektivets artikel 4.6 samt överensstämmer med 5 kap. 21a § 1 mom. i gällande vattenlag. Extrema översvämningar och utdragen torka är exempel på sådana naturliga skäl eller force majeure-skäl, när en tillfällig försämring av en vattenförekomsts status inte anses utgöra en överträdelse av regelverket.

35 § *Marina vattenområden där miljömål inte kan nås*. Paragrafen beaktar bestämmelserna i artikel 14 i marindirektivet. En särskild svårighet är då vattenförekomster gränsar till andra länder, i vilka fall landskapets åtgärder inte ensamma kan åstadkomma förbättringar. Oavsett om mindre stränga miljömål gäller så ska dock alla genomförbara åtgärder vidtas för att förebygga ytterligare försämring, samt för att undvika risken för att miljömål inte uppnås i andra vattenförekomster eller senare i den aktuella vattenförekomsten.

36 § *Bedömning av vattenområden*. Paragrafen motsvarar 5 kap. 19a § i gällande vattenlag och baserar sig på vattendirektivets artikel 5.1, marindirektivets artikel 8.1 och översvämningdirektivets artiklar 4-6.

37 § *Grundvattenområden*. Paragrafen motsvarar 5 kap. 19b § i gällande vattenlagen och behövs för att skydda större grundvattenområden. Vissa växtskyddsmedel får enligt lagstiftningen om växtskyddsmedel inte användas på grundvattenområden. Landskapsregeringen har pågående undersökningar av områden som finns på en lista som Finlands miljöcentral ursprungligen tog fram.

38-40 §§ *Förvaltningsdokument/ Delgivning av förvaltningsplan och åtgärdsprogram/ Uppföljning av förvaltningsplan*. Paragraferna överensstämmer i stor sett med bestämmelserna i 5 kap. 22-24 §§ i gällande vattenlag samt med bilaga VII avsnitt B i vattendirektivet.

41 och 42 §§ *Marin områdesplanering/ Beredning av en marin områdesplan*. Innehållet i paragraferna är det samma som 5 kap. 24a och 24b §§ i gällande vattenlag. Vad som i havsplaneringsdirektivet benämns havsplaner kallas marina områdesplaner, vilket bättre avspeglar syftet med dessa planer.

43 § *Lokalisering av vattenverksamheter i marina vatten*. I ett beslut om lämpligaste lokalisering kan de lämpligaste platserna för vattenverksamheter bestämmas med hänsyn till deras eventuella försämrade vattenpåverkan. Beredningen kan samordnas med en marin områdesplan som avses i 41 §. Beslutet är i grunden vägledande. Det är dock ägnat att göra tydligt och underlätta för tilltänkta verksamhetsutövare att förlägga sin vattenverksamhet till marina vatten för att beakta ekologiska, ekonomiska och sociala mål. Om

beredningen föreskrivs i 2 mom. endast om allmänhetens möjligheter att framföra synpunkter under beredningsfasen. Ett beslut om lokalisering av vattenverksamheter i marina vatten är inte en plan eller program som avses i lagstiftningen om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning.

44 § *Övervakning av vattenförekomster*. Paragrafen motsvarar 5 kap. 18 § 1 mom., delar av 2 mom. samt 3 och 4 mom. i gällande vattenlag. Övervakning kan beskrivas omfatta att följa med förändringar rörande såväl kunskapsläge som statusförändring för yt- och grundvatten.

45 § *Övervakning av marina vatten*. Paragrafen överensstämmer med bestämmelser i 5 kap. 18 § 2 och 4 mom. i gällande vattenlag.

46 § *Förteckning över skyddade områden*. Bestämmelsen innebär ingen ändring i sak. Den är i överensstämmelse med 5 kap. 25 § i gällande vattenlag och beaktar artikel 6 i vattendirektivet samt direktivets bilaga IV. Till förvaltningsplanen ska fogas en sammanfattning av förteckningsuppgifter, med kartor över var berörda områden finns.

47 § *Internationell samordning*. Paragrafen överensstämmer med 5 kap. 26 § i gällande vattenlag. Med bestämmelsen genomförs artiklarna 6 och 19 i marindirektivet. Enligt artikel 6 ska medlemsstaterna om möjligt använda befintliga institutionella samarbetsstrukturer för att koordinera och samordna sitt arbete för att uppnå direktivets mål. För Östersjöländerna innebär det samarbete inom ramen för HELCOM.

Medlemsstater ska enligt direktivet samarbeta och samordna sitt arbete vid olika typer av bedömning av förhållandena i Östersjön samt vid fastställande av status, miljömål, övervakningsprogram och åtgärdsprogram. I detta ingår att se till att de åtgärder som krävs för att uppnå god miljöstatus ska vara sammanhängande och samordnade i Östersjöregionen.

Bestämmelsen omfattar även det samarbete som ska bedrivas i enlighet med konventionen om skyddet av Östersjöområdet marina miljö, den s.k. "Helsingforskonventionen" (FördrS nr 2/2000).

I artikel 19 föreskrivs en skyldighet att samråda med och informera allmänheten. Åland har framför allt samarbete med riksmyndigheter och svenska myndigheter.

Som en del av en internationell samordning ska den Europeiska kommissionen underlätta ett informationsutbyte mellan medlemsländerna. Detta ska ske genom att ett antal övervakningsstationer identifieras i varje ekoregion. Det är frågan om ett noggrant värderat urval av olika slag av ytvattenförekomster i en ekoregion som tillsammans utgör ett interkalibreringsnät.

6 kap. Tillstånd

Tillståndsprövningen baseras på miljöskyddslagens bestämmelser. Bestämmelserna tillämpas i huvudsak när verksamheter är tillståndspliktiga eller, enligt gällande regelverk, föremål för krav på miljögranskning. Skiljelinjen för de olika lagarna är inte helt klar, miljötillstånd motiveras oftast med lagrum i de båda lagarna. En ändring av den gällande systematiken skulle medföra en revidering också av miljöskyddslagen. De i detta kapitel föreslagna bestämmelserna utgår därför från nuvarande systematik. Landskapsregeringens avsikt är att i ett senare skede se över miljöskyddslagstiftningens bestämmelser om prövning, främst så att bestämmelserna om miljögranskning delvis ersätts av förenklade förfaranden.

48 § *Myndighet för tillstånd och miljögranskning.* Paragrafens 1 mom. motsvarar närmast 6 kap. 1 § i gällande vattenlag. För tillståndspliktig verksamhet gäller således samma förfaranderegler för tillstånd som enligt gällande vattenlag. Vad gäller förfarandet ska ett tillståndsärende anhängiggöras hos prövningsmyndigheten med en skriftlig ansökan och tillämpliga bestämmelser i miljöskyddslagens allmänna bestämmelser om tillstånd (3 kap.), tillstånd (5 kap.), instruktioner och villkor i samband med miljöprövning (6 kap.) tillämpas även i fortsättningen på tillståndsärenden i den föreslagna vattenlagen.

49 § *Tillsyn.* Ålands hälso- och miljöskyddsmyndighet ansvarar för tillsyn. Inom det rättsområde som vattendirektivet avser behövs tillsyn av hur enskilda verksamheter påverkar möjligheten att följa gällande vattenkvalitetskrav, oavsett om det är frågan om ekologisk status, kemisk status eller något av de förhållanden som rör god miljöstatus i marina vatten. Tillsynsmyndigheten behöver vid tillsyn särskilt följa enskilda verksamheters betydelse och att de inte bidrar till försämring av vattenstatus i vattenförekomster med måttlig status. För detta behöver myndigheten ha ett underlag som anger vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god status. Tillsynsmyndigheten behöver också ha kunskaper om kvalitetsfaktorer eller prioriterade ämnen som är parametrar för vattenförekomstens klassificering, samt vilka av dessa som vid en försämring skulle riskera att ett vattenkvalitetskrav inte följs. En grund för detta tillsynsarbete utgörs av landskapsregeringens information framtagen inom ramen för klassificering, bedömning och övervakning av vattenförekomster, samt den information som en verksamhetsutövare tar fram inom ramen för sin skyldighet att vara konsekvensmedveten i fråga om sin verksamhet samt till följd av egenkontroll enligt tillståndsbeslut. Paragrafen motsvarar 8 kap. 1 § i gällande vattenlag.

50 § *Särskilt om ansökan om tillstånd till förfogande över annans egendom.* Paragrafen motsvaras av 6 kap. 2 § i gällande vattenlag.

51-53 §§ *Tillståndspliktiga vattenverksamheter / Tillståndspliktiga verksamheter / Tillståndspliktiga åtgärder.* Vattenverksamhet definieras (5 § 22 p.) omfatta såväl verksamheter som åtgärder som har verkningar på vatten. I syfte att ge överskådlighet görs i dessa paragrafer skillnad på alla vattenverksamheter (51 §) respektive på verksamheter (52 §) och åtgärder (53 §). Denna uppdelning görs av överskådlighetsskäl.

Som framgår av 52 § är förteckningen över tillståndspliktiga vattenverksamheter inte fullständig, utan omfattar också verksamheter som till sin vattenpåverkan och natur kan likställas med sådana verksamheter. En förteckning över tillståndsplikt kan inte göras fullständig med tanke på framtida verksamheter som kan uppstå. I sådana fall ska prövningsmyndigheten göra en bedömning av verksamhetens egenskaper och lokalisering samt påverkans karaktär. Närmare bestämmelser om bedömningsgrunderna utfärdas av landskapsregeringen genom landskapsförordning. I 51 § 2 mom. regleras tillståndsplikt för ändringar av vattenverksamheter som har beviljats tillstånd. En tillståndsplikt aktualiseras om en ändring av verksamheten ökar eller riskerar att öka dess försämrade vattenpåverkan. Bedömningen av en ökad försämrade vattenpåverkan avser verksamhetens påverkan under befintligt tillstånd och ökningen av den påverkan som orsakas av ändringar i verksamheten. Med konstgjord infiltration till grundvatten i 53 § 1 mom. 4 punkten avses inte infiltration av avloppsvatten.

54 § *Förutsättningar för beviljande av tillstånd.* Tillstånd kan beviljas endast om bestämmelserna i lagen och med stöd av lagen gällande bestämmelser

uppfylls. Om en miljökonsekvensbedömning utförts ska den beaktas. Gällande vattenkvalitetskrav ska uppfyllas. De vattenkvalitetsrättsliga intressen som tryggas får inte kränkas. Följaktligen ska gälla att även om förutsättningar för att bevilja tillstånd finns i övrigt, så hindrar en kränkning av dessa intressen att tillstånd beviljas. Då det är en skyldighet för verksamhetsutövaren att vara konsekvensmedveten enligt 7 § miljöskyddslagen, ska denne i sin ansökan visa att verksamheten inte leder till de i paragrafen nämnda följderna för att kunna beviljas tillstånd. I bedömningen av om verksamheten orsakar någon av de i 4 § nämnda följderna, ska beaktas hur verksamhetens försämrande vattenpåverkan kan förebyggas och hindras. Således med vilka tillståndsvillkor verksamhetens försämrande vattenpåverkan kan regleras och reduceras.

Om ovisshet finns ifall en vattenverksamhet medför en sådan skada som avses i paragrafen så bör sannolikheten för det och en bedömning av en eventuell skadas omfattning göras. Syftet är att få ett underlag som kan visa om en vattenverksamhet i lagens mening riskerar uppnåendet av en god status hos en vattenförekomst eller annan avsedd fara. En sådan riskbedömning måste göras utgående från den aktuella kunskapsnivån om sannolikheten för en skada såväl som dess skadliga följder. Eventuella skadliga följder kan ses som hanterbara, svårhanterbara eller ohanterliga. Om en skada anses sannolik blir det följaktligen också väsentligt att vid tillståndsprövning överväga skadans farlighet i förhållande till utsikterna att få god vattenstatus.

Enligt paragrafens 3 mom. påförs verksamheter begränsningar om vattenstatusen i vattenförekomsten inte är klassificerad som god eller hög. Begränsningarna görs enligt verksamhetens andel av det totala vattenförbättringsbehovet som fastställts enligt 33 §. Ett sätt att beräkna andelen är att det vattenförbättringsbehov som beslutats enligt 33 § multipliceras med den andel som den aktuella verksamheten står för i berörd vattenförekomst. För fosfor och kväve finns värdena fastställda i gällande förvaltningsplan för de åländska vattnen 2022-2027 på sidorna 139 och 140. Prövningsmyndigheten kan för en befintlig verksamhet villkora att begränsning av utsläpp ska vara genomförd inom viss tid. Tiden får inte bestämmas längre än vad som bedöms vara rimligt för genomförande av åtgärderna, dock inte senare än 2027. Det året behövs för att vattendirektivets krav ska uppfyllas. Det är möjligt att direktivets årtal kommer att förlängas, men det är inte känt i dagsläget.

God miljöstatus i omgivande havsområden är en förutsättning för att uppnå god vattenstatus i åländska ytter- och mellanskärgårdsområden. Skär- och gårdssområdena utgör mer än åttio procent av de åländska kustvattnen.

55 § *Miljögranskning*. Paragrafen motsvarar 6 kap. 4 § i gällande vattenlag. För att beslut ska fattas med anledning av miljögranskning ska det vara utrett att denna lags bestämmelser liksom bestämmelser som har utfärdats med stöd av lagen är uppfyllda. Miljögranskningspliktiga verksamheter bedöms i de flesta fall inte leda till försämrande vattenpåverkan enligt 4 §.

56 § *Landskapsförordning om förutsättningar vid god vattenstatus*. Enligt paragrafens 1 mom. kan landskapsregeringen besluta om principer för fördelning av utsläppsutrymme, då möjlighet finns att fördela ett utsläppsutrymme då situationen är god, dvs. om vattenstatus överstiger gränsvärdet för god. Avsikten är att verksamhetsutövare efter ansökan ska kunna nyttja det uppkomna utrymmet för kväve eller fosfor.

57 § *Landskapsförordning om en metod för att beräkna vattenverksamheters belastning på vattenförekomster*. Vid tillståndsprövningen behövs ett belastningsverktyg för att beräkna den ansökta verksamhetens påverkan på vattenförekomsten och på dess vattenstatus. Det mest omfattande belastningsverktyget för Ålands 61 vattenförekomster som finns idag är det som Sveriges

meteorologiska och hydrologiska institut, SMHI, sammanställt. För varje vattenförekomst anges belastning från land, direktutsläpp från punktkällor, atmosfärisk deposition, nettoutbyte med övriga vattenförekomster. Dessa värden läggs sedan ihop i vattenförekomsten till totalbelastningen i vattenförekomsten. I framtiden kan andra belastningsverktyg komma att tas fram.

58 § Möjlighet att bevilja tillstånd för forsknings- och utvecklingsprojekt. Bestämmelsen är ägnad att möjliggöra för allmänintresset viktiga pilotprojekt, med angelägen grundforskning eller annars för att främja att välgrundade beslut fattas exempelvis avseende kompensationsåtgärder, bästa teknik eller miljöpraxis. Det kan vara ägnat att klargöra frågor som rör människors hälsa, säkerhet och en hållbar utveckling. En begränsning är dock att projektet inte får leda till försämrande miljöpåverkan i vattenförekomsten.

59 § Krav på försiktighetsmått utöver allmänna hänsynskrav. I paragrafen föreskrivs om de situationer när vattenverksamheter inom ramen för tillståndsprövning, trots skäliga försiktighetsmått och åtgärder för att begränsa försämrande vattenpåverkan enligt skälighetsbedömningen i 6-11 §§, befaras på ett inte obetydligt sätt bidra till att ett gränsvärde som avses i 32 § inte kan uppfyllas. Paragrafen gäller med andra ord enbart bindande vattenkvalitetskrav och kommer att gälla alla vattenkvalitetskrav av den här kategorin. Hänvisningen till 6-11 §§ innebär att de åtgärder som tas med anledning av denna paragraf går utöver det som anses vara skäligt, men som likväl krävs för att uppfylla vattenkvalitetskravet. Praktiskt kan det vara fråga om att använda ny teknik eller att undvika bruket av ett visst tillvägagångssätt i driften.

En verksamhetsutövare har i enlighet med skyldigheten att vara konsekvensmedveten bevisbördan för hur verksamheten påverkar vattenkvalitetskravens kvalitetsfaktorer och huruvida verksamheten kan medföra en risk för försämring. Landskapsregeringens statusklassificeringar av kvalitetsfaktorerna är centrala för bedömningen i detta sammanhang. En allmän startpunkt vid bedömning av hur höga krav som ska ställas på en verksamhetsutövares utredningar, är att de krav som ska ställas ökar med betydelsen av verksamhetens beräknade belastning på vattenförekomsten i fråga. En enskild verksamhetsutövare kan inte ha det övergripande perspektivet ifråga om alla belastningspunkter för viss vattenförekomst, för att kunna avgöra när ett vattenkvalitetskrav riskerar att inte kunna uppfyllas. I den situation som beskrivs i paragrafens 1 mom. kan verksamhetsutövaren välja att vidta ytterligare åtgärder för att tydligt öka möjligheterna att uppfylla ett sådant vattenkvalitetskrav.

Bestämmelsen ska gälla beståndsdelarna i ett vattenkvalitetskrav, som är avgörande för att det ska anses vara uppfyllt. Vattenkvalitetskrav är dock olika konstruerade beroende på vilken aspekt av ett gällande miljömål de avser. För god ekologisk status är det de kvalitetsfaktorer som kan antas påverkas av den planerade verksamheten som är av betydelse vid bedömningen, exempelvis kvalitetsfaktorn ”näringsämnen” när det gäller ett avloppsreningsverk eller en fiskodling med öppna nätkassar. God ekologisk vattenstatus i den berörda vattenförekomsten uppfylls bara när alla kvalitetsfaktorer enligt bilaga V i vattendirektivet uppfyller god status.

Då paragrafen endast gäller tillståndsprövning så kan den inte vara tillämplig för verksamheter med gällande miljötillstånd. För befintliga verksamheter med gällande miljötillstånd gäller miljöskyddslagens bestämmelser om tillsyn, till exempel med stöd av 30 § i miljöskyddslagen. Tillståndsprövning kan dock aktualiseras vid förnyelse för tidsbegränsat miljötillstånd i samband med att en ny tillståndsprövning görs. Se 18 § 2 och 3 mom. och 21 § 1 mom. i miljöskyddslagen.

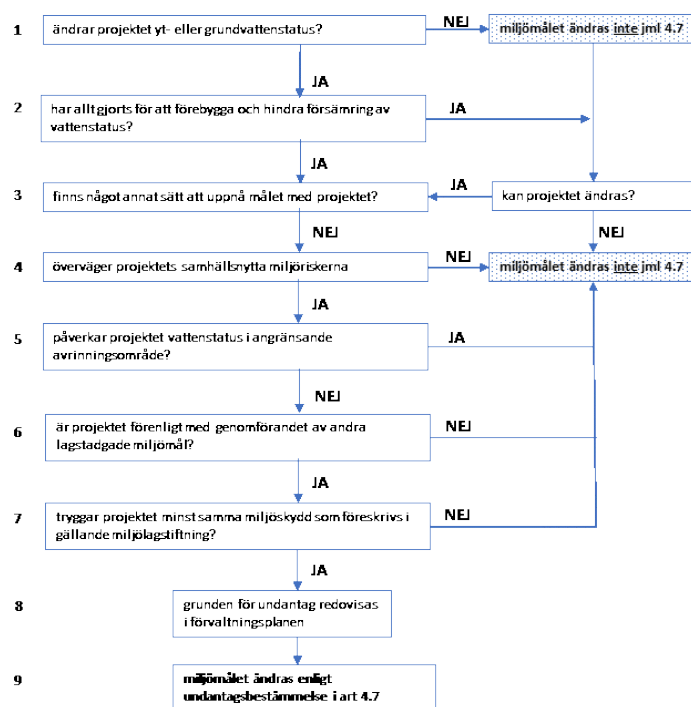
Ett åläggande att vidta ytterligare försiktighetsmått rör i praktiken metoder, anordningar och konstruktioner som går utöver vad som krävs enligt

allmänna hänsynsregler och därvid särskilt bestämmelserna om bästa tillgängliga teknik och bästa miljöpraxis för att förebygga och begränsa försämrande vattenpåverkan i förhållande till den del eller delar av vattenkvalitetskravet som befaras att inte uppfyllas på grund av verksamheten. Bedömningen om vad som utgör bästa tillgängliga teknik för en viss verksamhet sker enligt gängse branschkriterier, bestämmelsen avser åtgärder som går utöver detta.

En verksamhetsutövare kan utföra en kombination av åtgärder.

Enligt 2 mom. ska åtgärderna öka möjligheterna att uppfylla ett vattenkvalitetskrav. Kravet på sådan tydlighet innebär att varje enskilt fall fordrar en bedömning. Det kan i de enskilda fallen exempelvis avse omfattningen och karaktären av en verksamhets försämrande vattenpåverkan, dess betydelse för det berörda vattenkvalitetskravet samt ändamålsenligheten av den åtgärd som vidtas. Det kan i få fall bli fråga om en exakt bedömning, men för att åtgärder alls ska kunna beaktas krävs att deras effekter är betydande och tydliga. Vägledning för en bedömning av om åtgärder ökar möjligheterna att uppfylla vattenkvalitetskrav kan exempelvis genom landskapsregeringens anvisningar. Med andra ord avspeglar bestämmelsen i 2 mom. hela paragrafens syfte. När en verksamhet befaras på ett inte obetydligt sätt bidra till att ett bindande vattenkvalitetskrav inte kan uppfyllas, ska verksamhetsutövarens åtgärder enligt 1 mom. tydligt öka möjligheterna att uppfylla vattenkvalitetskravet.

60 § *Undantag*. I paragrafen beaktas möjligheterna för prövningsmyndigheten att i enskilda fall medge undantag från gällande miljömål och vattenkvalitetskrav. Grunderna för detta ges i artikel 4.7 i vattendirektivet. Således kan myndigheten vid prövning av en vattenverksamhet medge undantag från vattenkvalitetskrav som fastställts enligt 32 och 33 §§ om de i paragrafen uppställda kraven uppfylls. Tillståndsprövning enligt paragrafen sker i flera led så som schematiskt framställs i följande bild. I schemat har för överskådlighet i punkterna 6 och 7 också tagits in hänsyn till andra lagstadgade miljömål och miljöskydds krav.

Enligt 3 mom. ska prövningsmyndigheten ge landskapsregeringen tillfälle att ge utlåtande om tillämpligheten av undantag för viss verksamhet innan beslut om undantag tas. Avsikten är således att landskapsregeringen ska assistera myndigheten i bedömningen, vilket är viktigt främst vad gäller tillämpligheten av villkoret i 2 mom. 2 punkten som kan fordra särskild uppmärksamhet. Exempel på viktiga allmänintressen kan vara forsknings- och utvecklingsverksamhet. Om undantag beviljas ska prövningsmyndigheten meddela landskapsregeringen om detta, undantaget ska beaktas vid en följande revidering av förvaltningsplanen enligt 40 §.

61 § *Kompensationsåtgärd*. Enligt paragrafens 1 mom. ska en kompensationsåtgärd uppväga eller bidra till att uppväga en verksamhets försämrande vattenpåverkan, eller uppskattas påverka status på ett sätt som tydligt ökar möjligheterna att uppfylla ett vattenkvalitetskrav. Det är inte fråga om skyddsåtgärder som enligt de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. eller enligt miljöskyddslagen.

Det finns enligt 1 mom. två slag av kompensationsåtgärder:

Det första är inriktad på att uppväga den försämrande vattenpåverkan som en viss verksamhet medför, och är därmed inte nödvändigtvis kopplad till ett vattenkvalitetskrav (33 §). Det finns en försämrande vattenpåverkan om ett av de kriterier uppfylls som ges i 4 §. En kompensationsåtgärd ska uppväga eller bidra till att uppväga försämrande vattenpåverkan, antingen på platsen för verksamhetens försämrande vattenpåverkan eller någon annanstans.

Det andra bedöms påverka vattenstatus på ett sätt som tydligt ökar möjligheterna att uppfylla ett vattenkvalitetskrav, och är därmed direkt kopplade till uppfyllande av ett vattenkvalitetskravs parametrar.

Det finns behov av båda dessa åtgärdsslag då kompensationsåtgärder kan vara inriktade på olika syften och behov, samt för att kompensationsåtgärder ska kunna utföras såväl utanför ramen för en tillståndsprövning såväl som inom den. I vissa situationer kan det också krävas mer än att uppväga en verksamhets försämrande vattenpåverkan för att tydligt öka möjligheterna att uppfylla ett vattenkvalitetskrav.

Enligt 2 mom. kan en åtgärd godkännas som kompensationsåtgärd om den uppfyller samtliga de i momentet uppräknade kraven. Ordet *nytta* i momentet syftar på de olika följderna i 2 mom. 1 eller 5 punkten, beroende på vilken situation som föreligger. Detta innebär att en bedömning ska göras av den enskilda åtgärdens uppskattade följder, inbegripet dess geografiska vidd och tidsomfattning samt slag av compensation. Kompensationsåtgärden ska därmed bidra till att öka eller upprätthålla värden som annars förväntas minska eller skadas på grund av verksamheten, därav ordet *uppväga* i 1 mom.

Vid en bedömning av om en åtgärd tydligt ökar möjligheterna att uppfylla ett vattenkvalitetskrav ska hänsyn tas till vilken betydelse den har för de kvalitetsfaktorer och prioriterade ämnen som definierats i ett vattenkvalitetskrav för en viss vattenförekomst. Avseende en åtgärds inverkan så är det mer frågan om bedömningar och i mindre omfattning om en exakt vetenskap. Följden av en åtgärd måste dock vara påtaglig och verklig för att den ska anses tydligt öka möjligheterna att uppfylla ett vattenkvalitetskrav. Ordet *nytta* i 2 mom. 4 och 5 punkterna har samma innebörd som i 1 punkten. Sannolikt kan de åtgärder som kan komma ifråga som kompensationsåtgärder skilja sig från varandra ifråga om kostnadseffektivitet och möjligheter att utöva tillsyn av dess genomförande. Bestämmelsens ändamål är att skydda såväl den som utför eller bekostar utförandet av åtgärden som prövningsmyndigheten från

orimligt höga kostnader. Med kravet i 6 punkten om ett tillförlitligt bestyrkande följer att myndigheten åtminstone ska ges en beskrivning av hur och när en åtgärd är tänkt att genomföras.

I 4 mom. ges landskapsregeringen en möjlighet att besluta om instruktioner om beräkningsgrunderna för nyttan av olika typer av kompensationsåtgärder. Ett sådant beslut är ägnat att vara vägledande för prövningsmyndighetens godkännande av kompensationsåtgärder och tryggar att sökande likabehandlas, då det ges enhetliga beräkningsgrunder för nyttan av olika kompensationsåtgärder.

Den kompensationsutredning som enligt 4 mom. ska ges till prövningsmyndigheten vid ansökan om kompensationsåtgärder är förenad med och stärker den konsekvensmedveten en verksamhetsutövare är skyldig att ha och dennes förmåga att visa att kraven enligt 2 mom. uppfylls. Prövningsmyndigheten ska i ett beslut om godkännande av kompensationsåtgärd föreskriva om genomförandet av kompensationsåtgärden och dess tillsyn. Beroende på vad som är ändamålsenligt i de enskilda fallen kan tillsynen av en åtgärd avse såväl tillsyn på platsen för åtgärden eller där den har effekt, såväl som vara en kontroll av sökandens dokumentation om åtgärdens genomförande.

Kravet på överlåtbarhet av en kompensationsåtgärd enligt 5 mom. innebär exempelvis att en verksamhetsutövare, inom ramen för en tillståndsprövning enligt 6 kap. kan tillgodoräkna sig den nytta som bedöms följa av en kompensationsåtgärd, men inte nödvändigtvis är den som utför eller bekostar utförandet av åtgärden. En ansökan om godkännande av en viss kompensationsåtgärd kan följaktligen göras och kommersiellt överlåtas av andra än den verksamhetsutövare som tillgodogör sig den för sin vattenverksamhet. Detta förutsätter också att överlåtelsen kan konstateras och registreras hos tillsynsmyndigheten.

62 § *Förbättringsöverskott*. De som utöver andra lagstadgade krav vidtar åtgärder som ytterligare minskar belastningen och förbättrar vattenkvaliteten kan beviljas en rätt att utnyttja detta vattenförbättringsöverskott till två tredjedelar av förbättringen. Åtgärden kan vara mer av samma slag som använts för kompensationsåtgärder. De som går längre än vad lagstiftningen kräver ges härigenom en möjlighet att öka sin verksamhetsvolym med två tredjedelar inom det utrymme som åstadkommits med förbättringen av vattenkvaliteten. En tredjedel av förbättringen ges till vattenmiljön. Huvudregeln är att ett förbättringsöverskott ska kunna nyttjas i den vattenförekomst där den extra kvalitetsförbättringen skapats.

Med hänsyn till omständigheterna i enskilda fall kan det vara ändamålsenligt att tillgodoräkna en vattenkvalitetsförbättring också i angränsande vattenförekomster, där en förbättrande åtgärd inte obetydligt förbättrat vattenkvaliteten. I ett sådant ärende ska prövningsmyndigheten inhämta landskapsregeringens utlåtande innan slutligt beslut tas.

Det är möjligt att utföra kompensation i en eller flera närliggande vattenförekomster om vattenförbättring avseende näringsämnen kan bevisas och i vissa fall kan kompensation utföras inom så kallade monitoringområden som ligger i anslutning till varandra, såsom monitoringområdena i yttre skärgården (monitoringområde Y1-Y6). Detta då de ligger i nära anslutning till varandra. Om skärgårdsmiljöerna har ett nära samband och följer samt teoretiska belastningsminskningar utreds ordentligt kan även kompensation vara möjligt i ett mellanskärgårdsområde eller samling av vattenförekomster som ligger i direkt anslutning till ett större monitoringområde i till exempel yttre skärgården. Det ska vara möjligt att utföra kompensation exempelvis på ett landområde i anslutning till öppet hav, genom exempelvis våtmarker, fördröjningsmagasin eller avloppsreningsverk.

63 § *Tillstånd till gemensamma förbättringsåtgärder.* Med stöd av paragrafen är det möjligt för verksamhetsutövare att med andra vidta gemensamma skyddsåtgärder, som ger dem möjligheter att tillgodoräkna sig miljönytta för sin verksamhet. Detta är mest praktiskt ändamålsenligt då det bedöms vara ekonomiskt rationellt att flera delar på en resurs, såsom en reningsanläggning eller en infrastruktur. Verksamhetsutövarna kan i övriga delar driva sin vattenverksamhet enligt givna förutsättningar. Gemenskap om en åtgärd förutsätter i grunden inte att det är fråga om vattenverksamheter i samma bransch. Det gemensamma rör istället behovet att samverka kring frågor om vattenstatus, miljöstatus och miljömål.

Hur ansvaret fördelas och hur nyttan av en åtgärd fördelas kan fritt avtalas mellan verksamhetsutövarna. Den gemensamma åtgärden bör dock omges med tillräckliga möjligheter för att trygga tillsyn och uppföljning, som visar ett korrekt utrymme för verksamhetsutövarna att fördela.

64 § *Avvikelser från kvalitetskrav inom blandningszoner.* Inom en blandningszon regleras gränser för avvikelser från miljökvalitetsnormer. Med andra ord; den utsträckning i vilken avvikelser från vattenkvalitetskrav kan gälla. I priodirektivet föreskrivs om blandningszoner och om miljökvalitetsnormer. Med begreppet miljökvalitetsnormer avses koncentrationen av ett visst förorenande ämne eller en viss grupp av förorenande ämnen i vatten, sediment eller biota, som, för att skydda människors hälsa och miljön, inte bör överskridas. (Jfr artikel 1 i priodirektivet och artikel 2 punkt 35 i vattendirektivet.)

Med utgångspunkt i priodirektivets artikel 4 föreskrivs i paragrafen om blandningszoner, vilka prövningsmyndigheten kan besluta om i tillståndsbeslut. En strävan ska vara att begränsa dessa områden till ett minimum, såväl tidsmässigt som rumsligt. Inom en blandningszon ska förebyggande åtgärder vidtas och miljöförstöring åtgärdas i första hand vid utsläppskällan. Eftersom det inte går att tydligt redogöra för hur ett utsläpps olika ämnen blandar sig i en viss vattenförekomst, är syftet med paragrafen att vattenstatus i blandningszonen kan avvika från gällande vattenkvalitetskrav om det inte hindrar att gällande miljömål uppfylls i övriga delar av vattenförekomsten.

Blandningszoner används dessutom vid fastställandet av mätvärden vid klassificering eller fastställande av vattenkvalitetskrav samt vid upprättandet av ett relevant övervakningsprogram. Av denna anledning ska ett av prövningsmyndigheten fattat beslut om blandningszon upptas i förvaltningsplanen.

65 § *Avslutande av vattenverksamhet.* Redan i ett beslut om tillstånd ska ingå bestämmelser om förebyggande av utsläpp enligt 24 § 1 mom. e punkten i miljöskyddslagen såväl som sanerings- och istandsättningsåtgärder av en vattenförekomst efter att en verksamhet har upphört. Med paragrafen tydliggörs ansvaret i förhållande till 5 § i miljöskyddslagen där förorening inte uttryckligen omfattar vatten och vattenmiljöer.

7 kap. Ersättning och inlösen

I vattenlagen regleras användning av vattenresursen för olika konkurrerande ändamål. En rätt för någon att använda en vattenförekomst kan inkräkta på andras rättigheter eller intressen. Andras användning av sin egendom kan försvåras, dess värde minskas eller kan någon på annat sätt hindras eller lida men. Det beskrivs ofta som att någon lider skada, men eller annan förlust av förmån. I denna lag används genomgående begreppet ”förlust av förmån”, vilket avser alla slag av skada eller olägenhet som drabbar tredje part i fråga om värdet av egendom, användningen av egendom eller nyttjandet av speciella rättigheter så som rätten till fiske.

Vattenlagens ersättningsbestämmelser tillämpas inte på personskada, där skadeståndslagen gäller (FFS 412/1974). I fråga om skada på grund av förorening tillämpas lagen om ersättning för miljöskador (FFS 737/1994) vid sidan av vattenlagen.

Ett huvudsyfte med vattenlagen är att undvika sådan försämrande vattenpåverkan, som definieras i 4 §. En sådan påverkan som inte kan förebyggas eller då ett vägande allmänt intresse påkallar att verksamheten som medför förlust för annan ändå sker, ska ersättas till den skadelidande. Förlusten kan bestå i att värdet eller avkastningen av egendom försämras men också vara att möjligheten att använda egendomen för rekreation eller andra ändamål försämras. Förlusten ersätts enligt bestämmelserna i 7 kap., om inte den skadelidande godtar att motparten i stället för ersättning vidtar någon åtgärd för att upphäva skadan. En förlust kan också gå ut över ett allmänt intresse, exempelvis om naturvärden skadas eller fiskbestånd försämras. I det senare fallet är det sällan möjligt att ersätta skadan, den måste istället uppvägas genom förbättrande åtgärder som föreskrivs i tillståndet.

Ersättningsfrågor avgörs av prövningsmyndigheten eller tingsrätten. Huvudregeln är att myndigheten avgör ersättning för skada som uppkommit genom lagenlig verksamhet medan tingsrätten avgör ersättning på grund av lagstridig verksamhet. Ersättning för skada på grund av verksamhet i enlighet med ett vattenrättsligt tillstånd bestäms alltså av prövningsmyndigheten i tillståndsbeslutet. Ersättning för skada på grund av sådan verksamhet som inte kräver tillstånd eller som sker i strid mot lag eller bestämmelserna i ett tillståndsbeslut är tvistemål mellan den skadelidande och den som orsakat skadan och avgörs efter yrkande av den skadelidande i tingsrätten. Kompetensfördelningen är inte alldeles entydig, så som framgår av detaljmotiveringarna till 68 och 69 §§.

En nyttjanderätt som ges i ett vattenrättsligt tillstånd kan hindra vattenägarens användning av sin egendom. En sådan förlust ersätts till sitt fulla värde. Vid inlösen däremot övergår äganderätten till verksamhetsidkaren och förlusten ersätts enligt finsk vattenrättslig praxis till en och en halv gång gängse värde.

En skada ersätts av den som orsakar skadan. Då det är fråga om skadlig inverkan på grund av ingrepp i vattenmiljön kan orsakskedjan vara lång och följderna av ingreppet kanske visar sig först efter en lång tid. Det kan också vara oklart vem eller vad som har orsakat en skadlig förändring. I överensstämmelse med vad som gäller enligt lagen om preskription av skulder (FFS 728/2003) är preskriptionstiden för ersättningsanspråk tre år, vilket är en kort tid då det är fråga om förändringar i vattenmiljön. Preskriptionstiden räknas emellertid från det då den skadelidande blev medveten om skadan eller då den skadelidande fick kännedom om orsaken till skadan, vilket kan förlänga preskriptionstiden. Skrivningen är avsiktligt öppen och ger prövningsmyndigheten och domstolarna möjligheten att i enskilda fall göra en bedömning av vad som är skäligt.

I fråga om ersättning för förlust på grund av vattenverksamheter tillämpas skadeståndslagen (FFS 412/1974) och lagen om ersättning för miljöskador. Bestämmelserna om ersättning och inlösen överensstämmer med 13 kap. i rikets vattenlag (FFS 587/2011) samt beaktar bestämmelserna i 7 kap. i gällande vattenlag. Utan ändring i sak har till regelverket fogats tydligare bestämmelser om främst prövningsmyndighetens respektive tingsrättens behörighet att pröva rätt till ersättning. Närmare bestämmelser ges också om preskription av ersättningsansvar och om omständigheter som kan påverka storleken på ersättningsbelopp.

66 och 67 §§ *Rätt till ersättning / Ersättningsansvar*. Bestämmelserna om rätt till ersättning, ersättningsbelopp och ersättningsansvar ansluter till gällande vattenlag. Ersättning ges för förlust av förmån till följd av ett lagligt

såväl som en lagstridig vattenverksamhet. Med ersättning till det fulla värdet avses en ersättning till gängse värde av skadad egendom eller förlust av en förmån. Vad som är gängse måste bedömas i de enskilda fallen. Som stöd vid bedömningen kan prövningsmyndigheten använda köpestatistik, försäkringspraxis, minuthandelspris och andra källor. I gällande vattenlag regleras frågan om bedömning av ersättningens belopp enligt landskapslagen (1979:62) om expropriation av fast egendom, dock ska enligt 7 kap. 2 § i gällande vattenlag inlöst egendom ersättas med 150 procent av värdet. Detta ansluter till finsk vattenrättslig praxis vid inlösen av mark och vatten.

Grunden är att en skada ersätts av den som orsakat skadan. Om en skada har tillfogats av någon i underordnad ställning som handlat för en huvudmans räkning så ansvarar huvudmannen, om inte den som tillfogat skadan har handlat uppsåtligt i strid med givna instruktioner. Så som enligt gällande vattenlag har deltagarna i en gemensam vattenverksamhet solidariskt betalningsansvar. Ett exempel på detta är gemensam dikning. En motsvarande bestämmelse finns i 7 kap. 7 § i gällande vattenlag.

När ett vattenskyddsområde inrättas ersätts skada, om förlusten för den skadelidande är betydande.

68 § Ersättning till följd av tillåtlig verksamhet. I paragrafen finns bestämmelser om de ersättningsfrågor som avgörs av prövningsmyndigheten eller av förrättare vid vattenförrättning. Prövningsmyndigheten avgör ersättning för sådan skada som uppstår vid verksamhet i överensstämmelse med ett vattenrättsligt tillståndsbeslut. I tillståndsavgörandet bestäms utan särskilt yrkande av parterna ersättning för kommande förluster på grund av den verksamhet som avses i tillståndet.

Den verksamhet vars tillåtlighet prövas kan ha pågått och orsakat skada redan innan tillståndsprövningen. I grunden är det då fråga om ett tvistemål mellan parterna som kunde falla under tingsrättens behörighet. Då emellertid verksamhetens inverkan har bedömts redan vid prövningen inverkan, och frågan om ersättning avgjorts, så är det processekonomiskt befogat att samtidigt, om en skadelidande part så yrkar, avgöra en fråga om ersättning som på grund av verksamheten uppstod redan innan ett tillstånd gavs.

Landskapsregeringen kan inrätta vattenskyddsområden. Frågan om ersättning på grund av begränsningarna i skyddsområdet föreslås kunna avgöras av prövningsmyndigheten efter ansökan av skadelidande part. Avsikten med denna omväg är att undvika en eventuell intressekonflikt där landskapsregeringen på grund av vattendirektivets bestämmelser är skyldig att inrätta ett skyddsområde som förorsakar kostnader i form av ersättningar.

I alla de fall som ovan beskrivits kan det förekomma att sådan skada senare uppstår som inte kunde förutses då tillstånd beviljades eller ersättningsfrågan avgjordes. Frågan om ersättning för sådan oförutsedd förlust avgörs av prövningsmyndigheten efter ansökan av skadelidande part. I lagtexten har inte särskilt angetts kriterier för när en skada kunde anses vara oförutsedd, utan den frågan överlämnas till praxis. Tröskeln för vad som anses vara oförutsett bör dock sättas tämligen högt, till exempel ny kunskap om vissa ämners inverkan eller om de ekologiska sambanden i vattenmiljön.

69 § Ersättning för skada på grund av lagstridig verksamhet och olycka. De ersättningsfrågor som avgörs av Ålands tingsrätt är i huvudsak yrkanden om ersättning för förluster på grund av verksamhet som strider mot bestämmelserna i vattenlagen eller en med stöd av lagen gällande författning eller som strider mot bestämmelser i ett beslut om tillstånd till en vattenverksamhet. Såsom i riket avgör tingsrätten frågor om ersättning på grund av fartygstrafik och flottnings.

Ersättning för personskada liksom förluster på grund av olycka avgörs av tingsrätten, som då tillämpar skadeståndslagen. Skada på grund av olycka

avser förluster som uppstår genom att någon anläggning som omfattas av vattenlagen fungerar bristfälligt eller går sönder på grund av konstruktionsfel, dåligt underhåll eller felaktig användning. Det kan till exempel vara fråga om ett avloppsrör som går av, en pumpstation som inte pumpar eller ett dike som inte leder vatten på avsett sätt.

Frågan om ersättning för förluster på grund av sådan verksamhet som inte kräver tillstånd är till sin karaktär ett tvistemål mellan parterna och avgörs därför av tingsrätten. Om en vattenverksamhet orsakar sådan skada som bör ersättas är det möjligt att det också kräver tillstånd. Tingsrätten ska därför vid handläggningen av alla de ersättningsmål som avses i paragrafen begära utlåtande av Åland miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

70 § Ersättning för nyttjanderätt och inlösen. En förlust som berättigar till en ersättning kan avse en ägares möjlighet att fritt disponera över sin egendom. Det kan vara en förlust av fastighetens bruksvärde för exempelvis rekreatiönsändamål eller för ett ekonomiskt värde, såsom förlorad avkastning.

En rätt att lösa in annans område mot ägarens vilja kan ges bara om en vattenverksamhet tjänar ett allmänt intresse. Samtidigt kan vattenverksamheten tjäna privatekonomiska intressen, till exempel i fråga om vattentäkt, där samhällets vattenförsörjning är ett allmänt intresse samtidigt som vattentäkten tjänar ett bolags ekonomiska intressen. En förutsättning för inlösen är då att egendomen försämras i så hög grad att den inte längre kommer att kunna användas av ägaren på något ändamålsenligt sätt.

Om nyttjanderätt eller inlösen av en del av fastighet beviljas så att ägarens möjlighet att använda resten av fastigheten avsevärt försvåras kan verksamhetsidkaren åläggas att lösa in hela fastigheten om ägaren så yrkar.

71 § Ersättningsgill förlust av förmån. En förlust till följd av att ägaren hindras att använda sin egendom på sedvanligt sätt ersätts om skadan inte är ringa. Detta innebär att små ersättningar inte döms ut. Ersättning kan utgå både för förlust till följd av att egendomens

1) avkastning minskar, exempelvis då odlingsmark blir så vattensjuk att avkastningen minskar,

2) värde minskar, exempelvis då en vägbank som dras över en holme som därigenom mister sitt värde som byggnadsmark samt

3) bruksvärde minskar exempelvis då en båthamn hindrar ägaren till grannfastigheten att använda sin strand för bad och rekreation.

Skadekategorierna går in i varandra. Ersättning kan också utgå för kostnader som uppstår indirekt på grund av skadan, till exempel för att ändra eller flytta egendomen och för avbrott i rörelse.

Vattentäkt från ytvatten eller grundvatten är inte i sig ersättningsberättigande, utom om ägarens egen tillgång till vatten inte obetydligt försämras.

Den som har nyttjanderätt till egendomen jämföras med ägare.

72 § Preskription av ersättningsansvar. Paragrafens bestämmelser följer bestämmelser i lagen om preskription av skulder (FFS 728/2003). Enligt preskriptionslagens 4 § är allmän preskriptionstid tre år, en grundregel om den tidpunkt från vilken preskriptionstid ska räknas finns i preskriptionslagens 7 §. De ekologiska sambanden i vattenmiljön är komplicerade och det kan gå lång tid innan inverkan av ett ingrepp i vattenmiljön blir synlig. Det är inte heller alltid uppenbart vad som är orsaken till en förändring. Fördröjningen och osäkerheten har beaktats genom att flytta fram tidpunkten för preskriptionstidens början från tidpunkten då verksamheten som orsakar skadan skedde till tidpunkten på skadan blev uppenbar för den skadelidande. Då en strikt bevisning sällan är möjlig att redovisa i fråga om miljöskador så bedöms orsakssambandet i enlighet med 3 § i lagen om ersättning för miljöskador, så att ett sannolikt samband kan utgöra grund för ersättning.

73 § *Ränta på ersättning.* Då prövningsmyndigheten vid tillståndsprövningen bestämmer om ersättning för kommande eller tidigare skada bestämmer myndigheten samtidigt förfallodagen då ersättningen ska erläggas. Enligt 74 § är förfallodagen trettio dagar efter det beslutet fått laga kraft. Dröjsmålsränta enligt räntelagen (FFS 633/1982) betalas för tiden efter förfallodagen. För tiden mellan förfallodagen och tidpunkten då den skadelidande blev medveten om skadan och dess orsak, betalas enligt finsk vattenrättslig praxis sex procent årlig ränta.

För ersättning för förlust på grund av lagstridig verksamhet ska dröjsmålsränta enligt räntelagen erläggas räknat trettio dagar från det yrkande om ersättning har framställts till den skadeståndsskyldige. För tiden mellan denna dag och tidpunkten då den skadelidande blev medveten om skadan betalas sex procent årlig ränta.

Dröjsmålsräntan bestäms i enlighet med 4 och 12 §§ i räntelagen och är alltså sju procentenheter högre än den referensränta som fastställts av Finlands Bank.

74 § *Betalning av ersättning.* Ersättning betalas allt för ett om inte särskilda skäl föranleder att den betalas periodvis. Ersättning, som åläggs i ett vattenrättsligt tillstånd, betalas för tillståndshavarens rätt till en verksamhet och ersättningen bör alltså betalas även om själva verksamheten sker senare.

75–76 §§ *Ersättning för inrättandet och användningen av farled / Skada på grund av fartygstrafik.* Bestämmelserna överensstämmer såväl med 7 kap. 9 och 10 §§ i gällande vattenlag som med bestämmelserna om detta i rikets vattenlagstiftning.

77–79 §§ *Överenskommelse om ersättning / Förebyggande eller minskning av skada genom särskilda åtgärder / Säkerställande av tillgången till vatten.* Parterna kan fritt avtala om ersättningens belopp, hur och när ersättningen betalas och andra omständigheter i samband med ersättning. En sådan överenskommelse kan även gälla förebyggande eller kompenserande åtgärder som vidtas i stället för eller i tillägg till ersättningen.

80 och 81 §§ *Ersättning för skada på intecknad egendom / Ersättning som en förmån som hör till egendomen.* Ersättning som betalas för skada på intecknad fast egendom ska för att skydda panträttens innehavare deponeras hos landskapsregeringen. Panthavaren kan dock medge ett undantag från detta, vilket kan försvaga dennes ställning.

En periodisk ersättning för skada på en fast egendom är en förmån som följer egendomen.

82 § *Nedsättning av arrendeavgift.* Om en arrendator, på grund av sådan förlust som ersätts enligt bestämmelserna i 7 kap., förlorar möjligheten att använda det arrenderade området så har hon eller han rätt till nedsättning av arrendet.

83 och 84 §§ *Återbetalning av ersättning / Upphävande av ersättningsskyldighet.* Om det visar sig att en verksamhetsutövare har betalat ersättning utan grund eller till ett för stort belopp, kan denne ansöka hos prövningsmyndigheten om återbetalning. Om den verksamhet som ligger till grund för ersättningen inte påbörjas, kan myndigheten efter ansökan besluta att ersättningsskyldigheten upphävs och att utbetalad ersättning ska återbetalas. Det är i sådana fall inte motiverat att en ersättningsskyldighet förblir i kraft, då det inte uppstår någon förlust av förmån som ligger till grund för ersättningen.

8 kap. Dikning

Markägare har av hävd rätt att dika sin mark. Då dikesvatten ofta måste ledas över annans mark och dike samt då dikesvattnet kan ha skadlig inverkan på mark eller vatten nedströms finns dock inskränkningar i den allmänna rätten att dika. Begränsningarna är att

1) dike får läggas på annans mark bara efter ägarens medgivande eller tillstånd av myndighet,

2) vatten får ledas i annans dike bara om det kan ske utan förlust för ägaren, i täckdike bara efter ägarens medgivande,

3) vatten får inte ledas orenat till vattenförekomst som används som vattentäkt samt att

4) dikning kan förbjudas eller begränsas i vattenskyddsområden som inrättats för att skydda vattenförekomsten.

Gemensam dikning kan ske enligt överenskommelse mellan deltagarna eller inom en sammanslutning. I vartdera fallet tillämpas bestämmelserna om sammanslutningar i 11 kap.

Då en dikning görs i enlighet med ett tillstånd eller ett avtal mellan markägarna, uppstår också skyldigheten att underhålla diken och andra konstruktioner, så att de uppfyller villkoren i tillståndet eller avtalet.

En huvudregel i detta förslag är att tillstånd krävs för verksamheter som medför sådan försämrande vattenpåverkan som avses i 4 §. Detta tillståndskrav gäller även för dikning. Tillståndsplikt föreslås med stöd av lagen komma gälla för sammanhängande dikning som markavvattnar mer än 10 hektar. Detta kan dock få liten betydelse då det görs få dikningar av den omfattningen, samt då en dikning lätt delas upp i mindre delar för att undgå tillståndskravet. Det är svårt att beträffande dikning avgränsa en tillståndsplikt. Landskapsregeringen föreslår därför att regelverket kompletteras med möjligheten att ha en registreringsplikt i vissa fall. Med en registrering av dikning kan dikares rätt till dikning befastas samtidigt som en möjlighet ges att följa vattenverksamheter som kan medföra försämrande vattenpåverkan som avses i 4 §. Även om en registreringsplikt i princip bör gälla för all dikning så är det inte ändamålsenligt. En heltäckande registrering blir ohanterlig, samtidigt som inverkan av dikning kan vara olika. I ett särskilt känsligt område kan också en liten dikesrensning ha skadliga följder medan i andra områden en större dikning bara obetydligt påverkar miljön. För att ändå kunna fånga upp dikningar som kan ha väsentlig betydelse för vattenstatus, föreslås att till lagen fogas en möjlighet för landskapsregeringen att i landskapsförordning närmare avgränsa registreringspliktiga dikningsföretag.

Förslaget överensstämmer i grunden med bestämmelser i gällande vattenlag. Bestämmelser om gemensamma vattenverksamheter har sammanförts i följande kapitel om sammanslutningar och vattenförrättningar.

I vattenskyddsområden som inrättas i stöd av 29 § för att skydda grundvatten, ytvatten eller särskilda naturvärden kan landskapsregeringen inskränka rätten att dika eller helt förbjuda dikning.

85 § Allmänna bestämmelser. Dikning avser torrläggning av mark genom grävda diken. I ett dikessystem avleds vatten i sidodiken, som avvattnar sidoområden, vilka ansluter till ett vattenförande huvuddike (utfallsdike, bäck, å eller motsvarande). Med begreppet sidodike avses dock inte rådiken och omkretsdiken (nackdiken) runt åkrar samt små skogsdiken vilka ansluter till ett dikessystem.

Om vattenståndet i ytvatten varaktigt förändras på grund av dikning eller något annat ingrepp är det fråga om ändring av vattenfåra, dämning eller sänkning av vattenståndet, vilket förutsätter tillstånd enligt 6 kap.

86 § *Tillståndsplikt och miljögranskning av dikning.* Närmare föreskrifter om hur dikning bör ske och vilka dikningsåtgärder som kräver miljögranskning ges i landskapsförordning. Tillståndsplikt för dikning finns i 52 §.

87 § *Rätt till dikning.* Markägaren har rätt att dika sin mark och att avleda vatten. Samma rätt gäller flera markägare som gemensamt vill dika. Om dikningen orsakar skada eller olägenhet för utomstående krävs dock att den andra parten ger sitt medgivande. Sådan skada kan vara till exempel att dikesmassor läggs upp till hinder för en annan markägare eller att diket försvårar en annan markägars användning av området. Obetydlig skada är inte hinder för dikning. Gränsen för vad som är obetydligt måste lämnas för rättspraxis att avgöra, men som tumregel kan gälla att en skada som enligt vattenlagen skulle ersättas inte är obetydlig.

För dikning på annans mark krävs alltid ägarens medgivande eller att dikaren beviljas rätt till området enligt bestämmelserna i 4 kap. Dike som anlagts ska underhållas för att undvika att skada på annans område sker.

88 § *Begränsning av rätten till dikning och skydd för fiskens lek och fiskbeståndet.* Landskapsregeringen kan begränsa rätten till dikning i anslutning till ett vattenskyddsområde, som inrättats i enlighet med 29 §. Om det är ändamålsenligt för att tillgodose behovet av vatten för bevattning eller för att minska avrinning av näringsämnen kan föreskrifter exempelvis ges som rör bevattningsmagasin eller fördröjningsdammar.

I landskapslagen (1956:39) om fiske i landskapet Åland finns särskilda bestämmelser om skydd för fiskens vandring och lek. Sådant skydd är generellt inriktat på ekonomiskt värdefull fisk, i lagen nämns exempelvis braxen, gädda, lax, laxöring, havsöring, nors, vassbuk, strömming, gös och sik. Med fisk jämföras i lagen också kräftor. Med stöd av lagens 27 § finns en möjlighet att få tillstånd fredningsområden för de värdefullaste fiskslagen. Något som i praktiken har varit svårt att åstadkomma, landskapet stöder dock enskilda vattenägars initiativ till fredning.

89 och 90 §§ *Gemensam dikning / Dikningsförrättning.* Två markägare som dikar tillsammans kan komma överens om dikningen sinsemellan. Är markägarna tre eller fler, räknas dikningen som gemensam och deltagarna utgör en vattenrättslig sammanslutning (*dikningsbolag*) som verkar enligt bestämmelserna i 11 kap. Deltagarna kan om de är eniga själva låta göra dikningsplanen och utföra dikningen, förutsatt att bestämmelserna i denna lag iakttas.

För att komma överens om dikningen och göra dikningsplanen kan en förrättning hållas enligt 12 kap. antingen efter ansökan av deltagarna eller på anmodan av prövningsmyndigheten.

91 och 92 §§ *Avledande av vatten / Dikningsdjup.* Då vatten leds i annans dike ska detta ske utan förlust för ägaren. För att leda vatten i annans täckdike eller rörledning krävs ägarens medgivande eller tillstånd av myndighet. Avledandet får inte orsaka skada på allmänt eller enskilt intresse.

Den som leder vatten i annans dike är skyldig att delta i kostnaderna för diket.

Då dikning görs ska dikningsdjupet bestämmas enligt förhållande på platsen och torrläggningsbehovet. Odlad mark får generellt dräneras med öppet dike till 1,2 m djup. Deltagarna i gemensam dikning kan komma överens om att täckdika till större djup. Om dikning till 1,2 m djup på grund av markens beskaffenhet blir oskäligt dyrt, kan deltagarna komma överens om ett mindre djup.

93 § *Väghållares skyldighet.* Då trumma eller bro läggs i väg ska detta göras så att högre liggande odlingsmark kan dräneras till 1,2 meter. Vid allmän väg

svarar väghållaren för kostnader och underhåll. Vid enskild väg har den som behöver dikningen rätt att på egen bekostnad anlägga trumma, varefter väghållaren svarar för underhållet.

Bestämmelsen överensstämmer med 10 kap. 5 och 6 §§ i gällande vattenlag. Till bestämmelsen har dock fogats en skrivning om hänsyn till vattenlevande djurs vandringsmöjligheter. Så kan för fiskens vandring och lek felplacerade eller onödiga hinder medföra minskningar i fiskbeståndet.

94 § *Dikning i planlagt område.* Också ett planlagt område kan ingå i en gemensam dikning. I så fall utgör det planlagda området ett delområde i dikningsplanen och kostnadsfördelningen görs skilt för delområdet i enlighet med bestämmelserna i 12 kap.

9 kap. Avledande av avloppsvatten

Avloppsbestämmelserna avser att förhindra dels försämrande vattenpåverkan, dels sanitära olägenheter. Bestämmelserna föreslås skärpta jämfört med gällande lag, bland annat med ett generellt förbud att leda också renat avloppsvatten till ytvatten som används för vattentäkt samt en skyldighet att ansluta fastighet till avloppsnätet.

Huvudregeln är att avloppsvatten i inget fall får orsaka betydande skada eller olägenhet för grannarna eller naturen. Skada förebyggs genom att rena avloppsvattnet och leda det så att skadlig inverkan minimeras. Till en sjö som används som vattentäkt får avloppsvatten inte ledas vare sig renat eller orenat.

I enlighet med förslagets 6 kap. kommer tillståndsplikt fortsatt att gälla för reningsverk. I gällande vattenlag (6 kap. 16 § 1 mom. c punkten) finns således tillståndskrav för verksamheter vars teoretiska årliga belastning på vattenmiljön uppgår till 200 kilogram fosfor eller 1 500 kilogram kväve årligen, vilket motsvarar en belastning från drygt 900 personer per år. Utformningen av närmare bestämmelser om tillstånds- och miljögranskningsförfaranden regleras i miljöskyddslagstiftningen.

Ett särskilt problem är tillsynen, särskilt då det gäller avloppsanläggningar i tillrinningsområdet för de sjöar vilka används som vattentäkt, men också vid övergödda inre havsvikar och sjöar där det finns särskilda naturvärden. För att undvika skadlig inverkan måste avlopp fungera, så att till exempel inte översvämning eller annan bräddning sker i känsliga områden och så att risken för ledningsbrott och andra olyckor minimeras. Detta förutsätter att både kommunerna och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ges tillräckliga resurser för övervakningen samt att landskapsregeringen utfärdar bestämmelser om konstruktion och ledning av avloppsvatten i särskilt känsliga områden.

Flertalet fastigheter är anslutna till allmänt avlopp eller har enskilt avlopp. Gemensamt avlopp som sköts av flera fastigheter samfällt är ovanligt, även om bestämmelser om gemensamt avlopp fortsatt föreslås ingå i förslaget. Med tanke på kraven på rening av avloppsvatten kan gemensamt avlopp vara en ändamålsenlig lösning i mindre byar eller i områden som har långt till ett allmänt avlopp.

95 och 96 §§ *Avledande av avloppsvatten / Avledande till dike, bäck eller annans avloppsledning.* En huvudregel är att renat avloppsvatten får ledas till ytvatten om inte betydande förlust för allmänt eller enskilt intresse uppstår. Avloppsvatten får inte ledas till ett sötvatten som används för hushållsvattentäkt, då detta kan medföra betydande skada.

Avledande av avlopp ska miljögranskas hos prövningsmyndigheten eller ha tillstånd så som föreskrivs i 6 kap. Om ingen annan miljögransknings-

eller tillståndsplikt gäller, ska kommunaltavloppstillstånd sökas av kommunen. Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning bestämma om allmänna reningskrav för avlopp och om särskilda reningskrav i en viss vattenförekomst eller -område.

Renat avloppsvatten får avledas till öppet dike eller bäck om det kan ske utan skada för markägaren eller annan försämrade vattenpåverkan som avses i 4 §. Renat avloppsvatten får ledas till annans täckdike om ägaren tillåter. Den som leder vatten ska delta i underhållskostnaderna och ska, om ägaren så kräver, delta i investeringskostnaderna. Om det är nödvändigt att lägga grövre rör eller annars förnya en anläggning på grund av att mera avloppsvatten leds in, ska den som leder vattnet bekosta förnyandet. Den som leder vatten till annans avloppsanläggning är skyldig att delta i kostnaderna för den gemensamma anläggningen.

Alla anläggningar för att leda och behandla avloppsvatten ska konstrueras och underhållas så att risken för utsläpp av orenat vatten minimeras. Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda allmänna bestämmelser om krav på rening och hantering av avloppsvatten och särskilda bestämmelser för en viss vattenförekomst eller -område.

97 § *Säkerhetskrav.* I grunden ingår samma bestämmelser i gällande vattenlag. Enligt 11 kap 2 § i gällande vattenlag ska användaren av en avloppsanläggning tillse att den underhålls så att kravbestämmelserna i 4 kap. uppfylls. I enlighet med 4 kap. 7 § i gällande vattenlag ska skäliga skyddsåtgärder vidtas och skäliga försiktighetsmått iakttas för att förebygga eller avhjälpa risk för försämring av vattenkvalitet. Med stöd av denna paragraf delegeras dessutom till landskapsregeringen en möjlighet att besluta om särskilda sådana säkerhetskrav.

98 § *Kostnadsansvar.* Bestämmelsen överensstämmer i sak med 11 kap. 4 § i gällande vattenlag, och följer vad som gällt även enligt tidigare vattenlagstiftningen från 1963 (jfr ÅFS 1963:36).

99 och 100 §§ *Gemensamt avlopp / Ny deltagare i avloppsanläggning.* Bestämmelsen överensstämmer i sak med 11 kap. 10 § i gällande vattenlag. Ågarna till de fastigheter som delar en gemensam avloppsanläggning utgör en sammanslutning, ett avloppsbolag, som verkar och driver avloppsanläggningen gemensamt. Den gemensamma anläggningen kan vara ett avloppsnät för att leda vattnet till rening, en reningsanläggning dit deltagarna leder avloppsvatten eller en kombination av båda två.

10 kap. Vattentäkt

Användande av sötvattenresursen för samhällets eller enskilda fastigheters vattenförsörjning, för djurhållning och för jordbrukets behov är en central fråga i vattenlagstiftningen. Resursen är begränsad och måste fördelas mellan brukarna. Samtidigt måste vattenresursen skyddas för att förhindra försämring. Bestämmelserna om vattentäkt i detta kapitel och bestämmelserna om allmän hänsyn i 2 kap., om vattenskydd i 5 kap. och om tillståndsplikt i 6 kap. griper in i varandra.

Enligt detta förslag stärks samhällets kontroll över vattentäkter. Landskapsregeringen kan liksom nu genom landskapsförordning begränsa uttaget från ytvatten eller en grundvattenförekomst genom att sätta en gräns för uttagsmängden eller en nivågräns för vattenståndet eller bestämma om andra begränsningar. Vattentäkt ur en sådan sjö eller annan vattenförekomst där landskapsregeringen har fastställt uttagsgränser ska meddelas/rapporteras tillsynsmyndigheten, som kan besluta om hur rapporteringen ska ske. Avsikten är att all vattentäkt utom tillfälligt uttag för eget behov rapporteras.

Berörda myndigheter ges också befogenhet att begränsa uttaget av vatten och att fördela uttaget mellan dem som behöver vattnet, oberoende av om ett enskilt uttag som sådant kräver tillstånd eller inte. Prövningsmyndigheten kan på eget initiativ eller efter ansökan av någon som tar vatten fördela den totala uttagsmängden mellan alla intressenterna som tar vatten ur samma förekomst.

I en krissituation kan fördelning av en otillräcklig vattenresurs vara svår, och röra såväl hälsofrågor, ekonomiska frågor som miljöintressen. Brist på vatten kan leda till såväl en ekonomisk, sanitär som en hälsomässig katastrof för samhället samt medföra stora problem inom jordbruksnäringen. Det är fortsatt ändamålsenligt att ha grunder för fördelning av vatten när tillgången är begränsad.

Bestämmelser om rätt till vattentäkt på annans område finns i kapitel 4.

101 § *Tillämpning.* Bestämmelserna om vattentäkt avser uttag av ytvatten och grundvatten. De gäller följaktligen också uttag av havsvatten. Tillståndsplikten enligt 6 kap. rör dock endast uttag av sötvatten.

102–104 §§ *Ägarens rätt att ta vatten / Vattentäkt på annans område / Gemensam vattentäkt.* Ägaren till ett vattenområde har rätt att för eget behov ta vatten, om det kan ske utan betydande förlust för enskilt eller allmänt intresse. Detsamma gäller en markägares rätt att ta grundvatten. Ägarens rätt kan inskränkas om landskapsregeringen begränsar det totala uttaget ur en vattenförekomst eller om prövningsmyndigheten efter ansökan av någon part fördelar tillåtet uttag mellan intressenter.

I många fall tas vatten för olika ändamål ur samma vattenförekomst. Det kan finnas ett behov att fördela uttaget mellan dem som tar vatten. I förslaget görs en skillnad mellan vattentäkt för samhällets behov av vattenförsörjning och vattentäkt för andra ändamål. Uttaget för samhällets vattenförsörjning förutsätter normalt tillstånd på grund av uttagsmängden och villkoren för uttaget regleras den vägen. Uttag för bevattning och andra ändamål kan, för var och en av dem som tar vatten vara tillåtligt utan tillståndsprövning. Då flera intressenter tar vatten ur samma förekomst är det fråga om gemensam vattentäkt och de som tar vatten ur samma förekomst utgör ett vattentäktsbolag som verkar enligt bestämmelserna i 11 kap. På ansökan av någon av parterna kan prövningsmyndigheten fördela det totala uttaget mellan intressenterna, vilket är liktydigt med en tillståndsprövning. Tillsynsmyndigheten kan också ålägga intressenterna att gemensamt söka tillstånd.

I gällande vattenlag finns inte en uttrycklig bestämmelse om den grundläggande rätten för ägare att ta vatten. Även om vattentäkt kan kräva tillstånd och även om ägarens uttag kan begränsas till förmån för andra lyfts i förslaget fram ägarens rätt att ta vatten.

Tillstånd för vattentäkt på annans vattenområde får inte utan ägarens medgivande ges så att ägarens möjlighet att själv ta vatten oskäligt begränsas. Vattentäkt för allmänt behov kan dock tillåtas om nyttan av vattentäkten är betydande i förhållande till skadan. Bestämmelser om bedömning av nytta och skada finns i 6 kap.

105 och 106 §§ *Företräde till vattentäkt / Företräde till grundvattentäkt.* Prioriteringen i 12 kap. 4 § i gällande vattenlag föreslås ändrad så, att företräde ges uttag för lokal förbrukning, i praktiken till vattentäkten eller distributören närliggande enskilda hushåll. Därefter följer samhällets vattenförsörjning inklusive sjukhus, hotell och badinrättningar. Även ordningsföljden för industrins behov och bevattning kastas om så att industrins behov prioriteras.

107 § *Meddelande om vattenuttag*. Uttag av vatten ur en sjö eller ett grundvattenområde för vilket landskapsregeringen har bestämt om gränser för uttaget ska meddelas till tillsynsmyndigheten. Även regelbundna eller återkommande uttag för eget bruk ska meddelas. Avsikten är att myndigheten ska kunna följa det sammanlagda uttaget ur varje vattenförekomst. Tillsynsmyndigheten kan ge anvisningar om hur rapporteringen ska ske. Nu finns en skyldighet att meddela om uttag från de sjöar som upptas i punkterna 15.5, 15.6 och 15.7 i bilaga 1 till landskapsförordningen om miljöskydd.

Skyldigheten att rapportera gäller inte tillfälliga uttag och inte heller uttag vid exempelvis brandbekämpning.

108 och 109 §§ *Begränsning av vattentäkt / Begränsning och fördelning av vattenuttag i undantagsfall*. Landskapsregeringen kan i landskapsförordning fastställa uttagsgränser för ytvatten och grundvatten och har också rätt att installera behövliga anordningar som behövs för att övervaka vatten. Vattenuttag kan också regleras tillfälligt, om det är ändamålsenligt för att trygga samhällets vattenförsörjning och avvärja betydande ekonomisk förlust. Huvudregeln är att det är prövningsmyndigheten som i de enskilda fallen ska besluta om sådan begränsning och fördelning av vattenuttag.

110 § *Undantagsregel om vattentäkt för samhällets behov*. Ett enskilt vattenverk som i stöd av tillstånd enligt vattenlagen tar vatten för samhällets behov kan, trots att inget beslut om det har tagits enligt 108 och 109 §§, tillfälligt avvika från tillståndsbestämmelserna om det är nödvändigt för att trygga vattenförsörjningen eller undvika skada. Bestämmelsen är avsedd att trygga vattenförsörjningen under exceptionella, tvingande omständigheter.

11 kap. Sammanslutningar

Sammanslutningar för gemensam verksamhet föreslås få ett eget kapitel. Som i gällande vattenlag ska sammanslutningar kunna bildas för gemensamma projekt. I gällande vattenlag finns särskilda bestämmelser om detta vid dikning och vattentäkt. Nu föreslås generella bestämmelser för sådana vattenverksamheter där det för utförandet är ändamålsenligt med en sammanslutning. Sammanslutning bildas efter ansökan eller på initiativ av deltagarna, men tillsynsmyndigheten kan också ålägga deltagarna i något gemensamt företag att bilda sammanslutning.

Gemensam verksamhet är då ägare till fastigheter som deltar i en vattenverksamhet ges vissa rättigheter och åläggs eller förbinder sig till vissa skyldigheter gentemot andra deltagare eller tredje part. Rättigheterna och skyldigheterna är bundna till fastigheterna. En verksamhet tjänar deltagarnas enskilda intresse och kan samtidigt ha ett allmänt intresse. Dikning och bevattning kan vara avgörande för odlingens lönsamhet samtidigt som samhället har ett viktigt intresse i att jordbruket är lönsamt och i att dikning och vattentäkt sker så att skadlig inverkan undviks. Av dessa två skäl är det nödvändigt att det gemensamma företaget ges en ordnad förvaltning, så att ansvaret för verksamheten ligger på en konstituerad sammanslutning och inte på enskilda personer.

Bildandet av en vattenrättslig sammanslutning förutsätter inte att en verksamhet eller någon del av den kräver tillstånd enligt vattenlagen. Då det är fråga om vattenverksamheter ska de allmänna hänsynskraven i 2 kap. och andra bestämmelser ändå iakttas. En gemensam verksamhet som inte kräver tillstånd kan uppkomma genom ett privaträttsligt avtal mellan deltagarna, men det kan vara ändamålsenligt att trots detta driva verksamheten inom en sammanslutning. Om däremot verksamheten kräver tillstånd antingen på grund av sin skadliga inverkan eller på grund av att den förutsätter rätt till

annans område, så måste en sammanslutning bildas. Detta för att det vattenrättsliga tillståndet och rätten till annans område är en gemensam förmån för deltagarna som inte kan ges en enskild deltagare.

Sammanslutningarna utgör delägarlag som avses i lagen om samfälligheter (FFS 758/1989) och verkar i enlighet med denna. Bestämmelserna i 11 kap. förtydligar och kompletterar rikslagens bestämmelser. I huvudsak överensstämmer bestämmelserna med 13 kap. gällande vattenlag.

111 och 112 §§ *Sammanslutningar / Samfällid egendom och förmån*. En sammanslutning kan bildas för genomförandet av såväl gemensam dikning, avlopp och vattentäkt som för något annat gemensamt företag, om det är ändamålsenligt att reglera deltagarnas ansvar och skyldigheter. De särskilda rättigheter och skyldigheter som tillståndet för verksamheten ger hör till samfälligheten, där de fastigheter som deltagarna företräder har andel.

113 och 114 §§ *Medlemmar i sammanslutningen / Andel i sammanslutningen*. Deltagare är de fastighetsägare som förenat sig om det gemensamma företaget och som drar nytta av det. En sammanslutning kan kräva att en utomstående fastighetsägare som drar nytta av företaget ansluter sig. Så kan vara fallet exempelvis om en samfällid dikning förbättrar torrläggningen av en utomstående markägares mark, eller om det är uppenbart att en utomstående part inte lagligen kan leda sitt avlopp eller dränera sin mark på annat sätt än inom sammanslutningen. I dessa fall kan samfälligheten eller förrätarna kräva att en sådan markägare förenar sig om företaget.

Deltagarnas andel i sammanslutningen motsvarar den nytta de har av företaget. Bestämmelser om grunderna för nyttan och deltagarnas kostnadsandelar i sammanslutningen finns i 116 och 117 §§.

115 § *Bildande av sammanslutning*. Sammanslutning bildas antingen vid förrättning eller vid ett möte som sammankallas av någon deltagare så som föreskrivs i lagen om samfälligheter. Till skillnad från övriga samfälligheter uppstår den samfällida rättigheten först i och med det gemensamma företaget.

116 § *Nytta av företaget*. Nyttan kan räknas som ökad avkastning eller som ökat värde av egendom, ökat bruksvärde eller på något annat sätt. Sammanslutningens stämma bestämmer fritt om på vilka grunder nyttan beräknas.

117 § *Sammanslutningens kostnader*. Till kostnaderna räknas alla kostnader för planering, utförande och drift av verksamheten, inbegripet kostnader för sammanslutningens förvaltning. Det gemensamma företaget, till exempel torrlägningsområdet vid dikning, kan delas i delområden så att deltagarnas andel av kostnaderna beräknas skilt för varje delområde.

Deltagarna deltar i kostnaderna för det gemensamma företaget enligt vad sammanslutningens stämma beslutar. Stämman kan besluta att kostnaderna ska fördelas mellan deltagarna enligt den nytta de har av företaget, att kostnaderna fördelas lika eller att kostnaderna fördelas på någon annan grund.

Kostnadsandelen för en enskild deltagare får inte sättas högre än kostnaden för motsvarande åtgärd som ett fristående företag. Exempelvis anslutning till gemensamt avlopp kan för någon fastighetsägare vara dyrt på grund av långt avstånd eller berg och fastighetens avlopp kunde hanteras mindre kostsamt med en sluten avloppstank. I detta fall kan sammanslutningens stämma besluta att anta fastighetsägaren som deltagare till en andel som motsvarar den mindre dyra lösningen eller att inte anta fastighetsägaren som deltagare på grund av att anslutningen skulle höja övriga delägars kostnader. En förutsättning för kostnadsjämkning vid anslutning är att den alternativa, mindre kostsamma lösningen är lagenlig.

12 kap. Vattenförrättning

Vattenförrättning ges en större roll än i gällande vattenlag. Avsikten är att förrättning ska kunna hållas för att reglera sådana gemensamma företag som berör ett större antal deltagare eller parter. Typiska sådana är vattentäkt där flera personer eller aktörer tar vatten ur samma förekomst eller dikning där en gemensam dikning är ändamålsenlig för att avvattna ett område med många ägare eller nyttotagare. I dessa fall måste avgöras hur det gemensamma företaget ska bedrivas, hur deltagarnas ansvar för kostnaden och verksamheten ska regleras, vilka rättigheter och skyldigheter deltagarna eller sammanslutningen av deltagare har gentemot annan part samt vilka skadeförebyggande åtgärder som bör vidtas.

Då förrättning hålls, görs planen för det gemensamma företaget upp vid förrättning och deltagarna konstituerar en sammanslutning som svarar för företaget. Förrättarnas beslut gäller som vattenrättsligt tillstånd för företaget.

Det andra ändamålet för en förrättning är att bereda avgöranden i prövningsmyndigheten. Det kan här gälla omfattande vattenverksamheter som berör ett stort antal parter eller bedömning av skada och ersättningar då antalet parter är stort.

Förrättning förordnas av prövningsmyndigheten efter ansökan av någon part eller myndighet eller enligt myndighetens skön. I gällande vattenlag förordnas förrättning av landskapsregeringen. Avsikten med utökade befogenheter att avgöra och bereda ärenden i förrättning är att avlasta prövningsmyndigheten.

En förrättning kostar. Den kräver ett antal möten, arvoden till förrättare samt kan för avgörande fordra utredningar. Då en förrättning hålls för utredning i ett ansökningsmål (*tillstånds- och skadeförrättning*) är det fråga om beredning i prövningsmyndigheten där tillståndsinnehavaren eller -sökanden står för kostnaderna. Vid andra typer av förrättning (*diknings-, avlopps- och vattentäktsförrättning*) är det deltagarna i det gemensamma företaget som står för kostnaderna.

118 § *Vattenförrättning*. I paragrafen finns bestämmelser om de olika ändamålen för en förrättning; att bereda ett tillståndsavgörande eller ersättningsavgörande vid prövningsmyndigheten (*tillstånds- och skadeförrättning*) eller att avgöra hur ett gemensamt företag ska bedrivas (*diknings-, avlopps- och vattentäktsförrättning*). Tillstånds- och skadeförrättning kommer sannolikt fortsatt att vara ovanligt, liksom det är ovanligt förekommande med omfattande tillståndsärenden där förrättning kan underlätta handläggningen i Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. I detta förslag ges ändå denna möjlighet.

119 och 120 §§ *Förordnande / Förrättare*. Förrättning föreslås förordnas av prövningsmyndigheten i stället för av landskapsregeringen som i gällande vattenlag. Prövningsmyndigheten förordnar en förrättare (tidigare förrättningsman) att leda förrättningen samt två biträdande förrättare. Dessa utgör förrättarna. Detta skiljer sig något från gällande regelverk, även om det såsom hittills ska finnas tre personer att utföra en förrättning. Nu kan dock landskapsregeringen jämte förrättaren och de två gode männen på sakägares ansökan dessutom utse en eller flera biträdande förrättare. Landskapsregeringens utredning har inte funnit att tillsättande av biträdande förrättare i någon väsentlig omfattning har varit ägnat att åstadkomma god kvalitet i förrättningsarbete och -resultat, men har kunnat öka förfarandekostnaderna. Detta förslag med tre av prövningsmyndigheten förordnade förrättare bedöms med jävsbestämmelserna väl ägnade att tillgodose förrättningsförfaranden med god kvalitet.

En förrättare kan vara någon av landskapets tjänstemän eller utomstående. Om det krävs för att säkerställa att kompetenta personer är villiga att åta sig uppdraget som förrättare och för att förhindra oskäligen kostnader för parterna kan landskapsregeringen fastställa en taxa för förrättarnas arvoden.

Jämfört med gällande vattenlag har möjligheten att utse biträdande förrättare strukits. Kravet att förrättaren ska vara sakkunnig på det område förrättningen gäller kombinerat med möjligheten att anlita utomstående sakkunskap eller begära utredning av sökanden räcker för att tillståndsprövningen ska göras sakkunnigt.

121 och 122 §§ *Jäv / Röstning*. Bestämmelserna ansluter till motsvarande bestämmelser i gällande vattenlag. När gällande vattenlag antogs fanns ingen förvaltningslag med allmänna jävsbestämmelser. Regleringen av jävsfrågan anslöt till det regelverk som föregick lagen, en blankettlag som i huvudsak gjorde en äldre rikslagstiftnings jävsbestämmelser tillämpliga. Med detta förslag kommer jävsbestämmelserna att vara förenliga med vad som föreskrivs i förvaltningslagens regelverk.

123–125 §§ *Kallelse till förrättningsmöte / Förrättningsmöte / Förrättningsprotokoll*. Förrättningsmöte sammankallas så som förvaltningslagen föreskriver. Avsikten med mötet är dels att bereda och presentera företaget, dels att ge parterna möjlighet att ta del i beredningen. Hur mötena utformas och vilka möten som behövs utöver minimiantalet som är två, avgörs av förrättarna. Bestämmelserna överensstämmer med 14 kap. 9 och 10 §§ i gällande vattenlag.

126 och 127 §§ *Förrättningsgången vid skade- och tillståndsförrättning / Avslutande av skade- och tillståndsförrättning*. Bestämmelserna överensstämmer med 12 kap. 11–13 §§ i gällande lag, men har skrivits om och förklarats. Skade- och tillståndsförrättningen är en del av handläggningen i prövningsmyndigheten där avsikten är att utreda ärendet. I förslaget ingår inte en särskild bestämmelse om förlorad talan (12 kap. 14 § i gällande vattenlag), vilken blivit obehövlig då parterna ska kunna göra sina yrkanden såväl under förrättningen som vid en påföljande handläggning hos prövningsmyndigheten.

Vid förrättningen hålls ett begynnelsemöte och ett slutmöte samt eventuella andra möten om förrättarna anser det befogat. Avsikten med mötena är dels att presentera saken för parterna, dels att ge parterna tillfälle att uttala sin åsikt eller ge utredning i frågan. Vid slutmötet presenterar förrättarna sitt förslag till avgörande. Efter detta kan parterna till förrättarna göra yrkanden, varefter förrättarna ännu kan revidera sitt förslag innan de lämnar det till prövningsmyndigheten. I ett förrättningsinstrument med förslag bör redovisas de utredningar som lagts till grund för förslaget.

128 och 129 §§ *Förrättningsgången vid diknings-, avlopps- och vattentäktsförrättning / Förrättarnas avgörande vid diknings-, avlopps och vattentäktsförrättning*. Bestämmelserna motsvarar 12 kap. 15 och 16 §§ i gällande vattenlag, med skillnaden att förrättning också kan hållas för gemensamt avlopp och för eventuella andra typer av gemensamma vattenrättsliga företag. Förrättningen är i dessa fall en fristående prövningsinstans som fattar beslut om villkoren för det samfälliga företaget.

För ett gemensamt företag kan deltagarna själva göra eller låta göra en plan för utförandet, som granskas och godkänns av förrättarna. Finns det ingen plan, görs planen av förrättarna som för ändamålet kan anlita utomstående sakkunskap.

Förrättningens förlopp är den samma som vid tillstånds- och skadeförrättning. Efter avslutad förrättning utfärdar förrättarna ett tillståndsbeslut som kan överklagas till Ålands förvaltningsdomstol.

130–132 §§ *Dikningsplan / Avloppsplan / Plan för gemensam vattentäkt*. Bestämmelserna ger tekniska föreskrifter om innehållet i planen för det gemensamma företaget. I fråga om dikning och avlopp kan en fastighetsägare som inte förenat sig om det gemensamma företaget trots detta vid förrättningen åläggas att delta om de är uppenbart att fastighetens avlopp inte kan avledas eller marken inte dräneras på ett lagligt sätt utanför det gemensamma företaget. Med begreppet utskov i 131 § 1 mom. 2 punkten avses anläggningar för att på ett kontrollerat sätt släppa ut uppdämt vatten till lägre liggande områden.

I planen för gemensam vattentäkt ska ingå fördelningen av uttaget mellan deltagarna samt en plan för minskning av uttaget och alternativ vattenförsörjning vid vattenbrist. För att tillgodose behov av vatten för bevattning eller för att minska avrinning av näringsämnen är det viktigt att överväga exempelvis om det är ändamålsenligt med bevattningsmagasin eller fördröjningsdammar.

133 § *Kostnader för förrättning*. Kostnaderna för förrättning bärs i huvudsak av sökanden. Detta innebär i en tillstånds- eller skadeförrättning den som bedriver verksamheten eller ansöker om tillstånd.

Vid diknings- avlopps- eller vattentäktsförrättning bärs kostnaderna av deltagarna i det gemensamma företaget. Enligt 119 § kan också en enskild part anhålla om förrättning. Det är dock rimligt att kostnaderna även i detta fall bärs gemensamt av deltagarna i det gemensamma företaget. Om myndigheten utan att ansökan om förrättning har gjorts ändå finner att förrättning bör hållas, betalas kostnaderna likaså av deltagarna i företaget.

13 kap. Straffbestämmelser

Innehållet i straffbestämmelserna motsvarar i stora drag 9 kap. i gällande vattenlag. Bestämmelserna om bötesstraff för uppsåtliga eller oaktsamma brott mot till exempel tillståndsplikt, tillståndsvillkor och bestämmelser för vattenskyddsområde föreslås samlats i en paragraf om bötesstraff för brott mot vattenlagen.

134 § *Miljöförstöring*. Paragrafen motsvarar 9 kap. 1 § i gällande vattenlag, men hänvisningar till materiella bestämmelser har ändrats (2 kap.).

135 § *Grov miljöförstöring*. Paragrafen motsvarar 9 kap. 2 § i gällande vattenlag med ändringar i hänvisningar till materiella bestämmelser (10 § 1 mom.).

136 § *Miljöförseelse*. Paragrafen motsvarar 9 kap. 3 § i gällande vattenlag.

137 § *Miljöförstöring av oaktsamhet*. Paragrafen motsvarar 9 kap. 4 § i gällande vattenlag med ändringar i hänvisningen till materiella bestämmelser (2 kap.).

138 § *Juridiska personers straffansvar*. Paragrafen motsvarar 9 kap. 4a § i gällande vattenlag.

139 § *Brott mot vattenlagen*. Paragrafen innehåller en bestämmelse om bötesstraff för brott mot lagen.

Punkt 1 är ett åsidosättande av allmänna hänsynsregler enligt 2 kap. och gäller därmed alla personer – fysiska eller juridiska – som inte agerar eller låter bli att agera enligt de allmänna hänsynsreglerna.

Punkt 2 är underlåtenheten att ansöka om tillstånd för en verksamhet i enlighet med 51 §.

Punkt 3 avser åsidosättandet av instruktion, föreskrift, tillståndsvillkor eller åläggande som meddelats av myndighet med stöd av denna lag. Skyldigheten som åsidosätts ska ha meddelats med grund i en bestämmelse i lagen. Åsidosättandet av dylika skyldigheter som meddelats med grund i bestämmelser i miljöskyddslagen omfattas av 39 § c punkten i miljöskyddslagen.

Punkt 4 avser åsidosättandet av en skyddsföreskrift för vattenskyddsområde utfärdad med stöd av 30 §.

Punkt 5 avser ett åsidosättande av en skyldighet i en landskapsförordning som utfärdats för registreringspliktig verksamhet med stöd av 12 § eller 13 § i denna lag. Detta avser registreringspliktig verksamhetsutövare, utövare av verksamhet som omfattas av nitratförordningen samt andra verksamheter.

Punkt 6 avser åsidosättande av skyldigheter vid avslutande av tillståndspliktig och miljögranskningspliktig verksamhet enligt 65 §.

Bestämmelsen påför bötesstraff vid de i 1–6 punkterna uppräknade situationerna, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag. En handling eller underlåtelse att handla som anses uppfylla rekvisiten för i annan lag ska bedömas enligt dem.

140 § *Lämnande av oriktiga uppgifter.* Paragrafen motsvarar 9 kap. 13 § i gällande vattenlag.

14 kap. Särskilda bestämmelser

141 § *Besvär.* I paragrafens hänvisas till gällande besvärbestämmelser i 25 § i självstyrelselagen och 15 § 4 mom. i miljöskyddslagen, vilket motsvarar 15 kap. 2 § i gällande vattenlag. Dock föreslås att besvär över förrättares beslut ska anföras hos Ålands förvaltningsdomstol, istället för som nu hos Ålands landskapsregering, vilket följer grundregeln om besvär i 25 § i självstyrelselagen.

15 kap. Övergångs- och ikraftträdelsebestämmelser

142 § *Ikraftträdande.* Paragrafen innehåller en bestämmelse om lagens ikraftträdandedatum och upphävande av den gällande vattenlagen. Lagtinget föreslås till landskapsregeringen delegera beslut om detta. Det är landskapsregeringens avsikt att erforderliga landskapsförordningar ska träda ikraft samtidigt med lagen.

143 § *Allmänna övergångsbestämmelser.* Bestämmelsen avser i huvudsak redan inledda eller påbörjade verksamheter som nu inte omfattas av tillstånds- eller miljögranskningsplikt men som enligt detta förslag blir antingen registrerings- eller tillståndspliktiga. Övergångstiden för att inkomma med ansökan eller registrering föreslås vara ett år.

144 § *När verksamhet omfattas av tillståndsplikt.* Paragrafen omfattar verksamheter för vilka det krävs miljögranskning enligt gällande lagstiftning och som enligt lagens 51-53 §§ är tillståndspliktiga. Dessa verksamheter ska ansöka om tillstånd inom ett år från lagens ikraftträdandedag, och dess beslut om miljögranskning upphör att gälla inom två år efter lagens ikraftträdande om ansökan om tillstånd inte inkommit inom ett år. Verksamhetsutövare som inte avser fortsätta med sin verksamhet och inte ansöker om tillstånd kan

härigenom fortsätta sin verksamhet i enlighet med beslutet om miljögranskning under två år efter lagens ikraftträdande.

145 § *Övergångsbestämmelser för uppnående av miljömål.* Enligt vattendirektivet (art. 4) ska miljömål uppnås den 22 december 2015. Tidsfristen för uppnåendet av målet kan dock förlängas med högst 12 år.

God miljöstatus för marina vatten ska uppnås senast den 31 december 2020 enligt marindirektivets artikel 1.1. Motsvarande tidsmål ingår i Helcom's åtgärdsprogram för Östersjön.

Tidsfristerna för att uppnå miljömålen, inklusive den möjliga förlängning som kan göras enligt vattendirektivet, har visat sig vara orealistisk. Troligen kommer någon form av revidering av tidsfristerna i direktiven och inom Helcom ske under de närmaste åren. Det är därför lämpligt att landskapsregeringen i förordning kan besluta om sådana nya tidsfrister.

2. Landskapslagen om ändring av landskapslagen om miljöskydd

10 §. *Krav på tillstånd och miljögranskning.* Ändringen i 1 mom. a punkten rör endast hänvisningen till den nya vattenlagen, och är således av lagtekniskt slag.

Paragrafens 4 mom. överensstämmer i sak med 6 kap. 18 § i gällande vattenlag. För klarhets skull föreslås bestämmelsen istället fogad till miljöskyddslagen, då den i huvudsak rör miljögranskningsplikt. En miljögranskning enligt denna bestämmelse kan exempelvis avse täkt av grundvatten (mer än 10 kubikmeter per dygn) eller byggande av en vägbank i vatten. Av 15 § 1 mom. i miljöskyddslagen följer att en åtgärd vid miljögranskning kan prövas enligt både miljöskyddslagen och vattenlagen.

10a § *Krav på miljögranskning för utförande av vattenverksamhet.* Paragrafen överensstämmer i sak med 6 kap. 20 § i gällande vattenlag. För klarhets skull föreslås bestämmelsen istället fogad till miljöskyddslagen, då den i huvudsak rör miljögranskningsplikt.

14b § *Miljöregistret.* Lagen kompletteras med en paragraf om ett miljöregister som ska omfatta vattenrättsliga händelser enligt 6 kap. i den nya vattenlagen. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet är registermyndighet. Registret innehåller personuppgifter och därför tillämpas landskapslagen (2019:9) om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen. Informationen i registret omfattas av offentlighetslagen (2021:79) för Åland. Om inte informationen är sekretessbelagd, får uppgifter ur miljöregistret lämnas ut på ett säkert och tillförlitligt sätt som är lämpligt för ändamålet.

18 § *Tillståndets innehåll och giltighetstid.* Ändringen rör hänvisningen till vattenlagens bestämmelser, och är således av lagtekniskt slag.

19 § 2 mom. *Tidpunkt för inledande av verksamheten.* Ändringen rör hänvisningen till vattenlagens bestämmelser, och är således av lagtekniskt slag.

26c § *Villkor om uppföljning och kontroll.* Ändringen rör hänvisningen till vattenlagens bestämmelser, och är således av lagtekniskt slag.

27 § *Tillsyn och tillsynsmyndighet.* Ändringen rör hänvisningen till vattenlagens bestämmelser, och är således av lagtekniskt slag.

30 § *Åtgärder vid åsidosättande av övriga bestämmelser.* Ändringen rör hänvisningen till vattenlagens bestämmelser, och är således av lagtekniskt slag.

31b § *Bedömning av miljöpåverkan på vatten*. Ändringen föranleds av att bestämmelserna om förvaltningsplan enligt 5 kap. 23 § i gällande vattenlag i sak föreslås ingå i den föreslagna vattenlagens 38 §. Ändringen är således av lagteknisk slag.

40 § *Straffbestämmelser i speciallagar*. Ändringen rör hänvisningen till vattenlagens bestämmelser, och är således av lagtekniskt slag.

Lagtext

Landskapsregeringen föreslår att följande lag antas.

1.

V A T T E N L A G för Åland

I enlighet med lagtingets beslut föreskrivs:

1 kap.

Lagens syfte och allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att i enlighet med fastställda miljömål trygga att yt- och grundvatten nyttjas, skyddas och vårdas på ett sätt som främjar en långsiktigt hållbar utveckling.

2 §

Lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning

Om inte strängare krav särskilt föreskrivs i annan lag ska denna lag tillämpas på nyttjande, skydd och vård av yt- och grundvatten samt på i 4 § avsedd försämrande vattenpåverkan.

Särskilda bestämmelser om *negativ miljöpåverkan* finns i landskapslagen (2008:124) om miljöskydd och i med stöd av lagen gällande bestämmelser.

3 §

Miljömål

Miljömålen för

- 1) *grundvatten och ytvatten utom utsjövatten* är att uppnå och bibehålla en god vattenstatus, trygga en balans mellan uttag och grundvattenbildning,
- 2) *kraftigt modifierade vattenförekomster* är att uppnå en god ekologisk karaktär och en god kemisk vattenstatus,
- 3) *marina vatten* är att uppnå god miljöstatus i såväl kustvatten som utsjövatten och
- 4) *östersjöområdet* är att främja god miljöstatus i dess helhet.

4 §

Försämrande vattenpåverkan

Med försämrande vattenpåverkan avses i denna lag en sådan direkt eller indirekt tillfällig eller permanent följd av en vattenverksamhet som i sig eller tillsammans med andra verksamheter

- 1) medför risk för försämring av vattenstatus,
- 2) äventyrar uppnåendet av en god vattenstatus hos en ytvattenförekomst, grundvattenförekomst eller en god ekologisk potential och en god kemisk status hos en ytvattenförekomst eller uppnåendet av gällande miljömål,
- 3) medför risk för försämring av miljöstatus,
- 4) medför risk för betydande översvämning eller vattenbrist eller
- 5) riskerar att medföra en betydande försämring av eller skada på naturen eller dess funktioner.

Inverkan utanför Åland av verksamheter utförda inom Åland ska beaktas på samma sätt som inverkan inom Åland.

5 §

Definitioner

Vid tillämpningen av denna lag är innebörden av termer och begrepp följande:

1) *Grundvatten* är vatten i mark eller berggrund som beskrivs närmare i bilagan till denna lag.

2) *Ytvatten* är allt vatten inom avrinningsområdet inräknat marina vatten, utom grundvatten som beskrivs närmare i bilagan till denna lag.

3) *Vattenområde* är arealavgränsat ytvatten oberoende av vattenstatus, och som inte endast tillfälligt är täckt av vatten. Ett vattenområdes gräns mot land bedöms enligt medelvattenståndet. En brunn, en cistern eller en konstgjord damm är inte ett vattenområde.

4) *Vattenförekomst* är en avgränsad betydande volym av yt- eller grundvatten. Vattenförekomster i utsjövatten som inte regleras i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område, nedan *vattendirektivet*, kan indelas i *utsjövattenförekomster*. Vattenförekomster beskrivs närmare i bilagan till denna lag.

5) *Vattendrag* är sjöar, tjärnar, bäckar och andra naturliga delar av vattenförekomster samt konstgjorda sjöar, kanaler, större utfallsdiken och andra motsvarande konstgjorda vattenförekomster, dock inte rännilar, diken och källor.

6) *Blandningszon* är en vattenförekomst eller en del av den nära en vattenverksamhets utsläppspunkt eller ett dikes mynning, vars gränser har bestämts av prövningsmyndigheten i ett tillstånd och där utsläpp eller läckage stegvis blandas med ytvatten.

7) *Förorening* är en genom mänsklig verksamhet direkt eller indirekt tillförsel av ämnen eller energi inklusive buller till luft, vatten eller mark, som

a) kan skada människors hälsa,

b) kan skada kvaliteten på akvatiska (vattenbaserade) ekosystem eller på terrestra (landbaserade) ekosystem som är direkt beroende av akvatiska ekosystem,

c) medför skada på materiell egendom eller som

d) försämrar eller hindrar möjligheterna att utnyttja de fördelar naturen erbjuder eller annan legitim användning av miljön.

8) *Kraftigt modifierad vattenförekomst* är en vattenförekomst som till följd av fysiska förändringar genom mänsklig verksamhet på ett väsentligt sätt har ändrat karaktär så att

a) de nödvändiga åtgärder som krävs för att uppnå en god ekologisk status medför en betydlig försämring för miljön i stort, sjöfarten, verksamheter där vatten lagras för viktiga ändamål, skydd mot översvämning, markdränering, eller för andra lika viktiga hållbara mänskliga utvecklingsverksamheter samt

b) de nyttiga ändamål som uppnåtts med de konstgjorda eller ändrade egenskaperna hos en vattenförekomst, på grund av teknisk genomförbarhet eller oproportionerligt höga kostnader, inte rimligen kan uppnås på något annat sätt som utgör ett bättre alternativ för miljön.

9) *Ekologisk potential* är kvaliteten hos en kraftigt modifierad vattenförekomst, bestämd i enlighet med bestämmelserna om ekologisk potential i bilaga V i vattendirektivet.

10) *Vattenstatus* är en ytvattenförekomsts ekologiska status eller kemiska status, enligt den av dessa som är sämst.

11) *Miljöstatus* är det allmänna tillståndet för miljön i marina vatten, med beaktande av de ingående marina ekosystemens struktur, funktion och processer tillsammans med naturliga geomorfologiska, geografiska, biologiska, geologiska och klimatiska faktorer samt fysikaliska, akustiska och kemiska förhållanden, inbegripet dem som är resultatet av mänskliga aktiviteter inom eller utanför det berörda området.

12) *Grundvattenstatus* är vattenstatusen hos en grundvattenförekomst, som bestäms av dess aktuella kvantitativa status eller dess aktuella kemiska status, enligt den av dessa som är sämst.

13) *Vattenkvalitetskrav* anger vad som ska uppnås i kvalitativ och kvantitativ mening för att nå god vattenstatus och god miljöstatus.

14) *Klassgränsvärde* är det värde som ändrar en klassificering av en vattenförekomst till en annan högre eller lägre kvalitativ eller kvantitativ status.

15) *Marina vatten* är ytvatten i Östersjön som gränsar mot land inbegripet dess underliggande havsbotten och jordlager.

16) *Kustvatten* är marina vatten innanför en linje som sträcker sig en sjömil utanför den baslinje som används för att beräkna territorialvattnets utsträckning som avses i 2 kap. Förenta nationernas havsrättskonvention (FördrS nr 49–50/1996).

17) *Utsjövatten* är marina vatten utanför de kustvatten som avses i 15 punkten och innanför gränsen för landskapets territorialvatten.

18) *Avrinningsområde* är ett landområde från vilket allt ytvatten strömmar genom en serie rinnande ytvatten tills det rinner ut i det marina vattnet, ett avrinningsområde kan indelas i delavrinningsområden från vilka ytvattenavrinning strömmar till avrinningsområdet, varvid

a) *bäck* är en naturligt skapad vattenfåra där det i regel rinner vatten och där fisk kan vandra och

b) *rännil* är en naturligt skapad vattenfåra, vars avrinningsområde är mindre än tio kvadratkilometer, där det inte ständigt rinner vatten och där fisk inte kan vandra i nämnvärd omfattning.

19) *Dike* är en konstgjord vattenfåra för avledande av yt- eller grundvatten i avsikt att dränera mark.

20) *Avloppsvatten* är vatten som har varit i särskilt bruk men som inte längre ska användas samt vatten som avleds för avvattning av begravningsplats, upplag eller annat område där främmande ämnen kan finnas i skadlig omfattning.

21) *Vattentäkt* är bortledande av ytvatten eller grundvatten för vattenförsörjning, värmeutvinning, bevattning eller något annat ändamål.

22) *Vattenverksamhet* är verksamheter och åtgärder som har direkta verkningar med avseende på vatten såsom utsläpp av ämnen, energi eller buller, eller såsom bortledande, byggande, fyllning, pålning, grävning, muddring, sprängning och rensning.

23) *Verksamhetsutövare* är en fysisk eller juridisk person som driver en vattenverksamhet, vidtar en försämrande vattenpåverkande åtgärd eller som har faktisk beslutanderätt över en vattenverksamhet eller en försämrande vattenpåverkande åtgärd.

24) *Översvämning* är när mark som normalt inte står under vatten tillfälligt täcks med vatten varmed innefattas översvämningar från öppet vatten i angränsande landområden dock så att översvämningar från avloppsvattensystem inte innefattas.

25) *Översvämningsrisk* är risken för att ett visst område drabbas av en översvämning som är ogynnsamt för människors hälsa, miljön, kulturarvet och ekonomisk verksamhet.

2 kap.

Allmänna hänsynsregler

6 §

Allmänna hänsyn

Vattenverksamhet ska bedrivas med hänsyn till i 3 § gällande miljömål och en hållbar utveckling.

Var och en som utför vattenverksamhet ska eftersträva att ändamålet med verksamheten nås med minsta skada och olägenhet för miljön utan att det

blir oskäligt. Därvid ska de skyddsåtgärder vidtas, de begränsningar iakttas och de försiktighetsmått i övrigt vidtas som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför försämrande vattenpåverkan.

När en vattenverksamhet utförs ska så långt som möjligt försämrande vattenpåverkan begränsas, därefter uppkomna brister återställas och i sista hand ska de kompenseras för.

7 §

Hänsyn till allmänna och enskilda intressen

Vattenverksamhet ska utföras och utövas med minsta intrång och olägenhet för andra allmänna och enskilda intressen, särskilt ska beaktas verksamhetens inverkan på

- 1) fisk- och kräftbestånden samt möjligheten att bedriva fiske,
- 2) sjötransporter och -trafik,
- 3) möjligheterna att på det berörda området i framtiden utföra annan vattenverksamhet samt
- 4) rekreationsmöjligheterna, naturskönheten, biologisk mångfald och ekosystemtjänster, kulturvärdena och trivselen i omgivningen.

8 §

Platsval

Platsen för en vattenverksamhet ska väljas så att ändamålet med verksamheten ska kunna uppnås med sådan minsta möjliga försämrande vattenpåverkan som avses i 4 §.

Vid bedömningen av platsens lämplighet ska hänsyn tas till

- 1) verksamhetens art, varaktighet och tidpunkt samt sannolikheten för försämrande vattenpåverkan, och
- 2) hur känslig den vattenförekomst som påverkas av en verksamhet är för försämrande vattenpåverkan.

Vattenförekomster ska användas för de ändamål för vilka de är mest lämpade, företräde ska ges användning som beaktar ett samhällsintresse av större vikt.

Landskapsregeringens beslut om lämpligaste lokalisering av en vattenverksamhet i marina vatten i 43 § ska beaktas vid platsvalet.

En vattenverksamhet får inte försvåra användningen av ett område för det ändamål som anges i en gällande generalplan, som avses i plan- och bygglagen (2008:102) för landskapet Åland, nedan *plan- och bygglagen*. En vattenverksamhet får heller inte placeras eller en försämrande vattenpåverkande åtgärd vidtas i strid med en detaljplan som avses i plan- och bygglagen.

9 §

Bästa tillgängliga teknik och bästa miljöpraxis

Vid yrkesmässig vattenverksamhet ska bästa tillgängliga teknik samt bästa miljöpraxis användas. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet kan medföra försämrande vattenpåverkan. Efter att en verksamhet har upphört har den som bedrivit en vattenverksamhet en skyldighet att avhjälpa olägenheter som kvarstår och ska så långt som möjligt återställa platsen till dess tidigare beskaffenhet.

Omfattningen av åliggande enligt 1 mom. ska bygga på tekniskt bästa möjliga lösning som är ekonomiskt möjlig för den typ av verksamhet som är i fråga.

Vid avvägningen mellan kostnad och nytta ska särskild hänsyn tas till beskaffenheten av det vatten som kan bli påverkat och betydelsen av vattnets beskaffenhet samt till kostnaden för skyddsåtgärd och den ekonomiska verkan i övrigt av försiktighetsmåten.

10 §

Grundvattenfarliga ämnen

Direkta utsläpp till grundvatten av grundvattenfarliga ämnen är förbjudna. Landskapsregeringen ska i landskapsförordning förteckna sådana grundvattenfarliga ämnen.

Verksamhet som kan medföra att grundvatten förorenas med grundvattenfarligt ämne får inte bedrivas om inte alla förebyggande tekniska åtgärder vidtas som behövs för att förhindra sådan påverkan på grundvatten. Landskapsregeringen ska i landskapsförordning besluta närmare om de förebyggande tekniska åtgärder som behövs enligt denna paragraf.

11 §

Utsläpp till allmänt avlopp

Det är förbjudet att i allmänt avloppsledningsnät leda in ämne som kan medföra skada för ledningsnätets eller i ett till nätet anslutet reningsverks funktion.

12 §

Landskapsförordning om särskilda försiktighetskrav

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning för bestämda slag av vattenverksamheter besluta om särskilda försiktighetskrav i syfte att

- 1) förenkla genomförandet av de allmänna hänsynsreglerna i 6-11 §§ eller att
- 2) förbättra förutsättningarna för ett uppnående av god vattenstatus eller god miljöstatus samt att förebygga sådan försämrande vattenpåverkan som avses i 4 §.

Sådana bestämmelser för bestämda slag av vattenverksamheter kan avse

- 1) utsläpp av skadliga ämnen samt omfattning och lokalisering av sådana utsläpp,
- 2) omfattning och lokalisering av vattenverksamheter som fysiskt påverkar arters utbredning och livsmiljöer,
- 3) teknisk utrustning samt
- 4) sådan hantering av lagrat växtmaterial, gödsel, kemiska ämnen, preparat och varor som direkt eller indirekt kan medföra risk för vattenkvaliteten eller vattenmiljön.

13 §

Landskapsförordning om krav på vissa verksamheter

I enlighet med en gällande förvaltningsplan och i syfte att förbättra förutsättningarna för ett uppnående av god vattenstatus eller god miljöstatus enligt 32 § samt för att förebygga sådan försämrande vattenpåverkan som avses i 4 § 1 och 2 punkterna, ska landskapsregeringen i landskapsförordning fastställa krav för hur kväve eller fosfor hanteras och behandlas inom

- 1) jordbruk,
- 2) fiskodling med öppna nätkassar samt
- 3) avloppsvattenreningsanläggningar.

I denna paragraf avses med

- 1) *jordbruk* i förvärvssyfte bedriven djurhållning eller odling av åkergrödor, grönsaker på friland eller av frukt och bär,
- 2) *fiskodling* i förvärvssyfte bedriven fiskodling med öppna nätkassar med en produktion om 1 ton fisk per år eller mer samt med
- 3) *avloppsvattenreningsanläggning* anläggning för rening av avloppsvatten som kan rena avloppsvatten för motsvarande 50 personekvivalenter eller mer.

3 kap. Rätt till vattenområde

14 §

Rätt till vattenområde

Den som äger en fastighet råder över det vatten som finns där, om inte annat följer av bestämmelserna i denna lag. Med ägare jämställs den som genom arrende eller annat avtal har besittningsrätt till fastighet.

Vatten i källa ägs av den som äger marken.

Vatten i brunn och konstgjort vattenmagasin ägs av den som äger anläggningen.

Marina vatten inom bys rågång är samfällt vatten om det inte vid en fastighetsförrättning har överförts till en enskild fastighet.

Bestämmelser om rätt till allmänt vatten finns i lagen (1966:13) om rätt till allmänt vatten inom landskapet Åland (FFS 205/1966).

15 §

Samfällt vatten

Delägare i samfällt vattenområde råder över vattnet på samma sätt som ägare. Delägare får inte bruka vattenområdet så att andra delägare vållas men eller störning eller så att andra delägare förhindras att på motsvarande sätt tillgodogöra sig området. Delägarna utgör ett delägarlag och samfälligheten förvaltas så som föreskrivs i lagen om samfälligheter (FFS 758/1989).

Bestämmelserna i 1 mom. avser i tillämpliga delar även samfällt område som inte är täckt av vatten, när det är fråga om rätten att nyttja inom området befintligt grundvatten.

16 §

Allmän rätt att nyttja vatten

Var och en har rätt att, om det kan ske utan störning för annan,

- 1) färdas på vatten eller is,
- 2) tillfälligt ankra,
- 3) flotta virke,
- 4) tillfälligt ta vatten och is för eget behov,
- 5) simma, och
- 6) tillfälligt flytta fångstredskap och andra lösa föremål som hindrar samfärdelse eller flottning i en kungsådra eller allmän farled.

I 1 mom. avsedd rätt omfattar inte tomt, hamnområde eller annat vatten- eller markområde som har tagits i särskilt bruk. Rättigheterna enligt 1 mom. kan på ansökan av vattenägaren eller myndighet begränsas genom beslut av prövningsmyndigheten, om utövandet av rättigheten medför en oskälig förlust av förmån eller om begränsningen är ägnad att tillgodose ett allmänt intresse.

I 1 mom. avsedd rätt omfattar också områden som endast tillfälligt är täckta av vatten.

17 §

Strandägares rätt

Ägare eller innehavare av strand har rätt att i vattnet framför stranden för sitt enskilda behov utsätta anöringspåle för båt eller anlägga brygga samt båthus om det kan ske utan att vålla ägaren av vattenområdet oskälig förlust av förmån. Om en verksamhetsåtgärd medför att försämrande vattenpåverkan uppstår får den inte vidtas utan prövning enligt 6 kap. och miljöskyddslagen.

I 1 mom. avsedd rätt omfattar inte i 16 § 2 mom. avsett område som har tagits i särskilt bruk.

Särskilda bestämmelser om förutsättningar för byggande och om bygglov finns i plan- och bygglagen, samt i med stöd av lagen gällande bestämmelser.

18 §

Undanröjande av hinder

Den som har rätt till ett vattenområde har rätt att avlägsna grund och muddra om det krävs för ett fortsatt bruk av vattenområdet, och om detta kan ske utan att vålla vattenägaren oskälig förlust av förmån. Verksamhetsåtgärden får inte strida mot bestämmelserna om allmänna hänsyn i 2 kap. och tillstånd i 6 kap.

Muddermassor som uppstår vid muddring som avses i 1 mom. får utan särskilt tillstånd läggas upp på muddrarens egen mark, om det inte strider mot bestämmelserna om allmänna hänsyn i 2 kap och tillstånd i 6 kap.

Särskilda bestämmelser om hantering av jord- och muddermassor finns i landskapslagen om miljöskydd och i med stöd av landskapslagen gällande bestämmelser.

4 kap.

Rätt till annans egendom

19 §

Rätt till annans mark- eller vattenområde

För vattenverksamheter enligt denna lag kan beviljas rätt att för det ändamål som avses i ansökan under viss tid eller ständigt nyttja annans område. Rätt till annans område kan beviljas om sökanden äger eller besitter större delen av det område som behövs för verksamheten och att förutsättningarna för vattenverksamheten enligt denna lag i övrigt finns. Om verksamheten tjänar ett betydande allmänt intresse kan rätt till annans område beviljas oberoende av sökandens andel av det erforderliga området.

Rätt till annans område kan beviljas om området behövs för verksamheten eller för en konstruktion eller anläggning som är väsentlig för verksamheten eller för att skydda allmänt eller enskilt intresse. Rätten till annans område avgörs av prövningsmyndigheten efter särskild ansökan. Förlust av förmån som vållas ägaren till området eller angränsande områden ersätts enligt bestämmelserna i 7 kap.

20 §

Inlösen av fastighet eller område

Om en nyttjanderätt eller verksamhet som avses i denna lag innebär att ägarens möjlighet att nyttja egendomen omöjliggörs eller i betydande grad försvåras, kan tillståndshavaren åläggas att efter yrkande av ägaren lösa in egendomen helt eller delvis. Rätt till inlösen av annans egendom kan utan rättsinnehavarens medgivande beviljas endast om verksamheten som påkallar inlösning är av allmänt intresse. Förlust av förmån ersätts enligt bestämmelserna i 7 kap.

Som grund för inlösen räknas betydande försämring av annans mark- eller vattenområde. Som betydande försämring räknas

- 1) konstruktioner eller verksamhet som hindrar ägaren att använda området,
- 2) att marken läggs under vatten eller blir vattensjuk och därigenom inte kan användas på sedvanligt sätt,
- 3) att vattenområdet på grund av förorening blir obrukbart för fiske eller rekreation, och
- 4) därmed jämförbara hinder för ägaren att använda området.

Om tillståndshavaren getts rätt att lösa in en del av en fastighet och resten av fastigheten därigenom blir obrukbar för sitt ändamål eller om användningen av fastigheten avsevärt försvåras, ska tillståndshavaren åläggas att lösa in hela fastigheten om ägaren så begär.

Om bruks- eller marknadsvärdet av egendom minskar till följd av verksamhet som getts tillstånd enligt denna lag, kan på ägarens begäran bestämmas att fast eller lös egendom ska lösas in.

21 §

Rätt till område för dikning, avlopp och vattentäkt

Nyttjanderätt till annans mark- eller vattenområde för de ändamål som avses i 8 kap. om dikning, 9 kap. om avledande av avloppsvatten och 10 kap. om vattentäkt för verksamhet som har eller får tillstånd enligt denna lag, kan beviljas oavsett verksamhetsidkarens tidigare rätt till området.

Anläggningar för vilka nyttjanderätt beviljas ska, om så kan ske utan oskäligen kostnader, läggas i rågång eller på annan plats som medför minsta möjliga olägenhet för områdets ägare. I område som tagits i särskilt bruk får anläggningar placeras endast med ägarens medgivande. I detaljplanerat område tillämpas bestämmelserna i 44 § i plan- och bygglagen.

22 §

Befintliga anläggningar

Den som enligt denna lag beviljas eller har beviljats tillstånd för vattenverksamhet jämte rätt till annans område kan ges rätt att skaffa undan byggnader och anläggningar som finns på det område över vilket rådighet getts. Förutsättning är att byggnad eller anläggning är till uppenbart hinder för verksamheten samt att kostnaderna för utförandet annars blir oskäligt höga.

23 §

Beslut om rätt till område och inlösen

Då rätt till område eller inlösen av egendom ges, ska i beslutet anges

- 1) områdets utsträckning,
- 2) beviljad rätt jämte lös och fast egendom som berörs,
- 3) åtgärder för att förhindra förlust av förmån,
- 4) ersättning för förlust av förmån och
- 5) datum för tillträde och andra villkor för överlåtelsen.

24 §

Undersökningar på annans område

Den som utför eller ämnar utföra en vattenverksamhet kan av prövningsmyndigheten beviljas rätt att på annans mark eller vattenområde utföra undersökningar för att utreda möjligheterna att genomföra verksamheten och dess verkningar. Rätt ges efter ansökan, varvid bestämmelserna i 6 kap. tillämpas. Förlust av förmån ersätts enligt bestämmelserna i 7 kap.

25 §

Rätt att placera anordningar och utföra verksamhetsåtgärder vid allmän farled

Landskapsregeringen kan för den lokala sjötrafiken inrätta eller ändra en farled om det bedöms vara väsentlig för att tillgodose ett allmänt intresse. Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta närmare om förfarandet vid inrättandet av en sådan farled. Besvär över landskapsregeringens beslut om inrättande eller ändring av en sådan farled utgör inte hinder för att det verkställs, om inte besvärsmyndigheten vid prövning av beslutets laglighet beslutar annat.

Den som anlägger eller förbättrar en allmän farled har rätt att i vattenområde eller på strand anlägga remmare, märken, fyrrar och andra anordningar

som behövs för att utmärka farleden och säkerställa samfärdseln. Denna rätt innefattar också rätt att nyttja naturföremål samt rätt att avlägsna sikthinder.

Förutsättning för rätt enligt 2 mom. är att märken och anordningar inte placeras på område som tagits i särskilt bruk såsom tomt, trädgård, upplagsområde och badstrand. Om det med tanke på farledens säkerhet är nödvändigt att nyttja sådant område, kan rätt till området av prövningsmyndigheten beviljas efter ansökan.

Förlust av förmån ersätts enligt bestämmelserna i 7 kap.

Landskapsregeringen kan dra in en för den lokala sjötrafiken inrättad farled om den inte bedöms vara väsentlig att tillgodose ett allmänt intresse. Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta närmare om förfarandet vid indragning av en sådan farled.

26 §

Dikning på annans område

Den som beviljas tillstånd för dikning som avses i 8 kap. kan i tillståndsbeslutet ges nyttjanderätt till annans område för dike, därtill hörande erforderlig skyddsvall och anläggandet av pumpstation under förutsättning att verksamhetsåtgärden behövs för en ändamålsenlig markavvattning eller för att förebygga att annans område blir vattendränkt eller orsakas annan skada.

I 7 kap. finns bestämmelser om ersättning för förlust av förmån.

27 §

Avloppsanläggning på annans område

När tillstånd för avledande av avloppsvatten beviljas, kan samtidigt beviljas rätt att på annans område placera rörledningar, reningsverk och andra avloppsanläggningar. Tillämpliga bestämmelser om markägares skyldighet att tåla att ledningar och andra anordningar placeras på hans eller hennes mark finns i 44 § i plan- och bygglagen.

I 7 kap. finns bestämmelser om ersättning för förlust av förmån.

28 §

Anordningar på annans område för vattentäkt

Den som beviljas tillstånd för vattentäkt kan samtidigt ges rätt att på annans område placera rörledning, pumpstation eller andra anordningar för ledning och behandling av vattnet. Avseende markägares skyldighet att tåla att ledningar och andra anordningar placeras på hans eller hennes mark finns tillämpliga bestämmelser i 44 § i plan- och bygglagen.

Förlust av förmån ersätts enligt bestämmelserna i 7 kap.

5 kap.

Miljömål och förvaltningsåtgärder

Vattenskydd

29 §

Vattenskyddsområde

Landskapsregeringen ska fastställa ett vattenskyddsområde för att skydda en vattenförekomst eller en del av en vattenförekomst som används eller kan antas komma att användas för vattentäkt av hushållsvatten. Landskapsregeringen kan i andra fall för att skydda en eller flera vattenförekomster, eller en del av en vattenförekomst, besluta att ett avgränsat område ska utgöra ett vattenskyddsområde, för att hindra förorening av vatten, trygga fiskbeståndet eller för att bevara skyddsvärda arter, biotoper eller andra särskilda naturvärden.

Ett vattenskyddsområde får inte ges större omfattning än vad som behövs för att tillgodose dess syfte.

En ansökan om att inrätta ett vattenskyddsområde kan göras av berörd verksamhetsutövare, myndighet eller annan part vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av ett sådant beslut.

Ett beslut att inrätta ett vattenskyddsområde ska efterlevas innan det har vunnit laga kraft. Vid inrättande av ett vattenskyddsområde ska i tillämpliga delar iakttas vad som i 12 kap. föreskrivs om vattenförrättning.

30 §

Skyddsföreskrifter för vattenskyddsområde

Till ett beslut att inrätta ett vattenskyddsområde ska fogas *skyddsföreskrifter* för vattenskyddsområdet med bestämmelser om förbud och begränsningar för områdets användning, samt om tillståndsplikt för verksamheter i området, som är nödvändiga för att uppnå och bevara ändamålet med vattenskyddsområdet. Landskapsregeringen kan för visst vattenskyddsområde föreskriva om ytterligare skyddsåtgärder eller inskränkningar i rätten att nyttja området samt om tillståndsplikt för olika typer av verksamheter och åtgärder. Landskapsregeringen kan ge tillstånd till viss åtgärd eller verksamhet inom vattenskyddsområde om det är utrett att detta kan ske utan risk för försämring av vattenkvaliteten.

Innan skyddsföreskrifter för ett vattenskyddsområde fastställs ska ett förslag till skyddsföreskrifter under minst trettio dagar ha varit utställt på landskapsregeringens webbplats, efter att ett meddelande om detta har publicerats på landskapsregeringens elektroniska anslagstavla. Under utställningstiden kan synpunkter skriftligen framföras på förslaget.

I 7 kap. finns bestämmelser om ersättning för förlust av förmån till följd av skyddsföreskrifter i ett vattenskyddsområde.

Vattenförekomster, vattenstatus, vattenkvalitet och miljöstatus

31 §

Avrinningsdistrikt och vattenförekomster

Ålands landområde och territorialvatten utgör ett avrinningsdistrikt.

Ytvatten är indelade i ytvattenförekomster och grundvatten är indelade i grundvattenförekomster. Vid indelning av utsjövatten i vattenförekomster ska beaktas den indelning i motsvarande vattenförekomster som finns eller planeras i regioner som angränsar till Åland.

Ytvatten indelas i vattenförekomster i enlighet med bilagan till denna landskapslag. Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta om grundvattens indelning i vattenförekomster.

32 §

Fastställande av vattenstatus och miljöstatus

Landskapsregeringen ska med beaktande av i 3 § gällande miljömål i landskapsförordning fastställa klassgränsvärden för vattenstatus i de enskilda vattenförekomsterna och miljöstatus i de enskilda marina vattenförekomsterna enligt tabellen i 2 mom., i enlighet med

1) vattendirektivets bilaga V,

2) marindirektivets bilaga II och III och den Europeiska kommissionens beslut (EU) 2017/848 om fastställande av kriterier och metodstandarder för god miljöstatus i marina vatten, specifikationer och standardiserade metoder för övervakning och bedömning och om upphävande av beslut 2010/477/EU, samt

3) bestämmelserna i denna lag.

Landskapsregeringen ska i landskapsförordning, med beaktande av enligt 1 mom. fastställda klassgränsvärden på det sätt som visas i följande tabell fastställa (*klassificera*) de enskilda vattenförekomsternas status.

status avseende	klassificeras som
ytvattenförekomstens ekologiska status, utom utsjövatten	- hög, god, måttlig, otillfredsställande eller dålig vattenstatus
ytvattenförekomstens kemiska status, utom utsjövatten	- god eller otillfredsställande vattenstatus
kraftigt modifierade vattenförekomstens ekologiska potential	- maximal, god eller måttlig vattenstatus
grundvattenförekomstens kemiska och kvantitativa status	- god eller otillfredsställande vattenstatus
marina ytvattenförekomstens miljöstatus	- god eller dålig miljöstatus

I denna lags bilaga finns grunder för arbetet med fastställande av och arbete med kvalitetsfaktorer i vattenförekomster och utsjövattenförekomster.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta närmare om tillvägagångssättet vid bestämmande av status.

Prövningsmyndigheten kan i tillståndsärenden begära att landskapsregeringen yttrar sig om klassificeringen av vattenförekomster. Landskapsregeringen ska utan dröjsmål lämna ett sådant yttrande, senast inom tre månader från prövningsmyndighetens begäran, om inte landskapsregeringen av särskilda skäl behöver viss längre tid för ett sådant yttrande.

33 §

Vattenförbättringsbehov

Om vattenstatusen i en vattenförekomst eller miljöstatusen i marina vatten inte är god ska landskapsregeringen för vattenförekomsten, i den mån det är möjligt, fastställa det vattenförbättringsbehov som fordras för att uppnå god vattenstatus eller god miljöstatus. Vattenförbättringsbehov uttrycks i första hand avseende parametrar för en vattenförekomsts statusklassificering, i andra hand beskrivs den minskande miljöpåverkan eller förbättring som ska eftersträvas för att uppnå god vattenstatus eller god miljöstatus. Om samma vattenförekomst eller marint vatten omfattas av flera fastställda förbättringsbehov ska det strängaste förbättringsbehovet gälla vid bestämmande av vattenförbättringsbehov.

Ett vattenförbättringsbehov som avses i 1 mom. ska beskrivas i förvaltningsplanen.

34 §

Avvikelser från vattendirektivets miljömål vid tillfällig försämring av vattenstatus

En tillfällig försämring av vattenstatus i en vattenförekomst strider inte mot miljömål som föreskrivs i 3 § om försämringen är en följd av

- 1) en för naturmiljön naturlig omständighet,
- 2) en högst ovanlig omständighet som inte rimligen kunnat förutses, eller
- 3) om försämringen är ett resultat av omständigheter till följd av olyckor som inte rimligen kunnat förutses.

En tillfällig försämring ska så snart som möjligt åtgärdas för att inte stå i strid med miljömål. I detta syfte ska alla genomförbara åtgärder vidtas för att förebygga ytterligare försämring i vattenförekomsten, undvika risk för att miljömålet inte nås i andra vattenförekomster samt för att återställa vattenförekomsten till dess tidigare kvalitetsnivå. Åtgärderna får inte äventyra återställandet av vattenförekomstens kvalitet, när omständigheterna inte längre finns. Landskapsregeringen ska följa varaktigheten och bedöma följderna av tillfälliga försämringsåtgärder.

En beskrivning av de åtgärder som vidtas i enlighet med 1 mom. ska fogas till förvaltningsplanens åtgärdsprogram. I den förvaltningsplan som upprättas för därpå följande tidsperiod ska ingå en sammanfattning av de omständigheter och de åtgärder som har vidtagits eller ska vidtas i samband med en tillfällig försämring av vattenstatus i en vattenförekomst. Följderna av vidtagna åtgärder ska beskrivas.

35 §

Marina vattenområden där miljömål inte kan nås

Landskapsregeringen kan identifiera marina vatten där påverkan orsakad av mänsklig verksamhet eller de naturliga förhållandena är sådana att det blir omöjligt eller oproportionerligt dyrt att uppfylla målen. I sådana fall ska landskapsregeringen i landskapsförordning fastställa krav så att ingen fortsatt försämring av miljöstatus i det särskilda marina vattnet sker, och så att bästa möjliga miljöstatus uppnås.

Landskapsregeringen kan ifråga om ett särskilt utsjövatten besluta om undantag från enligt denna lag fastställda vattenkvalitetskrav i fall då god miljöstatus inte kan uppnås till följd av

- 1) åtgärder eller brist på åtgärder som landskapet inte kan ansvara för,
- 2) naturliga orsaker,
- 3) force majeure,
- 4) förändringar eller modifieringar av utsjövattnets fysiska förhållanden till följd av åtgärder vidtagna på grund av ett tvingande allmänintresse som uppväger en försämrade vattenpåverkan, inbegripet all gränsöverskridande inverkan eller
- 5) andra naturliga förhållanden som inte medger en snar förbättring av tillståndet i utsjövattnet.

Planer och program för förvaltning av vatten

36 §

Bedömning av vattenområde

För avrinningsdistriktet och för marina vatten ska landskapsregeringen göra en bedömning enligt artikel 5 och bilagorna II och III i vattendirektivet samt artikel 8 och bilaga III i marindirektivet, där ekologiska, kemiska, ekonomiska och sociala faktorer av avgörande betydelse ska beaktas. Bedömningar och översynen samt nödvändiga uppdateringar av dessa ska göras minst vart sjätte år. Till den del bedömningen gäller marina vatten ska samordningen ske med berörda organisationer och myndigheter i enlighet med 47 §.

Landskapsregeringen kan besluta att ett avrinnings- eller delavrinningsområde ska utgöra en kraftigt modifierad vattenförekomst om de åtgärder som skulle krävas för att uppnå god ekologisk kvalitet i detta område skulle vara oproportionerligt dyra eller tekniskt svårgenomförbara eller skulle innebära betydande negativ inverkan på miljön i stort eller på betydande samhällsverksamheter, såsom sjöfart inklusive hamnanläggningar, vattenreglering eller dricksvattenförsörjning.

Landskapsregeringen ska vidare göra en bedömning av vilka översvämningsrisker som finns i avrinningsdistriktet. Bedömningen ska göras med beaktande av kraven i artiklarna 4, 5 och 6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/60/EG om bedömning och hantering av översvämningsrisker, nedan kallat *översvämningsdirektivet*. Landskapsregeringen ska vidta lämpliga åtgärder så att denna bedömning kan samordnas med den bedömning som ska göras enligt 1 mom.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om vad som ska ingå i de bedömningar som avses i 1 och 3 mom. samt tidsplanerna för dem där tidsangivelser för uppdateringar ska ingå.

37 §

Grundvattenområde

Ett område med grundvatten vilket används för uttag av vatten som är avsett att användas som hushållsvatten för mer än 50 personer eller från vilket det tas i genomsnitt mer än 10 kubikmeter vatten per dygn kan benämnas grundvattenområde. Detsamma gäller ett sådant område som är avsett för sådan framtida användning och som landskapsregeringen beräknar att kan tillhandahålla ovan angivna vattenmängder. Landskapsregeringen beslutar vilka områden som är grundvattenområden och gränserna för dessa.

38 §

Förvaltningsplan och marin strategi

Landskapsregeringen ska upprätta de förvaltningsdokument som avses i denna paragraf.

En *förvaltningsplan* ska i enlighet vad som föreskrivs i vattendirektivet upprättas med beaktande av miljömål för vattenförekomsters vattenstatus, med en beskrivning av dem och med bedömningar av deras status samt med *åtgärdsprogram* ägnade att nå miljömålen. En förvaltningsplan ska omfatta högst sex kalenderår. Den kan bestå av ett eller flera dokument om avrinningsdistriktet, samt av skilda dokument för grundvatten, ytvatten i sjöar, kustvatten och kraftigt modifierade vattenförekomster. För marina vatten kan skilda dokument upprättas för kustvatten och utsjövatten. Förvaltningsplanen ska även innehålla en bedömning av översvämningsriskerna och en plan för hantering av dessa risker.

En *marin strategi* ska i enlighet vad som föreskrivs i marindirektivet upprättas för marina vatten för att skydda och bevara miljön och den biologiska mångfalden, hindra att den försämras, för att återställa skadade ekosystem samt för att trygga att ingen betydande inverkan eller risk finns för människors hälsa eller ett legitimt utnyttjande av den marina miljön.

Landskapsregeringen ska i landskapsförordning besluta närmare om

- 1) de uppgifter som ska ingå i förvaltningsdokumenten och
- 2) en tidsplan för arbetet samt förfarandet för att utarbeta och besluta om förvaltningsdokument.

39 §

Delgivning av förvaltningsplan och åtgärdsprogram

Ett förslag till en förvaltningsplan eller ett åtgärdsprogram ska senast ett år före den period som förslaget avser hållas tillgängligt för allmänheten under minst sex månader på landskapsregeringens webbplats. Ett meddelande om ett sådant förslag ska publiceras på den elektroniska anslagstavla som finns på landskapsregeringens webbplats.

Bestämmelserna i 2 mom. är tillämpliga också vid ändring av en förvaltningsplan eller ett åtgärdsprogram.

Närmare bestämmelser om delgivning finns i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

40 §

Uppföljning av förvaltningsplan

En förvaltningsplan ska fortlöpande uppföljas och kan vid behov ändras eller kompletteras i syfte att förbättra möjligheterna att nå miljömål. Översyn ska ske minst vart sjätte år, varvid 39 § ska följas. När ett beslut att ändra eller komplettera en förvaltningsplan tas ska av underlaget för beslutet åtminstone framgå

- 1) uppnådda förbättringar för att nå miljömål,
- 2) en beskrivning av hur förvaltningsplanens åtgärder har fungerat, med en redovisning av resultaten av övervakningen,

- 3) varför en planerad åtgärd för att nå miljömål inte har vidtagits,
- 4) varför en oplanerad åtgärd för att nå miljömål har vidtagits,
- 5) behövliga ändringar eller kompletteringar av miljömål samt
- 6) en sammanfattning av ändringar i förvaltningsplanen sedan föregående version.

41 §

Marin områdesplanering

Landskapsregeringen ansvarar för att det tas fram och antas en marin områdesplan. Den marina områdesplanen ska uppdateras minst vart sjätte år.

Planen är riktgivande för kommuner och andra myndigheter vid planläggning och prövning av användning av kustvatten och marina vatten på det sätt som det föreskrivs i denna lag eller i någon annan lag.

Den marina områdesplanen ska omfatta de kustvatten och marina vatten som hör till landskapet. Syftet med marina områdesplaneringen är att främja en hållbar utveckling och tillväxt vad gäller kust- och havsområdets olika användningsområden samt hållbar användning av marina resurser. Den marina områdesplanen ska bidra till god vattenstatus och god miljöstatus i kust- och havsområden.

I planen ska identifieras den rumsliga och tidsmässiga utbredningen av relevanta befintliga och framtida verksamheter, intressen och användningsområden. Därvid ska beaktas åtminstone sektorerna energi till havs, råvaruutvinning, sjötransport, sträckningar av kabel och rörledningar, fiske och vattenbruk, turism, rekreation samt maritimt kulturarv. Planen ska vidare beakta bevarande, skydd och förbättring av miljön inklusive motståndskraft mot effekterna av klimatförändringar samt ekosystemtjänster.

Planen ska beakta samspelet mellan land och hav och ska därför beskriva hur landbaserade verksamheter påverkar de verksamheter, intressen och användningsområden som nämns i 4 mom.

I marina områdesplanen ska ingå kartor samt beskrivningar som redovisar:

- a) nuvarande och förslag till framtida användning av kust- och havsområden,
- b) intressen och användningsområden av väsentlig betydelse samt beskrivning av hur landbaserade verksamheter påverkar dessa samt
- c) innebörd och konsekvenser av användningen av kust- och havsområden enligt planen.

42 §

Beredning av en marin områdesplan

Den marina områdesplanen ska beredas i samarbete med berörda kommuner och andra myndigheter inom landskapet, samt med relevanta myndigheter utanför landskapet med ansvar för angränsande kustvatten och marina vatten i syfte att göra havsplanerna enhetliga och samordnade i den marina regionen.

Planeringen är en process där berörda parter ska involveras i ett tidigt skede. Innan arbetet påbörjas ska planeringsförfarandet och arbetets olika delmoment klargöras. I detta ingår att klargöra hur användningen av bästa tillgängliga uppgifter ska säkerställas och hur utbytet av information ska organiseras. Berörda parter ska i ett tidigt skede av processen informeras om förfarandet och ges möjlighet till samråd och att yttra sig antingen skriftligen eller muntligen i relevanta skeden av processen. Processen ska vara öppen och resultat av samråd och höranden och förslag med anledning av de synpunkter som har framförts ska redovisas under arbetets gång. Berörda parter ska ha tillgång till planen när den har färdigställts.

Innan en marin områdesplan antas ska landskapsregeringen ställa ut förslaget under minst 60 dagar. Berörda parter har rätt att under utställningstiden skriftligen framföra synpunkter på förslaget till marin områdesplan. Meddelande om att förslaget om marin områdesplan ska ställas ut ska delges berörda parter genom offentlig delgivning enligt förvaltningslagen för landskapet Åland.

Beredningen av planen ska samordnas med övriga till sakområdet hörande planer och program, däribland förvaltningsplan och åtgärdsprogram för kustvatten och marina vatten enligt 38 § samt, så långt som möjligt, övergripande planer för land- och strandområden antagna enligt plan- och bygglagen. Uppdateringen av marina områdesplanen ska samordnas med beredningar av förvaltningsplan och åtgärdsprogram för kustvatten och marina vatten. Internationella överenskommelser, avtal och konventioner ska beaktas vid marina områdesplaneringen.

Särskilda förvaltningsbestämmelser

43 §

Lokalisering av vattenverksamhet i marina vatten

Landskapsregeringen kan besluta om lämpligaste lokalisering av vattenverksamheter i landskapet och i marina områdesplaner, med beaktande av miljömålen och förvaltningsplan, anvisa geografiskt avgränsade marina vatten som är mest lämpliga för anläggande och bedrivande av visst slag av vattenverksamhet.

Innan ett beslut tas om lämpligaste lokalisering av en vattenverksamhet i landskapet ska, till den del det inte har delgivits i enlighet med bestämmelserna i 39 §, ett utkast med förslag till sådant beslut under minst trettio dagar göras tillgänglig för allmänheten. Förslaget ska finnas på landskapsregeringens webbplats, eller göras tillgänglig på annat lämpligt sätt. Ett meddelande om detta ska publiceras på den elektroniska anslagstavla som finns på landskapsregeringens webbplats. Under utställningstiden ska var och en kunna lämna skriftliga synpunkter på förslaget. Information om beslutet om närmare bestämmelser av lokaliseringsstyrning samt om hur de framförda åsikterna har beaktats ska delges till allmänheten på samma sätt som utkastet.

Ett beslut om närmare bestämmelser om lokalisering ska vid tillståndsprövning beaktas vid bedömning av platsens lämplighet enligt 8 § 3 mom.

44 §

Övervakning av vattenförekomster

Med *övervakning* avses i denna lag att söka en sammanhållen och mångsidig helhetsbild av vattenstatus och miljöstatus samt förändring i status i syfte att kunna vidta ändamålsenliga åtgärder för att skydda vattenstatus och miljöstatus samt en hållbar användning av vatten. För övervakningsåtgärder har landskapsregeringen de befogenheter som enligt 28 § landskapslagen om miljöskydd gäller för tillsyn.

För övervakningen ska utarbetas, fastställas och genomföras ett *övervakningsprogram*. Övervakningsprogram för ytvatten ska minst omfatta ekologisk och kemisk status inräknat väsentliga förhållanden som styr dessa, såsom vattenflöden, nedfall från luften, näringsläckage från botten, utsläpp i vatten samt vid behov ekologisk potential hos en kraftigt modifierad eller konstgjord vattenförekomst. Övervakningsprogram för grundvatten ska omfatta övervakning av kemisk status och kvantitativ status. Om ett vatten-skyddsområde avgränsats eller om det finns ett kvalitetskrav för området, ska övervakningsprogrammet omfatta tillämpliga frågor som rör områdets skyddsbehov. Vid utarbetandet av övervakningsprogram ska beaktas uppgifter från tillsyn och från sådan egenkontroll som ska utföras av en verksam-

hetsutövare. Om det vid övervakning konstateras försämrad vattenstatus eller miljöstatus, eller en betydande risk för försämrad status ska information om detta ges till berörda myndigheter och betydande verksamhetsutövare.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta närmare om omfattningen av och innehållet i övervakningsprogram enligt 1 och 2 mom. där tidsangivelser för uppdateringar ska ingå.

45 §

Övervakning av marina vatten

Landskapsregeringen ska enligt artikel 11 i marindirektivet fastställa ett samordnat övervakningsprogram för bedömningen av miljöstatus i marina vatten i enlighet med kraven i bilaga III och V i marindirektivet.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta närmare om omfattningen av och innehållet i övervakningsprogram enligt 1 mom. där tidsangivelser för uppdateringar ska ingå.

46 §

Förteckning över skyddade områden

Landskapsregeringen ska föra en förteckning över vattenskyddsområden samt andra yt- och grundvattenområden vilka kräver ett lagstiftat skydd. I förteckningen ska anges

1) vattenförekomster som används eller planeras för uttag av hushållsvatten avsett att användas som dricksvatten och som ger mer än 10 kubikmeter per dag i genomsnitt eller som tjänar fler än 50 personer,

2) vattenförekomster och områden inrättade till skydd för ekonomiskt betydelsefulla vattenlevande djur- eller växtarter,

3) vattenförekomster vilkas vattenstatus och miljöstatus är viktig för ett områdes användning för rekreation, inräknat områden som fastställts som badvatten enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/7/EG om förvaltning av badvattenkvaliteten och om upphävande av direktiv 76/160/EEG,

4) områden som är känsliga för näringsämnen, inklusive områden som fastställts som sårbara enligt Rådets direktiv 91/676/EEG om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket och områden som fastställts som känsliga områden enligt rådets direktiv 91/271/EEG om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse samt

5) områden vilka har inrättats för att skydda livsmiljöer eller arter, där bevarandet eller förbättrandet av vattenstatus eller miljöstatus är viktigt för deras skydd, inräknat berörda Natura 2000-områden vilka har givits ett sådant skydd som avses i rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter och direktiv Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar.

För varje vattenförekomst eller område som förtecknas i förteckningen ska anges landskaps- och gemenskapslagstiftning på vilken noteringen i förteckningen grundas samt var varje i förteckningen avsett område är lokaliserat. Förteckningen ska regelbundet ses över och vid behov uppdateras.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta närmare om vad som antecknas om vattenförekomster och områden som avses i denna paragraf.

47 §

Internationell samordning

Landskapsregeringen ska samarbeta med relevanta organisationer och myndigheter i regioner utanför Åland. Samarbetet ska ske i enlighet med de internationella överenskommelser vilka bringats i kraft på Åland och som är tillämpliga på de i denna lag avsedda områdena.

6 kap. Tillstånd

48 §

Myndighet för tillstånd och miljögranskning

Om inte annat särskilt föreskrivs i denna lag är Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet tillstånds- och miljögranskningsmyndighet, nedan kallad *prövningsmyndigheten*. Närmare bestämmelser om behandling av ansökan om tillstånd och miljögranskning finns i landskapslagen om miljöskydd och i med stöd av den lagen gällande bestämmelser.

49 §

Tillsyn

Om tillsyn och tillsynsmyndighet i enlighet med denna lag stadgas i landskapslagen om miljöskydd.

Med beaktande av bestämmelserna i 1 mom. ska landskapsregeringen övervaka efterlevnaden av denna lag till den del övervakningen gäller sådan tillsyn som avses i 27a § 1 mom. landskapslagen om miljöskydd.

Landskapsregeringen ska informera Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet om brister som landskapsregeringen konstaterar i samband med den i 2 mom. avsedda övervakningen.

50 §

Särskilt om ansökan om tillstånd till förfogande över annans egendom

Av ansökan som avser tillstånd enligt 4 kap. att förfoga över annans egendom ska utöver vad som följer av landskapslagen om miljöskydd särskilt framgå vilken rätt till förfogande över annans egendom som begärs.

51 §

Tillståndspliktiga vattenverksamheter

Tillstånd för vattenverksamhet krävs om verksamheten eller åtgärden omfattas av bestämmelserna i 52 § eller 53 §, eller om den annars innebär förfogande över annans egendom om genomförandet berör enskild rättsinnehavares rätt och inte samtliga berörda rättsinnehavare godkänt åtgärden.

För ändring av en vattenverksamhet med befintliga tillstånd krävs tillstånd om en sådan ändring ökar vattenverksamhetens försämrande vattenpåverkan eller bedöms medföra en ökad risk för försämrande vattenpåverkan.

52 §

Tillståndspliktiga verksamheter

Tillstånd krävs för utförande av en verksamhet om den innebär

1) anläggande av bro, tunnel eller annan transportanordning i, över eller under allmän farled,

2) utläggande eller upptagning av ledning eller kabel i allmän farled om inte godkännande till företaget från den myndighet som har att övervaka farleden har inhämtats,

3) annan med 1 och 2 punkterna jämförbar olägenhet för sjötransporter och -trafik,

4) tagande av ytvatten ur sötvattenområde då det sammanlagda uttaget, varvid flera anläggningars uttag ur samma vattenförekomst räknas samman, överstiger 200 000 kubikmeter vatten per år,

5) täkt av mer än 10 000 kubikmeter grundvatten per år, varvid flera anläggningars uttag ur samma vattenförekomst räknas samman,

6) byggande, fyllning, pålning, grävning, muddring, sprängning, rensning eller dumpning av muddringsmassor i vattenområde om den bottenyta som verksamheten omfattar i vattenområdet uppgår till mer än 500 kvadratmeter,

7) anläggande av våtmark över 5 hektar,

8) markavvattning av mer än 5 hektar undantaget dränering av jordbruksmark genom täckdikning med dräneringsrör som har en största diameter om 300 millimeter av jordbruksmark,

9) uppdämning av mer än 20 000 kubikmeter vatten per år från samma avrinningsområde,

10) tillförsel av övergödande ämnen direkt i ytvatten från fiskodling med öppna nätkassar med en produktion om 20 ton fisk per år,

11) tillförsel av övergödande ämnen direkt i ytvatten från verksamhet, inräknat från reningsverk, vars teoretiska årliga belastning på vattenmiljön uppgår till 200 kilogram fosfor eller 1 500 kilogram kväve eller

12) djurhållande verksamhet med 150 eller flera djurenheter av nötkreatur, hästar, grisar, getter, får eller fjäderfä som avses i följande tabell, varvid landskapsregeringen i landskapsförordning ska definiera vad en djurenhet är.

I enskilda fall krävs tillstånd utöver de verksamheter som avses i 1 mom. när en verksamhet bedöms sannolikt medföra försämrande vattenpåverkan, vilken till sin natur och omfattning kan jämföras med verksamheter som avses i 1 mom. Vid en bedömning av betydelsen för vattenpåverkan ska verksamhetens egenskaper och lokalisering samt påverkans karaktär beaktas. Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta närmare om bedömningsgrunder i dessa fall.

53 §

Tillståndspliktiga åtgärder

Tillstånd krävs för utförande av en åtgärd om den innebär

1) en risk för förorening av ytvatten med ett ämne eller materia som avses i bilaga X i vattendirektivet, eller som i landskapsförordning har fastställts vara ett för vattenmiljön skadligt ämne,

2) en risk för förorening av grundvatten med ett ämne som avses i bilaga VIII i vattendirektivet, eller som i landskapsförordning har fastställts vara ett för vattenmiljön skadligt ämne eller vars koncentration överstiger ett i landskapsförordning fastställt tröskelvärde för ett ämne,

3) återinföring till samma vattenförande lager av vatten som använts geotermiskt, vatten från gruva och dagbrott samt vatten som har pumpats ut i samband med byggnads- och anläggningsarbeten samt för

4) konstgjord infiltration till grundvatten.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta om sådana förorenande ämnen som enligt 1 mom. fordrar tillstånd.

54 §

Förutsättningar för beviljande av tillstånd

Tillstånd ska beviljas endast om verksamheten är förenlig med

1) allmänna hänsyn enligt 2 kap.,

2) miljömål som avses i 3 §,

3) gällande förvaltningsplan i fråga om vattenstatus, miljöstatus och vattenförbättringsbehov som avses i 33 §, samt med

4) övriga bestämmelser i denna lag och bestämmelser beslutade med stöd av denna lag.

En vattenverksamhet får inte i sig eller tillsammans med andra verksamheter medföra en i 4 § avsedd försämrande vattenpåverkan. En vattenverksamhet får dock tillåtas om undantag för verksamheten kan beviljas med stöd av 58 § eller om åtgärder med stöd av 59, 60, 61, 62 eller 63 § motverkar en i 4 § avsedd försämrande vattenpåverkan.

Om vattenstatusen i vattenförekomsten inte är klassificerad som god eller hög, ska verksamheten påföras begränsningar att använda vattenförekomsten i förhållande till sin andel av den försämrande vattenpåverkan, i enlighet med det vattenförbättringsbehov som fastställts enligt 33 §. Prövningsmyndigheten kan för en befintlig verksamhet villkora en begränsning av utsläpp att

vara genomförd inom viss tid. Tiden för genomförande ska inte bestämmas längre än vad som bedöms vara rimligt för genomförande av åtgärderna, dock inte senare än 2027.

55 §

Miljögranskning

Beslut med anledning av miljögranskning får fattas endast om det är utrett att denna lags bestämmelser liksom bestämmelser som har utfärdats med stöd av lagen är uppfyllda.

56 §

Landskapsförordning om förutsättningar vid god vattenstatus

Landskapsregeringen kan för vattenförekomster som är klassificerade att ha god eller hög vattenstatus i landskapsförordning, besluta närmare om hur fördelning av utsläppsutrymme avseende kväve och fosfor ska ske mellan verksamheter.

57 §

Landskapsförordning om en metod för att beräkna vattenverksamheters belastning på vattenförekomster

Landskapsregeringen ska i landskapsförordning fastställa ett belastningsverktyg som vid tillståndsprövning ska användas vid beräkning av befintliga och nya vattenverksamheters påverkan på ytvattenstatus i vattenförekomster.

58 §

Möjlighet att bevilja tillstånd för forsknings- och utvecklingsprojekt

Prövningsmyndigheten kan, även om kraven i 54 § inte uppfylls, för ändamål som är ägnade att främja en långsiktigt hållbar utveckling för högst tre år i taget för ett avgränsat vattenområde ge tillstånd till forsknings- och utvecklingsprojekt. En förutsättning för ett sådant projekt är att det ska vara ägnat att långsiktigt motverka en i 4 § avsedd försämrande vattenpåverkan samt förbättra förutsättningarna för uppnående av god vattenstatus och god miljöstatus. Projektet får inte leda till försämrande miljöpåverkan i vattenförekomsten. Ett tillstånd till forsknings- och utvecklingsprojekt kan på samma grunder förlängas med högst två år i taget. Av ett tillståndsbeslut ska framgå om krav enligt 54 § berörs och i sådana fall vilka krav och hur de berörs.

59 §

Krav på försiktighetsmått utöver allmänna hänsynskrav

Om vid tillståndsprövning en vattenverksamhet, trots att den utförs i enlighet med 6-11 §§, bedöms på ett inte obetydligt sätt bidra till att ett vattenförbättringsbehov som avses i 33 § 1 mom. inte kan uppfyllas, kan prövningsmyndigheten ålägga verksamhetsutövaren att vidta ytterligare försiktighetsmått som bidrar att sådan försämrande vattenpåverkan som avses i 4 § undviks.

Åtgärder enligt 1 mom. ska vara tydligt ägnade att öka möjligheterna att uppnå ett vattenkvalitetskrav.

60 §

Undantag

Prövningsmyndigheten kan ifråga om viss vattenverksamhet och viss vattenförekomst besluta om undantag från enligt 32 och 33 §§ fastställda vattenkvalitetskrav i fall

1) då god grundvattenstatus, god ekologisk status eller, i förekommande fall, god ekologisk potential inte uppnås eller försämring av statusen hos en yt- eller grundvattenförekomst inte förebyggs, och

a) detta är en följd av nya modifieringar i en ytvattenförekomsts fysiska karakteristika eller

b) förändringar i nivån hos grundvattenförekomster, eller

2) då en försämring från hög status till god status hos en ytvattenförekomst inte förebyggs och detta är en följd av nya hållbara mänskliga utvecklingsverksamheter.

Ett beslut att bevilja undantag enligt 1 mom. förutsätter att

1) alla genomförbara åtgärder vidtas för att mildra de negativa följderna för vattenförekomstens vattenstatus och marina vattens miljöstatus,

2) skälen för vattenverksamheten är

a) ett allmänintresse av stor vikt eller att

b) de fördelar som ett uppfyllande av kvalitetskraven skulle medföra för miljön och samhället inte uppväger vattenverksamhetens fördelar för människors hälsa eller säkerhet eller för en hållbar utveckling samt att

3) tekniska skäl eller orimliga kostnader utesluter att de fördelar som den nya vattenverksamheten medför kan uppnås på något annat sätt som skulle vara betydligt bättre för miljön.

Innan ett beslut om undantag tas enligt denna paragraf ska prövningsmyndigheten ge landskapsregeringen tillfälle att ge utlåtande om tillämpligheten av undantag för viss verksamhet. Om undantag beviljas ska prövningsmyndigheten meddela landskapsregeringen och undantaget ska beaktas vid en därpå följande uppföljning av förvaltningsplanen enligt 38 §.

61 §

Kompensationsåtgärd

En kompensationsåtgärd ska vara för sig eller tillsammans med andra åtgärder långsiktigt uppväga en vattenverksamhets försämrande vattenpåverkan i en vattenförekomst, eller bedömas påverka vattenstatus eller miljöstatus på ett sätt som tydligt ökar möjligheterna att uppfylla ett vattenförbättringsbehov enligt 33 § utan att en försämrande vattenpåverkan uppstår genom genomförandet av åtgärden. Om det är ändamålsenligt för att förbättra statusen i den vattenförekomst där en vattenverksamhet finns eller planeras kan en kompensationsåtgärd utföras inom en annan vattenförekomst om det kan visas att åtgärden uppväger vattenverksamhetens försämrande vattenpåverkan i den berörda vattenförekomsten.

För att en åtgärd ska kunna godkännas som kompensationsåtgärd krävs att

1) den bedöms medföra en i 1 mom. avsedd långsiktig nytta,

2) åtgärden så långt det är möjligt enligt 6-11 §§ och 59 § har föregåtts av andra åtgärder för att undvika och lindra verkningarna av verksamheten,

3) åtgärden medför ett mervärde jämfört med om kompensationen uteblir,

4) nyttan av åtgärden inte har tillgodosåknats i ett annat sammanhang,

5) nyttan av åtgärden är rimlig i förhållande till kostnaden för och tillsynen av dess utförande,

6) genomförandet och nyttan av åtgärden kan bestyrkas på ett tillförlitligt sätt och

7) åtgärden har genomförts eller igångsatts innan verksamheten inleds.

I ett beslut om godkännande av kompensationsåtgärder ska prövningsmyndigheten föreskriva om genomförandet av kompensationsåtgärder, tillsynen samt beskriva den nytta som bedöms följa av en genomförd åtgärd (*kompensationsplan*). Prövningsmyndigheten ska beakta landskapsregeringens anvisningar som avses i 4 mom. vid beslut om godkännande av kompensationsåtgärd.

Landskapsregeringen ska i landskapsförordning besluta närmare om kompensationsåtgärder och dess tillsyn samt om krav på det utredningsunderlag som ska ges prövningsmyndigheten vid en ansökan om godkännande av kompensationsåtgärder (*kompensationsutredning*). Landskapsregeringen

kan ge anvisningar om beräkningsgrunderna för nyttan av olika typer av kompensationsåtgärder.

Nyttan av en kompensationsåtgärd är överlåtbar. Den som överlåter en kompensationsåtgärd ska inom trettio dagar efter överlåtelsen meddela detta till tillsynsmyndigheten.

62 §

Förbättringsöverskott

Förbättringsöverskott är en extra förbättring av vattenkvaliteten eller miljökvaliteten och som skapar en beständigt bättre kvalitet i en vattenförekomst utöver den kompensation som avses i 61 §. Prövningsmyndigheten kan fastställa ett förbättringsöverskotts storlek, slag och användningsområde på ansökan av någon som har medverkat till eller har skapat ett förbättringsöverskott.

Oavsett om ett vattenkvalitetskrav eller förbud gäller i enlighet med denna lag så kan ny eller ändrad vattenverksamhet eller annan verksamhet, som kan påverka vattenkvaliteten beviljas för viss tid av prövningsmyndigheten, om den har ett direkt samband med genomförande av förbättringsöverskott. Ett förbättringsöverskott får endast användas till den del den medför en förbättring av vattenkvaliteten eller miljökvaliteten i den vattenförekomst där vattenverksamheten bedrivs. Ett förbättringsöverskott är överlåtbar. Den som överlåter ett förbättringsöverskott ska inom trettio dagar efter överlåtelsen meddela detta till tillsynsmyndigheten.

Trots bestämmelserna i 2 mom. kan prövningsmyndigheten, efter att ha inhämtat landskapsregeringens utlåtande över om och på vilka villkor ett tillstånd kan beviljas, bevilja användandet av ett förbättringsöverskott i en annan vattenförekomst än där en sådan extra förbättring av vattenkvaliteten eller miljökvaliteten har skapats om det visats att åtgärden där har medfört en extra förbättring av kvaliteten utöver vad som krävs enligt denna lag. Förbättringsöverskottet får dock inte sammanlagt utnyttjas mer än till två tredjedelar av det för denna vattenförekomst fastställda förbättringsöverskottet.

I miljöregistret som avses i 14b § i landskapslagen om miljöskydd ska antecknas ett enligt 1 mom. fastställt förbättringsöverskott och vilka som innehar rätten att använda det. En överlåtelse av rätt att använda ett förbättringsöverskott ska meddelas tillsynsmyndigheten och myndigheten ska göra en anteckning om ny rättighetsinnehavare i registret.

Landskapsregeringen ska i landskapsförordning besluta närmare om den dokumentation som krävs för att pröva och fastställa ett förbättringsöverskott samt om hur förbättringsöverskott ska bestämmas.

63 §

Tillstånd till gemensamma förbättringsåtgärder

Om det behövs för att möjliggöra genomförandet av en välmotiverad skyddsåtgärd och försiktighetsmått som avses i 6, 59, 61 och 62 §§, kan tillstånd beviljas två eller flera verksamhetsutövare att gemensamt vidta en sådan åtgärd. Till ansökan ska fogas en fullmakt eller en bestyrkt kopia av en fullmakt som ger en person rättslig handlingsförmåga att företräda samtliga berörda verksamhetsutövare i tillstånds- och tillsynsärenden.

Av en ansökan om beviljande av genomförande av sådana gemensamma förbättringsåtgärder som avses i 1 mom. ska åtminstone framgå

- 1) åtgärdsplan, ändamål och betydelse för vattenstatus eller miljöstatus och miljömål,
- 2) översikt med uppskattade kostnader för åtgärden fördelat på delprojekt över tid för genomförande och drift,
- 3) plats eller verksamhetsområde för åtgärden,
- 4) de verksamhetsutövare som kommer att delta i åtgärden, varvid de verksamhetsutövare som deltar i en åtgärd ska ha rättskapacitet,

5) fullständigt namn med kontaktuppgifter till den person som ges fullmakt att företräda samtliga verksamhetsutövare,

6) den eller de vattenförekomster eller delar av en vattenförekomst som berörs av en åtgärd,

7) hur finansiella och andra medel kommer att reserveras för att trygga åtgärdens genomförande med eventuella drifts- och underhållsbehov, samt hur tillsynsmyndighetens tillsyn och uppföljning av medelsanvändning och genomförande av en åtgärd tryggas,

8) hur ansvaret för finansiering, genomförande och skötsel av åtgärd fördelas mellan de deltagande verksamhetsutövarna samt

9) andra än i detta mom. nämnda omständigheter som väsentligt kan inverka på den berörda vattenförekomsten eller de berörda vattenförekomsternas vattenstatus eller miljöstatus samt miljömål.

Om ändringar sker av uppgifter som avses i denna paragraf ska de utan dröjsmål meddelas tillsynsmyndigheten.

64 §

Avvikelser från kvalitetskrav inom blandningszoner

Prövningsmyndigheten kan i ett tillståndsbeslut föreskriva att en del av en vattenförekomst ska utgöra en blandningszon. Ett beslut om blandningszon kan begränsas att avse viss tid. Avvikelser från vattenstatus eller miljöstatus i en blandningszon kan bestämmas avse enstaka ämnen eller grupper av ämnen, för vilka en sådan miljö kvalitetsnorm som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/105/EG om miljö kvalitetsnormer inom vattenpolitikens område och ändring och senare upphävande av rådets direktiv 82/176/EEG, 83/513/EEG, 84/156/EEG, 84/491/EEG och 86/280/EEG, samt om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG gäller, om det inte hindrar att vattenförekomstens miljömål enligt 3 § uppfylls i övriga delar. En blandningszons storlek ska inte överstiga vad som är tekniskt nödvändigt med hänsyn till slag av förorenande ämnen, koncentration av förorenande ämnen vid utsläppspunkten samt utsläppsmängder.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta närmare om ämnen och blandningar av ämnen som ska beaktas vid bestämmande av blandningszon, om det inte hindrar att ett gällande miljömål uppfylls i övriga delar av en vattenförekomst.

Ett beslut om blandningszon ska upptas i förvaltningsplanen som avses i 38 §.

65 §

Avslutande av vattenverksamhet

Efter att en vattenverksamhet har avslutats svarar verksamhetsutövaren fortsatt för de åtgärder som behövs för att hindra försämrande vattenpåverkan samt för utredning och kontroll av verksamhetens vattenpåverkan, i enlighet med tillståndsvillkoren eller en skyldighet som följer av denna lag. Landskapsregeringen kan med stöd av 12 § i landskapsförordning besluta närmare om skyldigheter efter en avslutad verksamhet.

7 kap.

Ersättning och inlösen

66 §

Rätt till ersättning

Enligt bestämmelserna i detta kapitel ersätts rättsinnehavaren för skada, olägenhet och annan förlust av förmån som orsakas av

1) en vattenverksamhet,

2) rätt till område eller inlösen av område som beviljats i stöd av denna lag,

3) skyddsföreskrifterna i vattenskyddsområde som inrättats enligt 29 §.

Förlusten ersätts till sitt fulla värde. Förlust på grund av inlösen av mark- och vattenområde ersätts till en och en halv gång gängse värde. Vid bedömning och ersättning av förlust tillämpas bestämmelserna i skadeståndslagen (FFS 412/1974) och lagen om ersättning för miljöskador (FFS 737/1994).

67 §

Ersättningsansvar

Förlust av förmån ersätts av den som orsakat förlusten. Har förlusten uppstått genom handlande eller underlåtenhet av person i underordnad ställning som handlat för annans räkning ansvarar den på vars vägnar verksamheten skett för ersättningen, om inte den underordnade uppsåtligen har handlat i strid mot givna föreskrifter.

Bedrivs en verksamhet som orsakar skada av en sammanslutning eller av flera intressenter gemensamt, svarar de ansvariga solidariskt för ersättning.

För ersättning för förlust av förmån på grund av att ett vattenskyddsområde har inrättats enligt 29 §, ansvarar den som mot betalning distribuerar hushållsvatten från vattenverk inom vattenskyddsområdet. Om flera samtidigt mot betalning distribuerar hushållsvatten från vattenverk inom samma vattenskyddsområde så svarar de solidariskt för ersättning. Om det bedöms ändamålsenligt för att tillgodose en hållbar samhällsutveckling kan landskapsregeringen i enskilda fall svara för högst hälften av ersättningen till dem som orsakats förlust.

Om landskapsregeringen i andra fall än de som avses i 3 mom. inrättar ett vattenskyddsområde så svarar landskapet för den ersättning till dem som orsakats förlust.

68 §

Ersättning till följd av tillåtlig verksamhet

Prövningsmyndigheten fastställer ersättning på grund av förlust av förmån som avser

1) förlust som uppkommit till följd av ett tillstånd för vattenverksamhet, varvid ersättningen fastställs i tillståndsbeslutet,

2) förlust som uppkommit innan tillstånd har beviljats vid en verksamhet som tillståndsprövas, varvid ersättningen fastställs i tillståndsbeslutet efter yrkande av skadelidande part,

3) förlust som uppkommit till följd av att ett vattenskyddsområde inrättats, varvid ersättningen fastställs i beslutet om inrättande av vattenskyddsområde efter yrkande av skadelidande part, samt

4) förlust som inte har förutsetts i tidigare tillstånds- eller ersättningsbeslut och som orsakats av verksamhet som avses i 1 eller 3 punkten, varvid ersättningen fastställs efter yrkande av skadelidande part.

Om en tillståndspliktig verksamhet prövas vid en vattenförrättning som avses i 12 kap. så beslutar förrättarna om ersättningen.

69 §

Ersättning för skada på grund av lagstridig verksamhet och olycka

Tingsrätten avgör yrkanden om ersättning på grund av förlust av förmån för

1) förlust uppkommen till följd av att en vattenverksamhet har bedrivits i strid med denna lag, i stöd av lagen gällande bestämmelser eller i strid med ett beviljat tillstånd,

2) förlust uppkommen till följd av fartygstrafik eller flottning,

3) förlust som orsakats av en vattenverksamhet som inte kräver tillstånd enligt denna lag och

4) förlust uppkommen till följd av olycka.

Tingsrätten avgör yrkanden om ersättning på grund av ersättning för personskada som uppkommit på grund av en i 1 mom. avsedd vattenverksamhet.

Vid handläggning av ärende som avses i 1 mom. ska tingsrätten begära utlåtande av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

70 §

Ersättning för nyttjanderätt och inlösen

Då nyttjanderätt till annans område eller rätt att lösa in annans egendom ges, ska ersättning utgå för ägarens förlust på grund av att möjligheten att använda området begränsas. På samma grund ersätts förlust av förmån för den som har besittningsrätt, nyttjanderätt eller annan särskild rätt till egendomen, om en tillförlitlig redogörelse ges för en sådan rätt till området.

Om en del av en fastighet tas i anspråk med nyttjanderätt och ägarens möjlighet att använda den återstående delen av fastigheten härigenom avsevärt försvåras, ska ersättning utgå för hela fastigheten om ägaren så kräver, om inte försämringen är av övergående natur.

71 §

Ersättningsgill förlust av förmån

Skada, olägenhet och annan förlust av förmån ersätts om den inte är ringa. Ersättningsgill förlust av förmån som avses i 66 § är

- 1) förlust eller försvårande av möjligheten att nyttja äganderätt eller nyttjanderätt till fast eller lös egendom,
- 2) minskning av egendoms marknadsvärde och förlust av annan förmån med förmögensvärde som har sin grund i äganderätten,
- 3) kostnader för flyttning och ändring av egendom,
- 4) förlust av servituts- eller nyttjanderätt, fiskerätt eller annan därmed jämförlig särskild rätt eller försämring av möjligheterna att nyttja en sådan rätt,
- 5) hindrande eller avsevärt försvårande av möjligheterna att på annan grund än äganderätt eller annan särskild rätt använda ett vattenområde eller dess strand för yrkesmässigt fiske, samt
- 6) förlust som orsakas av avbrott i rörelse om avbrottet har samband med sådan förlust av förmån som enligt 1–5 punkterna är ersättningsgill.

Ägaren till ett område har inte rätt till ersättning för vatten som tas på området. En försämrad tillgång till vatten till följd av sådan vattentäkt som drabbar ägaren, eller den som med stöd av annan särskild rätt använder yt- eller grundvatten, kan dock utgöra en sådan inte obetydlig förlust av förmån som berättigar ersättning. Vid fastställande av ersättning ska även markens värdestegring till följd av möjligheten att ta grundvatten beaktas.

72 §

Preskription av ersättningsansvar

Ett yrkande om ersättning för förlust av förmån ska göras inom tre år räknat från tidpunkten för att den skadelidande fick kännedom om eller borde ha känt till förlusten och vem som ansvarar för den. Ett yrkande om ersättning anses ha kommit till motpartens kännedom då kravet på ersättning framställs.

Om prövningsmyndigheten i ett tillstånd för en vattenverksamhet har bestämt en tidpunkt när en vattenverksamhet ska vara klar för drift och att en anmälan om detta ska göras till tillsynsmyndigheten, så räknas den i 1 mom. avsedda tiden inom vilken ett yrkande om ersättning ska göras från tidpunkten för verksamhetsutövarens anmälan om detta.

73 §

Ränta på ersättning

När ersättning för förlust av förmån, rätt till område eller inlösen bestäms i samband med tillståndsprövningen ska myndigheten på tjänstens vägnar bestämma förfallodag för betalningen samt dröjsmålsränta för förfallen betalning. För tiden efter förfallodagen erläggs dröjsmålsränta enligt räntelagen (FFS 633/1982).

För tiden från preskriptionstidens början till förfallodagen erläggs 6 procents årlig ränta på ersättningsbeloppet.

74 §

Betalning av ersättning

I ett beslut om ersättningsskyldighet ska anges när och hur ersättningen ska betalas. Ersättning betalas i en rat, om inte särskilda skäl kräver att ersättningen betalas periodiskt. På yrkande av ersättningstagaren kan det bestämmas att säkerhet ska ställas för ersättning som betalas periodiskt.

I beslut om ersättning ska bestämmas när ersättningen ska betalas eller deponeras hos landskapsregeringen. Betalning bör ske innan en åtgärd som medför ersättningsskyldighet vidtas, om inte parterna avtalar något annat.

En ersättning som beslutats ska betalas inom trettio dagar från den dag då beslutet om ersättning vann laga kraft. För periodiskt betalade ersättningar tillämpas dock tidsfristen trettio dagar endast på de betalningsrater som hänför sig till tiden före ersättningsbeslutet.

75 §

Ersättning för inrättandet och användningen av farled

För användande av ett vattenområde som allmän farled ska ersättning inte betalas, utom i fall som avses i 2 mom.

Om användandet av vattenområde enligt 1 mom. medför en avsevärd begränsning av möjligheterna att utöva enskild rätt till fiske eller om en anläggning eller anordning som lovligt har uppförts för utövandet av viss rätt blir onyttig, ska ersättning betalas för denna förlust av förmån.

76 §

Skada på grund av fartygstrafik

Skada, olägenhet eller annan förlust av förmån på mark, inrättning, upplag, fångstredskap eller annan egendom som orsakas av fartygstrafik genom sammanstötning, vågsvall, gnistor eller på liknande sätt ersätts av fartygets ägare. I dessa fall beaktas bestämmelserna i sjölagen (FFS 674/1994) om begränsning av redares ansvarighet och om sjöpanträtt.

En förlust av förmån som avses i 1 mom. som uppstår utanför farled till följd av trafik i allmän eller enskild farled ersätts av den som ansvarar för farleden. En farledsinnehavare kan söka ersättning av den vars farkost har vållat skadan.

Ingen ersättningsskyldighet finns vid skada på föremål som utan laglig rätt lagts ut i kungsådra eller i allmän farled. En ersättningsskyldighet finns heller inte för fångstredskap i sådan led, om inte skadan orsakats uppsåtligen eller av grov oaksamhet. Om den som färdas på vatten uppsåtligen eller av grov oaksamhet skadar ett utanför farled utlagt fångstredskap, ersätts skadan enligt denna lag.

Om en förlust av förmån som avses i 1–3 mom. till någon del orsakats av att den skadade egendomen inte varit i behörigt skick eller lämnats utan behörig tillsyn ska ersättningen jämkas med hänsyn till detta.

Bestämmelser om ersättande av skada som förorsakas av fartygs sammanstötning finns i sjölagen.

77 §

Överenskommelse om ersättning

Parterna kan i en överenskommelse avtala om betalningen av ersättning, om ersättningens belopp och om övriga omständigheter som avser ersättningen. En sådan överenskommelse bör göras skriftligt.

Om den i 1 mom. avsedda överenskommelsen avser intecknad fast egendom eller egendom som är föremål för företagsinteckning, så är överenskommelsen tillämplig endast efter godkännande av rättsinnehavaren.

78 §

Förebyggande eller minskning av skada genom särskilda åtgärder

Den ersättningsskyldige kan, med godkännande av den skadelidande, i stället för ersättning åläggas att vidta de åtgärder som behövs för att förebygga eller minska den förlust av förmån som enligt denna lag ska ersättas, om kostnaderna för dessa åtgärder inte oskäligt överstiger ersättningens belopp.

79 §

Säkerställande av tillgången till vatten

Om en tillståndspliktig vattenverksamhet hindrar eller avsevärt försvårar sådant uttag av vatten som enligt denna lag är tillåtligt, ska provningsmyndigheten efter yrkande av den skadelidande ålägga en ersättningsskyldig att i stället för ersättning vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa tillgången till vatten. För underhållet av sådana anordningar och anläggningar svarar den som har rätt till ersättning, om inte provningsmyndigheten med beaktande av förhållanden i det enskilda fallet beslutar annat.

Om förlusten av en förmån som avses i 1 mom. är en följd av att en vattentäkt har anlagts eller används, kan provningsmyndigheten i stället för ersättning bevilja den som har rätt till ersättning en rätt att från vattentäkten få en vattenmängd som högst motsvarar tidigare förbrukning. Denna rätt finns under den tid som en verksamhetsutövare använder vattentäkten. För vattnet ska rättsinnehavaren betala ett pris som motsvarar vattnets andel av vattentäktens driftskostnader. För anläggandet och underhållet av den vattenledning som behövs svarar den ersättningsskyldige, om inte provningsmyndigheten beslutar annat.

Om nyttan med en vattenverksamhet som avses i denna paragraf är större än den förlust av förmån som avses i 1 mom. kan provningsmyndigheten när den beslutar om vattenverksamheten ålägga den som har rätt till ersättning att bidra till kostnaderna för vattenverksamheten med högst en andel som motsvarar den nytta som åtgärden medför för denne.

80 §

Ersättning för skada på intecknad egendom

Om en ersättning ska betalas för en vattenverksamhet som rör en intecknad fast egendom ska provningsmyndigheten besluta att ersättningsbeloppet, efter att beslutet har vunnit laga kraft, ska deponeras hos landskapsregeringen. Panträttsinnehavare har lika rätt till det deponerade ersättningsbeloppet som till den pantsatta egendomen. I utsökningsbalken (FFS 705/2007) finns bestämmelser om inteckning, pant och förmånsrätt.

Ersättningsbeloppet behöver inte deponeras om innehavaren av en panträtt samtycker till det. Om säkerhetens värde inte har minskat nämnvärt på grund av skadan som ska ersättas behöver ersättningsbeloppet inte deponeras.

Om ersättningen avser skada på intecknad fast egendom som orsakas av en åtgärd som kommer en annan fastighet eller verksamhet som tillhör eller bedrivs av samma ägare till godo, ska i tillståndet för åtgärden fastställas

ersättning för skadan och bestämmas att ersättningen deponeras i enlighet med 1 och 2 mom.

81 §

Ersättning som en förmån som hör till egendomen

Om en ersättning ska betalas periodiskt för skada på fast egendom eller en inrättning i vilken inteckning kan beviljas, är ersättningen en förmån som hör till egendomen och som inte kan lösgöras från den.

82 §

Nedsättning av arrendeavgift

Om den som arrenderar ett område förlorar möjligheten att nyttja sin arrenderätt till området till följd av en vattenverksamhet, har arrendatorn rätt till en nedsättning av arrendeavgiften som motsvarar dennes förlust. Tingsrätten kan avgöra sådan tvist nedsättning av arrendeavgiften.

83 §

Återbetalning av ersättning

Om en ersättning har betalats utan grund eller till ett för stort belopp så kan betalaren yrka att ett sådant belopp ska återbetalas. Prövningsmyndigheten eller besvärsmyndigheten kan med beaktande av det överskjutande beloppets storlek och omständigheterna i övrigt besluta att ersättningen ska nedsättas eller helt återbetalas.

84 §

Upphävande av ersättningsskyldighet

Om en tillståndshavare har ålagts att betala ersättning eller en del av den innan en vattenverksamhet utförs och tillståndshavaren därefter meddelar att projektet inte ska påbörjas eller fullföljas, kan prövningsmyndigheten när ett beslut att upphäva tillståndet tas på tillståndshavaren ansökan upphäva ersättningsskyldigheten.

8 kap.

Dikning

85 §

Allmänna bestämmelser

Med dikning avses upptagande av nytt dike, rensning, utvidgande eller uträtande av befintligt dike eller bäck samt rensning av bäck när avsikten är att torrlägga mark och åtgärden inte varaktigt förändrar vattenståndet i högre eller lägre liggande sjö.

Till dike räknas på vardera sidan en minst sextio centimeter bred zon, om inte bredare zon föreskrivits eller är nödvändig på grund av markens beskaffenhet eller dikets dimensioner.

I landskapslagen (2015:32) om stöd för hållbart skogsbruk finns särskilda bestämmelser om skydds- och istandsättningsdikning.

86 §

Tillståndsplikt och miljögranskning av dikning

Dikning med öppet dike förutsätter tillstånd i enlighet med bestämmelserna i 6 kap. samt med ett beslut om vattenskyddsområde. Landskapsregeringen kan på det sätt som avses i 10 § i landskapslagen om miljöskydd besluta om miljögranskning för dikning av viss omfattning, visst slag eller i visst område som kan ha en försämrande vattenpåverkan som avses i 4 §. För dikning som avgörs vid förrättning behöver inte ansökan om miljögranskning lämnas in. Andra diken än öppna diken är täckdiken med vilka vatten

bortleds från odlad mark med dräneringsrör vars innermått har en största diameter av 300 millimeter samt rördiken med vilka vatten bortleds med rör vars innermåtts diameter är större än 300 millimeter.

Med avvikelse från bestämmelserna i 1 mom. förutsätts inte tillstånd enligt detta kapitel för dikning som utförs i enlighet med en gällande dikningsplan som avses i 12 kap.

87 §

Rätt till dikning

Varje markägare har rätt att dika sin mark om det följer kraven i denna lag. Om dikningen medför en inte obetydlig förlust av förmån för annan ska tillstånd sökas, om inte rättsinnehavaren skriftligen tillåter åtgärden. Dikning som till någon del sker på annans mark får ske endast efter medgivande av markägaren eller med tillstånd enligt bestämmelserna i 4 och 6 kap.

Den eller de som utfört dikning ska tillse att dikningen underhålls så att annans område inte skadas.

88 §

Begränsning av rätten till dikning och skydd för fiskens lek och fiskbeståndet

I ett vattenskyddsområde kan dikning med nya öppna diken förbjudas eller begränsas genom bestämmelser i beslutet att inrätta skyddsområdet. Landskapsregeringen kan i landskapsförordning ge allmänna föreskrifter om dikning och särskilda föreskrifter om dikning i vissa områden.

Om ett dike är viktigt för fiskens lek och fiskbeståndet ska den eller de som har nytta av diket vid underhåll av det sträva efter att orsaka minsta skada eller olägenhet för fiskens lek och fiskbeståndet. I landskapslagen (1956:39) om fiske i landskapet Åland finns särskilda bestämmelser om skydd för fiskens vandring och lek.

89 §

Gemensam dikning

Om fler än två markägare drar nytta av dikning ska dikningen göras gemensamt. Deltagarna utgör ett dikningsbolag som verkar enligt bestämmelserna i 11 kap.

Den som har nytta av ett dikningsföretag har rätt att delta i den gemensamma dikningen och har på begäran av andra deltagare skyldighet att delta i det gemensamma företaget i förhållande till nyttan av dikningen. Delägare i oskiftad lägenhet och delägare i samfällt område beslutar om deltagande i gemensam dikning så som föreskrivs i lagen om samfälligheter (FFS 758/1989).

90 §

Dikningsförrättning

Dikningsförrättning enligt 12 kap. hålls för genomförandet av samfällidikning på ansökan av deltagarna eller enligt anvisning av prövningsmyndigheten när det råder oenighet mellan markägarna beträffande genomförandet av dikningen eller när förrättning behövs för att bestämma hur dikningen genomförs och hur kostnaderna fördelas.

91 §

Avledande av vatten

En markägare har rätt att avleda vatten till öppet dike på annans mark om detta kan ske utan förlust av förmån för andra. Den som leder vatten är skyldig att delta i nödvändiga kostnader för underhåll och förbättrande av dike enligt sin andel av avrinningsområdet.

Vatten får ledas till annans rörlagda dike endast efter medgivande av ägaren. En markägare som leder vatten till annans rörlagda dike ska delta i de kostnader som uppkommer för dikningen, i enlighet med de grunder för anläggande eller förbättring samt underhåll av diket som föreskrivs i 11 kap.

92 §

Dikningsdjup

Dikningsdjupet bestäms enligt markens beskaffenhet, lutningsförhållandena och avvattningsbehovet. Om inte annat avtalats ska odlad jord med öppet dike för torrläggning dikas till minst 1,2 meters djup från ovanliggande marks lågpunkt. Om kostnaden för att dika till detta djup är oskälig i förhållande till nyttan av dikningen, kan mindre djup fastställas. Om det för torrläggning av åkermark är nödvändigt att dika till större djup, kan detta ske om de som företräder minst hälften av nyttan av dikningen understöder en djupare dikning.

93 §

Väghållares skyldighet

Där trumma eller bro byggs i allmän väg eller vägdike läggs eller förnyas ska detta ske så att högre liggande odlingsmark kan avvattnas till minst 1,2 meters djup, och så att vattenlevande djurs vandringsmöjligheter inte onödigt hindras. Väghållaren svarar för anläggnings- och underhållskostnaderna för sådant vägdike, bro eller trumma.

Beträffande enskild väg eller ägoväg har markägaren rätt att anlägga bro, trumma eller vägdike så att högre liggande odlingsmark kan avvattnas till minst 1,2 meters djup. Markägaren är i detta fall skyldig att stå för kostnaderna eller att utföra anläggningsarbetet på egen bekostnad. För underhåll av anlagd bro, trumma eller vägdike svarar väghållaren.

94 §

Dikning i planlagt område

Bestämmelserna om dikning omfattar även område där stads- eller byggnadsplan gäller. Om sådant område ingår i en gemensam dikning utgör det planerade området ett särskilt delområde av den gemensamma dikningen. Nyttotagare i detta område är berörd kommun.

9 kap.

Avledande av avloppsvatten

95 §

Avledande av avloppsvatten

Avloppsvatten får ledas till ytvatten eller mark endast så renat och i sådan mängd att försämrande vattenpåverkan inte uppstår. Avloppsvatten får inte ledas till sötvatten som används som vattentäkt. Bestämmelser om tillstånds- och miljögranskningsplikt för avlopp finns i 6 kap.

Om en kommun har fastställt ett område med allmänt avlopp ska fastigheterna inom området anslutas till avloppsnätet. Undantag från denna skyldighet kan beviljas av kommunal myndighet på grund av oskäligt höga kostnader. Förutsättning för undantag är att separat avlopp inte medför att försämrande vattenpåverkan uppstår.

Landskapsregeringen ska i landskapsförordning besluta om allmänna reningskrav för avlopp och kan besluta om särskilda krav på rening och avledning av avlopp i visst område.

96 §

Avledande till dike, bäck eller annans avloppsledning

Renat avloppsvatten får ledas till öppet dike eller bäck om detta kan ske utan förlust av förmån för markägaren och utan att medföra försämrande vattenpåverkan. Renat avloppsvatten får ledas till annan markägares rörlagda dike efter medgivande av ägaren. Om ledandet medför att grövre rör måste läggas ner eller andra arbeten utföras, ska dessa tilläggsarbeten bekostas eller utföras av den som leder vattnet. Ägaren kan dessutom kräva att den som leder avlopp deltar i underhållet av diket och betalar en andel av investeringskostnaderna.

Den som leder avloppsvatten har rätt att använda annans avloppsledning om detta kan ske utan förlust för ägaren. Den som leder vatten är skyldig att delta i kostnaderna för underhåll och förnyande av ledningen i förhållande till vattenmängden. Ägaren kan dessutom kräva att den som leder avlopp betalar andel av investeringskostnaderna.

97 §

Säkerhetskrav

Avloppsanläggningar med tillhörande pumpstationer och andra anläggningar ska utformas och underhållas, så att risken för utsläpp av orenat avloppsvatten på grund av tekniska fel minimeras. Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta närmare om allmänna säkerhetskrav på avloppsanläggningar inräknat bräddningspunkter, samt om särskilda säkerhetskrav i vissa områden ägnade att minska risken för utsläpp av orenat avloppsvatten.

98 §

Kostnadsansvar

Den som leder avloppsvatten till annans avloppsanläggning är skyldig att, enligt de grunder som gäller för gemensam avloppsanläggning, delta i kostnaderna för anläggningen och om inte annat avtalats, utföra sådana arbeten som påkallas av det ändrade flödet genom avloppsanläggningen. Skyldigheten gäller även kostnader för underhåll, förbättring och utvidgning av avloppsanläggningen.

Om en avloppsanläggning eller till en anläggning hörande anordningar måste utvidgas eller förnyas för att en ny deltagare ska kunna anslutas är tidigare deltagare inte skyldiga att delta i kostnaderna för utvidgningen eller förnyandet till den del åtgärden är till nytta endast för den nya deltagaren.

99 §

Gemensamt avlopp

Om det med tanke på rening av avlopp eller för att minska skadlig inverkan av avlopp är ändamålsenligt, ska avlopp renas och avledas gemensamt. Deltagarna i gemensamt avlopp utgör ett avloppsbolag som verkar i enlighet med bestämmelserna om sammanslutningar i 11 kap. För bildandet av bolaget och för att bestämma om utförandet och fördelningen av kostnaderna kan förrättning enligt 12 kap. hållas på ansökan av deltagare eller på uppmaning av kommunal myndighet.

100 §

Ny deltagare i avloppsanläggning

Den som inträder som deltagare i befintlig gemensam avloppsanläggning är skyldig att ta del i kostnaderna för ordnandet av anläggningen, beräknade enligt dess värde vid anslutningstidpunkten i förhållande till den nytta anläggningen medför med hänsyn till den mängd vatten som avleds och dess beskaffenhet, samt i kostnaderna för drift och underhåll. Om anläggningen till följd av anslutningen måste utvidgas eller förnyas, är den nya deltagaren

skyldig att bekosta dessa åtgärder. Till den del dessa åtgärder medför nytta även för övriga deltagare ska kostnaderna fördelas mellan deltagarna enligt vad som är skäligt.

10 kap. Vattentäkt

101 §

Tillämpning

I detta kapitel finns bestämmelser om uttag av vatten från yt- och grundvatten.

I fråga om konstgjort grundvatten tillämpas bestämmelserna om ytvatten för uttag av vatten som infiltreras i marken samt bestämmelserna om grundvatten för infiltrering och uttag av konstgjort grundvatten.

Landskapsregeringen kan besluta närmare om provtagning som ska ske i grundvattenförekomster vilka är avsedda för uttag av hushållsvatten avsett att användas som dricksvatten och som ger mer än 10 kubikmeter per dygn i genomsnitt eller som tjänar mer än 50 personer. Kontroller omfattar grundvattens kemiska innehåll samt balansen mellan uttag och grundvattenbildning. Kontrollen omfattar tröskelvärden för ämnen i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/118/EG om skydd för grundvatten mot föroreningar och försämring.

102 §

Ägarens rätt att ta vatten

Den som råder över ett vatten- eller markområde har rätt att för eget behov ta yt- och grundvatten för hushålls- och bevattningsvatten, begagna vatten till tvätt, vattnande av djur och annat dylikt ändamål, förutsatt att detta kan ske utan betydande förlust av förmån för allmänt eller enskilt intresse och om det följer lagens krav i övrigt.

103 §

Vattentäkt på annans område

Tillstånd för vattentäkt på annans område får inte utan ägarens medgivande beviljas så att ägarens möjlighet att ta vatten oskäligt begränsas.

Tillstånd för uttag av vatten för allmänt behov kan beviljas om nyttan av vattentäkten är betydande i förhållande till orsakad skada och olägenhet. Förlust av förmån ersätts enligt bestämmelserna i 7 kap.

104 §

Gemensam vattentäkt

De som ur samma vattenförekomst tar vatten för andra ändamål än samhällets vattenförsörjning utgör ett vattentäktsbolag som verkar i enlighet med bestämmelserna i 11 kap. För att konstituera sammanslutningen, göra en plan för vattentäkten och fördela ansvaret för verksamheten mellan deltagarna kan förrättning hållas i enlighet med 12 kap.

105 §

Företräde till vattentäkt

Om flera tar eller ämnar ta vatten ur samma förekomst och vattnet inte räcker till för allas behov och överenskommelse om fördelningen av uttaget inte kan nås, kan prövnings- eller tillsynsmyndigheten ålägga parterna att gemensamt söka tillstånd för uttaget. Uttaget fördelas i prioritetsordningen

1) dricks- och hushållsvatten för lokal förbrukning i enskilda hushåll eller för distribution av lokalt vattenverk,

- 2) vatten för samhällets vattenförsörjning, varmed jämställs enskild sökandes behov av vatten för sjukhus, härbärgerings- eller förplägnadsrörelses, badinrättnings och med dem jämförbara inrättningars behov,
- 3) vattentäkt för yrkesmässigt djurhållande,
- 4) vattentäkt för industrins behov och
- 5) vattentäkt för bevattning.

106 §

Företräde till grundvattentäkt

Om flera ansöker om tillstånd till täkt av grundvatten och vattnet inte räcker till alla ges företräde åt sökande för vilken tillgången till grundvatten är särskilt viktig och vars verksamhet har ett viktigt samhällsintresse. I fråga om sökande som i detta avseende är likvärdiga tillämpas bestämmelserna i 105 §.

107 §

Meddelande om vattenuttag

Den som tar vatten ur en vattenförekomst för vilken landskapsregeringen i enlighet med 108 § har föreskrivit särskilda uttagsgränser är skyldig att rapportera uttaget till tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten för register över vattenförekomster som används för vattentäkt samt över uttaget från varje förekomst och kan ge närmare anvisning om på vilket sätt rapporteringen bör ske.

Rapporteringsplikten enligt 1 mom. omfattar inte sådant tillfälligt uttag av vatten som avses i 16 §.

108 §

Begränsning av vattentäkt

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta om gräns för uttag av vatten genom att begränsa uttagsvolymen, genom att bestämma om lägsta vattennivå vid vilken vattenuttag får ske eller genom andra begränsningar.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning konstatera att en vattenförekomst är viktig för samhällets vattenförsörjning. I en sådan vattenförekomst får vattentäkt för andra ändamål inte ske om inte landskapsregeringen på särskilda grunder tillåter vattentäkt i den omfattning och på det sätt landskapsregeringen beslutar.

Landskapsregeringen har rätt att installera de anordningar som behövs för att mäta och övervaka vattennivån eller vattenflödet.

109 §

Begränsning och fördelning av vattenuttag i undantagsfall

Prövningsmyndigheten kan tillfälligt tillåta, begränsa eller förbjuda uttag av vatten, om det på grund av vattenbrist finns överhängande risk att samhällets vattenförsörjning äventyras eller att näringsutövare lider betydande ekonomisk förlust av förmån. Förlust av förmån för tredje part ersätts enligt bestämmelserna i 7 kap.

110 §

Undantagsregel om vattentäkt för samhällets behov

Annan än den som avses i 108 och 109 §§, och som i stöd av tillstånd tar vatten för samhällets vattenförsörjning, har rätt att för avvärjande eller hindrande av överhängande skada på samhällets funktionalitet, som avses i 105 § 1 och 2 punkterna, tillfälligt avvika från bestämmelserna i tillståndet. Sådana avvikelser ska meddelas tillsynsmyndigheten utan dröjsmål. Förlust av förmån ersätts enligt bestämmelserna i 7 kap.

11 kap. Sammanslutningar

111 §

Sammanslutningar

För genomförandet och förvaltandet av verksamhet som avses i denna lag kan vattenrättslig sammanslutning bildas för

- 1) gemensam dikning (*dikningsbolag*),
- 2) gemensamt avlopp (*avloppsbolag*),
- 3) gemensam vattentäkt (*vattentäktsbolag*) eller
- 4) annan gemensam vattenrättslig verksamhet där det är nödvändigt att reglera deltagarnas rättigheter och skyldigheter.

Sammanslutningarnas uppgift är att planera och verkställa genomförandet av den gemensamma verksamheten, att ansvara för underhåll och drift av anläggningar samt att fördela kostnaderna för verksamheten mellan deltagarna. Sammanslutningarna som avses i 1 mom. utgör delägarlag och verkar i enlighet med lagen om samfälligheter om inte annat särskilt föreskrivs i denna lag.

112 §

Samfälld egendom och förmån

Sådan gemensam verksamhet som avses i 111 § utgör en för ägarna av de deltagande fastigheterna gemensam förmån som avses i 2 § i lagen om samfälligheter. Rätt till mark- eller vattenområde som beviljats för det gemensamma företaget innehas av sammanslutningen.

113 §

Medlemmar i sammanslutningen

Deltagare i sammanslutningen är de som i egenskap av mark- eller vattenägare drar nytta av det gemensamma projektet. Med ägare jämställs den som genom arrende eller annan särskild rätt har nyttjanderätt till området. Bolagets styrelse eller ombudsman för register över deltagarna.

Drar någon utomstående betydande nytta av verksamheten kan sammanslutningen, eller vid förrättning förrättarna kräva att denne ansluter sig.

114 §

Andel i sammanslutningen

Deltagarnas andel i sammanslutningen räknas som den nytta de har av det gemensamma företaget.

115 §

Bildande av sammanslutning

Sammanslutning bildas vid förrättning enligt 12 kap. eller vid möte som sammankallas av den som önskar bilda sammanslutning. Mötet sammankallas enligt bestämmelserna i 11 § i lagen om samfälligheter.

Bolagets stadgar och funktionärer anmäls till tillsynsmyndigheten som för register över vattenrättsliga sammanslutningar. Tillsynsmyndigheten ger stadgarna till kännedom till landskapsregeringen, de kommuner inom vilka sammanslutningen verkar samt till Ålands lantmäteribyrå.

116 §

Nytta av företaget

Nytan av det gemensamma företaget räknas enligt vad stämman beslutar som ökad avkastning eller värde av mark eller vatten, förhöjt bruksvärde av fastighet eller annan nytta som tillfaller deltagarna.

117 §

Sammanslutningens kostnader

Som kostnad för det gemensamma företaget räknas kostnader för utförande, drift och förvaltning, inbegripet sådana kostnader för planering, handläggning, medelsanskaffning och övriga utgifter eller ersättningar som utförandet och underhållet av verksamheten föranleder.

Deltagarna deltar i kostnaderna i förhållande till den nytta de drar av verksamheten eller på annan grund som fastställts av stämman. Den kostnad som påförs en deltagare får inte utan dennes medgivande överstiga den kostnad som uppkommit om deltagaren utfört motsvarande verksamhet som ett fristående företag.

Antas ny deltagare till sammanslutningen fastställs hans andel av kostnaderna på samma grunder som för de andra. Ny deltagare kan av stämman ges rätt att vid anslutningen betala sin andel i rater under högst tio år med sex procent årlig ränta på den obetalda andelen.

Om kostnaden för den samfälliga verksamheten på grund av särskilda förhållanden blir högre därför att ett visst område ingår, kan kostnadsberäkningen göras skilt för delområdena så att delägarnas andel av kostnaderna bestäms skilt för varje delområde.

12 kap.

Vattenförrättning

118 §

Vattenförrättning

Vattenförrättning kan på förordnande av prövningsmyndigheten hållas som

- 1) *tillståndsförrättning* för att bereda ett tillståndsavgörande i prövningsmyndigheten,
- 2) *skadeförrättning* för att bedöma skada och annan förlust av förmån och föreslå ersättningar på grund av en vattenverksamhet,
- 3) *dikningsförrättning* för att göra dikningsplan och fördela kostnaderna vid gemensam dikning samt konstituera dikningsbolag,
- 4) *avloppsförrättning* för att göra avloppsplan och fördela kostnaderna vid gemensam avledning av avlopp samt konstituera avloppsbolag eller
- 5) *vattentäktsförrättning* för att fördela uttag av vatten och kostnaderna vid gemensam vattentäkt samt konstituera vattentäktsbolag.

119 §

Förordnande

Tillståndsförrättning och skadeförrättning förordnas av prövningsmyndigheten då förrättning behövs för utredning i ett ansökningsärende. Dikningsförrättning, avloppsförrättning och vattentäktsförrättning förordnas av prövningsmyndigheten på ansökan av part som önskar bilda bolag för dikning, avlopp eller vattentäkt eller när myndigheten finner att förrättning bör hållas.

Av en ansökan om tillståndsförrättning, dikningsförrättning, avloppsförrättning eller vattentäktsförrättning ska åtminstone framgå inverkan av åtgärden eller verksamheten på annans fastighet och annans nyttjande av mark.

120 §

Förrättare

För att leda och genomföra förrättningen ska prövningsmyndigheten förordna en förrättare som leder förrättningen och två biträdande förrättare. Förrättaren ska vara ingenjör eller annan sakkunnig i det ärendet rör. Biträdande förrättare utses bland de gode män som utsetts för skiftesförrättningar i den

eller de kommuner till vilka företagets verkningar huvudsakligen sträcker sig. Förrättarna utför sitt uppdrag under tjänstemannaansvar.

Landskapsregeringen fastställer taxan för förrättarnas arvode.

121 §

Jäv

Om jäv för förrättare gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om jäv vid tjänstemannaansvar i förvaltningslagen för landskapet Åland.

122 §

Röstning

Vid vattenförrättning har förrättarna var sin röst. Ärendena avgörs enligt den åsikt som omfattas av flertalet.

123 §

Kallelse till förrättningsmöte

Förrättningsmöte sammankallas av förrättaren. Kallelse delges parterna genom vanlig delgivning samt tillkännages genom offentlig delgivning enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland minst fjorton dagar före sammanträdet.

124 §

Förrättningsmöte

Förrättningsmöte hålls på plats och tid som meddelas i kallelsen. Mötet kan utan särskild kallelse fortsätta på skilda platser och tider som meddelas vid mötet. Vid förrättningen hålls ett begynnelsemöte och ett slutmöte samt övriga möten enligt förrättarnas avgörande.

Vid begynnelsemötet redogörs för ansökan eller verksamheten och förrättarna bedömer kostnaderna för förrättningen. Vid slutmötet redogör förrättaren för förrättarnas arbete och presenterar de utredningar som gjorts samt lägger fram förrättarnas avgörande i saken.

Parterna ges vid varje möte tillfälle att framföra de påminnelser, yrkanden och utredningar som de finner påkallade, vilket kan ske muntligt eller skriftligt. Skriftligt yrkande eller påminnelse kan även lämnas till förrättaren inom en viss i kallelsen eller vid sammanträdet meddelad tid, dock minst trettio dagar.

125 §

Förrättningsprotokoll

Vid förrättningsmöte förs protokoll i vilket antecknas hur kallelse till sammanträdet meddelats, mötesdeltagarna och grunden för deras talerätt, parternas yrkanden och påminnelser samt förrättarnas egna observationer. Protokollet undertecknas av förrättarna.

126 §

Förrättingens gång vid skade- och tillståndsförrättning

Förrättarna ska i samråd granska ansökan eller planen och andra handlingar i ärendet. På basen av handlingarna, parternas anmärkningar och utredningar samt sina egna iakttagelser bedömer förrättarna hur och på vilka villkor verksamheten kan bedrivas så att den är förenlig med lag, hur förlust av förmån ersätts och vilka förebyggande åtgärder som bör vidtas.

Förrättarna kan begära särskild utredning av tillståndssökande part.

Förrättarna redovisar i ett förrättningsinstrument sitt förslag vid slutmötet. Om en särskild miljökonsekvensbedömning har gjorts för verksamheten, bifogas denna till förrättningsinstrumentet. Parterna ges tillfälle att anmärka mot förrättarnas förslag inom trettio dagar efter slutmötet.

127 §

Avslutande av skade- och tillståndsförrättning

Förrättarna ska inom sextio dagar efter slutmötet till prövningsmyndigheten överlämna sitt förrättningsinstrument med förslag till avgörande jämte handlingarna i ärendet.

128 §

Förrättningens gång vid diknings-, avlopps- och vattentäktsförrättning

Förrättarna ska i samråd under beaktande av de åsikter som framförts av parterna vid begynnelsemötet göra en plan för genomförande av det samfälliga företaget. I planen bör ingå en plan för tekniskt genomförande av företaget samt beviljande av rätt till annans område, åtgärder för att förebygga förlust av förmån, ersättningar och andra föreskrifter för att verksamheten ska vara förenlig med lag.

Förrättarna redovisar planen vid slutmötet. Vid slutmötet konstitueras den vattenrättsliga sammanslutningen (*bolaget*) som ansvarar för verksamheten om detta inte gjorts tidigare.

Parterna ges tillfälle att anmärka mot förrättarnas förslag inom trettio dagar efter slutmötet.

129 §

Förrättarnas avgörande vid diknings-, avlopps- och vattentäktsförrättning

Förrättarna utfärdar inom sextio dagar efter slutmötet ett beslut om genomförandet av företaget. Härvid tillämpas bestämmelserna om tillstånd för vattenverksamhet i 6 kap. Förrättarnas beslut gäller som tillstånd för verksamheten.

130 §

Dikningsplan

Dikningsplan görs upp eller granskas av förrättarna, som för arbetet kan anlita utomstående sakkunskap. Till planen hör

- 1) sträckning och dimensionering av diken,
- 2) avgränsning av torrlägningsområden,
- 3) tillvaratagande av vatten som resurs för bevattning,
- 4) åtgärder för att minska skadlig inverkan av dikesvattnet på mark och vattenförekomster,
- 5) placering av jordmassor,
- 6) en redogörelse för ordnandet av dikesunderhållet,
- 7) kostnadsförslag för företaget,
- 8) kalkyl av nyttan för deltagarna och
- 9) fördelning av kostnaderna mellan deltagarna.

Dikningsplanen kan göras för ett eller flera torrlägningsområden. Kostnadsförslaget och kostnadsfördelningen görs skilt för delområdena. Planen ska inte ges större omfattning än vad som behövs för att tillgodose de deltagares torrlägningsbehov vilka har anhallit om företaget eller vad som annars anses nödvändigt.

Där det är uppenbart att torrläggning av någon markägares område som ett fristående företag skulle strida mot bestämmelserna i denna lag ska dikningsplanen omfatta även detta område trots att markägaren inte förenat sig om ansökan.

131 §

Avloppsplan

Avloppsplan görs upp eller granskas av förrättarna, som för arbetet kan anlita utomstående sakkunskap. Till planen hör

- 1) sträckning och dimensionering av avloppsledningar,
- 2) anläggning och dimensionering av pumpstationer och utskov,

- 3) placering och dimensionering av reningsanläggningar,
- 4) kostnadsförslag för företaget och
- 5) fördelning av kostnaderna mellan deltagarna.

Avloppsplanen görs för de fastigheter vilkas ägare förenat sig om företaget. Där det är uppenbart att avloppsvattnet från en fastighet eller verksamhet inte lagligen kan avledas på annat sätt än i det gemensamma avloppet, ska fastigheten ingå i planen även om ägaren inte förenat sig om företaget.

132 §

Plan för gemensam vattentäkt

Plan för gemensam täkt av ytvatten eller grundvatten görs upp eller granskas av förrättarna som för arbetet kan anlita utomstående sakkunskap. Till planen hör

- 1) placering och dimensionering av anläggningar för uttag och ledning av vatten,
- 2) kostnadsförslag för företaget,
- 3) fördelning av uttaget mellan deltagarna och
- 4) fördelning av kostnaderna mellan deltagarna.

Vattentäktspanen görs för hela vattenförekomsten och där beaktas deltagarnas behov av vatten och deras på tillstånd eller annan rätt baserade uttagsrättigheter. I planen bör ingå en prioritetsordning för minskning av totaluttaget i fall av torka eller andra särskilda omständigheter samt en plan för tillgodoseendet av deltagarnas vattenbehov i en nödsituation.

133 §

Kostnader för förrättning

Kostnaderna för diknings-, avlopps- och vattentäktsförrättning betalas av deltagarna i den gemensamma vattenverksamheten. Kostnader för skade- eller tillståndsförrättning betalas av tillståndssökanden.

13 kap.

Straffbestämmelser

134 §

Miljöförstöring

Den som uppsåtligt eller av grov oaksamhet utför en vattenverksamhet i strid med bestämmelse i 2 kap. i denna lag eller utan tillstånd eller miljögranskning som avses i 6 kap. så att gärningen är ägnad att orsaka fara för att grundvatten eller ytvatten skadas eller nedskräpas eller så att hälsofara för människor uppstår, döms för *miljöförstöring* till böter eller fängelse i högst två år.

För miljöförstöring döms också den som uppsåtligt eller av grov oaksamhet på annat sätt än det som avses i 1 mom. utför en vattenverksamhet, bryter mot skyddsföreskrifter meddelade med stöd av 30 § eller på annat sätt skadar vattenmiljön så att gärningen är ägnad att orsaka fara för att miljön försämras.

135 §

Grov miljöförstöring

Den som vid miljöförstöring

- 1) med beaktande av den åsamkade skadans långvarighet, omfattning och andra omständigheter orsakar synnerligen stor skada eller fara för miljön eller hälsan,
- 2) begått brottet trots uttryckligt påbud eller förbud som myndighet givit med stöd av denna lag eller
- 3) till grundvatten utsläppt ämne som avses i 10 § 1 mom. i denna lag,

och brottet även bedömt som helhet är grovt, döms för *grov miljöförstöring* till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

136 §

Miljöförseelse

Om miljöförstöring, med hänsyn till att den fara eller skada som har vållats miljön eller hälsan varit mindre betydande, möjligheten att återställa miljön i ursprungligt skick, eller andra omständigheter vid brottet bedömt som en helhet är ringa döms för *miljöförseelse* till böter eller fängelse i högst sex månader.

137 §

Miljöförstöring av oaktsamhet

Den som av annan än grov oaktsamhet utför en vattenverksamhet i strid med bestämmelse i 2 kap. denna lag eller utan tillstånd eller miljögranskning som avses i 6 kap. med beaktande av åsamkad skadas långvarighet, omfattning och andra omständigheter orsakar synnerligen stor skada eller fara för miljön eller hälsan, döms för *miljöförstöring av oaktsamhet* till böter eller fängelse i högst ett år.

138 §

Juridiska personers straffansvar

På miljöförstöring, grov miljöförstöring, miljöförseelse och miljöförstöring av oaktsamhet tillämpas vad som bestäms om juridiska personers straffansvar i 9 kap. strafflagen (FFS 39/1889).

139 §

Brott mot vattenlagen

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) åsidosätter sin skyldighet enligt allmänna hänsynsregler som avses i 2 kap.,

2) åsidosätter sin skyldighet att söka tillstånd för verksamhet enligt 6 kap.

3) åsidosätter sin skyldighet enligt en instruktion, föreskrift, tillståndsvillkor eller åläggande givet av myndighet med stöd av denna lag,

4) åsidosätter sin skyldighet enligt skyddsföreskrift för vattenskyddsområde utfärdad med stöd av 30 § denna lag,

5) åsidosätter sin skyldighet enligt en landskapsförordning som utfärdats med stöd av 12 § eller 13 § denna lag,

6) åsidosätter sin skyldighet om åtgärder vid avslutande av verksamhet enligt 65 §,

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *brott mot vattenlagen* dömas till böter.

140 §

Lämnande av oriktiga uppgifter

Den som, i tillstånds- eller miljögranskningsärende där denne är sökande eller i tillsynsärende rörande vattenverksamhet som denne utövar eller låter utöva, uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar felaktiga uppgifter eller förtiger uppgifter av betydelse för bedömningen i ärendet döms för *lämnande av oriktiga uppgifter* till böter eller fängelse i högst två år. Om den skada eller fara för skada som vållats yt- eller grundvattens vattenstatus, eller marina vattens miljöstatus, på grund av lämnande av oriktiga uppgifter, är synnerligen stor med beaktande av den åsamkade eller hotande skadans långvarighet, omfattning eller andra omständigheter och brottet bedömt som helhet är grovt ska den sökande dömas till fängelse i högst två år.

Om någon på uppdrag av den som är ansvarig för en vattenverksamhet uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar sådan felaktig uppgift som avses i 1 mom. straffas denne på samma sätt som sägs i 1 mom.

14 kap. Särskilda bestämmelser

141 §

Besvär

Bestämmelser om besvär över landskapsregeringens beslut finns i 25 § i självstyrelselagen.

Bestämmelser om besvär över prövningsmyndighetens beslut finns i landskapslagen om miljöskydd och landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Besvär över förrättares beslut fattat i enlighet med 129 § anförs hos Ålands förvaltningsdomstol.

15 kap. Övergångs- och ikraftträdelsebestämmelser

142 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den... Genom denna lag upphävs vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland, nedan kallad den äldre vattenlagen. Åtgärder för verkställigheten av denna lag får verkställas innan lagen träder i kraft.

Tillstånd och tillståndsvillkor som har meddelats med stöd av den äldre vattenlagen förblir gällande i enlighet med vad som har beslutats med stöd av den äldre vattenlagen.

Vattenförordningen (2010:93) för landskapet Åland, landskapsförordningen (2007:57) om odling av regnbågslax och lax i havet och Ålands landskapsregerings beslut (2016:41) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket förblir i kraft tills vidare efter denna lags ikraftträdande.

En hänvisning i annan lagstiftning till den äldre vattenlagen, ska avse motsvarande bestämmelser i denna lag.

143 §

Allmänna övergångsbestämmelser

En ansökan om tillstånd enligt 6 kap. för befintliga verksamheter eller åtgärder, som enligt den äldre vattenlagen inte omfattats av krav på tillstånd, ska av verksamhetsutövaren lämnas till prövningsmyndigheten inom ett år efter den dag då denna lag träder i kraft.

144 §

När verksamhet omfattas av tillståndsplikt

Tillståndsbeslut som utfärdats med stöd av den äldre vattenlagen förblir i kraft under den tid beslutet har utfärdats att gälla, dock längst under tio år efter denna lags ikraftträdande. Den som har ett tillstånd enligt den äldre vattenlagen kan på ansökan beviljas tillstånd enligt denna lag.

Vattenverksamheter med krav på miljögranskning enligt landskapslagen om miljöskydd eller den äldre vattenlagen blir tillståndspliktiga när verksamheten ingår verksamheter för vilka tillstånd krävs i enlighet med 6 kap. En verksamhetsutövare för sådan verksamhet ska inom ett år från denna lags ikraftträdande ansöka om tillstånd.

Ett beslut om miljögranskning som meddelats enligt 3 kap. landskapslagen om miljöskydd för verksamhet som avses i 1 mom., upphör att gälla två år efter denna lags ikraftträdande om ansökan om tillstånd inte inkommit inom den tid som avses i 1 mom.

Om det är oklart om tillstånd enligt denna lag krävs för en verksamhet som avses i 1 mom., kan verksamhetsutövaren av prövningsmyndigheten begära ett klagörande beslut om huruvida tillståndet har upphört att gälla. En avgift ska inte tas för behandling av ett sådant ärende.

145 §

Övergångsbestämmelser för uppnående av miljömål

Miljömålen för ytvatten och grundvatten samt kraftigt modifierade vatten ska uppnås senast den 22 december 2015 eller vid den tidsfrist som fastställts av landskapsregeringen enligt denna lag. Miljömålet för marina vatten ska uppnås senast den 31 december 2020.

För ytvatten i sjöar, kustvatten och kraftigt modifierade vattenförekomster samt grundvatten kan landskapsregeringen i landskapsförordning besluta om förlängning av tidsfristen som avses i 1 mom. i syfte att stegvis uppnå miljömålet om god vattenstatus om de naturliga förhållandena omöjliggör tillräckligt snabb förbättring.

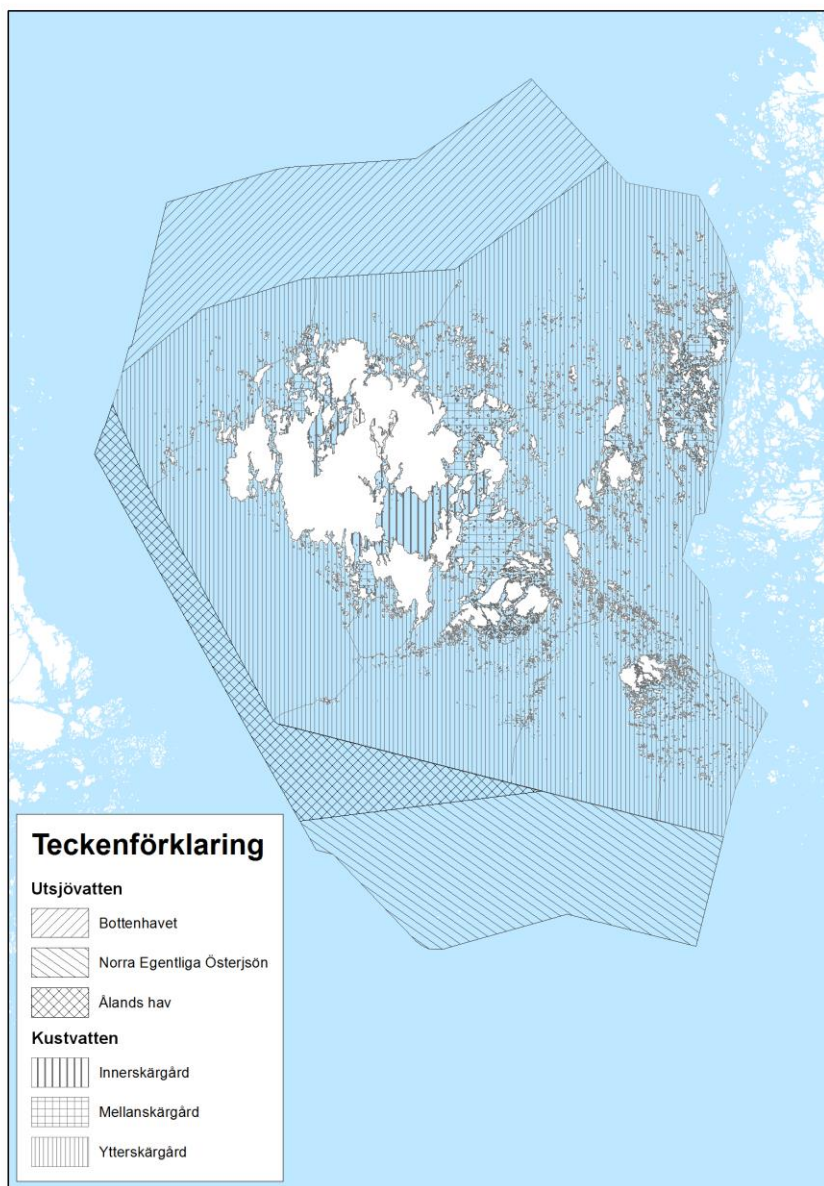
Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta om förlängning av tidsfristen som avses i 1 mom. i enlighet med den Europeiska unionens regelverk och internationella överenskommelser.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning förlänga tidsfristen högst tolv år på grund av tekniska skäl eller om förbättringarna bedöms bli oproportionerligt kostsamma.

Bilaga – Vattenförekomsterna och kontrollen av dem

1. Vattenförekomsterna enligt lagens 31 §

I följande kartbild återges Ålands marina vatten. Ålands ytvattenförekomsternas yttre gränser ges i det datorbaserade systemet för geografiska data (landskapets geografiska informationssystem, GIS) som handhas vid Ålands landskapsregering. Kartan återger inte sjöar, vilka också är ytvattenförekomster.

Grundvatten är vatten i mark eller berggrund. Det omfattar allt vatten som finns under markytan i den mättade zonen och som står i direkt kontakt med marken eller underliggande jordlager som, se artikel 2 punkt 2 i vattendirektivet.²

Utsjövatten omfattar som kartan ovan visar de tre vattenförekomsterna Bottenhavet, Norra Egentliga Östersjön och Ålands hav.

² Den mättade zonen är den del av marken där alla porer och sprickor är helt fyllda med vatten. Ovanför den mättade zonen finns en omättad zon, där det finns en blandning av luft och vatten eller bara luft.

Kustvatten omfattar som kartan ovan visar innerskärgården, mellanskärgården och ytterskärgården. Kustvatten indelas i de vattenförekomster som förtecknas nedan. En portal med information om de närmare gränserna för enskilda vattenförekomster finns i landskapsregeringens webbsida www.kartor.ax.

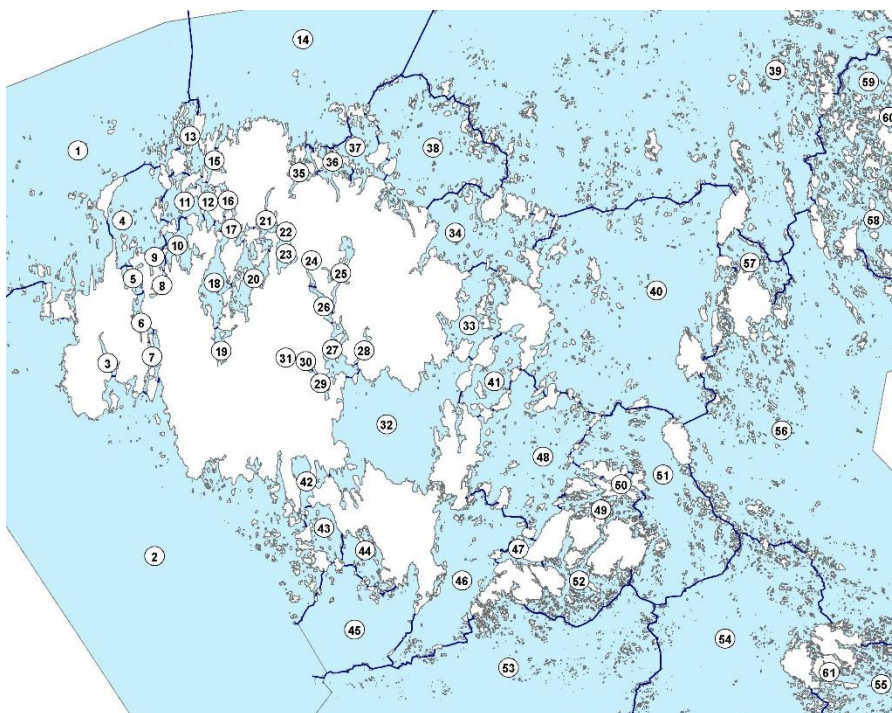
Kustvatten

Nedan förtecknas ytvattenförekomster i landskapets kustvatten.

			centrumkoordinater	
	vattenförekomst	nationell ID-kod	N (ETRS89, EUREF-FIN)	E (ETRS89, EUREF-FIN)
1	Ålands hav norra	FI8 Aay 001	6714249	82530,76
2	Ålands hav södra	FI8 Aay 002	6676814	92145,69
3	Kyrksundet	FI8 Aam 003	6696662	90292,13
4	Finbofjärden	FI8 Aay 004	6711441	94647,93
5	Svartnöfjärden	FI8 Aam 005	6704720	93649,06
6	Marsund norra	FI8 Aam 006	6700917	94099,74
7	Marsund södra	FI8 Aam 007	6696186	94889,11
8	Bovik	FI8 Aai 008	6703768	96424,18
9	Ässkärsfjärden	FI8 Aam 009	6706354	96349,8
10	Sandviksfjärden	FI8 Aam 010	6707707	98893,21
11	Andersöfjärden	FI8 Aam 011	6712156	99294,47
12	Snäcköfjärden	FI8 Aai 012	6711970	102042,7
13	Västerfjärden Dånö	FI8 Aam 013	6718509	100909,9
14	Koxnan	FI8 Aay 014	6725697	113417,7
15	Bonäsfjärden	FI8 Aai 015	6715741	103127,2
16	Kalvfjärden	FI8 Aai 016	6711886	104115,6
17	Pantsarnäsfjärden	FI8 Aai 017	6708909	104241,5
18	Ivarskärsfjärden	FI8 Aai 018	6703537	102096,6
19	Bodafjärden	FI8 Aai 019	6697208	102148,9
20	Röjsbölefjärden	FI8 Aai 020	6703656	105492,8
21	Orrfjärden (m. Grundfjärden)	FI8 Aai 021	6708909	107873
22	Lillfjärden	FI8 Aai 022	6708173	109387,6
23	Vandöfjärden	FI8 Aai 023	6705869	109561,4
24	Ödkarbyviken	FI8 Aai 024	6704106	112131,2
25	Saltviksfjärden	FI8 Aai 025	6704071	115282,1
26	Färjsundet norra	FI8 Aai 026	6700292	113077,6
27	Kornäsfjärden	FI8 Aai 027	6694815	114018,4
28	Slottsundet	FI8 Aai 028	6695524	116834,8
29	Jomala vik	FI8 Aai 029	6692194	112063,1
30	Ämnäsviken	FI8 Aai 030	6694241	110761,2
31	Kaldersfjärden	FI8 Aai 031	6695026	109706
32	Lumparn	FI8 Aai 032	6687256	119422,5
33	Vargatafjärden	FI8 Aam 033	6698451	128799,2
34	Simskälafjärden	FI8 Aam 034	6705962	130033,8
35	Engrundsfjärden	FI8 Aam 035	6714401	112148,9
36	Flatöfjärden	FI8 Aay 036	6714389	115270,8
37	Saggöfjärden	FI8 Aay 037	6716141	118278,1
38	Boxöfjärden	FI8 Aay 038	6715635	125425,8
39	Norra Delet	FI8 Aay 039	6727728	151819,7
40	Södra Delet	FI8 Aay 040	6697602	144898,6
41	Bussöfjärden	FI8 Aai 041	6691695	130048,7
42	Slemmern	FI8 Aai 042	6682495	109669,8
43	Järsöfjärden	FI8 Aam 043	6676957	111009
44	Nabbfjärden	FI8 Aay 044	6673801	114927,8
45	Rödhamnsfjärden	FI8 Aay 045	6667527	113662,1
46	Föglöfjärden	FI8 Aay 046	6671499	124417,2
47	Degerbyredan	FI8 Aam 047	6672860	130809,3
48	Österfjärden	FI8 Aam 048	6683099	132943,8
49	Embarsund	FI8 Aam 049	6676944	139705,2

50	Bockholmsunden	FI8 Aam 050	6678910	142457
51	Mosshaga-Algersö	FI8 Aay 051	6676642	145976,6
52	södra Föglö innerskärgård	FI8 Aam 052	6668923	136737,8
53	Västergrundsfjärden	FI8 Aay 053	6654949	124263,1
54	Kökarsfjärden	FI8 Aay 054	6652558	152055,4
55	Kannskärsfjärden	FI8 Aay 055	6648090	172104,6
56	Skiftet södra	FI8 Aay 056	6681341	163409,6
57	Enklingefjärden	FI8 Aam 057	6700559	157961,7
58	Brändö innerskärgård	FI8 Aam 058	6707055	169183,5
59	Ängskärsfjärden	FI8 Aam 059	6718127	171442,8
60	Skiftet norra	FI8 Aay 060	6715468	175876,9
61	Kökar innerskärgård	FI8 Aam 061	6657932	162000,6

I följande kartbild återges översiktligt ovan förtecknade ytvattenförekomster i kustvatten.

Nedan återges ovan förtecknade vattenförekomster fördelade i monitoringområden, samt enligt vattenförekomsternas numrering ovan.

INNERSKÄRGÅRD

monitoringområde I1

32 Lumparn	42 Slemmern
41 Bussöfjärden	

monitoringområde I2

24 Ödkarbyviken	28 Slottsundet
25 Saltviksfjärden	29 Jomala Vik
26 Färjsundet Norra	30 Ämnäsviken
27 Kornäsfjärden	31 Kaldersfjärden

monitoringområde I3

8 Bovik	19 Bodafjärden
12 Snäcköfjärden	20 Röjsbölefjärden
15 Bonäsfjärden	21 Orrfjärden (m. Grundfjärden)
16 Kalvfjärden	22 Lillfjärden
17 Pantsarnäsfjärden	23 Vandöfjärden
18 Ivarskärsfjärden	

MELLANSKÄRGÅRD**monitoringområde M1**

47 Degerbyredan	50 Bockholmsunden
48 Österfjärden	52 Södra Föglö innerskärgård
49 Embarsund	

monitoringområde M2

43 Järsöfjärden	

monitoringområde M3

33 Vargatafjärden	35 Engrundsfiärden
34 Simskälafjärden	

monitoringområde M4

3 Kyrksundet	9 Ässkärsfiärden
5 Svartnöfjärden	10 Sandviksfjärden
6 Marsund Norra	11 Andersöfjärden
7 Marsund Södra	13 Västerfiärden Dånö

monitoringområde M5

57 Enklingefjärden	59 Ängskärsfiärden
58 Brändö innerskärgård	61 Kökar innerskärgård

YTTERSKÄRGÅRD**monitoringområde Y1**

1 Ålands Hav Norra	14 Koxnan
4 Finbofiärden	

monitoringområde Y2

36 Flatöfiärden	38 Boxöfiärden
37 Saggöfiärden	39 Norra Delet

monitoringområde Y3

40 Södra Delet	51 Mosshaga-Algersö

monitoringområde Y4

2 Ålands Hav Södra	46 Föglöfiärden
44 Nabbfiärden	53 Västergrundsfiärden
45 Röddamnsfiärden	

monitoringområde Y5

54 Kökarsfiärden	56 Skiftet Södra
55 Kannskärsfiärden	60 Skiftet Norra

Sjöar

En sjö är enligt denna lag detsamma som beskrivs i vattendirektivet artikel 2; *en förekomst av stillastående inlandsytvatten*. Sjöar är mer eller mindre beständig förekommande naturliga vattensamlingar i sänkor på jordytan. Sjöar har vanligtvis bara ett utlopp, men kan ha flera utlopp eller helt sakna utlopp. En sjö kan vara en sötvattensjö eller en saltsjö. Vattenförekomsterna omfattar alla sjöar med en yta som omfattar 50 hektar eller mer, samt för dricksvattenförsörjningen viktiga eller potentiellt viktiga sjöar.

Beroende på sjöarnas storlek, användning samt syfte utförs antingen kontrollerande eller operativ övervakning i enlighet med vattendirektivets bilaga V om övervakning av sjöarnas ekologiska kvalitetsstatus samt deras betydelse som dricksvattentäkter. Särskilda bestämmelser om dricksvatten finns i Rådets direktiv 98/83/EG om kvaliteten på dricksvatten. Nedan förtecknas per kommun de ytvattenförekomster som är sjöar och vilka ingår i miljöövervakningens intensiva eller extensiva program.

- *Intensivt program.* Intensiv och kontrollerande provtagning med alla parametrar genomförs för dricksvattensjöar med ett uttag överskridande 100 kubikmeter per dygn där provtagning och övervakningsfrekvens även är avhängigt av hur många brukare det finns. Sjöar som är större än 100 hektar har en mer intensiv och kontrollerande provtagning. En intensiv provtagning kan omfatta färre parametrar om sjön är under 100 hektar, dvs. att den kan vara operativ. *Operativ övervakning* ska ge en övergripande bild av sjöar, vilka exempelvis bedöms kunna ligga i riskzonen för att inte uppnå god vattenstatus.
- *Extensivt program.* Extensiv provtagning har färre provtagningsfrekvenser och omfattar ofta endast kväve, fosfor och klorofyll-a. De kan räknas som operativa parametrar.

kommun	sjö	provtagning	kommentar
Eckerö	Inre Fjärden/Örträsk	intensiv/operativ	större sjö ca 93 hektar
Finström	Brantsböleträsk	extensiv/operativ	rinner till dricksvattentäkt
Finström	Brännerträsk	extensiv/operativ	rinner till dricksvattentäkt
Finström	Finnbackaträsk	extensiv/operativ	rinner till dricksvattentäkt
Finström	Långsjön	intensiv/fler parametrar/kontrollerande	större dricksvattentäkt
Finström	Markusbölefjärden	intensiv/fler parametrar/kontrollerande	större dricksvattentäkt
Finström	Länabbaträsk	extensiv/operativ	rinner till dricksvattentäkt
Finström	Prästräsk	extensiv/operativ	rinner till dricksvattentäkt
Finström	Slussfjärden	extensiv/operativ	rinner till dricksvattentäkt
Finström	Storträsk	intensiv/operativ	större sjö, ca 50 hektar
Finström	Tjudö träsk	intensiv/operativ	större sjö, ca 81 hektar
Finström	Vargsundet	intensiv/fler parametrar/kontrollerande	större sjö, över 103 hektar potentiell dricksvattentäkt
Geta	Byträsk	extensiv/operativ	potentiell dricksvattentäkt
Geta	Gröndalsträsk	intensiv/operativ	mindre dricksvattentäkt
Geta	Olofsnästräsk	extensiv/operativ	potentiell dricksvattentäkt
Jomala	Dalkarby träsk	intensiv/fler parametrar/kontrollerande	dricksvattentäkt ingår i ett sammanhängande system med ett stort antal brukare
Kökar	Oppsjön	extensiv/operativ	mindre dricksvattentäkt
Saltvik	Kvarnsjön	extensiv/operativ	potentiell dricksvattentäkt
Saltvik	Lavsböle träsk	intensiv/fler parametrar/kontrollerande	dricksvattentäkt stort antal brukare
Saltvik	Moraträsk	extensiv/operativ	potentiell dricksvattentäkt

Saltvik	Norra Långsjön	extensiv/operativ	rinner till dricksvattentäkt
Saltvik/Sund	Sonrödaträsk	extensiv/operativ	potentiell dricksvattentäkt
Saltvik	Södra Långsjön	intensiv/operativ	större sjö, över 50 hektar
Saltvik	Toböle träsk	intensiv/operativ	mindre dricksvattentäkt
Saltvik	Åsgårdaträsk	extensiv/operativ	rinner till dricksvattentäkt
Sund	Borgsjön	intensiv/operativ	mindre dricksvattentäkt
Sund	Västra Kyrksundet	intensiv/fler parametrar/kontrollrande	större sjö, över 50 hektar potentiell dricksvattentäkt
Sund	Östra Kyrksundet	intensiv/fler parametrar/kontrollrande	större sjö, över 197 hektar potentiell dricksvattentäkt
Vårdö	Vargata träsk	extensiv/operativ	

2. Kvalitetsfaktorer i vattenförekomster

Kvalitetsfaktorer i vattenförekomster fastställs på grund av de tre huvudparametrarna biologisk, fysikalisk-kemisk och hydromorfologisk parameter. Parametrarna fastställs med hänsyn till enskilda vattenförekomsters olikheter samt särförhållanden. Med vattenförekomster avses kustvattnens och sjöarnas indelning i vattenförekomster i enlighet med avsnitt 1 i denna bilaga.

En särskild *ekologisk kvalitetskvot* (EK) för vattenförekomster fastställs genom sammanställning av mätningar av olika parametrar, främst totalkväve, totalfosfor, siktdjup och klorofyll-a. Ett referensvärde fastställs för varje parameter och ska motsvara ett opåverkat vatten. Detta referensvärde jämförs med aktuella provsvar (observerat värde) och sammanvägs enligt följande grundformel.

$$\frac{\text{referensvärde}}{\text{observerat värde}} = \text{EK}$$

Ekologisk kvalitetskvot uttrycks som ett värde mellan 0 och 1, där hög ekologisk status motsvaras av värden nära ett (1) och dålig ekologisk status motsvaras av värden nära noll (0).

Detta tillvägagångssätt är ägnat att underlätta jämförelser över tid såväl som jämförelser med vattenförekomster inom unionens andra medlemsländer.

Kvalitetsfaktorernas parametrar ska sammanvägas. De biologiska parametrarna är viktigast för klassificering av vattenstatus. Sammanvägningen utgår från den eller de biologiska parametrar som har klassificerats med lägst vattenstatus. Fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska kvalitetsfaktorer kompletterar de biologiska och kan endast sänka klassificeringen av vattenstatus. Landskapsregeringen kan med stöd av denna landskapslags 32 § 4 mom. i landskapsförordning besluta närmare om förfarandet vid sådan sammanvägning.

Biologiska kvalitetsfaktorer i ytvatten

En biologisk kvalitetsfaktor är vad som utmärker en vattenförekomsts växt- och djurliv i vattenmiljön. Mätningar omfattar klorofyll-a, växter i vattnet (makrofyter), växtplanktonbiomassa och bottenfauna samt fisk i sjöar. Landskapsregeringen typindelar vattenförekomster med referensvärden och vattenkvalitetskravet för god vattenstatus. Referensvärdet ska uttrycka den uppskattade relativa förnyelsen av näringsämnen.

Med *referensvärde* avses värden som för varje parameter fastställts ligga till grund för beräkningar utgående från vad som bedömts vara ideala värden i områden som inte är påverkade av människan.

Biologiska kvalitetsfaktorer i kustvatten

Makrofyter i kustvatten beskrivs enligt djuputbredning vid olika djupnivåer för 11 nyckelarter med treåriga glidande medelvärden. De arter som följs är de nedan förtecknade.

1)	<i>Chara baltica</i>	(grönsträfs)
2)	<i>Chara aspera</i>	(borststräfs)
3)	<i>Stuckenia pectinata</i>	(borstnate)
4)	<i>Zostera marina</i>	(ålgräs)
5)	<i>Cladophora rupestris</i>	(bergborsting)
6)	<i>Tolypella nidifica</i>	(havsrufse)
7)	<i>Fucus vesiculosus</i>	(blåstång)
8)	<i>Battersia arctica</i>	(ishavstofs)
9)	<i>Coccotylus/Phyllophora</i>	(kilrödblåd/rödblåd)
10)	<i>Furcellaria lumbricalis</i>	(kräkel)
11)	<i>Rhodomela confervoides</i>	(rödris)

De ovan uppräknade arternas namn är i grunden de latinska formerna. Förändringar kan ske av arternas namn utan ändringarna därför i sak syftar på andra arter.

1) Målvärdet för *klorofyll-a* vid god vattenstatus i kustvatten är ekologisk kvalitetskvot 0,67 som beräknas utifrån mätvärden i mikrogram per liter (µg/l) enligt följande formel:

$$\frac{\text{referensvärde}}{\text{observerat värde}} = EK$$

Provtagning av klorofyll-a görs i tre omgångar under veckorna 29, 32 och 35 i juli och augusti. Varje vattenförekomst har ett eget referensvärde för klorofyll-a, som grundar sig på vattenomsättning och salthalt.

Växtplanktonbiomassa i kustvatten bestäms grundat på värden för klorofyll-a och definieras med hjälp av följande formel, där Lg står för logaritm, Biom står för växtplanktonbiomassa (milligram per liter, mg/l) och Chl står för klorofyll-a (mikrogram per liter, µg/l).

$$LgBiom = 2,26 + 1,22 LgChl$$

2) Målvärdet för *växtplanktonbiomassa* vid god vattenstatus i kustvatten är ekologisk kvalitetskvot 0,67 och beräknas som procentuell andel av cyanobakterier och bestäms enligt följande formel:

$$\frac{\text{referensvärde}}{\text{observerat värde}} = EK$$

Bottenfaunan i kustvatten beskrivs för två vattendjups mjuka bottenars bottenfaunasamhällen, i enlighet med Helcom's klassificeringsindex för Östersjön som kallas BBI (*Brackish water Benthic Index*). BBI beaktar den naturligt låga artrikedomen som är utmärkande för Ålands kustvatten samt djupets

inverkan på artrikedomen. Utgångspunkten är att diversiteten hos artsammansättningen minskar då stressen från omgivningen ökar.

3) Målvärdet för *bottenfauna i innerskärgård* vid god vattenstatus i kustvatten är ekologisk kvalitetskvot

- a. 0,53 för djupintervallet 0-10 meter samt
- b. 0,57 för större djup än 10 meter.

4) Målvärdet för *bottenfauna i mellanskärgård* vid god vattenstatus i kustvatten är ekologisk kvalitetskvot

- a. 0,67 för djupintervallet 0-10 meter samt
- b. 0,68 för större djup än 10 meter.

5) Målvärdet för *bottenfauna i ytterskärgård* vid god vattenstatus i kustvatten är ekologisk kvalitetskvot

- a. 0,67 för djupintervallet 0-10 meter samt
- b. 0,68 för större djup än 10 meter.

Målvärdet för *bottenfauna* enligt de enskilda punkterna 3-5 ovan beräknas enligt följande formel:

$$\frac{\text{referensvärde}}{\text{observerat värde}} = EK$$

6) Målvärdet för *bottenfauna* sammantaget i kustvattens vattenförekomster eller monitoringområden vid god vattenstatus är ekologisk kvalitetskvot 0,6 som beräknas på följande sätt:

- För varje vattenförekomst eller monitoringområde beräknas ett medelvärde för respektive mätt djupintervalls³ relativa andel av vattenytans storlek. Ett djupintervalls andel av vattenytan bestäms i decimalform, exempelvis så att 50,7 procent uttrycks som 0,507.
- Djupintervallernas ekologiska kvalitetskvoters medelvärden beaktas i förhållande till varje djupintervalls andel av vattenytan i berörd vattenförekomst eller berört monitoringområde.
- I formeln har förkortningarna följande betydelse.

- EK = ekologisk kvalitetskvot
- A = djupintervallet 0-10 meter
- B = djupintervallet större djup än 10 meter
- C = A och B's andelar av vattenytan

$$(EK \text{ för } A \text{ multiplicerat med } C) + (EK \text{ för } B \text{ multiplicerat med } C) = \text{bottenfaunans sammanställda ekologiska kvalitetskvot}$$

Biologiska kvalitetsfaktorer i sjöar

Makrofyter i sjöar utgår från de tre parametrarna (a) typenliga arters relativa andel, (b) relativ modellikhet och (c) referensindex.

1) Målvärdet för *typenliga arters relativa andel* vid god vattenstatus i sjöar är 0,42 som beräknas enligt följande formel:

³ Med djupintervall avses här dels 0-10 meters djup, dels större djup än 10 meter.

$$\frac{\text{typenliga arters relativa andel}}{\text{referensvärde}} = \text{EK}$$

2) Målvärdet för *relativ modellikhet* vid god vattenstatus i sjöar är ekologisk kvalitetskvot 0,63 som beräknas enligt följande formel:

$$\frac{\text{relativ modellikhet}}{\text{referensvärde}} = \text{EK}$$

3) Målvärdet för *referensindex* vid god vattenstatus i sjöar är ekologisk kvalitetskvot 0,62 som beräknas enligt följande formel:

$$\frac{\text{referensindex} + 100}{\text{referensvärde} + 100} = \text{EK}$$

4) Målvärdet för *totalbiomassa växtplankton* vid god vattenstatus i sjöar är ekologisk kvalitetskvot 0,26 och beräknas i milligram per liter enligt följande formel:

$$\frac{\text{referensvärde}}{\text{observerat värde}} = \text{EK}$$

5) Målvärdet för *klorofyll-a* vid god vattenstatus i sjöar är ekologisk kvalitetskvot 0,3 mätt mellan 0 och 2 meters djup och beräknas i mikrogram per liter enligt följande formel:

$$\frac{\text{referensvärde}}{\text{observerat värde}} = \text{EK}$$

6) Målvärdet för *andel skadliga cyanobakterier* vid god vattenstatus i sjöar är ekologisk kvalitetskvot 0,73 och beräknas som procentuell andel av cyanobakterier och bestäms enligt följande formel:

$$\frac{\text{dålig status} - \text{observerat värde}}{\text{dålig status} - \text{referensvärde}} = \text{EK}$$

7) Målvärdet för *trofiskt planktonindex (tpi)* vid god vattenstatus i sjöar är ekologisk kvalitetskvot 0,55 som beräknas enligt ett följande formel:

$$\frac{\text{observerat värde} - \text{dålig status}}{\text{referensvärde} - \text{dålig status}} = \text{EK}$$

8) Målvärdet för *bottenfauna* vid god vattenstatus i sjöar är ekologisk kvalitetskvot 0,6 som beräknas med en bottenkvalitetsparametern BQI (Benthic Quality Index) som grundas på olika fjädermyggarters känslighet för låga

syrehalter⁴. Referensvärde är 2,68 BQI. Ekologisk kvalitetskvot bestäms enligt följande formel:

$$\frac{\text{referensvärde}}{\text{observerat värde}} = \text{EK}$$

8) Målvärdet för fisk vid god vattenstatus i sjöar är ekologisk kvalitetskvot 0,6 som bestäms grundat på nätansträngningar⁵ enligt ett medelvärde för följande delparametrar:

a. *Biomassa per fångstansträngning* (gram per nätnatt = ekologisk kvalitetskvot) varvid målvärde för minskande biomassa är ekologisk kvalitetskvot 0,6 och målvärde för stigande biomassa är ekologisk kvalitetskvot 0,68.⁶

b. *Antal individer per fångstansträngning* (antal individer per nätnatt = ekologisk kvalitetskvot) varvid målvärde för minskande individantal är ekologisk kvalitetskvot 0,6 målvärde för stigande individantal är ekologisk kvalitetskvot 0,66.⁶

c. *Procentuell andel mörtfiskar* (referensvärde per observerat värde = ekologisk kvalitetskvot) varvid målvärde är ekologisk kvalitetskvot 0,84.

d. *Förekomst av indikatorarter*⁷ (referensvärde per observerat värde = ekologisk kvalitetskvot) varvid målvärde är ekologisk kvalitetskvot 0,6.

Fysikaliskt kemiska kvalitetsfaktorer i ytvatten

En fysikalisk-kemisk kvalitetsfaktor är vad som utmärker en vattenförekomst i frågor såsom rör temperatur, syresättning, näringsstatus, salthalt samt prioriterade ämnen och vissa andra förorenande ämnen, enligt bilaga 1 till direktiv 2008/105/EG.

Totalkväve (tot-N) mäts i mikrogram per liter (µg/l). Begreppet används när olika former av kväve mäts tillsammans och ger ett mått på den totala kvävemängden och indikerar belastningen av kväve. Totalkväve innefattar ammonium, nitrat och organiskt bundet kväve. Nitrat är kväve i en form som är tillgängligt för växter (alger) medan ammonium är en mellanform. Organiskt kväve är kväve bundet till organiskt material och inte lättillgängligt för alger.

Totalfosfor (tot-P) mäts i mikrogram per liter (µg/l). Begreppet används när olika former av fosfor mäts tillsammans och ger ett mått på den totala fosformängden och därmed indikerar belastningen av fosfor. Totalfosfor innefattar fosfat och organiskt bunden fosfor. Fosfat är fosfor i en form som är tillgänglig för växter (alger). Organisk fosfor är fosfor bunden till organiskt material som inte är lättillgängligt för alger.

⁴ Fjädermyggor (Chironomidae) är en familj i ordningen tvåvingar. Fjädermygglarver är bottenlevande. Flera fjädermyggarter har en hög koncentration av hemoglobin, som möjliggör för dem att överleva i vatten med mycket låg syremättnad.

⁵ Med nätansträngning avses fiske med ett provfiskenet under en bestämd tid.

⁶ Förekomsten av stigande och sjunkande värden för biomassa vid bestämmande av ekologiska kvalitetskvoter för (punkt a.) fiskars biomassa och (punkt b.) individantal är en följd av att såväl avsaknad av fisk som överstora mängder av fisk i en sjö är tecken på obalans.

⁷ För klassificering som god vattenstatus ska finnas någon av följande arter som naturligt fortplantande bestånd i sjön; lake, öring, siklöja, harr, stensimpa, bergsimpa eller småspigg. För klassificering som god vattenstatus sjöar som har mindre yta än 200 hektar ska finnas ett bestånd av abborre och/eller gädda och/eller mört som reproducerar sig på naturlig väg utan störningar för fortplantningen. Om det förekommer flera indikatorarter i en sjö, oavsett sjöns storlek, så ger varje ytterligare art 0,05 poäng mer.

Siktdjup mäts i meter och decimeter siktdjup. Siktdjupet mäts med en vit platta (siktdjupsskiva) fäst i ett snöre. Plattan ska vara rund med 30 centimeters diameter. Översidan ska vara målad i en matt vit färg. Under skivan finns en vikt som ser till att skivan hålls nere och stabiliseras i vattnet. Skivan fästs därefter i ett minst 10 meter långt mätrep (måttband). För en generell jämförbarhet finns dessutom krav på hur mätning ska utföras.

Vattentemperatur. Enligt vattendirektivets bilaga V (avsnitt 1.3.4) är huvudregeln att mätning av vattentemperatur i ytvatten ska genomföras minst en gång var tredje månad. Dessutom ska mätningarna och mätningsfrekvenserna genomföras så att tillräckliga data finns för en tillförlitlig bedömning av statusen för vattentemperaturen och eventuella förändringar i statusen. Följaktligen ska årstidsrelaterade förändringar beaktas likaväl som förändringar som kan hänföras till mänsklig påverkan.

Salthalt i kustvatten (salinitet) mätningar ska genomföras i enlighet med de grunder som gäller för vattentemperatur enligt ovan. Dvs. prioriterade ämnen och vissa andra förorenande ämnen, enligt bilaga 1 till direktiv 2008/105/EG.

Hydromorfologiska kvalitetsfaktorer i ytvatten

Kontroller och bedömningar görs av förändringar i hydromorfologiska egenskaper av betydelse för ekologisk status. Sådana hydromorfologiska kvalitetsfaktorer som kontrolleras är

- *sjöars hydrologiska förhållanden* omfattande vattenflödesvolym och vattenflödesdynamik samt vattnets uppehållstid och förbindelser med grundvattenförekomster,
- *sjöars morfologiska förhållanden* omfattande variation i sjövattnedjup, sjöbäddens volym, struktur och substrat samt sjöstrandens struktur,
- *kustvattens hydrologiska förhållanden* omfattande tidvattenmönster med de dominerande strömmarnas riktning och vågexponering samt
- *kustvattens morfologiska förhållanden* omfattande djupvariation, kustbäddens struktur och substrat samt tidvattenzonens struktur.

En utgångspunkt för bedömning är att utifrån det kvalitetstillstånd vattenförekomsterna och sjöarna anses ha haft utan mänsklig påverkan, göra jämförelser med det aktuella kvalitetstillståndet.

2.

L A N D S K A P S L A G

om ändring av landskapslagen om miljöskydd

I enlighet med lagtingets beslut

ändras 10 § 1 mom. a punkten och 4 mom., 18 § 1 mom., 19 § 2 mom., 26c § 4 mom., 27 § 2 mom., 30 § 3 mom., 31b § och 40 § landskapslagen (2008:124) om miljöskydd, varav 26c § 4 mom. sådan det lyder i landskapslagen 2015/14, 10 § 4 mom. och 14a § sådana de lyder i landskapslagen 2018/43, 31b § sådan den lyder i landskapslagen 2009/58, 18 § 1 mom. sådant det lyder i landskapslagen 2012/80, samt

fogas till lagen nya 10a och 14b §§ som följer:

10 §

Krav på tillstånd och miljögranskning

Tillstånd krävs för verksamhet som förutsätter tillstånd enligt

a) vattenlagen (0000:00) för Åland, nedan vattenlagen,

Miljögranskning krävs för verksamheter som förutsätter miljögranskning enligt avfallslagen eller 6 kap. naturvårdslagen. Miljögranskning krävs därtill för verksamhet som landskapsregeringen med stöd av 52 § belagt med krav på miljögranskning. Miljögranskning krävs dock inte om verksamheten samtidigt är föremål för tillstånd eller ansökan om tillstånd enligt denna lag. Miljögranskning krävs dessutom för vattenverksamhet som kan medföra

1) fara för människors hälsa,

2) betydande förändringar i naturförhållanden eller livsvillkor för i naturen levande organismer,

3) fara för översvämning eller vattenbrist som avses i vattenlagen,

4) betydande olägenhet för fiskens vandring eller möjlighet till fortplantning som avses i landskapslagen (1956:39) om fiske i landskapet Åland,

5) försämring av vattenekosystemets förmåga till anpassning, utveckling eller återhämtning,

6) försämring av vattenstatus eller äventyrande av miljöstatus i marina vatten, eller

7) betydande minskning av naturskönhet, trivsel i omgivningen, kulturvärden eller rekreationsmöjligheter.

10a §

Miljögranskning av avloppsanläggningar

Miljögranskning krävs för hushålls- eller motsvarande avloppsvatten med en maximal belastning mot svarande högst 200 kilogram fosfor eller 1 500 kilogram kväve.

Miljögranskning krävs inte för avloppsanläggningar för hushålls- eller motsvarande avloppsvatten med en maximal belastning motsvarande högst 50 personekvivalenter om landskapsregeringen genom landskapsförordning meddelat närmare bestämmelser om reningsanordningar och metoder för rening av avloppsvatten samt om andra miljöskyddskrav som ska gälla för anläggningarna och samtidigt beslutat att miljögranskning inte behövs. För sådana anläggningar krävs kommunalt avloppstillstånd. För beviljande av kommunalt avloppstillstånd krävs att sökanden kan visa att bestämmelserna meddelade med stöd av denna bestämmelse är uppfyllda.

14b §

Miljöregistret

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet för ett *miljöregister* i vilket registreras information om av myndigheteten handlagd reglerad verksamhet. I registret ska noteras

1) uppgifter om ansökan och prövning samt om fastställda villkor för beviljade vattenverksamhet i enlighet med 14 § 13 punkten och 6 kap. i vattenlagen samt

2) i enlighet med 107 § i vattenlagen uppgifter om de vattenförekomster som används för vattentäkt.

De i 1 mom. avsedda uppgifterna ska med undantag för personuppgifter publiceras på myndighetens webbplats.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ansvarar för miljöregistrets innehåll och funktion. Bestämmelser om registeransvar finns i landskapslagen (2019:9) om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen. På den information som registreras tillämpas bestämmelserna i offentlighetslagen (2021:79) för Åland. Utöver vad som föreskrivs i offentlighetslagen för Åland får uppgifter ur miljöregistret lämnas ut på ett säkert och tillförlitligt sätt som är lämpligt för ändamålet.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta närmare bestämmelser om de i 1 mom. avsedda uppgifterna som ska noteras registret.

18 §

Tillståndets innehåll och giltighetstid

I ett beslut om tillstånd ska noggrant anges tillståndshavaren, den verksamhet tillståndet avser, platsen för verksamheten och eventuella utsläppspunkter samt de villkor som ska gälla för verksamheten. Avser beslutet rätt till förfogande över annans egendom enligt 4 kap. vattenlagen, ska särskilt anges vilken rätt som medges och de särskilda villkor som ska gälla för utnyttjande av denna samt i tillämpliga fall fastställas överenskommelse om ersättning. Avser tillståndet rätten att avskilja koldioxid ska det i tillståndet anges vilka särskilda villkor som ska gälla så att kraven i bestämmelserna om koldioxidströmmar i 5 och 6 §§ i lagen om avskiljning och lagring av koldioxid (FFS 416/2012) uppfylls.

19 §

Tidpunkt för inledande av verksamheten

Verkställighet enligt 1 mom. får inte beviljas för beslut om tillstånd enligt 4 kap. vattenlagen om tillstånd till förfogande över annans egendom. Besvärsmyndigheten kan förbjuda verkställighet av tillståndsbeslutet.

26c §

Villkor om uppföljning och kontroll

I villkor som gäller kontrollen av verksamhetens påverkan på vattnen och den marina miljön ska hänsyn tas till vad som ansetts behövt för övervakningen i sådana övervakningsprogram som avses i 5 kap. vattenlagen. Uppgifterna från kontrollen av verksamheten kan utnyttjas vid övervakningen och utarbetandet av förvaltningsplaner enligt 5 kap. vattenlagen.

27 §

Tillsyn och tillsynsmyndighet

Tillsynsmyndighet enligt denna lag är Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Kommunen är tillsynsmyndighet för verksamhet som förutsätter kommunalt avloppstillstånd enligt 10a § i denna lag.

30 §

Åtgärder vid åsidosättande av övriga bestämmelser

Tillsyn enligt denna paragraf omfattar inte rådighetsfrågor som regleras i vattenlagen.

31b §

Bedömning av miljöpåverkan på vatten

Vid en bedömning av hur betydande den negativa miljöpåverkan på vatten enligt 31a § är ska bland annat de faktorer beaktas som påverkar vattenkvaliteten och vattenanvändningen inom det aktuella området, inklusive vad som har angetts i den förvaltningsplan som avses 38 § i vattenlagen. Närmare bestämmelser om bedömning av hur betydande den negativa miljöpåverkan är och om faktorer som ska beaktas vid bedömningen utfärdas genom landskapsförordning.

40 §

Straffbestämmelser i speciallagar

Begås ett brott som avses i 13 kap. vattenlagen tillämpas i första hand bestämmelserna i nämnda kapitel och landskapslag. Straffbestämmelserna i avfallslagen tillämpas vid sidan av bestämmelserna i detta kapitel.

Denna lag träder i kraft den

I 15 kap. i vattenlagen (0000:00) för Åland finns bestämmelser om tillstånd och miljögranskning som, i enlighet med denna lag, har prövats med stöd av den tidigare vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland.

Mariehamn den

L a n t r å d

Föredragande minister

BILAGA TILL LAGFÖRSLAGET – utkast till närmare bestämmelser

1. Utkast till vattenförordning för Åland

bilagor till vattenförordningen

1	Planer och program	gemensamt
2	Krav som gäller analysmetoder och tolkning av resultat	
3	Krav för avloppsvatten från tätbebyggelse	
4	Högsta tillåtna utsläppsgränsvärden (vattenkvalitetskrav) i halter och specifik belastning av kvicksilver och kadmium till ytvatten	kemikaliskt
5	För vattenmiljön skadliga ämnen	
6	Tröskelvärden för grundvatten	
7	Ämnen som inte får släppas ut i ytvatten, grundvatten eller allmänt avlopp	
8	Ämnen farliga för grundvattnet och i ämnesgrupper ingående farliga ämnen som inte får släppas ut i grundvatten	
9	Klassificeringsförfaranden vid bestämmande av vattenstatus	ekologiskt
10	Ekologisk kvalitetskvot	
11	Kompensationsutredning för kompensationsåtgärder	
12	Beräkning av kompensationsåtgärd och/eller ett förbättringsöverskott	

2. Utkast till ändring av 3 § i landskapsförordningen (2007:57) om odling av regnbågslax och lax i havet.

3. Utkast till ny landskapsförordning om åtgärder för begränsning av utsläpp av nitrater från jordbruket. Landskapsförordningen avses ersätta Ålands landskapsregerings beslut (2016:41) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket.

4. Utkast till ändring av landskapsförordningen (2016:42) om ändring av landskapsförordningen om ersättning för miljö- och klimativänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar.

Utkast

VATTENFÖRORDNING för Åland

Med stöd av 10, 12, 13, 32, 33, 36, 40, 41, 56, 57 och 91 §§ vattenlagen (0000:00) för Åland föreskrivs som följer⁸:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Syfte och begrepp

I denna landskapsförordning finns närmare bestämmelser om skydd för yt- och grundvatten som avses i vattenlagen (0000:00) för Åland, i denna förordning kallad vattenlagen. Begrepp i denna förordning har samma innebörd som i vattenlagen, om inget annat särskilt föreskrivs i denna förordning. I denna landskapsförordning avses med

- 1) *utsläpp* såväl planerade och medvetna utsläpp som läckage från verksamheter,
- 2) *biota* växter och djur med egen ämnesomsättning, fortplantning och nedärkning av arvsanlag samt
- 3) *grundvattendirektivet* Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/118/EG om skydd för grundvatten mot föroreningar och försämring.

2 kap.

Bedömningar och förfaranden

2 §

Bedömning av miljöstatus

Vid fastställande av vad som kännetecknar god miljöstatus ska de kriterier, specifikationer och förfaranden användas som föreskrivs i kommissionens beslut (EU) 2017/848 om fastställande av kriterier och metodstandarder för god miljöstatus i marina vatten, specifikationer och standardiserade metoder för övervakning och bedömning och om upphävande av beslut 2010/477/EU. I bilaga 5 förtecknas ämnen som är skadliga för vattenmiljön samt gränsvärden som inte får överskridas för att vatten ska betecknas ha god miljöstatus.

3 §

Goda kemiska egenskaper hos grundvatten

En grundvattenförekomst har goda kemiska egenskaper när

- 1) tröskelvärdena för grundvatten i bilaga 6 inte överskrids eller

⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG, EGT, L 327, 22.12.2000, s. 1

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/118/EG, EUT nr L 372, 27.12.2006, s. 19

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/11/EG, EUT nr L 64, 4.3.2006, s. 52

Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/60/EG, EUT nr L 288, 6.11.2007, s. 27

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG, EUT nr L 164, 25.6.2008, s. 19

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/105/EG, EUT nr L 348, 24.12.2008, s. 84

Kommissionens direktiv 2009/90/EG, EUT nr L 201, 1.8.2009, s. 36

2) när kvalitetskrav överskrids i en eller flera övervakningsstationer men det är möjligt att visa att överskridandet inte innebär någon betydande miljörisk och att inträngningen av saltvatten eller annat förorenande ämne inte försämrar kvaliteten på vatten som ska användas som dricksvatten eller i övrigt försämrar möjligheten att använda grundvattnet.

Tröskelvärden för grundvatten ska fastställas i enlighet med riktlinjerna i del A i bilaga II till grundvattendirektivet.

Bilaga 6 ska ändras så snart som ny information om förorenande ämnen, grupper av förorenande ämnen eller föroreningsindikatorer visar att ett tröskelvärde behöver fastställas för ytterligare ett ämne eller att ett befintligt tröskelvärde behöver ändras eller att ett tröskelvärde som tidigare tagits bort från förteckningen behöver återinföras för att skydda människors hälsa och miljö.

4 §

Goda kvantitativa egenskaper på grundvatten

En grundvattenförekomst har goda kvantitativa egenskaper när

- 1) det är balans mellan uttag och grundvattenbildning,
- 2) det inte till följd av mänsklig påverkan uppstår sådana långsiktiga förändringar i flödesriktningen som orsakar inträngning av salt grundvatten eller förorening, och
- 3) grundvattennivåerna inte är utsatta för mänsklig påverkan som leder till, eller kan leda till, att god ekologisk kvalitet inte nås i ytvatten som är förbundna med grundvattenförekomsten eller till skada på grundvattenberoende terrestra ekosystem.

5 §

Klassificering av yt- och grundvattenstatus

Ytvattensstatus i kustvatten klassificeras enligt en femgradig skala där statusen betecknas som *hög*, *god*, *måttlig*, *otillfredsställande* eller *dålig* och där miljömålet är god status. Ytvattenstatus klassificeras enligt biologiska, fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska parametrar, så som framgår av nedanstående tabell. De biologiska parametrarna utgör grunden medan de fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska parametrarna kompletterar sammanvägningen av parametrarna.

parametertyp	kustvatten	sjöar
biologiska parametrar	bottenfauna	bottenfauna
	makrofyter	makrofyter
	klorofyll-a och växtplanktonbiomassa	klorofyll-a och växtplanktonindex
		fisk
fysikalisk-kemiska parametrar	totalkväve	totalkväve
	totalfosfor	totalfosfor
	siktdjup	
hydromorfologiska parametrar	hydrodynamiska förhållanden	konnektivitet*
	morfologiska förhållanden	hydrologisk regim
		morfologiska förhållanden

* *Konnektivitet* rör endast vattenstatus enligt vattendirektivet och avser bindningar och fungerande processer mellan olika områden. Med en god ekologisk konnektivitet har olika områden ett fungerande utbyte, till exempel så att individer av olika arter kan förflytta sig mellan områdena.

Grundvattenstatus klassificeras som *god* eller *dålig* där miljömålet är god status. Grundvatten klassificeras enligt kemiska och kvantitativa parametrar.

I bilaga 9 beskrivs de referens- och klassgränsvärden som används vid klassificering av yt- och grundvattenstatus.

I bilaga 10 fastställs ytvattenstatus för enskilda ytvattenförekomster.

6 §

Miljökvalitetsnormer för vatten

Halten i ytvatten eller i biota av de ämnen som avses i bilagorna 5 och 5a får inte överskrida de miljökvalitetsnormer som anges i respektive bilaga, där kvalitetsmålen enligt 3 § i vattenlagen tillämpats. Miljökvalitetsnormen för biota ska användas för de ämnen där en sådan finns angiven, för övriga ämnen används miljökvalitetsnormen för vatten.

Överskridande av miljökvalitetsnormerna strider inte mot 1 mom. om överskridandet beror på en föroreningskälla som finns utanför landskapets gränser och effektiva åtgärder av landskapet inte har kunnat vidtas för att uppfylla miljökvalitetsnormerna eller omständigheter som orsakas av naturliga skäl eller force majeure och som är exceptionella eller som inte rimligtvis hade kunnat förutses som avses i artikel 4.6 i vattendirektivet. Vid bedömningen av överskridande av miljökvalitetsnormerna ska det dessutom beaktas vad som föreskrivs om samarbete inom gränsöverskridande vattenförvaltningsområden i 47 § i vattenlagen och om miljömål vid planeringen av vattenvården i 3 § i vattenlagen.

7 §

Kompensationsåtgärder och förbättringsoverskott

Av en kompensationsutredning som avses i 61 § i vattenlagen ska framgå hur beräkningar har gjorts samt hur en icke försämrande påverkan av vattenstatus uppnås och förbättras i vattenförekomsten, med beaktande av väsentliga biologiska, fysikaliskt-kemiska, hydromorfologiska och kemiska kvalitetsfaktorer. Om en åtgärd medför en sådan extra vattenkvalitetsförbättring som innebär ett förbättringsoverskott ska framgå hur stor den vattenstatusförbättrande påverkan är samt hur beräkningar för detta har gjorts.

I bilaga 11 finns närmare bestämmelser om kompensationsåtgärder och det utredningsunderlag som en kompensationsutredning ska innehålla.

I bilaga 12 finns närmare bestämmelser om förbättringsoverskott och den dokumentation som krävs för att pröva och fastställa ett förbättringsoverskott samt om hur förbättringsoverskott ska bestämmas.

3 kap.

Planer och program

8 §

Arbete med förvaltningsplan, åtgärdsprogram och övervakningsprogram

Arbetet med förvaltningsplan och åtgärdsprogram ska inledas med att en tidsplan och ett arbetsprogram med planerade samråd görs upp minst tre år innan förvaltningsplanen eller åtgärdsprogrammet antas. Två år innan förvaltningsplanen eller åtgärdsprogrammet antas, ska en översikt göras över väsentliga vattenförvaltningsfrågor.

I bilaga 1 finns närmare bestämmelser om arbetet med förvaltningsplan, åtgärdsprogram och övervakningsprogram.

9 §

Förvaltningsplan

En förvaltningsplan ska omfatta de uppgifter som avses i bilaga VII i vattendirektivet och en beskrivning av översvämningsriskerna, samt ska gällande grundvatten innehålla

1) alla tröskelvärden samt en sammanfattning av den information som ska fastställas i enlighet med del C i bilaga II i grundvattendirektivet samt alla ändringar av tröskelvärden,

2) en sammanfattning av bedömningen av den kemiska grundvattenkvaliteten, vilken också ska innehålla en redovisning av hur överskridanden av tröskelvärden i bilaga 6 vid enskilda övervakningspunkter har beaktats vid den slutliga bedömningen, samt

3) en sådan sammanfattning som avses i artikel 5 punkt 4 i grundvattendirektivet.

10 §

Åtgärdsprogram

Ett åtgärdsprogram ska utgående från gällande förvaltningsplan omfatta de uppgifter som avses i artikel 11 och bilaga VI i vattendirektivet. För grundvatten ska beaktas bestämmelserna om övervakning och åtgärder i bilaga IV i grundvattendirektivet.

Åtgärdsprogram för utsjövatten ska omfatta åtgärder som bidrar till att skapa sammanhängande och representativa ekosystemnätverk tillsammans med andra skyddsvärda områden upprättade med stöd av landskapslagen (1998:82) om naturvård såsom sådana

1) särskilda bevarandeområden som avses i rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (livsmiljödirektivet) och

2) särskilda skyddsområden som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet).

I ett åtgärdsprogram ska ingå de åtgärder som är nödvändiga för att enligt marindirektivet uppnå god miljöstatus eller bibehålla god miljöstatus, samt de åtgärder som enligt vattendirektivet är nödvändiga för att uppnå god vattenstatus eller bibehålla god vattenstatus.

Bestämmelserna i landskapsförordningen (0000:00) om åtgärder för begränsning av utsläpp av nitrater från jordbruket samt i enlighet med förordningen antagna anvisningar med riktlinjer om god gödslingssed, utgör ett åtgärdsprogram i syfte att minska vattenförorening som orsakas eller framkallas av nitrater som härrör från jordbruket samt att förhindra ytterligare sådan förorening.

I åtgärdsprogrammet ska ingå åtgärder som är nödvändiga med avseende på förorening från respektive utsläpp och spill av ämnen som avses i 6 § 1 mom.

11 §

Översvämningsrisker

Den preliminära bedömningen av översvämningsrisker enligt 36 § i vattenlagen ska ses över och vid behov uppdateras senast den 22 december 2024 och därefter minst vart sjätte år.

Kartorna över översvämningshotade områden och kartorna över översvämningsrisker enligt 36 § i vattenlagen ska ses över och vid behov uppdateras senast den 22 december 2025 och därefter minst vart sjätte år.

Planen för hantering av översvämningsrisker enligt 38 § i vattenlagen ska göras enligt artikel 7 i direktiv 2007/60/EG. Den första planen ska vara färdigställd och offentliggjord senast den 22 december 2015. Planen ska därefter ses över och vid behov uppdateras minst vart sjätte år.

Klimatförändringarnas sannolika påverkan på förekomsten av översvämningar ska beaktas i översynerna i 1 och 3 mom.

12 §

Vattentjänster

Vid en ekonomisk analys av vattenanvändningen enligt 36 § i vattenlagen ska med vattentjänster avses tjänster i form av uttag, uppdämning, lagring,

rening och distribution av yt- och grundvatten samt insamling och rening av avloppsvatten.

4 kap. Förbud och tillståndsplikt

13 §

Förbud mot utsläpp i ytvatten och allmänt avlopp

I bilaga 7.1 förtecknade ämnen får inte släppas ut i ytvatten eller allmänt avlopp. Förbudet gäller inte utsläpp där verksamhetsutövaren kan visa att det innehåller en så ringa mängd av ett i bilaga 7.1 förtecknat ämne att utsläppet inte kan medföra en risk för att ytvattnets kvalitet försämras eller kan skada det allmänna avloppet eller ett reningsverks funktion. I bilaga 7.2 anges särskilda gränsvärden för utsläpp till dagvattensystem eller annan recipient.

I bilaga 4 fastställs vattenkvalitetskrav för utsläpp till yt- eller grundvatten av kvicksilver och kadmium, som i enlighet med vattendirektivets bilaga IX inte får överskridas.

14 §

Förbud mot utsläpp till grundvatten

I bilaga 8 förtecknade ämnen får inte släppas ut till grundvatten. Utsläpp till grundvatten är tillförsel till grundvatten antingen utan eller efter infiltration genom jordlager. Detta förbud gäller inte utsläpp till grundvatten

1) av hushållsavloppsvatten från bebyggelse utan anslutning till avloppsnät, som inte påverkar viktiga eller för annan vattenförsörjning lämpliga grundvattenområden eller grundvatten som ligger inom någon annans fastighet eller används av någon annan eller

2) som visas innehålla så små mängder eller koncentrationer av något i bilaga 8 förtecknat ämne att det vare sig nu eller i en framtid bedöms finnas någon risk för vattenkvalitetskraven för grundvattenförekomsten.

15 §

Tillståndsplikt

I 52 § i vattenlagen förtecknas när tillståndsplikt gäller för vattenverksamheter. Med djurhållande enhet enligt 52 § 1 mom. 12 punkten i vattenlagen avses följande antal djur per djurslag:

djurslag	antal
nötkreatur	
mjölkkor	1
dikor	2
avelstjurar	2,5
övriga nötkreatur 8 månader eller äldre	2,5
nötkreatur yngre än 8 månader	5,5
hästar	
hästar	2
ponnyer	2,5
grisar	
sugga med griskultingar	2
gödgris, avelsgalt eller dräktiga suggor	7
getter och får	
getter äldre än 6 månader	5,5
får äldre än 6 månader	9

fjäderfä	
vårphöns äldre än 6 månader	90
slaktkycklingar eller unghöns	350

16 §

Tillståndsplikt för utsläpp av ämnen som är skadliga för vattenmiljöer och grundvatten

Tillståndsplikt som avses i 53 § i vattenlagen gäller för

- 1) utsläpp till ytvatten av i bilaga 5-8 förtecknade ämnen samt för andra ämnen och materia som kan medföra försämrande vattenpåverkan,
- 2) direkta utsläpp till grundvatten av andra än i 14 § avsedda ämnen som kan medföra försämrande vattenpåverkan,
- 3) återinföring till samma vattenförande lager av vatten som använts geotermiskt, vatten från gruva och dagbrott samt vatten som har pumpats ut i samband med byggnads- och anläggningsarbeten samt för
- 4) konstgjord infiltration till grundvatten.

Tillstånd för verksamheter som är tillståndspliktiga enligt denna paragraf ges för begränsad tid och får inte meddelas förrän det har konstaterats att grundvattnet och särskilt dess kvalitet blir föremål för regelbunden övervakning och dokumentation.

17 §

Rening av avloppsvatten från allmänt avlopp m.m.

Vid utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse och industrier gäller kraven i bilaga 3.

5 kap.**Övervakning**

18 §

Övervakning

Den övervakning som avses i 44 och 45 §§ i vattenlagen ska utföras i enlighet med bestämmelserna om det i bilaga V i vattendirektivet.

19 §

Långsiktig trendbedömning

Landskapsregeringen ska utifrån resultaten för övervakningsprogrammet bedöma de långsiktiga trenderna för halter av i bilaga 5 förtecknade ämnen, som har en tendens att ackumuleras i sediment eller biota. Ämnen som särskilt ska beaktas är de som i bilaga 1A förtecknats som nr 2, 5, 6, 7, 12, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 26, 28, 30, 34, 35, 36, 37, 43 och nr 44.

Den i 1 mom. avsedda övervakningen ska genomföras så att den ger tillräckligt med uppgifter för en tillförlitlig långsiktig trendbedömning. Som riktlinje bör övervakningen i fråga om sediment och biota ske vart tredje år, om det inte är motiverat att avvika från denna tidtabell till följd av förändrade förhållanden, teknisk kunskap eller expertutlåtanden.

I bilaga 2 beskrivs de krav som ska tillämpas vid bedömningar, säkrande av bedömningsresultatets kvalitet och vid tolkningen av bedömningsresultaten, som kommer från ovan den nämnda övervakningen av kvaliteten på vatten, sediment och biota.

20 §

Verksamhetsutövares egenkontroll av kvalitet

En verksamhetsutövare av tillståndspliktig verksamhet ska kontrollera ytvatten i vilka de ämnen som anges i bilaga 5 avsnitt 1.1 och 1.2 släpps ut eller läcker ut samt som anges bilaga 5 avsnitt 2 vilka släpps ut eller läcker ut i betydande mängd.

För sin i 1 mom. avsedda egenkontroll ska en verksamhetsutövare ha tillräckligt många välplacerade kontrollstationer för att kunna bedöma omfattning och följder av utsläpp, ytvattnets kvalitet samt nyttan av åtgärder som har vidtagits i enlighet med gällande åtgärdsprogram. Kontrollstationerna ska för verifiering av vattenstatus placeras så att utsläpp i tillräcklig omfattning har blandats med ytvattnet. Kontrollstationer i ytvatten som är avsett för produktion av hushållsvatten ska placeras i en sådan del av ytvattnet som är viktig för uttaget av vatten.

Kontrolltider och -frekvenser ska planeras för att få en godtagbar tillförlitlighet och noggrannhet. Kontrollfrekvenser ska planeras med beaktande av både naturens påverkan och påverkan genom mänsklig verksamhet på ytvattnet beaktas. Årstidernas inverkan på resultaten ska vara så liten som möjligt.

6 kap.

Ikraftträdelsebestämmelse

21 §

Ikraftträdelsebestämmelse

Denna landskapsförordning träder i kraft den

Bilaga 1 - Planer och program

Se 38 § i vattenlagen för Åland och 8 § i landskapsförordningen.

1.1 Förvaltningsplan (med marin strategi), åtgärdsprogram och övervakningsprogram

I detta avsnitt avses med förvaltningsplan såväl förvaltningsplan enligt vattendirektivet som marin strategi enligt marindirektivet, om inget annat särskilt föreskrivs.

Vattendirektivets *förvaltningsplan* ska omfatta landskapets yt- och grundvatten ut till och med landskapets kustvatten, således allt utom utsjövatten. Den *marina strategin* enligt marindirektivet ska omfatta landskapets marina vatten, således såväl kustvatten som utsjövatten. Följaktligen finns en överlappning avseende kustvatten. Då det senare tillkomna marindirektivet är utformat som en komplettering till vattendirektivet så utgör inte detta något praktiskt problem.

Beskrivning av avrinningsdistriktet

Landskapsregeringen ska i en förvaltningsplan sammanställa uppgifter om avrinningsdistriktets grundvatten, vattendrag, kustvatten och utsjövatten. Där ska ingå uppgifter om ekologiska faktorer, kemiska faktorer, ekonomiska faktorer och sociala faktorer samt sådana beskrivningar, kartläggningar och annan väsentlig information som avses i artikel 13 och bilaga VI i vattendirektivet. Bedömningar ska göras med beaktande av kraven i bilaga II, III och V till vattendirektivet samt bilaga I och III till marindirektivet, så att väsentliga ekologiska, kemiska, ekonomiska såväl som sociala faktorer beaktas. Dessutom ska bedömningen omfatta grundläggande egenskaper och förhållanden samt aktuell miljöstatus i dessa vatten, på grundval av de vägledande förteckningar över faktorer som anges i tabell 1 i bilaga III i marindirektivet, och omfattande fysikalisk-kemiska förhållanden, livsmiljötyper, biologiska förhållanden och hydromorfologi. Med miljöstatus avses det allmänna tillståndet för miljön i marina vatten, med beaktande av de ingående marina ekosystemens struktur, funktion och processer tillsammans med naturliga geomorfologiska, geografiska, biologiska, geologiska och klimatiska faktorer samt fysikaliska, akustiska och kemiska förhållanden, inbegripet dem som är resultatet av mänskliga aktiviteter inom eller utanför det berörda området.

I en förvaltningsplan ska ingå åtminstone följande information.

- 1) En beskrivning av ett avrinningsområdes särart.
- 2) En beskrivning av varje vattenförekomst med dess särdrag, vattenstatus och vattenpåverkan, samt med en beskrivning av den ekonomiska betydelsen av vattenanvändning i vattenförekomsterna.
- 2) En beskrivning av sådan påverkan och effekt på vattenstatus som orsakats av mänsklig verksamhet.
- 3) En bedömning av risken för översvämning i avrinningsdistriktet, i överensstämmelse med bestämmelserna i artikel 4, 5 och 6 i Europeiska unionens direktiv 2007/60/EG om bedömning och hantering av översvämningrisker.
- 4) Uppgifter som identifierar och beskriver skyddade områden. (Se avsnitt nedan om beskrivning av skyddade områden.)
- 5) En beskrivning av nätverk som upprättats för övervakning av vattenstatus och redovisning av resultat från sådana övervakningsprogram.
- 6) En förteckning över fastställda miljömål.
- 7) En sammanfattande ekonomisk bedömning av vattenanvändningen.
- 8) En sammanfattning av antagna åtgärdsprogram och syftet med dessa.

- 9) En förteckning över detaljerade program och förvaltningsplaner.
- 10) En sammanfattning av de åtgärder för information till allmänheten och samråd som vidtagits, resultaten härav och de ändringar i planen som gjorts till följd av detta.
- 11) En förteckning över behöriga myndigheter.
- 12) Uppgifter om sådana kontaktpunkter och förfaranden som finns för information riktad till allmänheten.
- 13) Förutsättningar och indikatorer för omständigheter som är exceptionella och som rimligtvis inte kan förutses och som avses i 35 § 1 mom. i vattenlagen (0000:00) för Åland.
- 14) En beskrivning och förklaring av motiv för ändringar i förvaltningsplanen gjorda efter att den föregående grundversionen fastställts.

1.2 Åtgärdsprogram

Av ett åtgärdsprogram ska framgå lagstiftnings-, budget-, informations-, tillsyns- och övervakningsbehov samt de administrativa behov som genomförandet av enskilda åtgärder fordrar. Ett åtgärdsprogram för

1) *ytvatten* ska avses nödvändiga åtgärder för att gradvis minska förorening från ämnen som är skadliga för vattenmiljön och för att utsläpp och spill av ämnen som är farliga och skadliga för vattenmiljön ska upphöra eller stegvis elimineras,

2) *grundvatten* ska avse nödvändiga åtgärder nödvändiga för att motverka varje ökning av koncentrationen av föroreningar som orsakas av mänsklig verksamhet för att gradvis minska föroreningen av grundvattnet.

Åtgärder som rör marina vatten ska samordnas med berörda myndigheter och organisationer utanför Åland enligt bestämmelserna i 47 § i vattenlagen (0000:00) för Åland.

1.3 Övervakningsprogram

Grundläggande bestämmelser om övervakningsprogram finns i artikel 8 i vattendirektivet samt i artikel 11 i marindirektivet. Övervakning bör planeras och genomföras så att resultaten blir jämförbara med resultaten i andra medlemsländer.

Övervakningsprogram för ytvatten ska omfatta vattenförekomstens

- 1) volym och nivå eller flödeshastighet i den mån det är relevant för den ekologiska och kemiska statusen och den ekologiska potentialen och
- 2) ekologiska och kemiska status samt ekologiska potential.

Övervakningsprogram för grundvatten ska omfatta vattenförekomstens kemiska och kvantitativa status.

Övervakningsprogram för skyddade områden ska omfatta de skyddade områdenas ska det specifikationer vilka utgör grunden för de enskilda skyddade områdena.

Övervakningsprogram för marina områden ska fastställas och genomföras samordnat med berörda organisationer samt myndigheter i enlighet med bestämmelserna om det i 47 § i vattenlagen (0000:00) för Åland.

Bilaga 2 - Krav som gäller analysmetoder och tolkning av resultat

Se 44 och 45 §§ i vattenlagen för Åland och 19 § i landskapsförordningen.

1. Om analysmetoder

Tillämpliga bestämmelser om tekniska specifikationer för kemisk analys och övervakning av vattenstatus i enlighet med artikel 8.3 i vattendirektivet finns i Kommissionens direktiv 2009/90/EG om bestämmelser, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG, om tekniska specifikationer och standardmetoder för kemisk analys och övervakning av vattenstatus. Alla analysmetoder - hit hör laboratorieanalyser, fältanalyser och onlinemetoder - som används i kemiska övervakningsprogram valideras och dokumenteras i enlighet med EN ISO/IEC-17025 eller annan tillämplig internationellt accepterad analysmetod.

Vid ytvattenkontroll och bestämning av koncentrationer av ämnen som är farliga och skadliga för vattenmiljön i utsläpp och läckage, ska metoder enligt SFS-, EN- och ISO-standarderna eller metoder med samma noggrannhet och tillförlitlighet tillämpas. Se förteckning över viktiga tillämpliga metoder i avsnitt 2 nedan. Om en sådan metod saknas kan koncentrationen av ett ämne beräknas och uppskattas.

Laboratorier eller parter som kontrakteras av laboratorier ska kunna visa sin kompetens för analys av relevanta fysikalisk-kemiska eller kemiska mätstorheter genom

1) deltagande i kvalifikationsprövningsprogram som omfattar de analysmetoder som avses i denna bilaga, för mätstorheter vid koncentrationsnivåer som är representativa för kemiska övervakningsprogram och

2) förmåga att analysera tillgängligt referensmaterial som är representativt för insamlade prov som innehåller lämpliga koncentrationsnivåer.

Kvalifikationsprövningsprogrammen får organiseras av ackrediterade organisationer eller internationellt eller nationellt erkända organisationer som uppfyller kraven i ISO/IEC guide 43-1 eller kraven i andra motsvarande standarder som är internationellt accepterade. Resultaten av deltagandet i dessa program ska utvärderas på grundval av de bedömningssystem som fastställs i ISO/IEC guide 43-1 eller i standarden ISO-13528 eller i andra motsvarande standarder som är internationellt accepterade.

2. Metoder för provtagning av biologiska, kemiska och hydromorfologiska kvalitetsfaktorer

Grundläggande bestämmelser om hantering och konservering av vattenprover finns i den internationella standarden EN ISO 5667-3:2012. De provtagningsmetoder som används för övervakning av typparametrar ska överensstämma med de internationella standarder som anges nedan i den mån de avser övervakning, eller med andra nationella eller internationella standarder genom vilka det säkerställs att data av sådan vetenskaplig kvalitet och jämförbarhet finns att tillgå.

fytoplankton

EN 15204:2006	bestämning av förekomst och sammansättning av fytoplankton
EN 15972:2011	kvantitativa och kvalitativa undersökningar av marina växtplankton

ISO 10260:1992	bestämning av biokemiska parametrar och spektrometrisk bestämning av klorofyll-a koncentration
----------------	--

makrofyter och fytobentos

EN 15460:2007	inventering av makrofyter i sjöar
EN 14184:2014	undersökning av akvatiska makrofyter i vattendrag
EN 15708:2009	inventering, provtagning och laboratorieanalys av fytobentos i grunda vattendrag
EN 13946:2014	provtagning och förbehandling av bentiska kiselalger från sjöar och vattendrag
EN 14407:2014	identifiering och utvärdering av prover av bentiska kiselalger från vattendrag

bentiska evertetrater

EN ISO 10870:2012	val av metoder och utrustning för provtagning av bottenfauna (bentiska makrovertebrater) i sötvatten
EN 15196:2006	provtagning av puppskal från fjädermyggor (<i>Chironomidae</i> , ordning <i>Diptera</i>) vid ekologiska undersökningar
EN 16150:2012	representativ provtagning av bottenfauna (bentiska makrovertebrater) i grunda vattendrag med pro-rata-metodik
EN ISO 19493:2007	marinbiologiska undersökningar av hårbottensamhällen
EN ISO 16665:2013	kvantitativ provtagning och provhantering av makrofauna på marina mjukbottnar

fisk

EN 14962:2006	val och användning av metoder för provtagning av fisk
EN 14011:2003	provtagning av fisk med elektricitet
EN 15910:2014	beståndsskattning av fisk med mobila hydroakustiska metoder
EN 14757:2005	provtagning av fisk med översiktsnät

hydromorfologiska parametrar

EN 14614:2004	hydromorfologisk karakterisering av vattendrag
EN 16039:2011	hydromorfologisk karakterisering av sjöar

kemiska parametrar

ISO/TS 13530:2009	kemisk och fysio-kemisk karakterisering av vattenkvalitet
-------------------	---

Bilaga 3 - Krav för avloppsvatten från tätbebyggelse

Se 12, 13, och 95 §§ i vattenlagen för Åland samt 17 § i landskapsförordningen.

I denna bilaga har begrepp följande betydelse:

- 1) *1 pe (personekvivalent)* är den mängd nedbrytbart organiskt material som har en biokemisk syreförbrukning på 70 gram per dygn under sju dygn.
- 2) *Sekundär rening* är rening av avloppsvatten från tätbebyggelse genom en process som vanligen innebär biologisk rening med sekundärsedimentering eller någon annan process som uppfyller de krav som anges i tabell 1 nedan.

All vattenmiljö inom Åland betraktas som *känsliga områden* enligt rådets direktiv 91/271/EEG om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse.

Avloppsvatten från tätbebyggelse som leds in i avloppsnät ska före utsläpp till ytvatten undergå sekundär rening eller motsvarande rening.

Avloppsvatten och reningsverk för avloppsvatten, samt de tillstånd enligt 6 kap. vattenlagen som gäller för dem, ska uppfylla kraven i punkt B nedan.

Behandlat eller obehandlat slam från reningsverk från tätbebyggelse får inte släppas ut till yt- eller grundvatten.

1. Avloppssystem

Vid konstruktion, byggnad och underhåll av avloppsnät ska kraven på vattenrening beaktas samt bästa tillgängliga teknik användas och samtidigt särskilt beaktas

- 1) avloppsvattnets volym och sammansättning
- 2) att läckor inte uppkommer samt
- 3) att förorening av vatten till följd av bräddvatten begränsas.

2. Utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse till ytvatten

Avloppsreningsverk ska utformas eller ändras så att representativa prover kan tas på inkommande avloppsvatten och på det renade avloppsvattnet före utsläpp i vatten.

Rening av avloppsvatten från tätbebyggelse ska uppfylla de krav som anges i tabell 1 och 2.

Strängare krav än de som anges i tabell 1 och 2 ska tillämpas om det behövs för att stadgandena i annan lagstiftning ska uppfyllas.

Utsläppsställena för avloppsvatten från tätbebyggelse ska väljas så att påverkan på mottagande vatten begränsas i största möjliga utsträckning.

3. Industriavloppsvatten

Innan industriavloppsvatten leds till allmänt avlopp och reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse ska det undergå sådan rening som krävs för att

- 1) skydda hälsan hos personal som arbetar med avloppsnäten och på reningsverken,
- 2) säkerställa att avloppsnät, avloppsreningsverk och tillhörande utrustning inte skadas,

3) säkerställa att driften av avloppsreningsverken och behandlingen av slam inte störs,

4) säkerställa att utsläppen från reningsverken varken skadar miljön eller förhindrar att de krav på den berörda vattenförekomsten som gäller enligt andra stadganden kan uppfyllas, samt

5) säkerställa att slammet kan omhändertas på ett säkert och miljömässigt godtagbart sätt.

4. Referensmetoder för övervakning, tillsyn och utvärdering

Utsläpp av industriavloppsvatten i allmänt avlopp, utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse samt verkningarna av detta på den mottagande vattenmiljön ska övervakas.

De övervaknings- och tillsynsmetoder som används ska uppfylla de krav som anges nedan. Andra än de metoder som nämns i detta avsnitt får användas, om det kan visas att de ger motsvarande resultat.

Flödesproportionella eller tidsbaserade dygnsprover ska tas i samma väldefinierade punkt i utflödet från och vid behov i inflödet till reningsverket, för att det ska kunna konstateras att de krav för utsläppt avloppsvatten som gäller enligt denna landskapsförordning efterlevs.

God internationell laboratoriepraxis ska iaktas för att motverka att proverna förändras under tiden mellan insamling och analys.

Vid tillsyn ska det *minsta antalet årliga prover* fastställas med hänsyn till reningsverkets storlek. Proverna ska insamlas med jämna mellanrum enligt följande:

- 2 000 till 9 999 pe	12 prover under reningsverkets första år, fyra prover under följande år om det kan visas att vattnet under det första året överensstämmer med kraven i detta direktiv. Om ett av de fyra prover inte uppfyller kraven ska minst 12 prover tas under det följande året.
- 10 000 till 49 999 pe	12 prover.
- 50 000 pe eller mer	24 prover.

Det renade avloppsvattnet ska anses uppfylla kraven, om värdena för varje enskild parameter uppfyller de krav som ställs på parametern enligt följande.

- 1) För parametrarna i tabell 1 och 2 anges i tabell 3 det största godtagbara antalet prover som inte uppfyller kraven, uttryckta som koncentrationer och/eller procentuell reduktion.
- 2) För de parametrar i tabell 1 som uttrycks i koncentrationer, får prover som tagits under normala driftförhållanden inte avvika från vattenkvalitetskravens gränsvärden med mer än 100 procent. För de värden som avser koncentration av suspenderade partiklar kan avvikelser på upp till 150 procent godtas.
- 3) För de parametrar som anges i tabell 2 ska årsmedelvärdet av proverna för varje parameter inte överstiga motsvarande gränsvärden.

Extrema värden för vattenkvaliteten ska inte beaktas, om värdena beror på särskilda förhållanden, såsom kraftig nederbörd.

Tabell 1: Minimikrav för utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse som omfattas av tillståndsplikt eller registreringsplikt. Värdena för koncentration eller procentuell reduktion ska gälla.

parametrar	koncentration	minsta reduktion (%) ^{*1}	referensmätmetod
biokemisk syreförbrukning (BOD ₅ vid 20° C) utan nitrifikation ^{*2}	25 mg/l O ₂	70	homogeniserat, ofiltrerat, odekanterat prov - bestämning av förbrukat syre före och efter fem dagars förvaring vid 20° C ± 1° C i fullständigt mörker - tillsats av en nitrifikationshämmare
kemisk syreförbrukning (COD)	125 mg/l O ₂	75	homogeniserat, ofiltrerat, odekanterat prov - kaliumdikromat
suspenderade partiklar totalt	35 mg/l ²	90 ^{*3}	filtrering av ett representativt prov genom ett filtermembran med 0,45 µm porstorlek - torkning vid 105° C och vägning

*1 Reduktion i förhållande till inflödets belastning.

*2 Parametern kan ersättas av en annan parameter: Totalt organiskt kol (TOC) eller total syreförbrukning (TOD), om ett förhållande kan fastslås mellan BOD₅ och ersättningsparametern.

*3 Koncentration och reduktion är alternativa parametrar. Analyser av utsläpp från dammar ska utföras med filtrerade prover. Den totala koncentrationen suspenderade partiklar i ett ofiltrerat vattenprov får dock inte överstiga 150 milligram per liter (mg/l).

Tabell 2: Minimikrav som gäller näringsämnen i utsläpp från avloppsreningsverk som omfattas av tillståndsplikt eller registreringsplikt. Den ena eller båda parametrarna kan tillämpas beroende på de lokala förhållandena. Värdena för koncentration eller procentuell reduktion ska gälla.

parametrar	koncentration	minsta procentuell reduktion ^{*1}	referensmätmetod
fosfor totalt	2 mg/l (10 000-100 000 pe) 1 mg/l (mer än 100 000 pe)	80	molekylär absorptionspektrofotometri
kväve totalt ^{*2}	15 mg/l (10 000-100 000 pe) ^{*3} 10 mg/l (mer än 100 000 pe) ³	70-80	molekylär absorptionspektrofotometri

*1 Reduktion i förhållande till inflödets belastning.

*2 Kväve totalt innebär summa totalt Kjeldahlkväve (organiskt N + NH₄), nitrat-(NO₃)-kväve och nitrit-(NO₂)-kväve.

*3 De angivna koncentrationerna är årsmedelvärden enligt bilaga 10 punkt D 3c. För att kontrollera att kraven med avseende på kväve uppfylls är det också möjligt att använda dygnsmedelvärden om det i enlighet med bilaga 10 punkt D kan säkerställas att man därigenom uppnår motsvarande skydds-

nivå. I detta fall får dygnsmedelvärdet för kväve totalt inte överstiga 20 milligram per liter i något prov när spillvattnets temperatur vid den biologiska processen i avloppsreningsverket är 12° C eller högre. I stället för temperaturkravet kan drifttiden begränsas med beaktande av de regionala klimatförhållandena.

Tabell 3:

provserier under ett visst år	största antal underkända prover
4-7	1
8-16	2
17-28	3
29-40	4
41-53	5
54-67	6
68-81	7
82-95	8
96-110	9
111-125	10
126-140	11
141-155	12
156-171	13
172-187	14
188-203	15
204-219	16
220-235	17
236-251	18
252-268	19
269-284	20
285-300	21
301-317	22
318-334	23
335-350	24
351-365	25

Bilaga 4 - Högsta tillåtna utsläppsgränsvärden (vattenkvalitetskrav) i halter och specifik belastning av kvicksilver och kadmium till ytvatten

Se 12 och 13 §§ i vattenlagen för Åland samt 123§ i landskapsförordningen.

Högsta tillåtna kvicksilver- respektive kadmiumutsläpp till ytvatten:

	ämne	CAS-nummer	bransch	halt-gräns ¹	gräns för specifik belastning* ¹	identifierat som farligt ämne
1.	kvicksilver och dess föreningar	7439-97-6	kloral-kali-industrin	50 µg/l	kvicksilvercell metoden: 0,2 g/kapacitetston klor	X
	kvicksilver och dess föreningar	7439-97-6	annan än kloralkali-industrin	5 µg/l	-	X
2.	kadmium och dess föreningar	7440-43-9	-	10 µg/l	galvanisering: 0,3 g/kg hanterat kadmium	X

*1 Halt i löst form beräknad som månadsmedelvärde.

µg/l = mikrogram per liter

Bilaga 5 - För vattenmiljön skadliga ämnen

Se 12 och 38 §§ i vattenlagen för Åland samt 2, 16, 19 och 20 §§ i landskapsförordningen.

1.1 För vattenmiljön skadliga ämnen enligt 38 § i vattenlagen

Förteckningen nedan överensstämmer med artikel 16 och bilaga X i vattendirektivet över prioriterade ämnen. Dessa för vattenmiljön skadliga ämnen ska prioriteras med avseende på åtgärder som, i enlighet med det åtgärdsprogram som avses i 38 § i vattenlagen, ska vidtas på grund av den risk de utgör för vattenmiljön.

nr	CAS-nummer footnot 1*	EU-nummer footnot 2*	ämnets namn footnot 3*	fastställt som prioriterat farligt ämne
1	15972-60-8	240-110-8	alaklor	
2	120-12-7	204-371-1	antracen	X
3	1912-24-9	217-617-8	atrazin	
4	71-43-2	200-753-7	bensen	
5	footnot 4*		bromerade difenyletrar	X
6	7440-43-9	231-152-8	kadmium och kadmiumföreningar	X
7	85535-84-8	287-476-5	kloralkaner, C ₁₀₋₁₃	X
8	470-90-6	207-432-0	klorfenvinfos	
9	2921-88-2	220-864-4	klorpyrifos (klorpyrifosetyl)	
10	107-06-2	203-458-1	1,2-dikloretan	
11	75-09-2	200-838-9	diklormetan	
12	117-81-7	204-211-0	di(2-etylhexyl)ftalat (DEHP)	X
13	330-54-1	206-354-4	diuron	
14	115-29-7	204-079-4	endosulfan	X
15	206-44-0	205-912-4	fluoranten	
16	118-74-1	204-273-9	hexaklorbensen	X
17	87-68-3	201-765-5	hexaklorbutadien	X
18	608-73-1	210-168-9	hexaklorcyklohexan	X
19	34123-59-6	251-835-4	isoproturon	
20	7439-92-1	231-100-4	bly och blyföreningar	
21	7439-97-6	231-106-7	kvicksilver och kvicksilverföreningar	X
22	91-20-3	202-049-5	naftalen	
23	7440-02-0	231-111-4	nickel och nickelföreningar	
24	footnot 5*		nonylfenoler	X
25	footnot 6*		oktylfenoler	
26	608-93-5	210-172-0	pentaklorbensen	X
27	87-86-5	201-778-6	pentaklorfenol	
28	footnot 7*		polyaromatiska kolväten (PAH)	X
29	122-34-9	204-535-2	simazin	
30	footnot 8*		tributyl-tennföreningar	X
31	12002-48-1	234-413-4	triklorbensener	
32	67-66-3	200-663-8	triklormetan (kloroform)	
33	1582-09-8	216-428-8	trifluralin	X
34	115-32-2	204-082-0	dikofol	X

35	1763-23-1	217-179-8	perfluoroktansulfonsyra och dess derivat (PFOS)	X
36	124495-18-7		kinoxifen	X
37	fotnot 9*		dioxiner och dioxinlika föreningar	X
38	74070-46-5	277-704-1	aklonifen	
39	42576-02-3	255-894-7	bifenox	
40	28159-98-0	248-872-3	cybutryn	
41	fotnot 10*		cypermetrin	
42	62-73-7	200-547-7	diklorvos	
43	fotnot 11*		hexabromcyklododekan (HBCDD)	X
44	76-44-8/ 1024-57-3	200-962-3/ 213-831-0	heptaklor och heptaklorepoxyd	X
45	886-50-0	212-950-5	terbutryn	

1* CAS (Chemical Abstracts Service) är en avdelning inom The American Chemical Society (.acs.org), en icke-vinstdrivande organisation för kemister. CAS ger identifieringskoder för alla ämnen som har beskrivits i litteraturen samt upprätthåller en databas med information om dessa ämnen. CAS-numren är unika numeriska identifieringskoder för ämnen som består av tre tal avdelade med bindestreck. Det första talet kan ha upp till sju siffror, det andra har två siffror och det tredje är en kontrollsiffra. Numren tilldelas i stigande följd utan annan inbördes ordning.

2* EU-nummer finns i förteckningar från den Europeiska unionens kemikaliemyndighet Echa (The European Chemicals Agency, www.echa.europa.eu):

- *Einecs* den Europeiska förteckningen över existerande, kommersiellt använda kemiska ämnen (European inventory of existing commercial chemical substances) eller
- *Elincs* den Europeiska förteckningen över anmälda kemiska ämnen (European list of notified chemical substances).

Se också bilaga X i vattendirektivet, sådant det lyder ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/39/EU om ändring av direktiven 2000/60/EG och 2008/105/EG vad gäller prioriterade ämnen på vattenpolitikens område.

3* För grupper av ämnen definieras typiska enskilda representanter i samband med fastställande av miljökvalitetsnormer, om inte annat uttryckligen anges.

4* Detta avser följande ämnen.

nr	CAS-nummer	ämnets namn
5	40088-47-9	tetrabromdifenyleter
	32534-81-9	pentabromdifenyleter
	36483-60-0	hexabromdifenyleter
	68928-80-3	heptabromdifenyleter

5* Detta avser följande ämnen.

nr	CAS-nummer	EU-nummer	ämnets namn
24	25154-52-3	246-672-0	nonylfenol
	104-40-5	203-199-4	4-nonylfenol
	84852-15-3	284-325-5	4-nonylfenol (grenad)

6* Detta avser följande ämnen.

nr	CAS-nummer	EU-nummer	ämnets namn
25	1806-26-4	217-302-5	oktylfenol
	140-66-9	205-426-2	4-(1,1',3,3'-tetrametylbutyl)-fenol

7* Detta avser följande ämnen.

nr	CAS-nummer	EU-nummer	ämnets namn
28	50-32-8	200-028-5	bens(a)pyren
	205-99-2	205-911-9	benso(b)fluoranten
	191-24-2	205-883-8	benso(g,h,i)perylene
	207-08-9	205-916-6	benso(k)fluoranten
	193-39-5	205-893-2	indeno(1,2,3-cd)pyren
	separat förtecknas antracen, fluoranten och naftalen		

8* Detta avser följande ämnen.

nr	CAS-nummer	ämnets namn
30	36643-28-4	tributyltennkation

9* Detta avser följande föreningar.

nr	CAS-nummer	föreningens namn
37	<i>7 polyklorerade dibenso-p-dioxiner (PCDD)</i>	
	1746-01-6	2,3,7,8-T4CDD
	40321-76-4	1,2,3,7,8-P5CDD
	39227-28-6	1,2,3,4,7,8-H6CDD
	57653-85-7	1,2,3,6,7,8-H6CDD
	19408-74-3	1,2,3,7,8,9-H6CDD
	35822-46-9	1,2,3,4,6,7,8-H7CDD
	3268-87-9	1,2,3,4,6,7,8,9-O8CDD
	<i>10 polyklorerade dibensofuraner (PCDF)</i>	
	51207-31-9	2,3,7,8-T4CDF
	57117-41-6	1,2,3,7,8-P5CDF
	57117-31-4	2,3,4,7,8-P5CDF
	70648-26-9	1,2,3,4,7,8-H6CDF
	57117-44-9	1,2,3,6,7,8-H6CDF
	72918-21-9	1,2,3,7,8,9-H6CDF
	60851-34-5	2,3,4,6,7,8-H6CDF
	67562-39-4	1,2,3,4,6,7,8-H7CDF
	55673-89-7	1,2,3,4,7,8,9-H7CDF
	39001-02-0	1,2,3,4,6,7,8,9-O8CDF
	<i>12 dioxinlika polyklorerade bifenyler (PCB-DL):</i>	
	32598-13-3	3,3',4,4'-T4CB (PCB 77)
	70362-50-4	3,3',4',5'-T4CB (PCB 81)
	32598-14-4	2,3,3',4,4'-P5CB (PCB 105)
	74472-37-0	2,3,4,4',5'-P5CB (PCB 114)
	31508-00-6	2,3',4,4',5'-P5CB (PCB 118)
	65510-44-3	2,3',4,4',5'-P5CB (PCB 123)
	57465-28-8	3,3',4,4',5'-P5CB (PCB 126)
	38380-08-4	2,3,3',4,4',5'-H6CB (PCB 156)
	69782-90-7	2,3,3',4,4',5'-H6CB (PCB 157)
	52663-72-6	2,3',4,4',5,5'-H6CB (PCB 167)
	32774-16-6	3,3',4,4',5,5'-H6CB (PCB 169)
	39635-31-9	2,3,3',4,4',5,5'-H7CB (PCB 189)

10*

nr	CAS-nummer	ämnets namn
41	52315-07-8	cypermetrin (EU-nummer 257-842-9)
	67375-30-8	<i>detta CAS- nr avser en isomerblandning av cypermetrin och alfacypermetrin</i>
	65731-84-2	betacypermetrin
	71697-59-1	thetacypermetrin
	52315-07-8	zetacypermetrin

11* Detta avser följande ämnen.

nr	CAS-nummer	ämnets namn
43	25637-99-4	1,3,5,7,9,11-hexabromcyklododekan
	3194-55-6	1,2,5,6,9,10- hexabromcyklododekan
	134237-50-6	α -hexabromcyklododekan
	134237-51-7	β -hexabromcyklododekan
	134237-52-8	γ -hexabromcyklododekan

1.2 För vattenmiljön skadliga ämnen och grupper av ämnen enligt 38 § i vattenlagen samt miljökvalitetsnormer för dem

Dessa för vattenmiljön skadliga ämnen ska prioriteras med avseende på åtgärder som, i enlighet med det åtgärdsprogram som avses i 38 § i vattenlagen, ska vidtas på grund av den risk de utgör för vattenmiljön.

Dessa miljökvalitetsnormer är bestämda som koncentrationer av ett visst förorenande ämne eller en viss grupp av förorenande ämnen i vatten eller biota (levande organismer). Miljökvalitetsnormerna är gränser för värden som inte bör överskridas. Med undantag för metallerna kadmium, bly, kvicksilver och nickel så uttrycks miljökvalitetsnormerna som totala koncentrationer i hela vattenprov. Miljökvalitetsnormer för metaller beskrivs i tabell 2 i denna bilaga.

Varje miljökvalitetsnorm avser ett aritmetiskt årsmedelvärde. Om inte annat särskilt anges så gäller den för den totala koncentrationen av alla isomerer⁹. Från varje övervakningspunkt beräknas ett aritmetiskt årsmedelvärde av de resultat som har uppmätts under ett års tid.

I kolumnerna 6 och 7 i tabellen nedan uttrycks miljökvalitetsnorm som högsta tillåtna koncentration. Den högsta tillåtna koncentrationen får inte överskrida miljökvalitetsnormens värde vid någon provtagningspunkt. För att säkerställa en godtagbar trovärdighetsnivå och noggrannhet för bestämning av efterlevnaden av värdet på högsta tillåtna koncentration får statistiska metoder, såsom percentilberäkning, användas.

När det i kolumnerna 6 och 7 står ”ej” i en ruta är det en följd av att årsmedelvärdena anses vara ett tillräckligt skydd mot kortvariga höga koncentrationer vid kontinuerliga utsläpp.

⁹ *Isomerer* (kemi) är ämnen som har samma summaformel men olika strukturformler. Summaformeln anger antalet atomer av olika atomslag i en molekyl, så har propen och cyklopropan samma summaformel (C₃H₆). Molekylformel är en synonym till summaformel. En strukturformel anger hur atomerna är bundna till varandra i en molekyl.

I kolumnerna 4-7 nedan anges en miljö kvalitetsnorm för varje ämne på följande sätt:

- kolumn 1 numreringen i kolumnen överensstämmer med den som finns i vattendirektivets bilaga X - vilket är ändamålsenligt för en entydig dialog med och rapportering till den Europeiska kommissionen
- kolumn 4 högsta årsmedelvärde mikrogram per liter ($\mu\text{g/l}$) vatten i sjöar och grundvatten
- kolumn 5 högsta årsmedelvärde mikrogram per liter ($\mu\text{g/l}$) vatten i marina vatten och sjöar
- kolumn 6 högsta tillåtna koncentration mikrogram per liter ($\mu\text{g/l}$) vatten i sjöar
- kolumn 7 högsta tillåtna koncentration mikrogram per liter ($\mu\text{g/l}$) vatten i marina vatten och sjöar
- kolumn 8 högsta tillåtna koncentration mikrogram per kilogram ($\mu\text{g/kg}$) våtvikt i biota

Tabell 1

1	2	3	4	5	6	7	8
Nr	ämne	CAS-nummer 1#					2#
1	alaklor	15972-60-8	0,3	0,3	0,7	0,7	
2	antracen	120-12-7	0,1	0,1	0,1	0,1	
3	atrazin	1912-24-9	0,6	0,6	2,0	2,0	
4	bensen	71-43-2	10	8	50	50	
5	bromerade difenyletrar 3#	32534-81-9			0,14	0,014	0,0085
6	kadmium och kadmiumföreningar 4#	7440-43-9	4#	0,2	4#	4#	
6a	kolte-traklorid	56-23-5	12	12	ej	ej	
7	C10-13-kloralkaner	85535-84-8	0,4	0,4	1,4	1,4	
8	klorfenvinfos	470-90-6	0,1	0,1	0,3	0,3	
9	klorpyrifos (klorpyrifosetyl)	2921-88-2	0,03	0,03	0,1	0,1	
9a	cyklodiena bekämpningsmedel: aldrin dieldrin endrin isodrin	309-00-2 60-57-1 72-20-8 465-73-6	$\Sigma = 0,01$	$\Sigma = 0,005$	ej	ej	

9b	DDT total 6#, 7#	ej till- lämpligt	0,025	0,025	ej	ej	
	para-para- DDT ^[7]	50-29-3	0,01	0,01	ej	ej	
10	1,2-diklore- tan	107-06-2	10	10	ej	ej	
11	diklormetan	75-09-2	20	20	ej	ej	
12	di(2-etyl- hexyl) ftalat (DEHP)	117-81-7	1,3	1,3	ej	ej	
13	diuron	330-54-1	0,2	0,2	1,8	1,8	
14	endosulfan	115-29-7	0,005	0,0005	0,01	0,004	
15	fluoranten	206-44-0	0,0063	0,10063	0,12	0,12	30
16	hexaklor- bensen	118-74-1			0,05	0,05	10
17	hexaklorbu- tadien	87-68-3			0,6	0,6	55
18	hexaklor- cyklohexan	608-73-1	0,02	0,002	0,04	0,02	
19	isoproturon	34123- 59-6	0,3	0,3	1,0	1,0	
20	bly och bly- föreningar	7439-92- 1	1,2 7#	1,3	14	14	
21	kvikksilver och kvick- silver-före- ningar	7439-97- 6			0,07	0,07	20
22	naftalen	91-20-3	2	2	130	130	
23	nickel och nickelföre- ningar	7440-02- 0	4 7#	8,6	34	34	
24	nonylfenol- er(4-nonyl- fenol) 8#	84852- 15-3	0,3	0,3	2,0	2,0	
25	oktylfenol- er((4- (1,1,3,3- tetrametyl- butyl)-fe- nol))	140-66-9	0,1	0,01	ej	ej	
26	pentaklor- bensen	608-93-5	0,007	0,0007	ej	ej	
27	pentaklor- fenol	87-86-5	0,4	0,4	1	1	
28	polyaromatiska kolväten (PAH) 10#						
	bens(a)py- ren	50-32-8	$1,7 \times 10^{-4}$	$1,7 \times 10^{-4}$	0,27	0,027	5
	benso(b)- fluoranten	205-99-2	9#	9#	0,017	0,017	9#
	benso(k)- fluoranten	207-08-9	9#	9#	0,017	0,017	9#
	benso(g,h,i)- perylene	191-24-2	9#	9#	$8,2 \times 10^{-3}$	$8,2 \times 10^{-4}$	9#

	indeno (1,2,3-cd)pyren	193-39-5	9#	9#	ej	ej	9#
29	simazin	122-34-9	1	1	4	4	
29a	tetraklore- tylen 5#	127-18-4	10	10	ej	ej	
29b	triklorety- len 5#	79-01-6	10	10	ej	ej	
30	tributyl- tennför- eningar (tri- butyltenn- katjon) 6#	36643- 28-4	0,0002	0,0002	0,0015	0,0015	
31	triklorben- sen-er	12002- 48-1	0,4	0,4	ej	ej	
32	triklorme- tan	67-66-3	2,5	2,5	ej	ej	
33	trifluralin	1582-09- 8	0,03	0,03	ej	ej	
34	dikofol	115-32-2	$1,3 \times 10^{-3}$	$3,2 \times 10^{-5}$	ej 10#	ej 10#	33
35	perfluorok- tansulfon- syra och dess derivat (PFOS)	1763-23- 1	$6,5 \times 10^{-4}$	$1,3 \times 10^{-4}$	36	7,2	9,1
36	kinoxifen	124495- 18-7	0,15	0,015	2,7	0,54	
37	dioxiner och dioxin- lika före- ningar	12#			ej	ej	summa TEQ 13#
38	aklonifen	74070- 46-5	0,12	0,012	0,12	0,012	
39	bifenox	42576- 02-3	0,012	0,0012	0,04	0,004	
40	cybutryn	28159- 98-0	0,0025	0,0025	0,016	0,016	
41	cypermetrin	52315- 07-8	8×10^{-5}	8×10^{-6}	6×10^{-4}	6×10^{-5}	
42	diklorvos	62-73-7	6×10^{-4}	6×10^{-5}	7×10^{-4}	7×10^{-5}	
43	hexabrom- cyklodo- dekan (HBCDD)	11#	0,0016	0,0008	0,5	0,05	167
44	heptaklor och hep- taklor- epoxid	76-44-8/ 1024-57- 3			3×10^{-4}	3×10^{-5}	$6,7 \times 10^{-3}$
45	terbutryn	886-50-0	0,065	0,0065	0,34	0,034	

1# CAS = Chemical Abstracts Service

2# Miljökvalitetsnormen för biota avser fisk om inget annat anges. För ovannämnda ämnen nr 15 (fluoranten) och nr 28 (polyaromatiska kolväten, PAH) avser miljökvalitetsnormen biota blötdjur. För ämne nr 37 (dioxiner och dioxinlika föreningar) avser miljökvalitetsnormen för biota fisk, såsom i avsnitt 5.3 i bilagan till Kommissionens förordning (EU) nr 1259/2011 om ändring av förordning (EG) nr 1881/2006

vad gäller vattenkvalitetskrav för dioxiner, dioxinlika PCB och icke dioxinlika PCB i livsmedel.

3# För den grupp av ämnen som utgörs av bromerade difenyletrar (ämne nr 5 ovan) avser miljökvalitetsnormen summan av koncentrationerna för kongener med numren 28, 47, 99, 100, 153 och 154. Kongener- är strukturellt olika former inom en ämnesgrupp där antalet substituerade atomer samt deras placering varierar.

4# Kadmiums och kadmiumföreningars vattenhårdhetsklasser (ämne nr 6 ovan). *Vattenhårdhet* är ett mått på mängden mineraler i vatten. Här mäts detta som volymer joner av kalcium och kalciumföreningar, i mikrogram per liter ($\mu\text{g/l}$) vatten.

Kolumn 4 - ämne nr 6 högsta årsmedelvärde mikrogram per liter ($\mu\text{g/l}$) vatten i inlandsytvatten:

<i>vattenhårdhetsklass</i>	<i>vattenhårdhet</i>
1	mindre än 0,08
2	0,08
3	0,09
4	0,15
5	0,25

Kolumn 6 - ämne nr 6 högsta tillåtna koncentration mikrogram per liter ($\mu\text{g/l}$) vatten i inlandsytvatten:

<i>vattenhårdhetsklass</i>	<i>vattenhårdhet</i>
1	mindre än 0,45
2	0,45
3	0,6
4	0,9
5	1,5

Kolumn 7 - ämne nr 6 högsta tillåtna koncentration mikrogram per liter ($\mu\text{g/l}$) vatten i havsvatten och andra ytvatten

<i>vattenhårdhetsklass</i>	<i>vattenhårdhet</i>
1	mindre än 0,45
2	0,45
3	0,6
4	0,9
5	1,5

För kadmium och dess föreningar varierar miljökvalitetsnormvärdet mätt i kalciumkarbonat (CaCO_3) per liter vatten beroende på vattnets hårdhetsklass på följande sätt:

klass 1	mindre än 40 milligram kalciumkarbonat per liter vatten
klass 2	från 40 upp till 50 milligram kalciumkarbonat per liter vatten
klass 3	från 50 upp till 100 milligram kalciumkarbonat per liter vatten
klass 4	från 100 upp till 200 milligram kalciumkarbonat per liter vatten
klass 5	200 eller mer milligram kalciumkarbonat per liter vatten

5# Detta ämne är inte ett prioriterat ämne enligt vattendirektivet utan ett av de övriga ämnen för vilka miljökvalitetsnormen är lika med det värde som fastställts i den lagstiftning som gällde före den 13 januari 2009.

6# För tributyl-tennföreningar finns inte någon indikativ parameter. En eller flera indikativa parametrar ska fastställas med en analysmetod som avses i artikel 8.3 i vattendirektivet och Kommissionens direktiv 2009/90/EG, som rör övervakning av vattenstatus. Se bilaga 8 nedan.

7# Diklordifenyltrikloretan (DDT) total består av summan av isomererna

- 1,1,1-triklor-2,2-bis(p-klorfenyl)etan (CAS-nr 50-29-3, EU-nr 200-024-3),
- 1,1,1-triklor-2(o-klorfenyl)-2-(p-klorfenyl)etan (CAS-nr 789-02-6, EU-nr 212-332-5),
- 1,1-diklor-2,2-bis(p-klorfenyl)etylen (CAS-nr 72-55-9, EU-nr 200-784-6) och
- 1,1-diklor-2,2-bis(p-klorfenyl)etan (CAS-nr 72-54-8, EU-nr 200-783-0).

8# Nonylfenolens och nonylfenoletoxilaternas totala toxicitet (hälsofarlighet) får inte överskrida miljökvalitetsnormen. Den totala toxiciteten beräknas enligt formeln

$$\sum (C_x \times \text{TEF}),$$

I formeln avser C_x avser halt av respektive nonylfenolförening samt TEF avser toxisk ekvivalentfaktor.

	toxisk ekvivalentfaktor (TEF)
nonylfenol	1
nonylfenolmono- och dietoxilater	0,5

9# För den grupp miljöskadliga ämnen som består av polyaromatiska kolväten (PAH) (ämnen nr 31) avser miljökvalitetsnormen för biota koncentrationen av bens(a)pyren, på vars toxicitet de bygger. Bens(a)pyren kan ses som en markör för övriga PAH och bens(a)pyren behöver därför övervakas för jämförelse med miljökvalitetsnormen för biota.

10# Det finns för dessa ämnen inte tillräckligt med information för att fastställa en högsta tillåtna koncentration jämfört med miljökvalitetsnorm.

11# Detta avser

- 1,3,5,7,9,11-hexabromcyklododekan (CAS-nr 25637-99-4),
- 1,2,5,6,9,10- hexabromcyklododekan (CAS-nr 3194-55-6),
- α -hexabromcyklododekan (CAS-nr 134237-50-6),
- β -hexabromcyklododekan (CAS-nr 134237-51-7) och
- γ -hexabromcyklododekan (CAS-nr 134237-52-8).

12* Detta avser följande föreningar.

nr	CAS-nummer	föreningens namn
37		<i>7 polyklorerade dibenso-p-dioxiner (PCDD)</i>
	1746-01-6	2,3,7,8-T4CDD
	40321-76-4	1,2,3,7,8-P5CDD
	39227-28-6	1,2,3,4,7,8-H6CDD
	57653-85-7	1,2,3,6,7,8-H6CDD
	19408-74-3	1,2,3,7,8,9-H6CDD
	35822-46-9	1,2,3,4,6,7,8-H7CDD
	3268-87-9	1,2,3,4,6,7,8,9-O8CDD
		<i>10 polyklorerade dibensofuraner (PCDF)</i>
	51207-31-9	2,3,7,8-T4CDF
	57117-41-6	1,2,3,7,8-P5CDF
	57117-31-4	2,3,4,7,8-P5CDF
	70648-26-9	1,2,3,4,7,8-H6CDF
	57117-44-9	1,2,3,6,7,8-H6CDF
	72918-21-9	1,2,3,7,8,9-H6CDF
	60851-34-5	2,3,4,6,7,8-H6CDF
	67562-39-4	1,2,3,4,6,7,8-H7CDF
	55673-89-7	1,2,3,4,7,8,9-H7CDF
	39001-02-0	1,2,3,4,6,7,8,9-O8CDF
		<i>12 dioxinlika polyklorerade bifenyler (PCB-DL):</i>

	32598-13-3	3,3',4,4'-T4CB (PCB 77)
	70362-50-4	3,3',4',5-T4CB (PCB 81)
	32598-14-4	2,3,3',4,4'-P5CB (PCB 105)
	74472-37-0	2,3,4,4',5-P5CB (PCB 114)
	31508-00-6	2,3',4,4',5-P5CB (PCB 118)
	65510-44-3	2,3',4,4',5'-P5CB (PCB 123)
	57465-28-8	3,3',4,4',5-P5CB (PCB 126)
	38380-08-4	2,3,3',4,4',5-H6CB (PCB 156)
	69782-90-7	2,3,3',4,4',5'-H6CB (PCB 157)
	52663-72-6	2,3',4,4',5,5'-H6CB (PCB 167)
	32774-16-6	3,3',4,4',5,5'-H6CB (PCB 169)
	39635-31-9	2,3,3',4,4',5,5'-H7CB (PCB 189)

13#

$$\text{PCDD} + \text{PCDF} + \text{PCB-DL} \cdot 0,0065 \mu\text{g.kg}^{-1} = \text{TEQ}$$

Summan TEQ i formeln avser toxiska ekvivalenter enligt WHO's toxicitetsekvivalensfaktorer från 2005. Formelns följande förkortningar ska förstås så att

- PCDD avser polyklorerade dibenso-p-dioxiner,
- PCDF avser polyklorerade dibensofuraner samt så att
- PCB-DL avser dioxinlika polyklorerade bifenyler.

2 Miljökvalitetsnormer för metaller

Miljökvalitetsnormer för kadmium, bly, kvicksilver och nickel hänför sig till upplöst koncentration, den upplösta fasen i ett vattenprov som erhållits genom filtrering genom ett 0,45 µm-filter eller motsvarande förbehandling. Vid utvärderingen av övervakningsresultaten i jämförelse med miljökvalitetsnormen får beaktas

1) *den naturliga bakgrundskoncentrationen* för dessa metaller och deras föreningar genom att till miljökvalitetsnormen addera en uppskattning av den naturliga bakgrundskoncentrationen i enlighet med tabellen nedan,

2) *vattnets hårdhet*, dess pH-värde eller andra parametrar för vattenkvalitet som påverkar en metalls biotillgänglighet.

Miljökvalitetsnormer för kadmium, bly, kvicksilver och nickel bedöms som summan av den uppskattade naturliga bakgrundskoncentrationen och miljökvalitetsnormen. På platser där koncentrationerna av geologiska orsaker är höga får en expertbedömning avvika från bakgrundskoncentrationernas värden.

kolumner 2-4	miljökvalitetsnorm naturlig bakgrundskoncentration mätt i mikrogram per liter vatten ($\mu\text{g/l}$) plus högsta årsmedelvärde mikrogram per liter vatten ($\mu\text{g/l}$)
kolumn 5	naturlig bakgrundskoncentration biota mätt i mikrogram per liter ($\mu\text{g/l}$) vatten

färgtal färgtal är ett mått på vattnets ljusgenomsläpplighet mätt i milligram platina per liter vatten (mg Pt/l)

Tabell 2

1	2	3	4	5
	kadmium	nickel	bly	kvicksilver
sjöar				
med låg humushalt färgtal mindre än 30	$0,02 + 0,08 = 0,1$ (klass 1 o 2)	$1 + 4 = 5^*$	$0,1 + 1,2 = 1,3$ ^[13]	$180 + 20 = 200$
humösa färgtal 30– 90	$0,02 + 0,08 = 0,1$ (klass 1 o 2)	$1 + 4 = 5^*$	$0,2 + 1,2 = 1,4$ ^[13]	$200 + 20 = 220$
med hög humushalt färgtal över 90	$0,02 + 0,08 = 0,1$ (klass 1 o 2)	$1 + 4 = 5^*$	$0,7 + 1,2 = 1,9^*$	$230 + 20 = 250$
åar				
momark och lerjordar färgtal mindre än 90, avrinningsområdets myrareal -%	$0,02 + 0,08 = 0,1$ (klass 1 o 2)	$1 + 4 = 5^*$	$0,3 + 1,2 = 1,5^*$	$180 + 20 = 200$
torvmark färgtal mindre än 90, avrinningsområdets myrareal -% > 25)	$0,02 + 0,08 = 0,1$ (klass 1 o 2)	$1 + 4 = 5^*$	$0,5 + 1,2 = 1,7^*$	$230 + 20 = 250$
marina vatten	$0,02 + 0,2 = 0,22$	$1 + 8,6 = 9,6$	$0,03 + 1,3 = 1,33$	$180 + 20 = 200$

Vattenhårdhet är ett mått på mängden mineraler i vatten. I tabellen avses med klass 1 och 2 vattenhårdhetsklass enligt fotnot 4* till tabell 1.

* Dessa miljökvalitetsnormer avser biotillgängliga koncentrationer av ämnen.

Bilaga 5a - Ämnen som vid ett nationellt förfarande har fastställts som skadliga för vattenmiljön

	Ämne	CAS-nummer ^[1]	Miljö kvalitetsnorm AA-MKN ^{[2] [3]} inlandsytvatten, µg/l	Miljö kvalitetsnorm AA-MKN ^{[2] [3]} andra ytvatten, µg/l	Miljö kvalitetsnorm AA-MKN ^{[2] [3]} ytvatten avsett för uttag av hushållsvatten, µg/l
1.	klorbensen	108-90-7	9,3	3,2	3
2.	1,2-diklorbensen	95-50-1	7,4	0,74	0,3
3.	1,4-diklorbensen	106-46-7	20	2	0,1
4.	bensylbutylftalat (BBP) ²	85-68-7	10	1,4	10
5.	dibutylftalat (DBP)	84-74-2	10	1	10
6.	resorcinol (1,3-bensendiol)	108-46-3			
7.	(benzotiazol-2-yltio) metyltiocyanat (TCMTB)	21564-17-0			
8.	benzotiazol-2-tiol (di(benzotiazol-2-yl) disulfid (CAS 120-78-5) nedbrytningsprodukt)	149-30-4			
9.	bronopol (2-brom-2-nitropropan-1,3-diol)	52-51-7	4	0,4	4
10.	dimetoat	60-51-5	0,7	0,07	
11.	MCPA (4-klor-2-metylfenoxiättiksyra)	94-74-6	1,6	0,16	
12.	metamitron (4-amino-3-metyl-6-fenyl-1,2,4-triazin-5-on)	41394-05-2	32	3,2	
13.	prokloraz (N-propyl-N-[2-(2,4,6-triklorfenoxi)etyl]-1H-imidazol-1-karboxamid)	67747-09-5	1	0,1	
14.	etylentiourea (nedbrytningsprodukt av (CAS 8018-01-7))	96-45-7	200	20	
15.	tribenuron-metyl (metyl-2-(3-(4-metoxi-6-metyl-1,3,5-triazin-2-yl)3-metylfenylsulfonfyl) benzoat)	101200-48-0	0.1	0.01	

[1] CAS: Chemical Abstracts Service.

[2] Denna parameter är miljö kvalitetsnormen uttryckt som ett aritmetiskt medelvärde på årsnivå (AA-MKN). Om inte annat anges gäller den för summan av alla ämnets isomerer. Medelvärdet beräknas vid varje representativ övervakningspunkt som det aritmetiska medelvärdet av de resultat som under ett års tid uppmäts vid varje punkt.

[3] Miljö kvalitetsnormerna uttrycks som totala koncentrationer i hela vattenprovet.

Bilaga 6 - Tröskelvärden för grundvatten

Se 53 § i vattenlagen för Åland samt 3 och 9 §§ i landskapsförordningen.

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/118/EG om skydd för grundvatten mot föroreningar och försämring, det s.k. *grundvattendirektivet*, avses med tröskelvärden kvalitetsnormer för grundvatten som fastställs av medlemsstaterna i enlighet med artikel 3 i direktivet. Begreppet kvalitetsnorm för grundvatten avser en miljökvalitetsnorm uttryckt som den koncentration av ett särskilt förorenande ämne, en grupp av förorenande ämnen eller en föroreningsindikator i grundvatten som inte bör överskridas för att människors hälsa och miljön ska skyddas.

	förorenande ämne	tröskelvärde för grundvatten	enhet
1	nitrater	50	mg/l
2	aktiva ämnen i bekämpningsmedel och deras (relevanta) metaboliter, nedbrytnings- eller reaktionsprodukter	0,1 0,5 sammanlagt* ¹	µg/l
3	bensen	0,5	µg/l
4	toluen	12	µg/l
5	etylbenzen	1	µg/l
6	xylener (Σorto-, meta- och paraxylen)	10	µg/l
7	antracen	60	µg/l
8	naftalen	1,3	µg/l
9	benso(a)pyren	0,005	µg/l
10	Σbenso(b)fluoranten, benso(k)fluoranten, benso(g,h,i) perylen och indeno(1,2,3-cd)pyren	0,05	µg/l
11	PCB-föreningar (Σ kongenerer 28, 52, 101, 118, 138, 153 och 180)	0,015	µg/l
12	Σtrikloreten och tetrakloreten	5	µg/l
13	1,2-dikloreten	25	µg/l
14	1,2-dikloreten	1,5	µg/l
15	diklormetan (metylenklorid)	10	µg/l
16	vinylklorid (kloreten)	0,15	µg/l
17	koltetraklorid	2	µg/l
18	kloroform (triklormetan)	100	µg/l
19	klorbensen	3	µg/l
20	1,2-diklorbensen	0,3	µg/l
21	1,4-diklorbensen	0,1	µg/l
22	triklorbensen (Σ1,2,3-, 1,2,4- och 1,3,5-triklor-bensen)	2,5	µg/l
23	tentaklorbensen	1,2	µg/l
24	hexaklorbensen	0,024	µg/l
25	monoklorfenoler	0,05	µg/l
26	diklorfenoler	2,7	µg/l
27	Σtri-, tetra- och pentaklorfenol	5	µg/l
28	MTBE (metyl-tert-butyleter)	7,5	µg/l
29	TAME (tert-amylmetyleter)	60	µg/l
30	oljafraktioner (C10-40)	50	µg/l
31	kvicksilver	0,06	µg/l
32	kadmium	0,4	µg/l

33	kobolt	2	µg/l
34	krom	10	µg/l
35	koppar	20	µg/l
36	bly	5	µg/l
37	nickel	10	µg/l
38	zink	60	µg/l
39	antimon	2,5	µg/l
40	arsenik	5	µg/l
41	ammonium NH ₄ ⁺ eller Ammoniumkväve NH ₄ N	0,25 (NH ₄ ⁺) 0,20 (NH ₄ N)	mg/l mg/l
42	klorid	25	mg/l
43	sulfat	150	mg/l

*1 *Sammanlagt* avser; summan av alla de vid övervakningen observerade och uppmätta enskilda bekämpningsmedlen inbegripet deras relevanta metaboliter, nedbrytnings- eller reaktionsprodukter.

µg/l = mikrogram per liter

mg/l = milligram per liter

Bilaga 7 - Ämnen som inte får släppas ut i ytvatten, grundvatten eller allmänt avlopp

7.1 Ämnen som inte får släppas ut i ytvatten, grundvatten eller allmänt avlopp

Se 12 och 95 §§ i vattenlagen för Åland samt 13 § i landskapsförordningen.

	ämne	CAS-nummer*	EU-nummer**	identifierat som farligt ämne
1.	1,2- diklorethan (etylendiklorid)	107-06-2		
2.	aldrin	309-00-2		
3.	dieldrin	60-57-1		
4.	endrin	72-20-8		
5.	isodrin	465-73-6		
6.	DDT (para-para-DDT)	ingen uppgift 50-29-3		
7.	hexaklorbensen	118-74-1	204-273-9	X
8.	hexaklorbutadien	87-68-3	201-765-5	X
9.	hexaklorcyklohexan (gamma-isomer, lindan)	608-73-1 58-89-9	210-168-9	X
10.	koltetraklorid	56-23-5		
11.	pentaklorfenol	87-86-5	201-778-6	X
12.	tetrakloreten (tetrakloretylen)	127-18-4		
13.	triklorbensen (1,2,4-triklorbensen)	12002-48-1 120-82-1	234-413-4	
14.	trikloreten (trikloretylen)	79-01-6		
15.	triklormetan (kloroform)	67-66-3	200-663-8	

* CAS = Chemical Abstracts Service.

** EU-nummer finns i förteckningar från den Europeiska unionens kemikaliemyndighet Echa (The European Chemicals Agency, www.echa.europa.eu):

- *Einecs* den Europeiska förteckningen över existerande, kommersiellt använda kemiska ämnen (European inventory of existing commercial chemical substances) eller
- *Elincs* den Europeiska förteckningen över anmälda kemiska ämnen (European list of notified chemical substances).

Se också bilaga X i vattendirektivet, sådant det lyder ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/39/EU om ändring av direktiven 2000/60/EG och 2008/105/EG vad gäller prioriterade ämnen på vattenpolitikens område.

7.2 Särskilda gränsvärden för högsta dagvattenutsläpp till dagvattenssystem eller annan recipient

Se 38 § i vattenlagen för Åland samt 13 § i landskapsförordningen.

De nedan förtecknade särskilda gränsvärden för högsta utsläpp från till dagvattenssystem ska uppfyllas i verksamhetens utsläppspunkt, i anslutning till dagvattenssystem eller till dike med anslutning till sjö eller kustvatten.

I denna bilaga har förkortningar följande betydelse:

µg/l = mikrogram per liter

mg/l = milligram per liter

ämne	riktvärden i utsläpps- eller anslutningspunkt
arsenik (As)	15 µg/l
krom (Cr)	15 µg/l
kadmium (Cd)	0,4 µg/l ¹
bly (Pb)	14 µg/l ¹
koppar (Cu)	10 µg/l ¹
zink (Zn)	30 µg/l
nickel (Ni)	40 µg/l ^{1, 2}
kvicksilver (Hg)	0,05 µg/l
total organisk kol (TOC)	12 mg/l
polyklorerade bifenyler (PCB)	0,014 µg/l
pH	6-9
totalfosfor	50 µg/l
totalkväve	1 250 µg/l
oljeindex	1 000- 5000 µg/l ³
bens(a)pyren	0,05 µg/l
metyltertbutyleter (MTBE)	500 µg/l
bensen	10 µg/l
tributyltenn (TBT)	0,001 µg/l
suspenderat material	25 mg/l
flöde i utsläppspunkt i recipient (momentanvärde)	högst 1/10 av recipientens momentanflöde

1. *Totalhaltsanalys* av vattnet ska användas i första hand, eftersom många föroreningar är bundna till partiklar. Partikelavskiljning ska som regel ske innan utsläpp av vatten sker till dagvattennät eller direkt till recipient. Många av de metaller som anges i bilaga 1 till vattendirektivet anges i löst form. Metaller i dagvatten förekommer både i löst och partikelbunden form, där bly till största delen är partikelbunden medan övriga metaller andel av lösta fraktioner varierar mellan 30 och 70 procent. Genom att använda faktor 2 för beräkning av totalhalt med utgångspunkt från löst halt för alla metaller görs en förenkling.
2. Vid hänvisning till miljö kvalitetsnormer för prioriterade ämnen och vissa andra förorenande ämnen, enligt bilaga 1 till direktiv 2008/105/EG tillämpas i första hand årsmedelvärde. Ett undantag från detta är TBT.
3. För dagvattenutsläpp i anslutning till vattenskyddsområde kan högre krav fastställas avseende oljeindex. Vatten med petroleumlukter bör inte alls släppas ut till ett vattenskyddsområde. Riktvärde på 100 µg/l kan tillämpas inom vattenskyddsområden.

Bilaga 8 - Ämnen farliga för grundvattnet och i ämnesgrupper ingående farliga ämnen som inte får släppas ut i grundvatten

Se 10 § i vattenlagen för Åland samt 14 och 16 §§ i landskapsförordningen.

Följande ämnen och i ämnesgrupper ingående farliga ämnen får inte släppas ut i grundvatten, såsom farliga för grundvattnet.

1. organiska halogenföreningar och ämnen som kan bilda sådana föreningar i vattenmiljö
2. organiska fosforföreningar
3. organiska tennföreningar
4. ämnen och preparat eller nedbrytningsprodukter av dessa som påvisas ha cancerogena eller mutagena egenskaper eller sådana egenskaper som i eller via vattenmiljön kan påverka produktionen av steroider eller sköldkörteln, fortplantningen eller andra endokrina funktioner
5. kolväten samt svårnedbrytbara, bioackumulerbara och toxiska organiska ämnen
6. cyanider
7. metaller och deras föreningar
8. arsenik och dess föreningar
9. biocider och växtskyddsmedel
10. uppslammade ämnen
11. ämnen som bidrar till eutrofiering (i synnerhet nitrater och fosfater)
12. syretärande ämnen*
13. kiselföreningar
14. fluorider
15. ämnen som negativt påverkar grundvattnets smak eller lukt samt föreningar som eventuellt bildar sådana ämnen i vatten och gör vattnet olämpligt att användas av människor

* Mätbart med parametrar som till exempel BOD och COD:

- BOD är en förkortning av Biochemical Oxygen Demand, som ger ett mått på hur mycket biologiskt nedbrytbar substans det finns i vatten. Med en kemisk analys kan avgöras hur snabbt organismer förbrukar syrgas i en given mängd vatten, uttryckt som milligram syrgas per liter vatten för ett visst antal dagar.
- COD är en förkortning av Chemical Oxygen Demand, som ger ett mått på den mängd syre som förbrukas vid fullständig kemisk nedbrytning av organiska ämnen i vatten, uttryckt som milligram syre per liter vatten.

Bilaga 9 – Klassificeringsförfaranden vid bestämmande av ekologisk vattenstatus

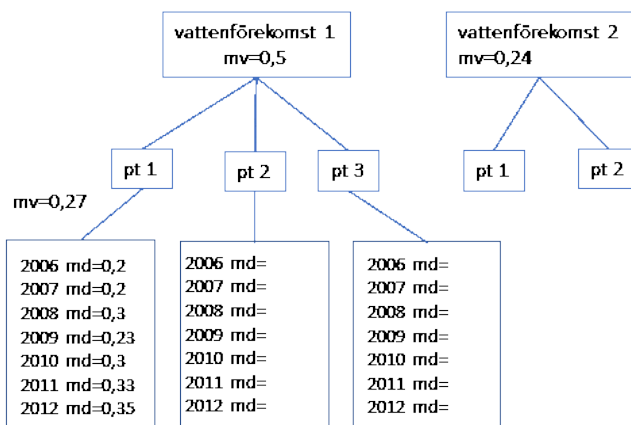
Se 32 § i vattenlagen för Åland samt 5 § i landskapsförordningen.

I denna bilaga har förkortningar följande betydelse:

H	=	hög status
G	=	god status
M	=	måttlig status
O	=	otillfredsställande status
D	=	dålig status
H/G	=	klassgränsvärdet från hög till god status
G/M	=	klassgränsvärdet från god till måttlig status
M/O	=	klassgränsvärdet från måttlig till otillfredsställande status
O/D	=	klassgränsvärdet från otillfredsställande till dålig status
m	=	meter
µg/l	=	mikrogram per liter
mg/l	=	milligram per liter
RV	=	referensvärde
EK	=	ekologisk kvalitetskvot
DN	=	nedre gräns för dålig status
Sjötyp Rk	=	sjöar med höga kalkhalter ¹⁰

Klassificeringsförfarande för bestämmande av ytvattenstatus

Innan samtliga parametrar vägs samman ska ett EK-värde bestämmas för varje enskild parameter. EK-värdet för växter (makrofyter) och bottendjur (bottenfauna) fastställs genom uträkning av ett medel EK-värde för de år som ska ingå i den aktuella klassificeringen (till exempel 2006-2012). EK-värdet för övriga parametrar fastställs genom att inledningsvis räkna ut ett medianvärde skilt för varje provtagningspunkt, varefter ett medelvärde räknas ut, baserat på de årsvisa medianvärdena som ska ingå i klassificeringen. Om det inom en vattenförekomst finns flera provtagningspunkter räknas ett medelvärde ut baserat på de punktvisa medelmedianvärdena. Fastställandet av de individuella parametrarnas EK-värden visas schematiskt nedan.

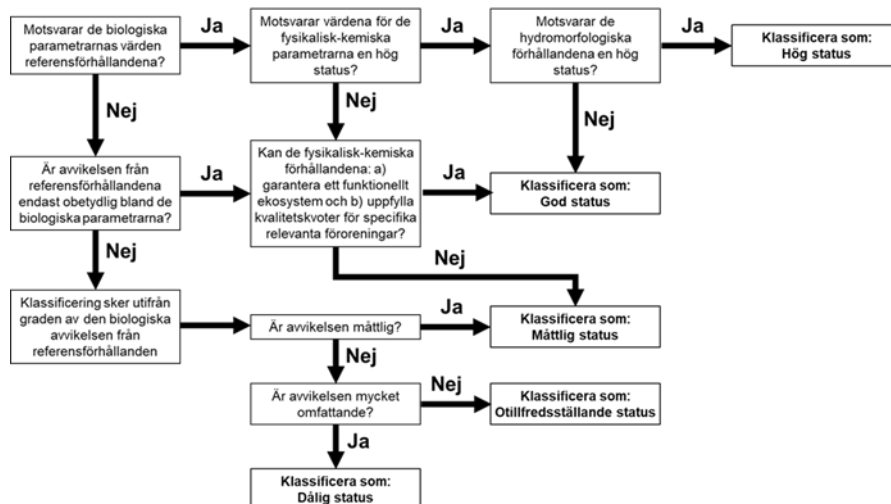
¹⁰ Rk är en sammandragning av det finska ordet *runsaskalkkiset* som i finländsk typindelning används för att beteckna kalkrika sjöar, jfr Finlands miljöcentral 2012.

En sammanvägning ska göras med alla använda parametrar. Parametrarna delas in i tre huvudklasser - biologiska, fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska. Störst vikt har de biologiska parametrarna. De fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska parametrarna fungerar som understödande parametrar, de kan endast sänka statusen om de biologiska parametrarna uppnår en hög eller god status. Om de biologiska parametrarna anses befinna sig i en måttlig eller sämre status görs sammanvägningen endast utifrån de biologiska parametrarna.

EKOLOGISK STATUS

biologisk status	fysikalisk status	hydromorfologisk status
klorofyll-a bottenfauna växtplanktonbiomassa växter i vattnet	totalkväve totalfosfor siktdjup	vattenflödets kvantitet och dynamik variation i djup, bredd, struktur...

Vid bedömningen av den ekologiska statusen för huvudparametertyperna utgår man från den parameter som har lägst status. Sammanvägningsprocessen åskådliggörs med följande figur.

1. Kustvatten

Tabell 1A.

Referens- och klassgränsvärden vid klassificering av klorofyll-a för vattenförekomsterna i kustvattnen.

			ref.	ekologisk kvalitetskvot (EK)				gränsvärden (µg/l)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	vattenförekomst			H/G	G/M	M/O	O/D	H/G	G/M	M/O	O/D
1	Ålands hav norra	y	1,2	0,8	0,67	0,35	0,15	1,5	1,8	3,4	8
2	Ålands hav södra	y	1,3	0,8	0,67	0,35	0,15	1,6	1,9	3,7	8,7
3	Kyrksundet	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
4	Finbofjärden	y	1,2	0,8	0,67	0,35	0,15	1,5	1,8	3,4	8
5	Svartnöfjärden	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
6	Marsund norra	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
7	Marsund södra	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
8	Bovik	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
9	Ässkärsfjärden	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
10	Sandviksfjärden	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
11	Andersöfjärden	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
12	Snäcköfjärden	i		0,8	0,67	0,35	0,15				
13	Västerfjärden Dånö	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
14	Koxnan	y	1,2	0,8	0,67	0,35	0,15	1,5	1,8	3,4	8
15	Bonäsfjärden	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
16	Kalvfjärden	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
17	Pantsarnäsfjärden	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
18	Ivarskärsfjärden	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
19	Bodafjärden	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
20	Röjsbölefjärden	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
21	Orrfjärden (m. Grundfjärden)	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
22	Lillfjärden	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
23	Vandöfjärden	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
24	Ödkarbyviken	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
25	Saltviksfjärden	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
26	Färjsundet Norra	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
27	Kornäsfjärden	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
28	Slottsundet	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
29	Jomala vik	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
30	Ämnäsviken	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
31	Kaldersfjärden	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
32	Lumparn	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
33	Vargatafjärden	i	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
34	Simskälafjärden	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
35	Engundsfsfjärden	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
36	Flatöfjärden	y	1,2	0,8	0,67	0,35	0,15	1,5	1,8	3,4	8
37	Saggöfjärden	y	1,2	0,8	0,67	0,35	0,15	1,5	1,8	3,4	8
38	Boxöfjärden	y	1,3	0,8	0,67	0,35	0,15	1,6	1,9	3,7	8,7
39	Norra Delet	y	1,3	0,8	0,67	0,35	0,15	1,6	1,9	3,7	8,7
40	Södra Delet	y	1,3	0,8	0,67	0,35	0,15	1,6	1,9	3,7	8,7
41	Bussöfjärden	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
42	Slemmern	i	2	0,8	0,67	0,35	0,15	2,5	3	5,7	13,3
43	Järsöfjärden	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
44	Nabbfjärden	y	1,4	0,8	0,67	0,35	0,15	1,8	2,1	4	9,3
45	Rödhamnsfjärden	y	1,4	0,8	0,67	0,35	0,15	1,8	2,1	4	9,3
46	Föglöfjärden	y	1,4	0,8	0,67	0,35	0,15	1,8	2,1	4	9,3
47	Degerbyredan	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
48	Österfjärden	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
49	Embarsund	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
50	Bockholmsunden	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
51	Mosshaga-Algersö	y	1,5	0,8	0,67	0,35	0,15	1,9	2,2	4,3	10
52	södra Föglö innerskär-gård	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
53	Västergrundsfjärden	y	1,4	0,8	0,67	0,35	0,15	1,8	2,1	4	9,3

54	Kökarsfjärden	y	1,5	0,8	0,67	0,35	0,15	1,9	2,2	4,3	10
55	Kannskärsfjärden	y	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
56	Skiftet södra	y	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
57	Enklingefjärden	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
58	Brändö innerskärgård	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
59	Ängskärsfjärden	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
60	Skiftet norra	y	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7
61	Kökar innerskärgård	m	1,6	0,8	0,67	0,35	0,15	2	2,4	4,6	10,7

Tabell 1B.

Referens- och EK-värden samt klassgränser för klorofyll-a i kustvatten.

RV	H/G	G/M	M/O	O/D
(µg/l)	(µg/l)	(µg/l)	(µg/l)	(µg/l)
1,2	1,5	1,8	3,4	8,0
1,3	1,6	1,9	3,7	8,7
1,4	1,8	2,1	4,0	9,3
1,5	1,9	2,2	4,3	10,0
1,6	2,0	2,4	4,6	10,7
2	2,5	3,0	5,7	13,3
EK	0,8	0,67	0,35	0,15

De angivna klassgränsvärdena anges som avrundade värden och ska således inte ses som absoluta klassgränser. Klassificering ska ske utifrån EK-värden.

Tabell 2.

Referens- och EK-värden samt klassgränser för växplanktonbiomassa i kustvatten.

RV	RV	H/G	G/M	M/O	O/D
Chl (µg/l)	Biom (mg/l)	(mg/l)	(mg/l)	(mg/l)	(mg/l)
1,2	0,23	0,28	0,34	0,65	1,52
1,3	0,25	0,31	0,37	0,72	1,67
1,4	0,27	0,34	0,41	0,78	1,83
1,5	0,30	0,37	0,45	0,85	1,99
1,6	0,32	0,40	0,48	0,92	2,15
2,0	0,42	0,53	0,63	1,21	2,83
EK		0,8	0,67	0,35	0,15

De angivna klassgränsvärdena anges som avrundade värden och ska således inte ses som absoluta klassgränser. Klassificering ska ske utifrån EK-värden.

Tabell 3.

Referens- och klassgränsvärden för bottenfaunan i kustvatten per skärgårds-
typ.

typområde	djupintervall (m)	enhet	RV	H/G	G/M	M/O	O/D
inner- skärgård	0-10	BBI	0,7	0,62	0,37	0,25	0,11
		EK		0,89	0,53	0,35	0,15
	10+	BBI	0,65	0,62	0,37	0,25	0,12
		EK		0,95	0,57	0,38	0,19
mellan- skärgård	0-10	BBI	0,8	0,74	0,54	0,32	0,15
		EK		0,93	0,67	0,4	0,19
	10+	BBI	0,75	0,68	0,51	0,29	0,14
		EK		0,9	0,68	0,38	0,18
ytter- skärgård	0-10	BBI	0,86	0,8	0,58	0,34	0,16
		EK		0,93	0,67	0,4	0,19
	10+	BBI	0,78	0,7	0,53	0,3	0,14
		EK		0,9	0,68	0,38	0,18

BBI är en förkortning för Brackish water Benthic Index. Det är ett klassifi-
ceringsindex för Östersjön ägnat att beskriva statusen hos mjuka botten-
bottenfaunasamhällen. Utgångspunkten för BBI är att diversiteten hos arts-
ammansättningen minskar då stressen från omgivningen ökar. Med BBI be-
aktas dels den naturligt låga artdiversiteten som är typisk landskapets kust-
vatten, dels djupets betydelse för artdiversiteten.

Tabell 4A.

Referensvärden för förekomsten av växter i vattnet (makrofyter) i innerskä-
rgården, mellanskärgården och ytterskärgården. Med U i tabellen nedan avses
att en art är utslagen.

(u = utslagen)	innerskärgård					mellanskärgård					ytterskärgård				
art	5p	4p	3p	2p	1p	5p	4p	3p	2p	1p	5p	4p	3p	2p	1p
<i>Chara baltica</i> (grönsträffe)	9m	5m	2m	2m	u	10m	5m	3m	2m	u	10m	6m	3m	3m	u
<i>Chara aspera</i> (borststräffe)	9m	5m	2m	2m	u	10m	5m	3m	2m	u	10m	6m	3m	3m	u
<i>Stuckenia pectinata</i> (borstnate)	6m	3m	1m	1m	u	7m	3m	2m	1m	u	7m	4m	2m	2m	u
<i>Zostera marina</i> (ålgräs)	6m	3m	1m	1m	u	7m	3m	2m	1m	u	7m	4m	2m	2m	u
<i>Cladophora rupestris</i> (bergborsting)	6m	4m	1m	1m	u	7m	4m	2m	1m	u	7m	5m	2m	2m	u
<i>Tolypella nidifica</i> (havsrufo)	5m	2m	1m	1m	u	6m	2m	1m	1m	u	6m	3m	1m	1m	u
<i>Fucus vesiculosus</i> (blåstång)	7m	4m	2m	2m	u	8m	4m	3m	2m	u	8m	5m	3m	3m	u
<i>Battersia arctica</i> (ishavstofs)	11m	7m	3m	3m	u	12m	7m	4m	3m	u	12m	8m	4m	4m	u
<i>Coccytulus/Phyllophora</i> (kilrödblad/rödblad)	9m	5m	3m	3m	u	10m	5m	4m	3m	u	10m	6m	4m	4m	u
<i>Furcellaria lumbricalis</i> (kräkel)	9m	5m	2m	2m	u	10m	5m	3m	2m	u	10m	6m	3m	3m	u
<i>Rhodomela confervoi-</i> <i>des</i> (rödris)	9m	5m	3m	3m	u	10m	5m	4m	3m	u	10m	6m	4m	4m	u

Djupast förekomst av en enskild individ inom en art jämförs med ett referensvärde (se tabell 4B nedan). En poängsättning (1-5p) ges för hur djupt växten förekommer. Ett poäng (1p) ges om arten har förekommit på lokalen vid tidigare inventering, men senare har försvunnit.

Poängen för de arter som hittas på lokalen summeras och divideras sedan med totalantalet förekommande arter, vilket ger ett medelvärde för lokalen.

Medelvärdet divideras med maximalpoäng (5) för att få ett EK-förhållande som kan jämföras med klassgränsvärdena för ekologisk status.

Minst tre av arterna ska ingå i en klassificering, om färre arter ingår kan statusen högst bestämmas vara måttlig.

Tabell 4B.

EK-klassgränsvärden för ekologiska statusklasser för växter i kustvatten (makrofyter).

EK	ekologisk status
0,81	hög
0,61	god
0,41	måttlig
0,21	otillfredsställande
0	dålig

Tabell 5.

Referens- och klassgränsvärden för siktdjup i kustvatten per skärgårdstyp.

typområde	RV (m)	H/G (m)	G/M (m)	M/O (m)	O/D (m)
innerskärgård	5,3	4,4	3,7	2,1	1,1
mellanskärgård	7,5	6,2	5,3	3,0	1,5
ytterskärgård	9,0	7,5	6,3	3,6	1,8
EK	0,83	0,7	0,4	0,2	

Klassgränsvärdena anges som avrundade värden, och ska således inte ses som absoluta klassgränser. Klassificering ska ske utifrån EK-värden.

Tabell 6.

Referens- och klassgränsvärden för totalkväve i kustvatten per skärgårdstyp.

typområde	RV (µg/l)	H/G (µg/l)	G/M (µg/l)	M/O (µg/l)	O/D (µg/l)
innerskärgård	235	273	318	427	573
mellanskärgård	223	259	301	405	544
ytterskärgård	214	249	289	389	522
EK	0,86	0,74	0,55	0,41	

Klassgränsvärdena anges som avrundade värden och ska således inte ses som absoluta klassgränser. Klassificering ska ske utifrån EK-värden.

Tabell 7.

Referens- och klassgränsvärden för totalfosfor i kustvatten per skärgårdstyp.

typområde	RV (µg/l)	H/G (µg/l)	G/M (µg/l)	M/O (µg/l)	O/D (µg/l)
innerskärgård	15	17	21	36	56
mellanskärgård	12	14	17	29	44
ytterskärgård	10	12	14	24	37
EK	0,86	0,72	0,42	0,27	

Klassgränsvärdena anges som avrundade värden och ska således inte ses som absoluta klassgränser. Klassificering ska ske utifrån EK-värden.

2. Sjöar

Tabell 1.

Referens- och EK-värden samt klassgränsvärden för klorofyll-a i sjöar.

RV 0-2m (µg/l)	H/G (µg/l)	G/M (µg/l)	M/O (µg/l)	O/D (µg/l)
3	5	10	25	50
EK	0,6	0,3	0,12	0,06

Referens- och klassgränsvärden enligt Aroviita et al. (2012).

Tabell 2.

Referensvärden samt klassgränsvärden för klassificering av totalkväve och totalfosfor i sjöar.

	RV	H/G	G/M	M/O	O/D
totalkväve (µg/l)	400	550	702	1 100	1 600
EK	0,73	0,57	0,36	0,25	
totalfosfor (µg/l)	10	13	20	33	67
EK	0,8	0,5	0,3	0,15	

Provtagningsdjup är 0-2 meter.

Provtagningsstidpunkt är juni-september.

Tabell 3.

Referens- och EK-värden samt klassgränsvärden för växtplanktontotalbiomassa, andelen skadliga cyanobakterier och trofiskt planktonindex för sjötyp Rk.

totalbiomassa (mg/l)						andelen skadliga cyanobakterier (%)						TPI/trofiskt planktonindex (indexvärde)					
RV	H/G	G/M	M/O	O/D		RV	H/G	G/M	M/O	O/D	DN	RV	H/G	G/M	M/O	O/D	DN
0,6	1,1	2,3	4,6	9,2		4	6	30	50	80	100	0,1	0,8	1,4	2,0	2,5	3,0
EK	0,55	0,26	0,13	0,07		EK	0,98	0,73	0,52	0,21		EK	0,76	0,55	0,34	0,17	

$$EK = \frac{RV}{obs. värde}$$

$$EK = \frac{DN - obs. värde}{DN - RV}$$

$$EK = \frac{obs. värde - DN}{RV - DN}$$

obs. värde = observerat värde

Trofiskt planktonindex (TPI) innebär att växtplanktonarter har tilldelats ett index, arter som främst förekommer i eutrofa (närlingsrika) sjöar har höga index och arter som främst förekommer i oligotrofa (närlingsfattiga) sjöar har låga index.

(Referens- och klassgränsvärden enligt Aroviita et al. 2012.)

Tabell 4.

Klassificering av makrofyter. Referensvärden och klassgränsvärden för typenliga arters relativa andel, relativ modellikhet och referensindex.

typenliga arters relativa andel (TT50SO)					relativ modellikhet (PMA)					referensindex (RI)				
R V	H/ G	G/ M	M/ O	O/ D	RV	H/G	G/ M	M/ O	O/ D	RV	H/G	G/ M	M/ O	O/ D
0,5 9	0,3 3	0,2 5	0,1 6	0,0 8	46,1 2	38,5 4	28, 9	19,2 7	9,6 3	70,2 4	40,4 2	5,3 1	29,7 9	64, 9
E K	0,5 6	0,4 2	0,2 7	0,1 4	EK	0,84	0,6 3	0,42	0,2 1	EK	0,82	0,6 2	0,41	0,2 1
$EK = \frac{TT50SO}{RV}$					$EK = \frac{PMA}{RV}$					$EK = \frac{(RI + 100)}{(RV + 100)}$				

De angivna klassgränsvärdena motsvarar värden för kalkrika sjöar (Rk) i norra Finland (Aroviita et al. 2012).

Tabell 5.

Referens- och klassgränsvärden för klassificering av bottenfaunan i sjöars sublitoral och profundal.

referensvärde (BQI) är 2,68	
status	klassgräns (EK)
hög	0,75
god	0,60
måttlig	0,40
otillfredsställande	0,20
dålig	<0,20

Med sjöarnas litoral avses deras strandzon. Bottenfaunaundersökningar görs kvalitativt och kvantitativt i sjöars *profundala* (djupa) och *sublitorala* (mel-landjupa) bottenar.

Tabell 6.

Referensvärden och klassgränsvärden för klassificering av fisksamhällens biomassa och individantal per nätansträngning för sjötyp Rk

biomassa, minskande (g/nät natt)						individantal, minskande (st/nät natt)					
RV	H/G	G/M	M/O	O/D	DN	RV	H/G	G/M	M/O	O/D	DN
1642	1313	985	657	328	0	57,8	46,2	34,7	23,1	11,6	0
EK	0,80	0,60	0,40	0,20		EK	0,80	0,60	0,40	0,20	
EK = obs. värde / RV						EK = obs. värde / RV					
biomassa, stigande (g/nät natt)						individantal, stigande (st/nät natt)					
RV	H/G	G/M	M/O	O/D	DN	RV	H/G	G/M	M/O	O/D	DN
1593	1895	2338	3052	4394	7843	74,3	89,4	112,1	150,1	227,4	468,6
EK	0,84	0,68	0,52	0,36		EK	0,83	0,66	0,50	0,33	
EK = RV / obs. värde						EK = RV / obs. värde					

Aroviita et al. 2012.

Tabell 7.

Referensvärden och klassgränsvärden för klassificering av mörtfiskars biomassaandel för sjötyp Rk

mörtfiskars biomassaandel (%)				
RV	H/G	G/M	M/O	O/D
52,0	56,5	61,8	68,3	76,2
EK	0,92	0,84	0,76	0,68

(Aroviita et al. 2012.)

Tabell 7.

Klassificeringskriterier för klassificering av förekomsten av indikatorarter

statuspoäng	klassificeringskriterie
hög status 0,8	Någon (en) av följande arter förekommer som ett bestånd som reproducerar sig på naturlig väg i sjön: Röding, sik, elritsa, sandkrypare och hornsimpa. Bestånden ska vara fria från observerbara reproduktionsstörningar. Vid förekomst av flera arter ger varje ytterligare art 0,05 poäng mer.
god status 0,6	Någon (en) av följande arter förekommer som ett bestånd som reproducerar sig på naturlig väg i sjön: Lake, öring, siklöja, harr, stensimpa, bergsimpa och småspigg. Vid förekomst av flera arter ger varje ytterligare art 0,05 poäng mer. Sjöar mindre än 200 ha: I sjön förekommer ett bestånd av abborre och/eller gädda och/eller mört som reproducerar sig på naturlig väg. Inga reproduktionsstörningar får förekomma.
måttlig status 0,4	I sjön förekommer ett bestånd av abborre och/eller gädda och/eller mört som reproducerar sig på naturlig väg. Inga reproduktionsstörningar förekommer. Sjöar mindre än 200 ha tilldelas 0,6 poäng.
otillfredsställande status 0,2	I sjön förekommer ett bestånd av abborre och/eller gädda och/eller mört som reproducerar sig på naturlig väg. Populationsstrukturen uppvisar tydliga tecken på störningar, årsklasser saknas, andelen yngel är exceptionellt låg.

(Vuori et al. 2009.)

3. Grundvatten

Klassificeringsförfarande för bestämmande av grundvattenstatus

Det övergripande målet för grundvatten är att uppnå en god kemisk grundvattenstatus. Det är dessutom viktigt med en balans mellan grundvattenuttag och grundvattenbildning. Grundvattnets status klassificeras som god eller dålig utifrån den kemiska och kvantitativa statusen enligt den status som är sämst. Kemisk status har fastställts i enlighet med den Europeiska unionens bestämmelser. Främst avses grundvattendirektivet, det vill säga Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/118/EG om skydd för grundvatten mot föroreningar och försämring.

Bedömning av grundvatten utförts i enlighet med Sveriges geologiska undersöknings (SGU) rapport nr 2013:1 *Bedömningsgrunder för grundvatten* (www.sgu.se). Kontrollpunkter ska representera ytligt jordvatten i referensmiljöer utanför tätorter och kraftigt påverkade områden.

I tabellerna har förkortningar följande betydelse:

H = hög status

G = god status

M = måttlig status

O = otillfredsställande status

D = dålig status

Tabell 1. Grundvattnets status

parameter-status	alkanitet	klorid	sulfat-koncent.	nitrat-N ¹	nitrat
H	> 180 mg/l	> 20 mg/l	<5/10	<0,5 mg/l	<2 mg/l
G	60-180 mg/l	20-50 mg/l	10-25	0,5-1 mg/l	2-5 mg/l
M	30-60 mg/l	50-100 ² mg/l	25-50	1-5 mg/l	5-20 mg/l
O	10-30 mg/l	100-300 mg/l	50-100	5-10 mg/l	20-50 mg/l
D	< 10 mg/l	< 300 mg/l	<100	> 10 mg/l	>50 ³

1) Nitrat N ingår inte i bedömningsgrunderna efter år 2012.

2) Tröskelvärde för klorid är 100 milligram per liter.

3) Tröskelvärde för nitrat är 50 milligram per liter.

Tabell 2. Grundvattnets status

parameter-status	nitrit	arsenik	kadmium	bly	zink
H	<0,01 mg/l	< 1 µg/l	<0,1 µg/l	<0,5 µg/l	< 0,005 mg/l
G	0,01-0,05 mg/l	1-2 µg/l	0,1-0,5 µg/l	0,5-1 µg/l	0,005-0,01 mg/l
M		2-5 µg/l		1-2 µg/l	

	0,05-0,1 mg/l		0,5-1 µg/l		0,01-0,1 mg/l
O	0,1-0,5 mg/l	5-10 µg/l	1-5 µg/l	2-10 µg/l	0,1-1 mg/l
D	>0,5 mg/l	> 10 µg/l	> 5 µg/l	> 10 µg/l	> 1 mg/l 1000 µg/l

Tabell 3. Bedömning av bekämpningsmedel i grundvatten.

parameter- status	växtskyddsmedel i mikrogram per liter
hög	<0,01
god	0,01-0,025
måttlig	0,025-0,05
otillfredsställande	0,05-0,1
dålig	>0,1/0,5

Bilaga 10 – Ekologisk kvalitetskvot för åren 2012-2018

Se 32 § vattenlagen för Åland och 5 § landskapsförordningen.

Det följande är ett utdrag från vattendirektivets bilaga V, avsnitt 1.4.1 punkt ii:

”För att säkerställa att dessa övervakningssystem är jämförbara skall resultaten av medlemsstaternas systemverksamhet redovisas i form av ekologiska kvalitetskvoter för klassificering av ekologisk status. Dessa kvoter skall motsvara förhållandet mellan värdena för de biologiska parametrar som har iakttagits för en viss ytvattenförekomst och värdena för dessa parametrar under de referensförhållanden som är tillämpliga på denna vattenförekomst. Kvoten skall uttryckas som ett numeriskt värde mellan 0 och 1, där hög ekologisk status motsvaras av värden nära ett (1) och dålig ekologisk status motsvaras av värden nära noll (0).”

En *särskild ekologisk kvalitetskvot* (EK) för vattenförekomster fastställs genom sammanställning av mätningar av parametrar som har iakttagits för en viss vattenförekomst. Ändamålet med kravet är att kunna fastställa ekologisk kvalitetskvoter med jämförbara värden för den Europeiska unionens all ytvattenförekomster. Den *särskilda ekologisk kvalitetskvoten* fastställs för en vattenförekomst genom sammanställning av mätningar av

- den biologiska parametern klorofyll-a samt
- de fysikaliska parametrarna totalkväve, totalfosfor och siktdjup.

Ett referensvärde fastställs för varje parameter som ska motsvara ett opåverkat vatten. Detta referensvärde jämförs med aktuella provsvar (observerat värde) och sammanvägs enligt följande grundformel.

$$\frac{\text{referensvärde}}{\text{observerat värde}} = \text{EK}$$

Del 1 - Ekologisk kvalitetskvot i kustvatten

Vid bestämmande av vattenstatus i kustvatten görs en sammanvägning på följande sätt av biologiska, fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska kvalitetsfaktorer.

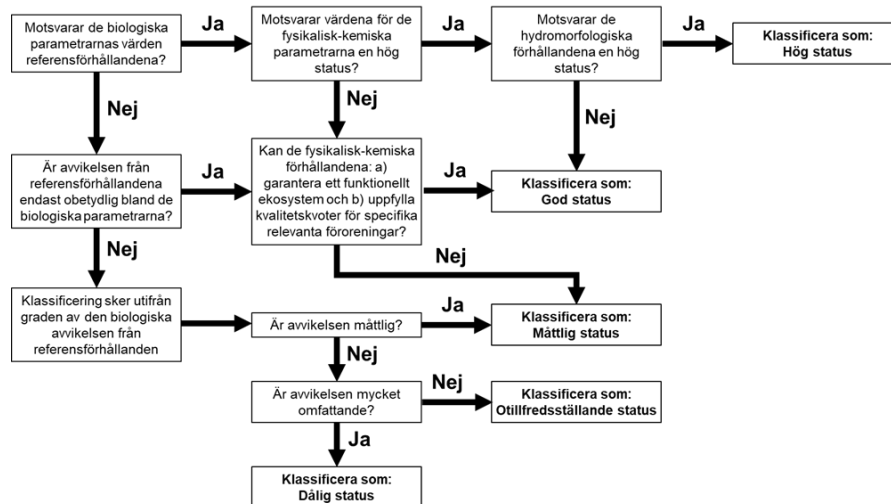
De *biologiska kvalitetsfaktorerna* är klorofyll-a, bottenfauna, växplanktonbiomassa och makrofyter (växter i kustvatten). Varje parameters ekologiska kvalitetskvot bestäms enligt formeln ovan.

De *fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorerna* är totalkväve, totalfosfor och siktdjup. Varje parameters ekologiska kvalitetskvot bestäms enligt formeln ovan, med undantag för siktdjup där observerat värde divideras med referensvärdet.

De *hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna* är hydrodynamiska förhållanden (vattenflödets kvantitet och dynamik) och morfologiska förhållanden (vattenförekomstens variation i djup och bredd, bottenytans struktur och underlag samt strandzonens struktur) Varje parameters ekologiska kvalitetskvot bestäms enligt formeln ovan.

1. Först sammanvägs kvalitetsfaktorerna och klassificeras per vattenförekomst.
2. Om de biologiska kvalitetsfaktorerna visar god eller hög status sammanvägs de därefter med de fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorerna.

Statusklassificeringen i kustvatten utförs per vattenförekomst. Sammanvägningen bygger på principen: ”svagaste länken styr”. Vid sammanvägningen utgår man från de biologiska parametrarna, närmare bestämt den/de biologiska parametrarna som har klassificerats med lägst status. De fysikalisk-kemiska parametrarna och de hydromorfologiska förhållandena ska i sin tur endast fungera som understödande klassificeringsparametrar till de biologiska och kan således endast sänka den ekologiska statusen från hög till god/måttlig eller från god till måttlig. Hela sammanvägningsprocessen presenteras schematiskt i figuren nedan.

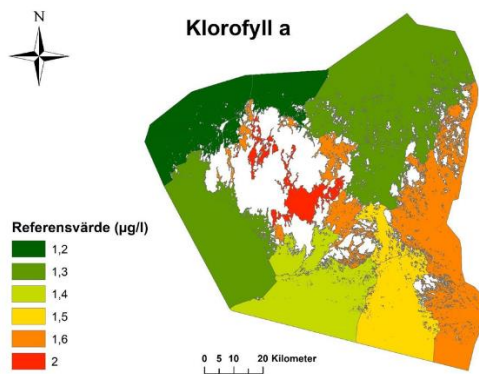
- Om både de biologiska och fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorerna visar på hög status, sammanvägs de därefter med de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna.
- Vid sammanvägningen följs principen sämst styr. Det innebär att den kvalitetsfaktor som visar sämst status är den faktor som får avgöra den slutliga statusen. De fysikaliska-kemiska kvalitetsfaktorerna kan endast försämra den ekologiska statusen från hög till god eller från god till måttlig. De hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna kan sänka den ekologiska statusen från hög till god eller från god till måttlig.

1. Kustvattenförekomsternas biologiska status

Bestämmande av status för klorofyll-a, bottenfauna, växplanktonbiomassa och makrofyter samt sammanvägda kvalitetsfaktorer totalt för dessa parametrar.

1.1 Klorofyll-a

I tabellen nedan beskrivs vattenförekomsternas status för klorofyll-a som mikrogram per liter ($\mu\text{g/l}$) avseende *referensvärdena* i kategorierna 1,2, 1,3, 1,4, 1,5, 1,6 och 2 $\mu\text{g/l}$ som följande bild visar.

intervaller från 0 till 1,ndär 1 är bäst	status	referensvärde EK I tabellen nedan anges EK med tre decimaler, vid bestämmande av status avrundas uppåt.
0 till 0,15	dålig	
0,15 till 0,35	otillfredsställande	
0,35 till 0,67	måttlig	
0,67 till 0,8	god	
0,8 till 1	hög	

		1 ref.värde	2 observerat värde	3 ekologisk kvalitetskvot	4 status
1	Ålands hav norra	1,2	2,5	0,477	måttlig
2	Ålands hav södra	1,3	2,7	0,475	måttlig
3	Kyrksundet	1,5	3,6	0,447	måttlig
4	Finbofjärden	1,2	3,0	0,403	måttlig
5	Svartnöfjärden	1,6	3,3	0,491	måttlig
6	Marsund norra	1,6	3,9	0,412	måttlig
7	Marsund södra	1,6	4,1	0,387	måttlig
8	Bovik	2	4,8	0,419	måttlig
9	Ässkärsfjärden	1,6	3,7	0,438	måttlig
10	Sandviksfjärden	1,6	3,6	0,499	måttlig
11	Andersöfjärden	1,6	3,5	0,452	måttlig
12	Snäcköfjärden	2	4,5	0,442	måttlig
13	Västerfjärden Dånö	1,6	3,7	0,436	måttlig
14	Koxnan	1,2	3,4	0,350	måttlig
15	Bonäsfjärden	2	3,6	0,563	måttlig
16	Kalvfjärden	2	5,8	0,347	otillf
17	Pantsarnäsfjärden	2	5,4	0,369	måttlig
18	Ivarskärsfjärden	2	5,7	0,348	otillf
19	Bodafjärden	2	7,3	0,274	otillf
20	Röjsbölefjärden	2	7,4	0,270	otillf
21	Orrfjärden (m. Grundfjärden)	2	7,4	0,269	otillf
22	Lillfjärden	2	5,4	0,373	måttlig
23	Vandöfjärden	2	7,1	0,282	otillf
24	Ödkarbyviken	2	7,3	0,272	otillf
25	Saltviksfjärden	2	7,7	0,259	otillf
26	Färjsundet norra	2	6,7	0,297	otillf
27	Kornäsfjärden	2	6,7	0,297	otillf
28	Slottsundet	2	4,2	0,477	måttlig
29	Jomala vik	2	15,5	0,129	dålig
30	Ämnäsviken	2	70,1	0,029	dålig
31	Kaldersfjärden	2	86,3	0,023	dålig
32	Lumparn	2	3,3	0,604	måttlig
33	Vargatafjärden	1,6	2,7	0,589	måttlig
34	Simskälafjärden	1,6	2,8	0,570	måttlig
35	Engrundsfjärden	1,6	7,7	0,208	otillf
36	Flatöfjärden	1,2	2,1	0,571	måttlig
37	Saggöfjärden	1,2	3,2	0,378	måttlig
38	Boxöfjärden	1,3	3,1	0,421	måttlig
39	Norra Delet	1,3	2,1	0,612	måttlig
40	Södra Delet	1,3	2,5	0,517	måttlig
41	Bussöfjärden	2	2,7	0,734	god
42	Slemmarn	2	4,7	0,427	måttlig
43	Järsöfjärden	1,6	3,8	0,426	måttlig
44	Nabbfjärden	1,4	3,5	0,399	måttlig

45	Rödhamnsfjärden	1,4	2,9	0,486	måttlig
46	Föglöfjärden	1,4	2,4	0,572	måttlig
47	Degerbyredan	1,6	2,7	0,599	måttlig
48	Österfjärden	1,6	2,7	0,588	måttlig
49	Embarsund	1,6	3,2	0,493	måttlig
50	Bockholmsunden	1,6	1,8	0,867	hög
51	Mosshaga-Algersö	1,5	3,0	0,492	måttlig
52	södra Föglö innerskärgård	1,6	2,8	0,565	måttlig
53	Västergrunds- fjärden	1,4	2,8	0,503	måttlig
54	Kökarsfjärden	1,5	2,7	0,560	måttlig
55	Kannskärsfjärden	1,6	2,5	0,640	måttlig
56	Skiftet södra	1,6	2,4	0,672	god
57	Enklingefjärden	1,6	2,3	0,693	god
58	Brändö inner- skärgård	1,6	2,4	0,666	måttlig
59	Ängskärsfjärden	1,6	2,5	0,649	måttlig
60	Skiftet norra	1,6	2,4	0,662	måttlig
61	Kökar innerskärgård	1,6	2,4	0,667	måttlig

1.2 Bottenfauna

innerskärgård (i) I tabellen nedan anges EK med tre decimaler, vid bestämmande av status avrundas uppåt.			referensvärde BBI	
intervaller från 0 till 1, där 1 är bäst			i	i
0-10 m djup	10+ m djup	status	0-10	10+
0 till 0,15	0 till 0,19	dålig	0,70	0,65
0,15 till 0,35	0,19 till 0,38	otillfredsställande	0,70	0,65
0,35 till 0,53	0,38 till 0,57	måttlig	0,70	0,65
0,53 till 0,89	0,57 till 0,95	god	0,70	0,65
0,89 till 1	0,95 till 1	hög	0,70	0,65

mellanskärgård (m) och ytterskärgård (y) I tabellen nedan anges EK med tre decimaler, vid bestämmande av status avrundas uppåt.			referensvärde BBI			
intervaller från 0 till 1, 1 är bäst			m	m	y	y
0-10 m djup	10+ m djup	status	0-10	10+	0-10	10+
0 till 0,19	0 till 0,18	dålig	0,80	0,75	0,86	0,78
0,19 till 0,40	0,18 till 0,38	otillfredsställande	0,80	0,75	0,86	0,78
0,40 till 0,67	0,38 till 0,68	måttlig	0,80	0,75	0,86	0,78
0,67 till 0,93	0,68 till 0,90	god	0,80	0,75	0,86	0,78
0,93 till 1	0,90 till 1	hög	0,80	0,75	0,86	0,78

Bottenfauna klassificeras enligt BBI Med BBI avses Helcom's klassificeringsindex för Östersjön. Det är en förkortning för Brackish water Benthic Index. BBI beaktar den naturligt låga artrikedom som är utmärkande för Ålands kustvatten samt djupets inverkan på artrikedomen. Utgångspunkten är att diversiteten hos artsammansättningen minskar då stressen från omgivningen ökar. Hur BBI räknas beskrivs i doktrinen av Perus, J., Bonsdorff, E., Bäck, S., Lax, H.-G., Villnäs, A. & V. Westberg, 2007. Zoobenthos as indicators of ecological status in coastal brackish waters: a comparative study from the Baltic Sea. *Ambio*, 36:250–256.

Vid sammanslagning av flera års bottenfaunaprovtagningar inom ett innerskärgårdsmonitoringområde räknas inledningsvis ut ett medelvärde utifrån de årsvisa EK-värdena (för till exempel åren 2012-2018) skilt för stationer som är belägna grundare än tio meter och stationer som är belägna djupare än 10 meter. En sammanslagning av de två djupintervallens medel-EK-värden sker genom att ta i beaktande hur stor proportion ifrågavarande djupintervall representerar i det aktuella monitoringområdet enligt:

$$\text{Bottenfauna(ekol. stat.)} = (\text{EK } 0-10\text{m} * \text{prop. } 0-10\text{m}) + (\text{EK } 10+\text{m} * \text{prop. } 10+\text{m})$$

Där: prop. anger den proportionella andelen av djupintervallet (0-10 m eller 10+m) inom ifrågasvarande monitoringområde. Den proportionella andelen anges i decimalform (till exempel 50,7% = 0,507).

När djupintervallens proportioner har tagits i beaktande i innerskärgården bestäms den slutliga ekologiska statusen för bottenfauna enligt: EK

≥0,8 = hög,

≥0,6 = god,

≥0,4 = måttlig,

≥0,2 = otillfredsställande och

<0,2 = dålig.

		djupintervall	andel botten 0-10m resp. 10+m		1 ref.värde (BBI)	2 observerat värde (BBI)	3 ekologisk kvalitets- kvot	4 status
1	y	10+ m		Ålands hav norra	0,78	0,540	0,692	god
2	y	10+ m		Ålands hav södra	0,78	0,573	0,735	god
3	m	10+ m		Kyrksundet	0,75	0,513	0,683	god
4	y	10+ m		Finbofjärden	0,78	0,540	0,692	god
5	m	10+ m		Svartnöfjärden	0,75	0,513	0,683	god
6	m	10+ m		Marsund norra	0,75	0,513	0,683	god
7	m	10+ m		Marsund södra	0,75	0,513	0,683	god
8	i	0 – 10 m & 10+ m	0,904 / 0,096	Bovik	0,7 / 0,65	0,120 & 0,447	0,221	otillf
9	m	10+ m		Åsskärsfjärden	0,75	0,513	0,683	god
10	m	10+ m		Sandviksfjärden	0,75	0,513	0,683	god
11	m	10+ m		Andersöfjärden	0,75	0,513	0,683	god
12	i	0 – 10 m & 10+ m	0,904 / 0,096	Snäcköfjärden	0,7 / 0,65	0,120 & 0,447	0,221	otillf
13	m	10+ m		Västerfjärden Dånö	0,75	0,513	0,683	god
14	y	10+ m		Koxnan	0,78	0,540	0,692	god
15	i	0 – 10 m & 10+ m	0,904 / 0,096	Bonäs-fjärden	0,7 / 0,65	0,120 & 0,447	0,221	otillf
16	i	0 – 10 m & 10+ m	0,904 / 0,096	Kalvfjärden	0,7 / 0,65	0,120 & 0,447	0,221	otillf
17	i	0 – 10 m & 10+ m	0,904 / 0,096	Pantsarnäs-fjärden	0,7 / 0,65	0,120 & 0,447	0,221	otillf
18	i	0 – 10 m & 10+ m	0,904 / 0,096	Ivarskärsfjärden	0,7 / 0,65	0,120 & 0,447	0,221	otillf
19	i	0 – 10 m & 10+ m	0,904 / 0,096	Bodafjärden	0,7 / 0,65	0,120 & 0,447	0,221	otillf
20	i	0 – 10 m & 10+ m	0,904 / 0,096	Röjsbölefjärden	0,7 / 0,65	0,120 & 0,447	0,221	otillf
21	i	0 – 10 m & 10+ m	0,904 / 0,096	Orrfjärden (m. Grundfjärden)	0,7 / 0,65	0,120 & 0,447	0,221	otillf
22	i	0 – 10 m & 10+ m	0,904 / 0,096	Lillfjärden	0,7 / 0,65	0,120 & 0,447	0,221	otillf
23	i	0 – 10 m & 10+ m	0,904 / 0,096	Vandöfjärden	0,7 / 0,65	0,120 & 0,447	0,221	otillf
24	i	0 – 10 m & 10+ m	0,795 / 0,205	Ödkarbyviken	0,7 / 0,65	0,210 & 0,285	0,328	otillf
25	i	0 – 10 m & 10+ m	0,795 / 0,205	Saltviksfjärden	0,7 / 0,65	0,210 & 0,285	0,328	otillf
26	i	0 – 10 m & 10+ m	0,795 / 0,205	Färjsundet norra	0,7 / 0,65	0,210 & 0,285	0,328	otillf
27	i	0 – 10 m & 10+ m	0,795 / 0,205	Kornäsfjärden	0,7 / 0,65	0,210 & 0,285	0,328	otillf
28	i	0 – 10 m & 10+ m	0,795 / 0,205	Slottsundet	0,7 / 0,65	0,210 & 0,285	0,328	otillf

29	i	0 – 10 m & 10+ m	0,795 / 0,205	Jomala vik	0,7 / 0,65	0,210 & 0,285	0,328	otillf
30	i	0 – 10 m & 10+ m	0,795 / 0,205	Ämnäsviken	0,7 / 0,65	0,210 & 0,285	0,328	otillf
31	i	0 – 10 m & 10+ m	0,795 / 0,205	Kaldersfjärden	0,7 / 0,65	0,210 & 0,285	0,328	otillf
32	i	0 – 10 m & 10+ m	0,507 / 0,493	Lumparn	0,7 / 0,65	0,560 & 0,536	0,812	god
33	m			Vargatafjärden	0,75	0,626	0,835	god
34	m	10+ m		Simskälafjärden	0,75	0,626	0,835	god
35	m	10+ m		Engrunds-fjärden	0,75	0,626	0,835	god
36	y	10+ m		Flatöfjärden	0,78	0,485	0,622	måttlig
37	y	10+ m		Saggöfjärden	0,78	0,485	0,622	måttlig
38	y	10+ m		Boxöfjärden	0,78	0,485	0,622	måttlig
39	y	10+ m		Norra Delet	0,78	0,485	0,622	måttlig
40	y	10+ m		Södra Delet	0,78	0,617	0,791	god
41	i	0 – 10 m & 10+ m	0,507 / 0,493	Bussöfjärden	0,7 / 0,65	0,560 & 0,536	0,812	god
42	i	0 – 10 m & 10+ m	0,507 / 0,493	Slemmern	0,7 / 0,65	0,560 & 0,536	0,812	god
43	m	10+ m		Järsöfjärden	0,75	0,510	0,680	god
44	y	10+ m		Nabbfjärden	0,78	0,568	0,729	god
45	y	10+ m		Rödhamns-fjärden	0,78	0,568	0,729	god
46	y	10+ m		Föglöfjärden	0,78	0,568	0,729	god
47	m	10+ m		Degerbyred-den	0,75	0,720	0,960	hög
48	m	10+ m		Österfjärden	0,75	0,720	0,960	hög
49	m	10+ m		Embarsund	0,75	0,720	0,960	hög
50	m	10+ m		Bockholms-unden	0,75	0,720	0,960	hög
51	y	10+ m		Mosshaga-Al-gersö	0,78	0,617	0,791	god
52	m	10+ m		södra Föglö innerskärgård	0,75	0,720	0,960	hög
53	y	10+ m		Västergrunds-fjärden	0,78	0,568	0,729	god
54	y	10+ m		Kökarsfjärden	0,78	0,665	0,853	god
55	y	10+ m		Kannskärs-fjärden	0,78	0,665	0,853	god
56	y	10+ m		Skiftet södra	0,78	0,665	0,853	god
57	m	10+ m		Enklingefjärden	0,75	0,500	0,667	måttlig
58	m	10+ m		Brändö inner-skärgård	0,75	0,500	0,667	måttlig
59	m	10+ m		Ångskärsfjärden	0,75	0,500	0,667	måttlig
60	y	10+ m		Skiftet norra	0,78	0,665	0,853	god
61	m	10+ m		Kökar innerskärgård	0,75	0,500	0,667	måttlig

1.3 Växplanktonbiomassa

intervaller från 0 till 1, 1 är bäst	status	referensvärde EK
0 till 0,15	dålig	
0,15 till 0,35	otillfredsställande	
0,35 till 0,67	måttlig	
0,67 till 0,80	god	
0,80 till 1	hög	

I tabellen nedan anges EK med tre decimaler, vid bestämmande av status avrundas uppåt.

Ingen klassificering av växplanktonbiomassa har ännu gjorts, då provtagning började först år 2019. Värden saknas därför i kolumnerna 2-4 i tabellen nedan.

		1 ref.värde	2 observerat värde	3 ekologisk kvalitetskvot	4 status
1	Ålands hav norra	0,23			
2	Ålands hav södra	0,23			
3	Kyrksundet	0,23			
4	Finbofjärden	0,23			
5	Svartnöfjärden	0,23			
6	Marsund norra	0,23			
7	Marsund södra	0,23			
8	Bovik	0,23			
9	Åsskärsfjärden	0,23			
10	Sandviksfjärden	0,23			
11	Andersöfjärden	0,23			
12	Snäcköfjärden	0,23			
13	Västerfjärden Dånö	0,23			
14	Koxnan	0,23			
15	Bonäsfjärden	0,23			
16	Kalvfjärden	0,23			
17	Pantsarnäsfjärden	0,23			
18	Ivarskärsfjärden	0,23			
19	Bodafjärden	0,23			
20	Röjsbölefjärden	0,23			
21	Orrfjärden (m. Grundfjärden)	0,23			
22	Lillfjärden	0,23			
23	Vandöfjärden	0,23			
24	Ödkarbyviken	0,23			
25	Saltviksfjärden	0,23			
26	Färjsundet norra	0,23			
27	Kornäsfjärden	0,23			
28	Slottsundet	0,23			
29	Jomala vik	0,23			
30	Ämnäsviken	0,23			
31	Kaldersfjärden	0,23			
32	Lumparn	0,23			
33	Vargatafjärden	0,23			
34	Simskälafjärden	0,23			
35	Enggrundsfjärden	0,23			
36	Flatöfjärden	0,23			
37	Saggöfjärden	0,23			
38	Boxöfjärden	0,23			
39	Norra Delet	0,23			
40	Södra Delet	0,23			
41	Bussöfjärden	0,23			
42	Slemmen	0,23			
43	Järsöfjärden	0,23			
44	Nabbfjärden	0,23			
45	Rödhamnsfjärden	0,23			
46	Föglöfjärden	0,23			
47	Degerbyredan	0,23			
48	Österfjärden	0,23			
49	Embarsund	0,23			
50	Bockholmsunden	0,23			
51	Mosshaga-Algersö	0,23			
52	södra Föglö innerskärgård	0,23			
53	Västergrunds- fjärden	0,23			

54	Kökarsfjärden	0,23			
55	Kannskärsfjärden	0,23			
56	Skiftet södra	0,23			
57	Enklingefjärden	0,23			
58	Brändö inner-skärgård	0,23			
59	Ängskärsfjärden	0,23			
60	Skiftet norra	0,23			
61	Kökar innerskärgård	0,23			

1.4 Makrofyter (växter i vatten)

intervaller från 0 till 1, 1 är bäst	status	referensvärde EK I tabellen nedan anges EK med tre decimaler, vid bestämmande av status avrundas uppåt.
0 till 0,21	dålig	
0,21 till 0,41	otillfredsställande	
0,41 till 0,61	måttlig	
0,61 till 0,81	god	
0,81 till 1	hög	

Klassificeringen av makrofyter bygger på djuputbredningen för elva olika makrofyterarter. För varje inventeringslokal räknas medelpoäng ut som sedan divideras med maximipoängen (5), således fås EK-värdet. Poängsättning och EK-gränsvärden presenteras i tabellen nedan. För att en god eller hög status ska kunna uppnås behöver minst tre av dessa nedan listade arter påträffas vid de lokaler som inventeras.

	Innerskärgård					Mellanskärgård					Ytterskärgård				
Art	5p	4p	3p	2p	1p	5p	4p	3p	2p	1p	5p	4p	3p	2p	1p
<i>Chara baltica</i> (grönsträse)	9m	5m	2m	2m	U	10m	5m	3m	2m	U	10m	6m	3m	3m	U
<i>Chara aspera</i> (borststräse)	9m	5m	2m	2m	U	10m	5m	3m	2m	U	10m	6m	3m	3m	U
<i>Stuckenia pectinata</i> (borstnate)	6m	3m	1m	1m	U	7m	3m	2m	1m	U	7m	4m	2m	2m	U
<i>Zostera marina</i> (ålgrens)	6m	3m	1m	1m	U	7m	3m	2m	1m	U	7m	4m	2m	2m	U
<i>Cladophora rupestris</i> (bergborsting)	6m	4m	1m	1m	U	7m	4m	2m	1m	U	7m	5m	2m	2m	U
<i>Tolypella nidifica</i> (havsrufse)	5m	2m	1m	1m	U	6m	2m	1m	1m	U	6m	3m	1m	1m	U
<i>Fucus vesiculosus</i> (blåstång)	7m	4m	2m	2m	U	8m	4m	3m	2m	U	8m	5m	3m	3m	U
<i>Battersia arctica</i> (ishavstofs)	11m	7m	3m	3m	U	12m	7m	4m	3m	U	12m	8m	4m	4m	U
<i>Coccolytus/Phyllophora</i> (kilrödblåd/rödblåd)	9m	5m	3m	3m	U	10m	5m	4m	3m	U	10m	6m	4m	4m	U
<i>Furcellaria lumbricalis</i> (kräkel)	9m	5m	2m	2m	U	10m	5m	3m	2m	U	10m	6m	3m	3m	U
<i>Rhodomela confervoides</i> (rödris)	9m	5m	3m	3m	U	10m	5m	4m	3m	U	10m	6m	4m	4m	U

Med U i tabellen ovan avses att en art är utslagen.

Tabellens referensvärden nedan, syftar till teoretiska maximivärden för enskilda inventeringslokaler. Vid klassificering konverteras inventeringslokalernas resultat genast till EK-värden. Således anges inte dessa värden i samband med klassificeringar.

		1 ref.värde	2 observerat värde	3 ekologisk kvalitetskvot	4 status
1	Ålands hav norra	5	3,7	0,730	god
2	Ålands hav södra	5	3,7	0,730	god
3	Kyrksundet	5	2,9	0,580	måttlig
4	Finbofjärden	5	3,7	0,730	god
5	Svartnöfjärden	5	2,9	0,580	måttlig
6	Marsund norra	5	2,9	0,580	måttlig
7	Marsund södra	5	2,9	0,580	måttlig
8	Bovik	5	2,6	0,510	måttlig
9	Ässkärsfjärden	5	2,9	0,580	måttlig
10	Sandviksfjärden	5	2,9	0,580	måttlig
11	Andersöfjärden	5	2,9	0,580	måttlig
12	Snäcköfjärden	5	2,6	0,510	måttlig
13	Västerfjärden Dånö	5	2,9	0,580	måttlig
14	Koxnan	5	3,7	0,730	god
15	Bonäsfjärden	5	2,6	0,510	måttlig
16	Kalvfjärden	5	2,6	0,510	måttlig
17	Pantsarnäsfjärden	5	2,6	0,510	måttlig
18	Ivarskärsfjärden	5	2,6	0,510	måttlig
19	Bodafjärden	5	2,6	0,510	måttlig
20	Röjsbölefjärden	5	2,6	0,510	måttlig
21	Orrfjärden (m. Grundfjärden)	5	2,6	0,510	måttlig
22	Lillfjärden	5	2,6	0,510	måttlig
23	Vandöfjärden	5	2,6	0,510	måttlig
24	Ödkarbyviken	5	2,5	0,500	måttlig
25	Saltviksfjärden	5	2,5	0,500	måttlig
26	Färjsundet norra	5	2,5	0,500	måttlig
27	Kornäsfjärden	5	2,5	0,500	måttlig
28	Slottsundet	5	2,5	0,500	måttlig
29	Jomala vik	5	2,5	0,500	måttlig
30	Ämnäsviken	5	2,5	0,500	måttlig
31	Kaldersfjärden	5	2,5	0,500	måttlig
32	Lumparn	5	2,9	0,570	måttlig
33	Vargatafjärden	5	2,7	0,530	måttlig
34	Simskälafjärden	5	2,7	0,530	måttlig
35	Engrundsfjärden	5	2,7	0,530	måttlig
36	Flatöfjärden	5	3,5	0,690	god
37	Saggöfjärden	5	3,5	0,690	god
38	Boxöfjärden	5	3,5	0,690	god
39	Norra Delet	5	3,5	0,690	god
40	Södra Delet	5	3,1	0,620	god
41	Bussöfjärden	5	2,9	0,570	måttlig
42	Slemmem	5	2,9	0,570	måttlig
43	Järsöfjärden	5	2,6	0,520	måttlig
44	Nabbfjärden	5	3,1	0,610	god
45	Rödhamnsfjärden	5	3,1	0,610	god
46	Föglöfjärden	5	3,1	0,610	god
47	Degerbyredan	5	2,5	0,500	måttlig
48	Österfjärden	5	2,5	0,500	måttlig
49	Embarsund	5	2,5	0,500	måttlig
50	Bockholmsunden	5	2,5	0,500	måttlig
51	Mosshaga-Algersö	5	3,1	0,620	god
52	södra Föglö innerskärgård	5	2,5	0,500	måttlig
53	Västergrunds- fjärden	5	3,1	0,610	god
54	Kökarsfjärden	5	2,7	0,530	måttlig
55	Kannskärsfjärden	5	2,7	0,530	måttlig
56	Skiftet södra	5	2,7	0,530	måttlig
57	Enklingefjärden	5	2,5	0,500	måttlig
58	Brändö inner- skärgård	5	2,5	0,500	måttlig
59	Ängskärsfjärden	5	2,5	0,500	måttlig
60	Skiftet norra	5	2,7	0,530	måttlig
61	Kökar innerskärgård	5	2,5	0,500	måttlig

1.5 Sammanvägda biologiska kvalitetsfaktorer

		1 klorofylla-a	3 makrofyter	4 bottenfauna	5 sammanvägd status
1	Ålands hav norra	måttlig	god	god	måttlig
2	Ålands hav södra	måttlig	god	god	måttlig
3	Kyrksundet	måttlig	måttlig	god	måttlig
4	Finbofjärden	måttlig	god	god	måttlig
5	Svartnöfjärden	måttlig	måttlig	god	måttlig
6	Marsund norra	måttlig	måttlig	god	måttlig
7	Marsund södra	måttlig	måttlig	god	måttlig
8	Bovik	måttlig	måttlig	otillf.	måttlig
9	Ässkärsfjärden	måttlig	måttlig	god	måttlig
10	Sandviksfjärden	måttlig	måttlig	god	måttlig
11	Andersöfjärden	måttlig	måttlig	god	måttlig
12	Snäcköfjärden	måttlig	måttlig	otillf.	måttlig
13	Västerfjärden Dånö	måttlig	måttlig	god	måttlig
14	Koxnan	måttlig	god	god	måttlig
15	Bonäsfjärden	otillf.	måttlig	otillf.	otillf.
16	Kalvfjärden	otillf.	måttlig	otillf.	otillf.
17	Pantsarnäsfjärden	måttlig	måttlig	otillf.	otillf.
18	Ivarskärsfjärden	otillf.	måttlig	otillf.	otillf.
19	Bodafjärden	otillf.	måttlig	otillf.	otillf.
20	Röjsbölefjärden	otillf.	måttlig	otillf.	otillf.
21	Orrfjärden (m. Grundfjärden)	otillf.	måttlig	otillf.	otillf.
22	Lillfjärden	måttlig	måttlig	otillf.	otillf.
23	Vandöfjärden	otillf.	måttlig	otillf.	otillf.
24	Ödkarbyviken	otillf.	måttlig	otillf.	otillf.
25	Saltviksfjärden	otillf.	måttlig	otillf.	otillf.
26	Färsundet norra	otillf.	måttlig	otillf.	otillf.
27	Kornäsfjärden	otillf.	måttlig	otillf.	otillf.
28	Slottundet	måttlig	måttlig	otillf.	otillf.
29	Jomala vik	dålig	måttlig	otillf.	otillf.
30	Ämnäsviken	otillf.	måttlig	otillf.	otillf.
31	Kaldersfjärden	otillf.	måttlig	otillf.	otillf.
32	Lumparn	måttlig	måttlig	god	måttlig
33	Vargatafjärden	måttlig	måttlig	god	måttlig
34	Simskälafjärden	måttlig	måttlig	god	måttlig
35	Engrunsfjärden	otillf.	måttlig	god	otillf.
36	Flatöfjärden	måttlig	god	måttlig	måttlig
37	Saggöfjärden	måttlig	god	måttlig	måttlig
38	Boxöfjärden	måttlig	god	måttlig	måttlig
39	Norra Delet	måttlig	god	måttlig	måttlig
40	Södra Delet	måttlig	måttlig	god	måttlig
41	Bussöfjärden	måttlig	måttlig	god	måttlig
42	Slemmen	måttlig	måttlig	god	måttlig
43	Järsöfjärden	måttlig	måttlig	god	måttlig
44	Nabbfjärden	måttlig	måttlig	god	måttlig
45	Rödhamnsfjärden	måttlig	måttlig	god	måttlig
46	Föglöfjärden	måttlig	måttlig	god	måttlig
47	Degerbyredan	måttlig	måttlig	hög	måttlig
48	Österfjärden	måttlig	måttlig	hög	måttlig
49	Embarsund	måttlig	måttlig	hög	måttlig
50	Bockholmsund den	god	måttlig	hög	måttlig
51	Mosshaga-Al- gersö	måttlig	måttlig	god	måttlig
52	södra Föglö innerskärgård	måttlig	måttlig	hög	måttlig
53	Västergrunds- fjärden	måttlig	måttlig	god	måttlig
54	Kökarsfjärden	måttlig	måttlig		måttlig
55	Kannskärsfjärden	måttlig	måttlig	god	måttlig
56	Skiftet södra	god	måttlig	god	måttlig
57	Enklingefjärden	god	måttlig	god	måttlig

58	Brändö inner-skärgård	god	måttlig	god	måttlig
59	Ångskärsfjärden	måttlig	måttlig	god	måttlig
60	Skiftet norra	måttlig	måttlig	god	måttlig
61	Kökar innerskärgård	god	måttlig	god	måttlig

2. Kustvattenförekomsternas fysikalisk-kemiska status

I följande tabell återges kustvattenförekomsternas gällande fysikalisk-kemiska status i kolumnerna 1-4 avseende näringsämnen i vattenförekomsterna, sådana de är indelade i enlighet med vattenlagen för Åland. Uppgifterna i de fyra numrerade kolumnerna gäller tills vidare och ska förstås avse följande uppgifter:

2.1 Totalkväve

Värdena i kolumnerna 1 och 2 avser totalkväve (tot-N) mikrogram per liter. Värdet för N% utgår från den ekologiska kvalitetskvoten och anger avståndet till målvärdet för god status i procent (inte referensvärdet). Värdet kan anta både positiva och negativa värden. Ett negativt värde anger dels att målsättningen för god status uppnås och visar samtidigt hur mycket under målvärdet (i procent) som man i ett dylikt fall befinner sig. Ett positivt värde anger i sin tur hur många procent över gränsvärdet för god status den berörda ekologiska kvalitetskvoten befinner sig i. Positiva värden kan således tolkas som ett tal på hur mycket totalkvävehalterna i aktuell vattenförekomst behöver minska för att man ska uppnå en god status för parametern totalkväve.

intervaller från 0 till 1 där 1 är bäst	status	referensvärde µg/l
0 till 0,41	dålig	I tabellen nedan anges EK med tre decimaler, vid bestämmande av status avrundas uppåt.
0,41 till 0,55	otillfredsställande	
0,55 till 0,74	måttlig	
0,74 till 0,86	god	
0,86 till 1	hög	

referensvärden	
ytterskärgård	214
mellanskärgård	223
innerskärgård	235

		1 ref.värde	2 ob- ser- verat värde	N%	3 ekologisk kvalitetskvot	4 status
1	Ålands hav norra	214	13	-8	0,784	god
2	Ålands hav södra	214	15	5	0,685	måttlig
3	Kyrksundet	223	24	44	0,501	måttlig
4	Finbofjärden	214	15	11	0,651	måttlig
5	Svartnöfjärden	223	18	10	0,657	måttlig
6	Marsund norra	223	20	20	0,599	måttlig
7	Marsund södra	223	21	27	0,567	måttlig
8	Bovik	235	18	-14	0,839	god
9	Åsskärsfjärden	223	18	10	0,656	måttlig
10	Sandviksfjärden	223	18	9	0,660	måttlig
11	Andersöfjärden	223	17	2	0,709	måttlig
12	Snäcköfjärden	235	18	-15	0,848	god
13	Västerfjärden Dånö	223	16	-7	0,771	god
14	Koxnan	214	13	-5	0,756	god
15	Bonäsfjärden	235	16	-22	0,919	hög
16	Kalvfjärden	235	23	12	0,645	måttlig
17	Pantsarnäsfjärden	235	21	3	0,700	måttlig
18	Ivaskärsfjärden	235	21	3	0,702	måttlig
19	Bodafjärden	235	30	43	0,503	måttlig
20	Röjsbölefjärden	235	30	42	0,507	måttlig
21	Orrfjärden (m. Grundfjärden)	235	29	39	0,518	måttlig
22	Lillfjärden	235	25	19	0,605	måttlig

23	Vandöfjärden	235	31	50	0,479	måttlig
24	Ödkarbyviken	235	25	18	0,609	måttlig
25	Saltviksfjärden	235	25	19	0,606	måttlig
26	Färjsundet norra	235	20	-3	0,745	god
27	Kornäsfjärden	235	20	-5	0,755	god
28	Slottsundet	235	18	-14	0,835	god
29	Jomala vik	235	48	129	0,314	otillf
30	Ämnäsviken	235	159	663	0,094	dålig
31	Kaldersfjärden	235	122	485	0,123	dålig
32	Lumparn	235	16	-22	0,919	hög
33	Vargatafjärden	235	15	-11	0,809	god
34	Simskälafjärden	223	13	-20	0,904	hög
35	Engrundsfjärden	223	32	90	0,379	otillf
36	Flatöfjärden	214	14	-2	0,735	god
37	Saggöfjärden	214	12	-12	0,816	god
38	Boxöfjärden	214	13	-4	0,753	god
39	Norra Delet	214	15	9	0,661	måttlig
40	Södra Delet	214	14	0	0,719	måttlig
41	Bussöfjärden	235	16	-23	0,934	hög
42	Slemmem	235	20	-2	0,737	god
43	Järsöfjärden	223	13	4	0,690	måttlig
44	Nabbfjärden	214	17	21	0,596	måttlig
45	Rödhamnsfjärden	214	17	20	0,602	måttlig
46	Föglöfjärden	214	16	13	0,639	måttlig
47	Degerbyredan	223	17	4	0,693	måttlig
48	Österfjärden	223	16	-2	0,734	god
49	Embarsund	223	21	25	0,575	måttlig
50	Bockholmsunden	223	18	8	0,668	måttlig
51	Mosshaga-Algersö	214	15	10	0,653	måttlig
52	södra Föglö innerskärgård	223	19	14	0,632	måttlig
53	Västergrunds- fjärden	214	16	13	0,639	måttlig
54	Kökarsfjärden	214	16	14	0,633	måttlig
55	Kannskärsfjärden	214	22	58	0,455	måttlig
56	Skiftet södra	214	16	16	0,622	måttlig
57	Enklingefjärden	223	15	-10	0,796	god
58	Brändö inner- skärgård	223	16	-4	0,749	god
59	Ångskärsfjärden	223	19	17	0,713	måttlig
60	Skiftet norra	214	15	10	0,654	måttlig
61	Kökar innerskärgård	223	19	17	0,617	måttlig

2.2 Totalfosfor

Värdena i kolumnerna 1 och 2 avser totalfosfor (tot-P) mikrogram per liter. Värdet för P% utgår från den ekologiska kvalitetskvoten och anger avståndet till målvärdet för god status i procent (inte referensvärdet). Värdet kan anta både positiva och negativa värden. Ett negativt värde anger dels att målsättningen för god status uppnås och visar samtidigt hur mycket under målvärdet (i procent) som man i ett dylikt fall befinner sig. Ett positivt värde anger i sin tur hur många procent över gränsvärdet för god status den berörda ekologiska kvalitetskvoten befinner sig i. Positiva värden kan således tolkas som ett tal på hur mycket totalkvävehalter i aktuell vattenförekomst behöver minska för att man ska uppnå en god status för parametern totalfosfor.

intervaller från 0 till 1, 1 är bäst	status	referensvärde µg/l I tabellen nedan anges EK med tre decimaler, vid bestämmande av status avrundas uppåt.
0 till 0,27	dålig	
0,27 till 0,42	otillfredsställande	
0,42 till 0,72	måttlig	
0,72 till 0,86	god	
0,86 till 1	hög	

referensvärden	
ytterskärgård	10
mellanskärgård	12
innerskärgård	15

		1 ref.värde	2 observerat värde	P%	3 ekologisk kvalitetskvot	4 status
1	Ålands hav norra	14	297	3	0,720	måttlig
2	Ålands hav södra	14	302	5	0,708	måttlig
3	Kyrksundet	12	338	12	0,659	måttlig
4	Finbofjärden	14	300	4	0,713	måttlig
5	Svarnöfjärden	12	322	7	0,693	måttlig
6	Marsund norra	12	333	10	0,670	måttlig
7	Marsund södra	12	347	15	0,642	måttlig
8	Bovik	15	551	74	0,426	otillf
9	Ässkärsfjärden	12	350	16	0,638	måttlig
10	Sandviksfjärden	12	337	12	0,662	måttlig
11	Andersöfjärden	12	343	13	0,655	måttlig
12	Snäcköfjärden	15	355	12	0,663	måttlig
13	Västerfjärden Dånö	12	323	7	0,691	måttlig
14	Koxnan	14	293	1	0,729	måttlig
15	Bonäsfjärden	15	337	6	0,697	måttlig
16	Kalvfjärden	15	498	57	0,471	otillf
17	Pantsarnäsfjärden	15	416	31	0,564	måttlig
18	Ivarskärsfjärden	15	408	28	0,577	måttlig
19	Bodafjärden	15	501	58	0,469	otillf
20	Röjsbölefjärden	15	595	87	0,395	otillf
21	Orrfjärden (m. Grundfjärden)	15	604	90	0,389	dålig
22	Lillfjärden	15	660	108	0,356	dålig
23	Vandöfjärden	15	736	132	0,319	dålig
24	Ödkarbyviken	15	418	32	0,563	måttlig
25	Saltviksfjärden	15	440	39	0,534	måttlig
26	Färjsundet norra	15	386	21	0,609	måttlig
27	Kornäsfjärden	15	371	17	0,633	måttlig
28	Slottsundet	15	351	11	0,669	måttlig
29	Jomala vik	15	619	95	0,380	dålig
30	Ämnäsviken	15	1 572	395	0,149	dålig
31	Kaldersfjärden	15	1 622	411	0,145	dålig
32	Lumparn	15	321	1	0,731	måttlig
33	Vargatafjärden	15	309	2	0,723	måttlig
34	Simskälafjärden	12	304	1	0,733	måttlig
35	Engrundsfjärden	12	563	87	0,396	otillf
36	Flatöfjärden	14	294	2	0,728	måttlig
37	Saggöfjärden	14	292	1	0,734	måttlig
38	Boxöfjärden	14	302	5	0,707	måttlig
39	Norra Delet	14	291	0	0,737	måttlig

40	Södra Delet	14	294	2	0,729	måttlig
41	Bussöfjärden	15	307	-3	0,765	god
42	Slemmern	15	371	17	0,633	måttlig
43	Järsöfjärden	12	340	13	0,656	måttlig
44	Nabbfjärden	14	323	12	0,662	måttlig
45	Rödhamnsfjärden	14	307	6	0,697	måttlig
46	Föglöfjärden	14	291	1	0,735	måttlig
47	Degerbyredan	12	291	-3	0,766	god
48	Österfjärden	12	298	-1	0,748	god
49	Embarsund	12	335	11	0,666	måttlig
50	Bockholmsunden	12	300	-1	0,744	god
51	Mosshaga-Algersö	14	302	4	0,709	måttlig
52	södra Föglö innerskärgård	12	317	5	0,703	måttlig
53	Västergrunds- fjärden	14	296	3	0,719	måttlig
54	Kökarsfjärden	14	304	5	0,703	måttlig
55	Kannskärsfjärden	14	374	29	0,572	måttlig
56	Skiftet södra	14	303	5	0,705	måttlig
57	Enklingefjärden	12	302	0	0,739	måttlig
58	Brändö inner- skärgård	12	303	1	0,735	måttlig
59	Ängskärsfjärden	12	295	-2	0,757	god
60	Skiftet norra	14	307	6	0,698	måttlig
61	Kökar innerskärgård	12	296	-2	0,753	god

2.3 Siktdjup

Siktdjup mäts i meter och decimeter siktdjup. Siktdjupet mäts med en vit platta (siktdjupsskiva) fäst i ett snöre. Plattan ska vara rund med 30 centimeters diameter. Översidan ska vara målad i en matt vit färg. Under skivan finns en vikt som ser till att skivan hålls nere och stabiliseras i vattnet. Skivan fästs därefter i ett minst 10 meter långt mätrep (måttband). För en generell jämförbarhet finns dessutom krav på hur mätning ska utföras.

I tabellen nedan beskrivs vattenförekomstens status för siktdjup bestämt som meter (m) siktdjup.

intervaller från 0 till 1, 1 är bäst	status	referensvärde meter
0 till 0,20	dålig	
0,20 till 0,40	otillfredsställande	
0,40 till 0,70	måttlig	
0,70 till 0,83	god	
0,83 till 1	hög	
		I tabellen nedan anges EK med tre decimaler, vid bestämmande av status avrundas uppåt.

		1 ref.värde	2 observerat värde	3 ekologisk kvalitetskvot	4 status
1	Ålands hav norra	9,0	4,9	0,549	måttlig
2	Ålands hav södra	9,0	5,2	0,582	måttlig
3	Kyrksundet	7,5	2,0	0,263	otillf
4	Finbofjärden	9,0	4,2	0,468	måttlig
5	Svartnöfjärden	7,5	2,7	0,362	otillf
6	Marsund norra	7,5	2,2	0,299	otillf
7	Marsund södra	7,5	2,2	0,292	otillf
8	Bovik	5,3	1,8	0,340	otillf
9	Ässkärsfjärden	7,5	2,7	0,363	otillf
10	Sandviksfjärden	7,5	2,6	0,352	otillf
11	Andersöfjärden	7,5	2,6	0,349	otillf
12	Snäcköfjärden	5,3	2,0	0,376	otillf
13	Västerfjärden Dånö	7,5	2,9	0,380	otillf
14	Koxnan	9,0	4,7	0,525	måttlig
15	Bonäsfjärden	5,3	2,3	0,431	måttlig
16	Kalvfjärden	5,3	2,4	0,456	måttlig
17	Pantsarnäsfjärden	5,3	1,5	0,288	otillf
18	Ivarskärsfjärden	5,3	1,7	0,318	otillf
19	Bodafjärden	5,3	1,2	0,224	otillf
20	Röjsbölefjärden	5,3	1,7	0,313	otillf

21	Orrfjärden (m. Grundfjärden)	5,3	2,1	0,388	otillf
22	Lillfjärden	5,3	2,4	0,443	måttlig
23	Vandöfjärden	5,3	1,7	0,315	otillf
24	Ödkarbyviken	5,3	1,0	0,188	dålig
25	Salviksfjärden	5,3	1,2	0,235	otillf
26	Färsundet norra	5,3	1,4	0,267	otillf
27	Kornäsfjärden	5,3	1,4	0,257	otillf
28	Slottsundet	5,3	1,6	0,303	otillf
29	Jomala vik	5,3	0,8	0,154	dålig
30	Ämnäsviken	5,3	0,3	0,051	dålig
31	Kaldersfjärden	5,3	0,4	0,067	dålig
32	Lumparn	5,3	2,0	0,384	otillf
33	Vargatafjärden	7,5	3,0	0,404	måttlig
34	Simskälafjärden	7,5	4,4	0,581	måttlig
35	Enggrundsfjärden	7,5	1,6	0,207	otillf
36	Flatöfjärden	9,0	4,4	0,483	måttlig
37	Saggöfjärden	9,0	4,8	0,529	måttlig
38	Boxöfjärden	9,0	4,7	0,518	måttlig
39	Norra Delet	9,0	5,0	0,558	måttlig
40	Södra Delet	9,0	5,0	0,560	måttlig
41	Bussöfjärden	5,3	2,6	0,484	måttlig
42	Slemmen	5,3	1,5	0,275	otillf
43	Järsöfjärden	7,5	2,5	0,328	otillf
44	Nabbfjärden	5,3	4,2	0,468	måttlig
45	Rödhamnsfjärden	9,0	4,5	0,505	måttlig
46	Föglöfjärden	9,0	5,1	0,563	måttlig
47	Degerbyredan	7,5	4,6	0,610	måttlig
48	Österfjärden	7,5	3,8	0,509	måttlig
49	Embarsund	7,5	3,5	0,472	måttlig
50	Bockholmsunden	7,5	4,4	0,583	måttlig
51	Mosshaga-Algersö	9,0	4,9	0,544	måttlig
52	södra Föglö innerskärgård	5,3	4,4	0,586	måttlig
53	Västergrunds- fjärden	9,0	5,2	0,581	måttlig
54	Kökarsfjärden	9,0	5,4	0,602	måttlig
55	Kannskärsfjärden	9,0	4,0	0,444	måttlig
56	Skiftet södra	9,0	5,1	0,566	måttlig
57	Enklingefjärden	7,5	4,8	0,646	måttlig
58	Brändö inner- skärgård	7,5	4,5	0,604	måttlig
59	Ängskärsfjärden	7,5	4,1	0,553	måttlig
60	Skiftet norra	9,0	4,2	0,471	måttlig
61	Kökar innerskärgård	7,5	5,8	0,773	god

2.4 Sammanvägda fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer

		1 totalkväve	2 totalfosfor	3 siktdjup	4 sammanvägd status
1	Ålands hav norra	måttlig	god	måttlig	måttlig
2	Ålands hav södra	måttlig	måttlig	måttlig	måttlig
3	Kyrksundet	måttlig	måttlig	otillf.	otillf.
4	Finbofjärden	måttlig	måttlig	måttlig	måttlig
5	Svarnöfjärden	måttlig	måttlig	otillf	otillf.
6	Marsund norra	måttlig	måttlig	otillf	otillf.
7	Marsund södra	måttlig	måttlig	otillf	otillf.
8	Bovik	otillf	god	otillf	otillf.
9	Ässkärsfjärden	måttlig	måttlig	otillf	otillf.
10	Sandviksfjärden	måttlig	måttlig	otillf	otillf.
11	Andersöfjärden	måttlig	måttlig	otillf	otillf.
12	Snäcköfjärden	måttlig	god	otillf	otillf.
13	Västerfjärden Dånö	måttlig	god	otillf	otillf.
14	Koxnan	måttlig	god	måttlig	måttlig
15	Bonäsfjärden	måttlig	hög	måttlig	måttlig
16	Kalvfjärden	otillf	måttlig	måttlig	otillf.
17	Pantsarnäsfjärden	måttlig	måttlig	otillf	otillf.
18	Ivarskärsfjärden	måttlig	måttlig	otillf	otillf.
19	Bodafjärden	otillf	måttlig	otillf	otillf.
20	Röjsbölefjärden	otillf	måttlig	otillf	otillf.
21	Orrfjärden (m. Grundfjärden)	dålig	måttlig	otillf	dålig

22	Lillfjärden	dålig	måttlig	måttlig	dålig
23	Vandöfjärden	dålig	måttlig	otillf	dålig
24	Ödkarbyviken	måttlig	måttlig	dålig	dålig
25	Salviksfjärden	måttlig	måttlig	otillf	otillf.
26	Färjsundet norra	måttlig	god	otillf	otillf.
27	Kornäsfjärden	måttlig	god	otillf	otillf.
28	Slottundet	måttlig	god	otillf	otillf.
29	Jomala vik	dålig	otillf	dålig	dålig
30	Ämnäsviken	dålig	dålig	dålig	dålig
31	Kaldersfjärden	dålig	dålig	dålig	dålig
32	Lumparn	måttlig	hög	otillf	otillf.
33	Vargatafjärden	måttlig	god	måttlig	måttlig
34	Simskälafjärden	måttlig	hög	måttlig	måttlig
35	Engrunds-fjärden	otillf	otillf	otillf	otillf.
36	Flatöfjärden	måttlig	god	måttlig	måttlig
37	Saggöfjärden	måttlig	god	måttlig	måttlig
38	Boxöfjärden	måttlig	god	måttlig	måttlig
39	Norra Delet	måttlig	måttlig	måttlig	måttlig
40	Södra Delet	måttlig	måttlig	måttlig	måttlig
41	Bussöfjärden	god	hög	måttlig	måttlig
42	Slemmern	måttlig	god	otillf	otillf.
43	Järsöfjärden	måttlig	måttlig	otillf	otillf.
44	Nabbfjärden	måttlig	måttlig	måttlig	måttlig
45	Rödhamnsfjärden	måttlig	måttlig	måttlig	måttlig
46	Föglöfjärden	måttlig	måttlig	måttlig	måttlig
47	Degerbyredan	god	måttlig	måttlig	måttlig
48	Österfjärden	god	god	måttlig	måttlig
49	Embarsund	måttlig	måttlig	måttlig	måttlig
50	Bockholmsunden	god	måttlig	måttlig	måttlig
51	Mosshaga-Algersö	måttlig	måttlig	måttlig	måttlig
52	södra Föglö innerskärgård	måttlig	måttlig	måttlig	måttlig
53	Västergrunds- fjärden	måttlig	måttlig	måttlig	måttlig
54	Kökarsfjärden	måttlig	måttlig	måttlig	måttlig
55	Kannskärsfjärden	måttlig	måttlig	måttlig	måttlig
56	Skiftet södra	måttlig	måttlig	måttlig	måttlig
57	Enklingefjärden	måttlig	god	måttlig	måttlig
58	Brändö innerskärgård	måttlig	god	måttlig	måttlig
59	Ängskärsfjärden	god	måttlig	måttlig	måttlig
60	Skiftet norra	måttlig	måttlig	måttlig	måttlig
61	Kökar innerskärgård	god	måttlig	god	måttlig

3. Kustvattenförekomstens hydromorfologiska status

Hydromorfologivärden har inte tagits med i klassificeringen av kustvatten. De hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna fungerar som understödande faktorer som endast beaktas ifall både de biologiska och fysikalisk-kemiska faktorerna uppvisar en hög status. Om den hydromorfologiska statusen inte bedöms ligga på en hög nivå i fall där övriga kvalitetsfaktorer har klassificerats med en hög status, sänks den sammanvägda status till god.

4. Sammanvägda kvalitetsfaktorer

		1 biologiska kvalitetsfaktorer	2 fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer	4 hydromorfologiska kvalitetsfaktorer	4 sammanvägd status
1	Ålands hav norra	måttlig	måttlig	-	måttlig
2	Ålands hav södra	måttlig	måttlig	-	måttlig
3	Kyrksundet	måttlig	måttlig	-	måttlig
4	Finbofjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
5	Svartnöfjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
6	Marsund norra	måttlig	måttlig	-	måttlig
7	Marsund södra	måttlig	måttlig	-	måttlig
8	Bovik	otillf.	måttlig	-	otillf.
9	Åsskärsfjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
10	Sandviksfjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
11	Andersöfjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
12	Snäcköfjärden	otillf.	måttlig	-	otillf.
13	Västerfjärden Dånö	måttlig	måttlig	-	måttlig
14	Koxnan	måttlig	måttlig	-	måttlig
15	Bonäsfjärden	otillf.	måttlig	-	otillf.
16	Kalvfjärden	otillf.	måttlig	-	otillf.
17	Pantsarnäsfjärden	otillf.	måttlig	-	otillf.
18	Ivaskärsfjärden	otillf.	måttlig	-	otillf.
19	Bodafjärden	otillf.	måttlig	-	otillf.
20	Röjsbölefjärden	otillf.	måttlig	-	otillf.
21	Orrfjärden (m. Grundfjärden)	otillf.	måttlig	-	otillf.
22	Lillfjärden	otillf.	måttlig	-	otillf.
23	Vandöfjärden	otillf.	måttlig	-	otillf.
24	Ödkarbyviken	otillf.	måttlig	-	otillf.
25	Saltviksfjärden	otillf.	måttlig	-	otillf.
26	Färjsundet norra	otillf.	måttlig	-	otillf.
27	Kornäsfjärden	otillf.	måttlig	-	otillf.
28	Slottsundet	otillf.	måttlig	-	otillf.
29	Jomala vik	dålig	måttlig	-	dålig
30	Ämnäsviken	dålig	måttlig	-	dålig
31	Kaldersfjärden	dålig	måttlig	-	dålig
32	Lumparn	måttlig	måttlig	-	måttlig
33	Vargatafjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
34	Simskälafjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
35	Engrunds-fjärden	otillf.	måttlig	-	otillf.
36	Flatöfjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
37	Saggöfjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
38	Boxöfjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
39	Norra Delet	måttlig	måttlig	-	måttlig
40	Södra Delet	måttlig	måttlig	-	måttlig
41	Bussöfjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
42	Slemmern	måttlig	måttlig	-	måttlig
43	Järsöfjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
44	Nabbfjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
45	Rödhamnsfjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
46	Föglöfjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
47	Degerbyredan	måttlig	måttlig	-	måttlig
48	Österfjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
49	Embarsund	måttlig	måttlig	-	måttlig
50	Bockholmsunden	måttlig	måttlig	-	måttlig
51	Mosshaga-Algersö	måttlig	måttlig	-	måttlig
52	södra Föglö innerskärgård	måttlig	måttlig	-	måttlig
53	Västergrunds-fjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig

54	Kökarsfjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
55	Kannskärsfjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
56	Skiftet södra	måttlig	måttlig	-	måttlig
57	Enklingsfjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
58	Brändö inner-skärgård	måttlig	måttlig	-	måttlig
59	Ängskärsfjärden	måttlig	måttlig	-	måttlig
60	Skiftet norra	måttlig	måttlig	-	måttlig
61	Kökar innerskärgård	måttlig	måttlig	-	måttlig

Del 2 - Ekologisk kvalitetskvot i sjöar

Vid bestämmande av vattenstatus i sjöar görs en sammanvägning av de

1) *biologiska parametrarna* makrofyt, bottenfauna, fisk, klorofyll-a och växtplankton,

2) *fysikalisk-kemiska parametrarna* totalkväve och totalfosfor samt de

3) *hydromorfologiska parametrarna* konnektivitet (bindningar, utbyte och processer mellan olika områden) och morfologiska förhållanden.

Vid klassificeringen av ekologisk status sammanvägs de biologiska kvalitetsfaktorerna enligt samma principer som i kustvattnen.

I detta avsnitt redogörs inte för sjövattnen förekomsterna Brantsböleträsk, Brännerträsk, Finnbackträsk, Länabbträsk, Prästräsk, Slussfjärden, Byträsk, Olofsnästräsk, Kvarnsjön, Morträsk, Norra Långsjön, Sonröda-träsk och Åsgårdsträsk. Dessa vattenförekomster följs med extensiva och operativa program. Landskapsregeringen kan på begäran redogöra för dessa vattenförekomsters vattenstatus.

1. Sjöars biologiska status

1.1 Biologiska parametrar

biologiska parametrar - ekologisk status för åren 2012-2018						
	sjöar	makrofyter	botten-fauna	fisk	kloro-fyll-a	växtplank-tonindex
1	Dalkarby träsk	0,5	0,930	0,674	0,606	0,878
2	Lavsböle träsk	0,9	0,300	0,682	0,308	0,815
3	Långsjön	0,4	0,370	0,767	0,406	0,777
4	Markusbölefjärden	0,4	0,380	0,803	0,385	0,645
5	Vargsundet	0,5	0,633	0,793	0,202	0,415
6	Västra Kyrksundet	0,5	0,893	0,821	0,503	0,617
7	Östra Kyrksundet	0,5	0,838	0,739	0,456	0,638
8	Borgsjön				0,671	
9	Gröndals träsk				0,773	
10	Inre Fjärden				0,700	
11	Oppsjön				0,436	
12	Storträsk				0,400	
13	Södra Långsjön				0,877	
14	Tjudö träsk				0,559	
15	Toböle träsk				0,352	
16	Vargata träsk				0,008	

1.2 Sammanvägda biologiska kvalitetsfaktorer

biologiska parametrar - ekologisk status för åren 2012-2018							
	sjöar	makrofyter	bottenfauna	fisk	klorofyll-a	växtplanktonindex	sammanvägd status
1	Dalkarby träsk	måttlig	hög	god	hög	hög	måttlig
2	Lavsböle träsk	hög	otillf	god	god	hög	otillf
3	Långsjön	otillf	otillf	god	god	god	otillf
4	Markusbölefjärden	otillf	otillf	hög	god	god	otillf
5	Vargsundet	måttlig	god	god	måttlig	måttlig	måttlig
6	Västra Kyrksundet	måttlig	hög	hög	god	god	måttlig
7	Östra Kyrksundet	måttlig	hög	god	god	god	måttlig
8	Borgsjön				hög		hög
9	Gröndals träsk				hög		hög
10	Inre Fjärden				hög		hög
11	Oppsjön				god		god
12	Storträsk				god		god
13	Södra Långsjön				hög		hög
14	Tjudö träsk				god		god
15	Toböle träsk				god		god
16	Vargata träsk				dålig		dålig

2. Sjöars Fysikalisk-kemiska status

2.1 Fysikalisk-kemiska parametrar

fysikalisk-kemiska parametrar – ekologiska kvalitetskvoter och koncentrationer för åren 2012-2018					
	sjöar	tot-N	tot-N observerat värde (µg/l)	tot-P	tot-P observerat värde (µg/l)
1	Dalkarby träsk	0,662	604	0,938	11
2	Lavsböle träsk	0,689	581	0,660	15
3	Långsjön	0,508	787	0,270	37
4	Markusbölefjärden	0,470	851	0,197	51
5	Vargsundet	0,411	973	0,378	26
6	Västra Kyrksundet	0,730	548	0,553	18
7	Östra Kyrksundet	0,746	536	0,491	20
8	Borgsjön	9,971	412	0,900	11
9	Gröndals träsk	0,752	532	0,837	12
10	Inre Fjärden	0,369	1085	0,972	10
11	Oppsjön	0,584	685	0,941	11
12	Storträsk	0,230	1737	0,257	39
13	Södra Långsjön	0,734	545	1,118	9
14	Tjudö träsk	0,618	647	0,557	17
15	Toböle träsk	0,627	638	0,394	25
16	Vargata träsk	0,065	6126	0,018	549

2.1 Sammanvägda fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer

fysikalisk-kemiska parametrar – ekologiska kvalitetskvoter och koncentrationer för åren 2012-2018				
	sjöar	tot-N	tot-P	sammanvägd status
1	Dalkarby träsk	god	hög	god
2	Lavsböle träsk	god	god	god
3	Långsjön	måttlig	otillf	otillf
4	Markusbölefjärden	måttlig	otillf	otillf
5	Vargsundet	måttlig	måttlig	måttlig
6	Västra Kyrksundet	god	god	god
7	Östra Kyrksundet	hög	måttlig	måttlig
8	Borgsjön	hög	hög	hög
9	Gröndals träsk	hög	hög	hög
10	Inre Fjärden	måttlig	hög	måttlig
11	Oppsjön	god	hög	god
12	Storträsk	dålig	otillf	dålig
13	Södra Långsjön	hög	hög	hög
14	Tjudö träsk	god	god	god
15	Toböle träsk	god	måttlig	måttlig
16	Vargata träsk	dålig	dålig	dålig

3. Sjöars hydromorfologiska status

Landskapet följer vid bestämmande av hydromorfologisk status i sjöar den metod som Jacob Nordlund föreslagit i sitt examensarbete *Hydromorfologisk regim för Ålands kustvatten och sjöar*. Metoden har utarbetats inom ramen för en 30-poängsuppsats som presenterades i juni 2015 vid Institutionen för akvatiska resurser / Sveriges Lantbruksuniversitet, ISSN 1401-5765. <https://www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/attachments/page/bedomningsmanual-for-hydromorfologi.pdf>

4. Sammanvägda kvalitetsfaktorer

Sammanvägd status för åren 2012-2018					
	sjöar	Biologiska parametrar	Fysikalisk-kemiska parametrar	Hydromorfologiska parametrar	Sammanvägd status
1	Dalkarby träsk	måttlig	god		måttlig
2	Lavsböle träsk	otillf	god		otillf
3	Långsjön	otillf	otillf		otillf
4	Markusbölefjärden	otillf	otillf		otillf
5	Vargsundet	måttlig	måttlig		måttlig
6	Västra Kyrksundet	måttlig	god		måttlig
7	Östra Kyrksundet	måttlig	måttlig		måttlig
8	Borgsjön	hög	hög	hög	hög
9	Gröndals träsk	hög	hög	måttlig	god
10	Inre Fjärden	hög	måttlig		god
11	Oppsjön	god	god		god
12	Storträsk	god	dålig		måttlig
13	Södra Långsjön	hög	hög	hög	hög
14	Tjudö träsk	god	god		god
15	Toböle träsk	god	måttlig		måttlig
16	Vargata träsk	dålig	dålig		dålig

Del 3 - Ekologisk kvalitetskvot i utsjövatten

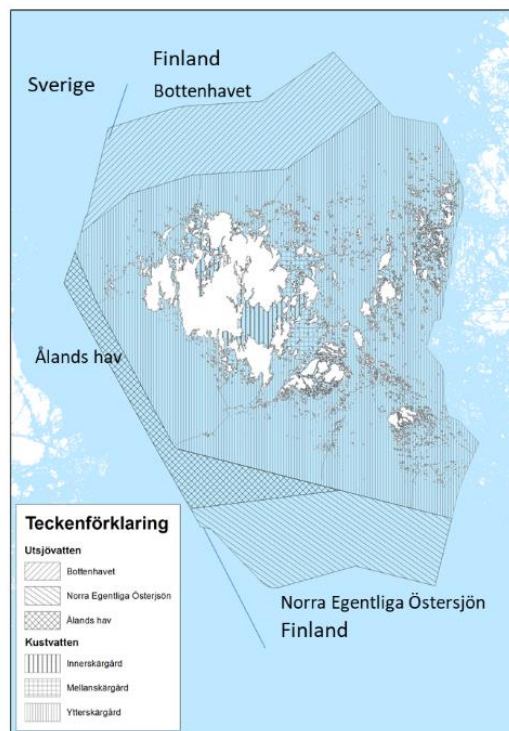
1. Allmänt om bedömning av status i utsjövatten

Målet för utsjövatten är *god miljöstatus*, vilket definieras i marindirektivets artikel 3.5. Med god miljöstatus avses således ”det miljötillstånd för marina vatten där dessa utgör ekologiskt variationsrika och dynamiska oceaner och hav som är rena, friska och produktiva utifrån sina inneboende förutsättningar och användningen av den marina miljön befinner sig på en nivå som är hållbar och därigenom tryggar möjligheten till användning och verksamhet för nuvarande och framtida generationer.

Bedömningskriterierna beaktar Kommissionens beslut (EU) 2017/848 om fastställande av kriterier och metodstandarder för god miljöstatus i marina vatten, specifikationer och standardiserade metoder för övervakning och bedömning och om upphävande av beslut 2010/477/EU.

Om vattenstatusen i en utsjövattenbassäng inte uppnår god miljöstatus betecknas den ha en otillfredsställande miljöstatus. Miljöstatus fastställs på det sätt som beskrivs i bilaga I till marindirektivet.

Åland har tre bassänger som ska klassificeras. De är Bottenhavet, Norra egentliga Östersjön och Ålands hav, vilka åskådliggörs i följande bild.

- Ålands hav gränsar mot svenskt territorialvatten.
- Bottenhavet gränsar mot svenskt och finskt territorialvatten.
- Norra egentliga Östersjön gränsar mot svenskt och finskt territorialvatten.

Elva miljöstatusindikatorer ska tillämpas enligt marindirektivet. De benämns i marindirektivet vara *kvalitativa deskriptorer för fastställande av en god miljöstatus*. De betecknas som deskriptorer nr 1-11 enligt följande:

- 1 *Biologisk mångfald* bevaras. Livsmiljöernas kvalitet och förekomst samt arternas fördelning och abundans överensstämmer med rådande geomorfologiska, geografiska och klimatiska villkor.
- 2 *Främmande arter* som har införts genom mänsklig verksamhet håller sig på nivåer som inte förändrar ekosystemen negativt.
- 3 *Alla kommersiellt nyttjade fiskars och skaldjurs populationer* håller sig inom säkra biologiska gränser och uppvisar en ålders- och storleksfördelning som vittnar om ett friskt bestånd.
- 4 Alla delar av *de marina näringsvävarna*, i den mån de är kända, förekommer i normal omfattning och mångfald på nivåer som är tillräckliga för att arternas långsiktiga bestånd ska kunna säkerställas och deras fulla reproduktiva kapacitet behållas.
- 5 *Eutrofiering* framkallad av människan reduceras till ett minimum, särskilt dess negativa effekter, såsom minskad biologisk mångfald, försämrade ekosystem, skadliga algbloomningar och syrebrist i bottenvattnet.
- 6 *Havsbottnens integritet* håller sig på en nivå som innebär att ekosystemens struktur och funktioner kan tryggas och att i synnerhet de bentiska ekosystemen inte påverkas negativt.
- 7 En bestående förändring av *de hydrografiska villkoren* påverkar inte de marina ekosystemen på ett negativt sätt.
- 8 *Koncentrationer av främmande ämnen* håller sig på nivåer som inte ger upphov till förorenings effekter.
- 9 *Främmande ämnen i fisk och skaldjur avsedda som livsmedel* överskrider inte de nivåer som fastställts i gemenskapslagstiftningen eller andra tillämpliga normer.
- 10 Egenskaper hos och mängder av *marint avfall* förorsakar inga skador på kustmiljön och den marina miljön.
- 11 *Tillförsel av energi*, inbegripet undervattensbuller, ligger på nivåer som inte påverkar den marina miljön på ett negativt sätt.

Östersjön är en av den Europeiska unionens marina regioner. För Östersjön sker samarbetet för nå en god miljöstatus inom Helsingforskommissionen (Helcom). Grunderna för Helcom's verksamhet ges i konventionen om skydd av Östersjöområdet marina miljö (FördrS nr 2/2000). Åland deltar i Helcom's arbete inom ramarna för Finlands medlemskap såväl som till följd av Ålands medlemskap i den Europeiska unionen.

Helcom fastställer tröskelvärden och indikatorer för god status enligt de 11 deskriptorer som förtecknats ovan. Helcom publicerar uppmätta värden för Östersjöns bassänger inklusive för Bottenhavet, Norra egentliga Östersjön och Ålands hav.

Aktuell status för Ålands utsjövatten beskrivs i Finlands miljöcentrals publikation *Havsmiljöns tillstånd i Finland 2018*, som kan laddas ner som pdf via [.syke.fi/publikationer](https://syke.fi/publikationer) och helda.helsinki.fi/syke.

ISBN 978-952-11-4979-5 (hft)
ISBN 978-952-11-4980-1 (PDF)
ISSN 2323-8895 (print)
ISSN 2323-8909 (online)

Se helcom.fi och helcom.fi/baltic-sea-trends/indicators.

Bilaga 11 – Kompensationsutredning för kompensationsåtgärder

Se 61 § i vattenlagen för Åland och 7 § i landskapsförordningen.

Kompensationsåtgärder ska vara ägnade att kompensera för en verksamhets försämrande vattenpåverkan i berörda vattenförekomster.

Ett utredningsunderlag ska ges prövningsmyndigheten vid en ansökan om godkännande av kompensationsåtgärder (kompensationsutredning).

Av en kompensationsutredning ska framgå vem eller vilka som ansöker om en rätt att tillämpa kompensationsåtgärder.

Av en kompensationsutredning ska framgå vem eller vilka andra rättsinnehavare som kan beröras av verksamheten och för varje rättsinnehavare på vilket sätt som denne berörs.

I en kompensationsutredning ska beskrivas den verksamhet som berörs av kompensationsåtgärder, verksamhetens omfattning och placering samt den eller de vatten som kan beröras av verksamheten och det sätt på vilket verksamheten påverkar yt- eller grundvatten. Osäkerheten i bedömningen ska beskrivas.

I en kompensationsutredning ska beskrivas den nytta kompensationsåtgärderna medför samt beskrivas hur nyttan har beräknats. Om kompensationsåtgärden genomförs i en annan vattenförekomst än där den aktuella verksamheten bedrivs, ska den nytta beskrivas som åtgärden har på det vattenförekomst där verksamheten är belägen. Osäkerheten i bedömningen ska beskrivas.

Kompensationsutredningen ska dessutom kommentera följande:

1) I första hand ska skadelindringshierakin tillämpas

Kompensationsåtgärder tillämpas efter att lämpliga åtgärder vidtagits för att undvika, minimera och slutligen så långt som det är praktiskt möjligt återställa skador på naturmiljön. Se 6 § 3 mom. i vattenlagen för Åland. En redovisning ska ges över hur skadelindringshierakin har tillämpats.

2) Finns det kompensationsåtgärder som är ägnade att uppväga det intrång en verksamhet medför.

3) Kompensationsåtgärder ska tillämpas i ett landskapssammanhang där kompensationens förväntade effekter stödjer ekosystem och tar hänsyn till biologiska mångfalds biologiska, sociala och kulturella dimensioner.

4) Kompensationsåtgärder ska tillämpas med utgångspunkten att mätbar vattenvårdsnytta ska leda till en nettoökning av biologisk mångfald eller att en sådan nettoförlust uteblir. Kompensationsåtgärder ska dessutom främja vattenstatus enligt vattendirektivet eller miljöstatus enligt marindirektivet så att det leder till en positiv vattenvårdsnytta utöver det som skulle ha skett om kompensationen hade uteblivit (*additionalitet*). En kompensationsåtgärd kan således inte utgöras av något som ändå hade kommit till stånd.

Kompensationsåtgärdens utformning och genomförande ska ske på vetenskaplig grund, med hänsyn tagen till traditionell kunskap, och får inte

ske så att skadliga verksamheter flyttas och försämrar biologisk mångfald någon annanstans.

5) Om kompensationsåtgärder berör annan enskilds rätt så ska de ges möjlighet att delta i åtgärdernas utformning.

6) Kompensationsåtgärdernas utformning och genomförande ska beakta att det kan ske en ändamålsenligt skötsel, uppföljning och utvärdering av dem. Kompensationsåtgärders varaktighet bör motsvara varaktigheten på det intrång den kompenserar för.

Utformning, genomförande och uppföljning ska kommuniceras på ett lätt-tillgängligt och genomlysande sätt.

En uppföljning av kompensationsåtgärder kan var för sig eller samtidigt genomföras på minst två sätt. Den kan ske dels genom studier av åtgärders följder i berörda vatten, dels genom studier av förhållanden före och efter att kompensationsåtgärder har utförts. Om höga krav ställs för att styrka nyttan av kompensationsåtgärder så bör en så kallad baci-design (before-after-control-impact) tillämpas. Detta sker genom jämförelser mellan ett eller flera tillförlitliga kontrollvatten och det vatten där kompensationsåtgärder ska fungera (åtgärdsvattnet). Prover tas i både kontroll- och åtgärdsvatten såväl före som efter det att kompensationsåtgärder har vidtagits. Vid en uppföljning kan sedan analyseras följder som bara kan iakttas i åtgärdsvatten, samt betydelsen för detta som kan hänföras till en viss verksamhet, en viss kompensationsåtgärd eller till någon annan företeelse.

Bilaga 12 – Beräkning av kompensationsåtgärd och/eller ett förbättringsoverskott

Se 61 och 62 §§ i vattenlagen för Åland och 7 § i landskapsförordningen.

Dokumentation som krävs för att beräkna nyttan av en kompensationsåtgärd samt för att pröva och fastställa ett förbättringsoverskott.

- Sökandes namn, adress och personuppgifter eller företags- och organisationsnummer (FO-nummer) för sökande som är en juridisk person.
- Den vattenförekomst som berörs av en kompensationsåtgärd och/eller ett förbättringsoverskott. Förbättringsoverskott hänförs till den eller de kvalitetsförbättringar där en enligt vattenlagen för extra kvalitetsförbättring kunnat konstateras.
- Den närmare plats i anslutning till eller i en vattenförekomst där den vattenverksamhet finns som berör vattenförekomsten, med en redogörelse för de vattenverksamheter, verksamhetsslag och påverkansslag som bedöms ha en inte obetydlig betydelse för vattenstatusen i vattenförekomsten.
- Kompensationsåtgärden och/eller förbättringsoverskottets art i förhållande till vattenverksamheters betydelse för försämrade vattenpåverkan i vattenförekomsten.
- En redogörelse för den kompensation och/eller förbättringsoverskott som har skapats.
- En redogörelse för hur kompensationen och/eller förbättringsoverskottet har beräknats och konstaterats.
- En redogörelse för om en kompensation och/eller ett förbättringsoverskott kan tillgodoräknas i angränsande vattenförekomster, om inte sådan förbättring bedöms vara obetydlig.
- En redogörelse för hur allmänna hänsynsregler i 6-9 §§ i vattenlagen för Åland har beaktats.

Beräkning av kompensation och/eller förbättringsoverskott

Utredningar och beräkningar kan utföras på olika sätt med olika slags modeller som verktyg, beroende på den påverkan som behöver följas upp. Det kan behövas modeller som visar utbredning av arter, belastningsverktyg för näringsämnen samt spridningsmodeller för att följa av partiklar eller näring som sprids via strömmar.

A. Beräkning på grund av minskning eller upphörande av punktutsläpp

Den sökande ska visa att ett stadigvarande punktutsläpp, som inte är obetydligt för vattenstatusen, i inte obetydlig omfattning har minskats eller helt upphört.

B. Beräkning med belastningsverktyg

För beräkning av kompensation och/eller förbättringsoverskott används ett belastningsverktyg som tar hänsyn till att transport av vatten och näringsämnen mellan vattenförekomster styrs av ett stort antal faktorer, som varierar i tid och rum. Belastning kommer via land, luft och omgivande hav. Det finns också naturliga processer som avskiljer eller binder näringsämnen.

Belastningsverktyget är beroende av kvalitetssäkra mätningar i tidsserier, som omfattar väsentliga förhållanden.

Mätningar omfattar temperatur, salthalt, näringsämnen och syrehalt. Dessa antas inom varje vattenförekomst vara horisontella och enhetliga med en vertikal variation. I vissa fall görs mätningar endast av ytvatten, i andra fall görs det också på olika djup såsom 0, 5, 10, 15, 20 och 30 meter. Mätresultat sammanställs i långa serier, med hjälp av vilka med stor tillförlitlighet kan visas status i olika vattenförekomster och/eller monitoringområden för vissa parametrar.

Med hjälp av ett belastningsverktyg kan också ett s.k. beräkningsbeting utföras för att fastställa bakgrundsbelastning och antropogen belastning i en vattenförekomst.

- Med *bakgrundsbelastning* avses vattenförekomstens status utan mänsklig påverkan.
- Med *antropogen belastning* avses den belastning som härleds från mänskliga aktiviteter såsom jordbruk, industri, avlopp och dagvatten.

D. Närmare om bestämmande av värdet av en kompensation och/eller förbättringsoverskott

Om det närmare värde av kompensation och/eller förbättringsoverskott inte exakt kan fastställas ska den beräknas så precist som det är möjligt inom ett mätområde. I sådana fall bestäms den extra kvalitetsförbättringen som ett mätsteg under medelvärdet inom det fastställda mätområdet.

En kompensation och/eller ett förbättringsoverskott kan bestämmas avse kväve eller fosfor.

Vid en analys ska per vattenförekomst beaktas och redogöras för relevanta rumsliga och tidsmässiga faktorer enligt provningsmyndighetens anvisningar. Exempel på sådana är

- *belastning från land* avseende mängd totalkväve och totalfosfor som beräknas komma från landkällor,
- *direktutsläpp från punktkällor i vattenförekomster* avseende mängd totalkväve och totalfosfor från industrier eller reningsverk direkt till vattenförekomsten,
- *atmosfärsdeposition på vattenytan* avseende mängd totalkväve och totalfosfor som kommer från luften,
- *nettoutbyte med övriga vattenförekomster* avseende inflöde minus utflöde av totalkväve och totalfosfor från omgivande vattenförekomster,
- *tillrinning per dygn, månad och år* beräknat enligt en modell för tillrinning från omgivande landområden,
- *profiler per dygn, månad och år* avseende variablerna i tabellen vid olika djup samt
- *transportbudget och totalbudget* avseende transport av vatten, kväve och fosfor mellan vattenförekomsterna varvid med
 - transportbudget avser endast den totala transporten in och ut mellan två vattenförekomster samt med
 - totalbudget omfattar förutom vattenförekomstens omgivande havsbassänger också landområden, punktkällor och luft.

Hur ett förbättringsoverskott ska bestämmas

I lagen föreskrivs att ett förbättringsoverskott inte sammanlagt får utnyttjas mer än till två tredjedelar av det för en viss vattenförekomst fastställda förbättringsoverskottet.

LANDSKAPSFÖRORDNING
om ändring av 3 § landskapsförordningen om odling av
regnbågslax och lax i havet

Med stöd av 12 § vattenlagen (0000:00) för Åland **fogas** till 3 § landskapsförordningen (2007:57) om odling av regnbågslax och lax i havet ett nytt 4 mom. samt till förordningen en ny 4a § som följer:

3 §

Krav på plats för fiskodling

Vid bestämmande av fiskodlingsplats som avses i denna landskapsförordning ska iakttas bestämmelserna i vattenlagen (0000:00) för Åland om platsval, miljömål samt om vattenförekomsternas vattenstatus och miljöstatus.

4a §

Begränsning av fiskodling

Utsläpp av kväve och fosfor från fiskodling får inte ske så att det gällande förbättringsbehov som finns enligt 33 § i vattenlagen för Åland i viss vattenförekomst riskeras.

Denna förordning träder i kraft den

LANDSKAPSFÖRORDNING

om åtgärder för begränsning av utsläpp av nitrater från jordbruket

Med stöd av 13 § vattenlagen (0000:00) för Åland föreskrivs:

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpning

Bestämmelserna i denna landskapsförordning är tillämpliga på jordbruksföretag vid användning, lagring och spridning av gödselmedel, som avses i landskapslagen (2007:96) om gödselmedel och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den. Med dessa bestämmelser genomförs Europeiska gemenskapernas råds direktiv om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruksföretag (91/676/EEG). Bestämmelserna i denna landskapsförordning utgör också ett sådant åtgärdsprogram som avses i direktivet.

2 §

Definitioner

I detta kapitel använda begrepps har följande betydelse:

1) Med *jordbruksföretag* avses yrkesmässig uppfödning och hållande av produktionsdjur, odling av jordbruksväxter, trädgårdsväxter och energigrödor.

2) Med *produktionsdjur* avses djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel, ull, skinn eller päls eller annat slag av yrkesmässig produktion.

3) Med *gödselmedel* avses organiska ämnen avsedda att främja jordbruks- eller trädgårdsväxters tillväxt eller kvalitet. Sådana organiska ämnen är stallgödsel från produktionsdjur samt gödselpreparat och biprodukter.

4) Med *stallgödsel* avses obehandlad och behandlad spillning och urin från produktionsdjur som kan innehålla strö och vätska. Stallgödsel kan förekomma som

a) *flytgödsel* vilket är flytande stallgödsel som kan samlas upp i bassäng eller behållare,

c) *torrgödsel* vilket är stallgödsel där urinen har avskilts samt som

d) *strögödsel* vilket är stallgödsel där urinen sugits upp av ströet.

5) Med *gödselpreparat* avses på kemisk väg framställda gödselmedel som innehåller kväve.

6) Med *biprodukter* avses organiska restprodukter med jordförbättringsvärde och som innehåller kväve. Biprodukter kan härröra såväl från jordbruksföretag som andra verksamhetsslag.

7) Med *ströbädd* avses ett lager strö som täcker bottnen och binder stallgödsel och urin i ett djurstall där strö fylls på vid behov, och som byts ut med flera månaders intervaller,

8) Med *gödsling* avses att sprida gödselmedel på åkermark.

9) Med *gödselstad* och *gödselstuka* avses lagringsplatser för oförpackade organiska gödselmedel enligt 2 kap.

10) Med *rasthage* avses ett område i djurstallets omedelbara närhet där produktionsdjur rastas regelbundet och där stallgödsel och avrinningsvätska samlas upp.

11) Med *lösligt kväve* avses ammonium- och nitratkväve samt lösligt organiskt kväve som löser sig i vatten eller i svag saltlösning.

12) Med *område som översvämmas* avses område som översvämmas oftare än i genomsnitt en gång under 20 år och som inte skyddas av skyddsvalar eller andra permanenta konstruktioner.

13) Med *kväve* avses, om inget annat särskilt föreskrivs, avses den sammanlagda totala mängden organiskt och oorganiskt kväve (totalkväve).

Begreppen *yt- och grundvatten* definieras i 3 § i vattenlagen (0000:00) för Åland.

3 §

Bestämmelser om skydd för yt- och grundvatten i vissa fall

Husdjursstall ska uppföras särskilt med beaktande av behovet att begränsa förorening av grundvatten enligt 10 § i vattenlagen för Åland.

Pressaft som uppkommer vid ensilering ska tas till vara och förvaras i en tät behållare. Vid spridning av pressaft på marken följs det som i denna landskapsförordning gäller för gödsling.

Kväveanalys av stallgödseln ska utföras med högst fem års intervall. Jordbruksföretaget ska föra bok över kvävegödselanalyserna, de kvävegödselmängder som har använts för gödsling av åkrarna, tidpunkten för gödsling och skördenivåerna. Jordbruksföretaget ska på begäran lämna uppgifter från denna bokföring till tillsynsmyndigheten.

Rasthage samt en rasthages utfodrings- och dricksplats ska placeras och underhållas så att utsläpp till yt- och grundvatten undviks. Bestämmelserna i denna landskapsförordning om gödselstäders placering är tillämplig också på rasthagar.

Vid nybyggnad och därmed jämförbar utvidgning av *gödselstäder och dithörande anordningars* samt *rasthagar* ska iakttas anvisningarna om byggande i bilaga 12 till Jord- och skogsbruksministeriets förordning om byggnadsbestämmelser och rekommendationer för byggande som stöds (100/01).

4 §

Kvävegivor

Gödsling ska för bevarande av jordens näringsbalans dimensioneras grundat på den genomsnittliga skördenivån, odlingszonen, växtföljden och jordarten. Vid gödsling åkermark för av följande grödor får högst dessa mängder kväve användas:

1) För *höstsäd* får högst 200 kilogram kväve per hektar och år användas, varav

a) under hösten högst 30 kilogram kväve per hektar men om långsamt lösande kväve används högst 40 kilogram kväve per hektar

b) under våren högst 170 kilogram kväve per hektar men om långsamt lösande kväve används högst 160 kilogram kväve per hektar.

2) För *potatis* 130 kväve per hektar och år,

3) För *hö och betesmark, ensilage och trädgårdsväxter* 250 kväve per hektar och år.

4) För *vårsäd, sockerbetor, oljeväxter och andra grödor* högst 170 kilogram kväve per hektar och år.

Beroende på jordart ska i 1 mom. föreskrivna mängder kväve minskas per hektar och år med

1) 10 kilogram för grov mojord och grövre mineraljord,

2) 40 kilogram för torvjord där spannmål eller sockerbetor odlas samt med

3) 10 kilogram för vallar på torvjord.

Kvävemängden för stallgödsel beräknas enligt följande tabell.

slag av stallgödsel	totalkväve i kilogram per kubikmeter
nötkreatur strögödsel	4,0
nötkreatur flytgödsel	2,9
nötkreatur urin	2,5
svin strögödsel	4,6
svin flytgödsel	3,4
svin urin	2,0
får och get strögödsel	4,9
häst strögödsel	2,6
höna strögödsel	9,4
gödkyckling strögödsel	8,7
kalkon strögödsel	8,0
räv strögödsel	6,5
mink strögödsel	5,2

5 §

Bestämning av näringshalt och dokumentation

Minst vart femte år ska jordbruksföretagaren låta göra en kemisk analys av företagets

1) *stallgödsel* för att bestämma halter av lösligt kväve, totalkväve och totalfosfor samt

2) *åkermarker* för att bestämma jordart, mullhalt, surhet samt halter av totalkväve och totalfosfor.

Jordbruksföretagaren ska föra bok över analyserna, de kväve- och fosforgödselmängder som har använts för gödsling, tidpunkten för gödsling och skördenivåerna, samt ska på begäran lämna uppgifterna till tillsynsmyndigheten. Av dokumentationen ska framgå de grödor som har odlats.

6 §

Angivande av kväveinnehåll

Om till gödselmedel tillsätts gödselpreparat eller andra komponenter som innehåller kväve, ska de anges med andelen kväveinnehåll. Den andel som tillsätts ska anges som viktprocent av torrsubstans (% av ts). Näringsämnen i flytgödsel anges dock som viktprocent av den totala vikten (% tv), och kan också anges som rymdmått i milligram per liter (mg/l) eller gram per liter (g/l).

2 kap.

Lagring av stallgödsel

Gödselstad

7 §

Gödselstad

Ett jordbruksföretag där stallgödsel från produktionsdjur ansamlas ska ha en vattentät gödselstad.

8 §

Gödselstads konstruktion

En gödselstad ska vara tät och täckt samt konstruerad så att inte gödsel och vätskor rinner från gödselstadens platta samt så att den inte är utsatt för regnvatten. Den vätska som ansamlas ska lagras i en reservoar i anslutning till gödselstaden. Lastning av stallgödsel ska kunna ske på ett underlag med

tät botten, så att inget läckage uppstår till närområdet vid tömning och flyttning. En reservoar för flytgödsel eller andra flytande organiska gödselmedel ska täckas med ett fast eller flytande täcke, för att minska utsläpp av ammoniak och luktolägenheter. Täcket ska vara sammanhängande utan fler öppna gödselytor än den eventuella öppna gödselyta som finns invid platsen för påfyllning. Ett flytande täcke ska ha en skorpliknande yta som står emot normala vind- och regnförhållanden.

Nybyggnad därmed jämförbar utvidgning av gödselstad ska utföras enlighet med vad som föreskrivs enligt 3 § 5 mom.

9 §

Gödselstads placering

En gödselstad ska placeras och underhållas så att utsläpp till yt- och grundvatten undviks. En gödselstad får inte placeras

- 1) på grundvattenområde, om det inte genom en redogörelse för markbescaffenheten kan visas att placeringen inte orsakar förorening av grundvatten eller risk för det,
- 2) område som översvämmas,
- 3) närmare än 50 meter från vattendrag, en brunn som används för hushållsvatten eller en källa eller
- 4) närmare än 25 meter från ett utfallsdike eller en rännil som avses i 5 § 18 punkten i vattenlagen för Åland

10 §

Gödselstads dimension

En gödselstad ska rymma den stallgödsel som ansamlas i ett jordbruksföretags gårdsenhet under minst 12 månader. Vid dimensionering av en gödselstad kan beaktas

- 1) den stallgödsel som under samma betessäsong blir kvar på betesmarken vid betesgång, varvid med bete avses åkerområden med ett- eller fleråriga gräs- eller foderväxter eller andra områden där produktionsdjur äter foder,
- 2) jordbruksföretags gemensamma gödselstäder och ströbäddar i lösdriftsstall samt
- 3) stallgödsel som jordbruksföretaget under en växtsäsong gödslar med i växande gröda, om det är säkerställt att tillräcklig lagringskapacitet ändå finns.

I bilagan till denna landskapsförordning finns bestämmelser om gödselstäders minimistorlekar vid lagring av stallgödsel enligt typ av stallgödsel.

Undantag från storleken gödselstad kan göras om stallgödseln överläts till någon som drar nytta av den och som kan ta emot den med stöd av tillstånd enligt vattenlagen (0000:00) för Åland eller landskapslagen (2008:124) om miljöskydd, om stallgödseln överläts till ett annat jordbruksföretag för att lagras alternativt för att användas direkt i enlighet med detta beslut eller om den lagras i vederbörligen anlagda och täckta gödselstukor. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska i god tid innan åtgärden vidtas underrättas om tillämpning av ett sådant undantag. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. vattenlagen för Åland beskriva om behövliga skyddsåtgärder.

Gödselstuka

11 §

Gödselstuka

Med avvikelse från kravet på lagring i gödselstad kan stallgödsel lagras i en anlagd och täckt gödselstuka om det är ändamålsenligt av arbetstekniska och hygieniska skäl. Sådan lagring ska ske i en gödselstuka. En gödselstuka

ska ha så hög torrsubstans som möjligt, stallgödseln ska ha lagrats under minst 3 månaders i en gödselstad och innehålla minst 30 procent torrsubstanshalt.

I en gödselstuka placeras minst den mängd stallgödsel som behövs för gödning av en hektar åker. Lagring i mindre högar längs en åker anses vara gödsling.

12 §

Gödselstukas konstruktion

För att hindra stor avrinning och avdunstning ska

1) en gödselstukas botten ska ha ett minst 20 centimeter tjockt lager av ett material som binder vätska och

2) en gödselstuka täckas med en tät presenning eller med ett minst 10 centimeter tjockt skikt av torv-, halm- eller annat motsvarande skikt.

En gödselstuka ska konstrueras för att inget läckage ska uppstå vid tömning och flyttning av stallgödseln. Lastning ska kunna ske på ett underlag med tät botten.

13 §

Användningstid för gödselmedel lagrad i gödselstuka

Gödselmedlet från en gödselstuka som har anlagts under hösten ska spridas under den följande våren på otjälad mark.

Vid ekologisk odling som avses i landskapslagen (1995:52) om ekologisk produktion ska den stallgödsel som lagrats i en gödselstuka spridas under den följande växtsäsongen. Om detta inte är möjligt, ska gödselstukan övertäckas med ett regntätt överdrag och gödsling ske senast under den därpå följande våren.

14 §

Placering av gödselstuka

En gödselstuka ska placeras mitt på ett jämnt åkeravsnitt eller på en långsamt sluttande åker vid den övre åkerkanten. En gödselstuka får inte placeras närmare än 100 meter från ett ytvatten eller en brunn för hushållsvatten, inte närmare ett utfallsdike än 30 meter och inte närmare ett annat dike än 5 meter. På en plats där en gödselstuka har varit belägen får en ny gödselstuka placeras tidigast efter två mellanår.

Snö ska avlägsnas från platsen för anläggande av en gödselstuka, underlaget ska formas så att vätska inte rinner ut i miljön.

En gödselstuka får inte anläggas på mark som översvämmas eller där risk finns att hushållsvattenbrunnar förorenas.

Enklare lagring i vissa fall

15 §

Enklare lagring av stallgödsel i vissa fall

Jordbruksföretag med högst 5 djurenheter kan tillämpa enklare lagringsätt än gödselstad och gödselstuka om det sker utan att skada vattenmiljön. Antalet djurenheter beräknas i enlighet med bestämmelserna i 14 § 1 mom. 12 punkten. i vattenförordningen (0000:00) för Åland.

3 kap. Gödsling

16 §

Gödsling

Gödsling på åkrar ska göras så att ingen avrinning sker till ytvatten och så att packningsskador minimeras. Gödsling får inte göras på tjälad, snötäckt eller vattenmättad mark.

17 §

Gödsling på obevuxen mark

Under tiden 15.4.-1.11 är gödsling tillåten på obevuxen mark, om inget annat särskilt föreskrivs är gödsling under andra tidsperioder förbjuden. Efter gödsling ska gödselmedlet senast inom ett dygn myllas ner eller åkern plöjas.

Vid gödsling får spridas

1) högst 170 kilogram lösligt kväve per hektar totalt, varav

2) högst 35 kilogram lösligt kväve per hektar efter 15.9

Efter 15.9 får ingen ytgödsling göras.

18 §

Gödsling på vallväxter

Ytgödsling får inte ske på vallväxter efter 15.9.

19 §

Gödsling med flytgödsel efter 31.10

Under tiden efter 31.10 får gödsling med flytgödsel ske högst till den mängd som produceras i det enskilda jordbruksföretaget under 6 veckor, varvid den flytgödselmängd som produceras under 6 veckor fås genom att minimistorleken för lagring av stallgödsel som avses i 4 § 2 mom. divideras med 8,5.

20 §

Förlängd tid för gödsling

Landskapsregeringen kan, om är marken torr så att ingen avrinning sker till ytvatten, efter prövning bevilja förlängd tid för gödsling under viss tid i följande fall:

1) Tidigast från 1.4 om ingen tjäle finns i marken.

2) Högst 6 veckor i hela landskapet efter 1.11 på grund av exceptionella väderleksförhållanden. Som exceptionella väderleksförhållanden betraktas situationer där ett flertal åkrar på grund av långvariga rikliga regn och liten avdunstning varit så våta att detta förhindrat gödsling med stallgödsel före utgången av oktober.

3) För viss tid för enskilda jordbruksföretag av särskilda skäl efter 1.11. Sådana särskilda skäl är omständigheter som inte har varit möjliga att förutse eller påverka och det inte finns något alternativ till att gödsla med stallgödsel.

4) Under tiden efter 15.9 med följande begränsningar gäller för gödsling med stallgödsel per hektar:

a) Högst 30 ton fast strögödsel från nötkreatur.

b) Högst 20 ton flytgödsel från nötkreatur.

c) Högst 15 ton flytgödsel från svin.

21 §

Gödsling i anslutning till ytvatten

Det är förbjudet att gödsla

1) närmare än 5 meter från ytvatten,

2) med ytgödsling inom 5-10 meter från ytvatten om markens genomsnittliga lutning är över 2 procent men inte över 10 procent, eller

3) med ytgödsling om markens genomsnittliga lutning är över 10 procent.

22 §

Gödsling nära vattentäkter och brunnar för hushållsvatten

Kring vattentäkter eller brunnar som används för hushållsvatten och kring källor ska lämnas en skyddszon som inte gödslas med gödselmedel. Skyddszonen ska bestämmas vara mellan 30 och 100 meter med beaktande av höjdförhållanden i terrängen, brunnens konstruktion och jordarten,

23 §

Ikraftträdande

Denna landskapsförordning träder i kraft den

Vid ikraftträdandet av denna landskapsförordning upphävs Ålands landskapsregerings beslut (2016:41) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket.

Bilaga – Gödselstadens minimistorlek

I tabellen nedan anges minimistorlekar på en gödselstad för lagring av stallgödsel under 12 månader per djur och per djurplats enligt typ av stallgödsel.

Behållarens höjd ska ökas med minst 1 decimeter för flytande täcke som placeras på ytan av flytgödseln. Om andra vätskor än tvättvatten från djurstallet leds till flytgödsel- eller urinbehållaren, såsom avloppsvätska från mjölkkrummet och pressvätska från ensilage, ska det beaktas vid dimensioneringen av behållaren.

Med *flytande täcke* avses ett jämnt fördelat minst 1 decimeter tjockt lager på vätskeytan i en slam- eller urinbehållare eller någon annan motsvarande behållare, såsom torv, lättklinker, polystyrengranulat eller polystyrengrus eller motsvarande löst material eller flytande skikt; som flytande täcke anses också flytgödsel från nötkreatur när den har bildat skorpa.

I tabellen anges värden utan *regnvatten*. För regnvatten ökas den i tabellen angivna höjden på flytgödsel- eller urinbehållare med ytterligare minst 3 decimeter, om behållaren täcks genom skorpbildning, och med minst 5 decimeter om behållaren har något annat flytande täcke.

	flytgödsel	strögödsel, gödsel från ströbädd	torrgödsel	urin
<i>kubikmeter per djur och år - utan regnvatten</i>				
mjölkko (8500 kg) ¹	25,5	28,6	15,8	8,7
kviga	8,5	13,4	6,6	2,9
diko	19,0	20,4	16,9	1,9
köttboskap, tjur	12,1	12,9	10,1	1,7
kokalv 6–12 mån.	7,2	9,7	6,1	1,7
kokalv < 6 mån.	3,6	6,1	3,1	1,1
tjurkalv 6–12 mån.	9,5	12,1	8,0	2,1
tjurkalv < 6 mån.	4,7	7,1	4,0	1,3
gödsvin ^{2,3}	2,4	3,0	1,0	1,6
sugga och grisar ⁴	9,3	10,7	2,2	6,8
sugga och grisar i sätellit-svinstall ⁵	12,7	15,5	3,5	10,4
sinsugga	3,9	4,9	1,6	2,7
avvand gris ⁶	1,2	1,6	0,6	0,8
galt (fullvuxen)	4,9	6,1	1,8	3,5
gödkyckling ²	-	0,015	-	-
värphöna, gödkycklinghöna	-	0,04	-	-
kalkon ²	-	0,06	-	-
anka, gås ²	-	0,04	-	-
and ²	-	0,025	-	-
får och lamm	-	1,3	-	-
getter och killingar	-	1,3	-	-
lamm och killingar 3–9 mån. ⁷	-	1,3	-	-
lamm och killingar 6–9 mån. ⁷	-	0,6	-	-
häst > 150 cm	-	17,0	-	-
ponny 120–150 cm	-	12,0	-	-
liten ponny < 120 cm	-	8,0	-	-
mink, iller	-	0,25	-	-
räv, sjubb	-	0,5	-	-

lantrasboskap ⁸ :				
mjölkkö	-	22,3	-	-
diko	-	15,9	-	-
kviga	-	11,7	-	-
tjur	-	11,9	-	-
kokalv 6-12 mån.	-	8,5	-	-
tjurkalv 6-12 mån	-	9,4	-	-
kalv < 6 mån.	-	5,3	-	-

¹ För högproducerande boskap rekommenderas större lager än de i tabellen.

² Per djurplats.

³ Gäller gödsvin med den genomsnittligt högsta slaktvikten 90 kg. Om slaktvikten är högre används värden för sinsugga.

⁴ Normalt suggestall. Grisar till cirka 11 veckors ålder.

⁵ Gäller satellitsvinstall. Gödselmängder per suggplats, när den används för minst åtta grisningsomgångar per år. Grisar beaktas till en ålder av cirka fem veckor före avvänjning.

⁶ Grisar i mellanuppfödningstadiet, åldern 5–11 veckor.

⁷ Under uppfödning, två uppfödningssomgångar per år.

⁸ Östfinsk, västfinsk och nordfinsk boskap

Kompostering

I gödselstad eller -stuka sker kompostering. Det är en behandling av stallgödsel och annat organiskt material i syrerik miljö för att få en kompostjord med jämn kvalitet. Genom att vända aktiv stallgödsel kan den mängd stallgödsel som ska lagras beräknas minska med 20 procent av den årliga gödselmängd som beräknas med hjälp av tabellen ovan.

Biogasprocess

Behandling av stallgödsel i en biogasanläggning minskar inte märkbart mängden stallgödsel. Tabellen ovan kan därför direkt tillämpas på stallgödseln.

Separering

Vid separering delas flytgödsel upp i en flytande och en fast delmängd vilka ska lagras i skilda utrymmen. När storleken på de lager som krävs för delmängderna räknas ut är utgångspunkten den mängd flytgödsel som enligt tabellen ovan uppkommer på gården. Antalet delmängder och storleken på de lager som behövs beror på utrustningens effektivitet och på den obehandlade stallgödselns egenskaper.

LANDSKAPSFÖRORDNING
**om ändring av landskapsförordningen om ersättning för miljö-
 och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion
 och ersättning till områden med naturliga begränsningar**

Med stöd av 3 § landskapslagen (2016:29) om finansiering av landskaps-
 näringar **ändras** 2 § 14 punkten landskapsförordningen (2016:42) om ersätt-
 ning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produkt-
 ion och ersättning till områden med naturliga begränsningar som följer:

2 §

Definitioner

I denna förordning avses med

 14) *vattendrag* ytvatten som avses i 5 § 5 punkten i vattenlagen (0000:00)
 för Åland,

Denna förordning träder i kraft den